

ห้องขจร

อ

340.09593

ป171

340.09593

ป 171

2463

ขอมอบให้
ห้องขจร สุขพานิช

ประกาศ พระราชบัญญัติ

แ

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11

โทร. 3621675, 3615058

พระราชกำหนดต่าง ๆ รัชกาลที่ ๕

ป.ร. ศ. ๑๒๘

โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ

พิมพ์ครั้งแรก ๑๐๐๐ ฉบับ

80926

16 ก.ค. 2523

สารบัญ
กฎหมาย รัชกาล ที่ ๕

ร.ศ. ๑๒๘

พระราชบัญญัติ สำหรับ ทำ บาญชี คน ใน พระราช อาณาจักร	หน้า ๙๖
พระราชบัญญัติ ว่าด้วย ลักษณะ ฐาน ของ วัด บาตหลวง	
โรมัน คาชอดิก ใน กรุงสยาม ตาม กฎหมาย	„ ๑๖๔
พระราชบัญญัติ เพิ่ม เติม พระราช บัญญัติ การ เก็บ เงิน ค่าแรง	
แทน เกณฑ์ มณฑล ตวันตก เชียง เหนือ ร.ศ. ๑๑๙	„ ๒๑๖
พระราชบัญญัติ เพิ่ม เติม พระราช บัญญัติ การ เก็บ เงิน อากร	
ค่า ที่ ดิน มณฑล ตวันตก เชียง เหนือ ร.ศ. ๑๑๙	„ ๒๑๗
พระราชบัญญัติ เครื่อง ราช อิศริยาภรณ์ ช้างเผือก วัดนโกสินทร	
ศก ๑๒๘	„ ๒๒๗
พระราชบัญญัติ เครื่อง ราช อิศริยาภรณ์ มงกุฎ สยาม	วัดน
โกสินทร ศก ๑๒๘	„ ๒๓๔
พระราชบัญญัติ รถยนต์ วัดนโกสินทร ศก ๑๒๘	„ ๒๔๙
พระราชบัญญัติ เชื้อม พระชน มายุ ส้ม มงคด	„ ๒๖๖
พระราชบัญญัติ อากร การ พนัน เพิ่ม เติม ร.ศ. ๑๒๘	„ ๒๘๘

พระราชกำหนดเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาจักรีบรมราช

วงษ์ เพิ่มเติม

หน้า ๒๖๐

ประกาศ สังกษานต์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๘

,, ๑

ประกาศ เรียบเรียง ส่วนตุลิตเปน พระราชวัง

,, ๓๐

ประกาศ ตั้ง อนุญาโตตุลาการใน ศาล ประจำสำหรับ คดีคน กตง

ณกรุง เฮก

,, ๓๓

ประกาศ แกะไข พระราชบัญญัติ อากร คำนำ ร.ศ. ๑๒๐

,, ๓๕

ประกาศ ยกเลิก ประกาศ ห้ามไม่ให้ ถิ่น อาวุธ แดง บิน แดงจุดได้

ตามเพลิง ในเวตา กตง คั่น ใน มณฑลต่าง ๆ รัตน

โกสินทร ศก ๑๑๘

,, ๓๖

ประกาศ ตั้ง รอง เสนาบดี กระทรวงเกษตรวชิการ

,, ๓๗

ประกาศ ยกเลิกใช้เหรียญเฟื้อง เบี้ยทองแดง แดงต่างค์

ทองขาว อย่างเก่า

,, ๓๘

ประกาศ ใช้ข้อ บัคับ วิธี เรียกคนเข้ารับราชการ เปน ตำรวจ

ภูธรใน เมือง ตรวต มณฑลจันทบุรี

,, ๔๐

ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติ อากร การ พนันใน มณฑลอุดร

,, ๔๑

ประกาศ กระทรวง พระคลังมหาสมบัติ ว่าด้วย ธนบัตรอย่างใหม่

,, ๔๒

ประกาศ เสนาบดี กระทรวง พระคลัง มหาสมบัติ ขยายความ

ใน มาตรา ๒ แห่ง พระราชบัญญัติ กรม ธนบัตร

ร.ศ. ๑๒๑

,, ๔๓

ก

ประกาศ แก้อัตราเก็บ เงิน ภาษีโรง ราน ตำบลตลาดเมือง

เมืองจันทบุรี

หน้า ๔๔

ประกาศ เพิ่ม อัตราชั้น ที่ นาตำบลบ้านขาม ตำบลหนองโดน

อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดสกลนคร

หนองบัวใหญ่ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดสกลนคร

เมืองไชยภูมิ

” ๔๖

ประกาศ ลดอัตราชั้นที่นาตำบลแก่งเสี้ยนเกาะลำโรง อำเภอเมือง

เมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

” ๔๗

ประกาศ แก้อัตราชั้นที่นาซึ่งจัดเก็บเป็นวิธีนาคู้โค

ในมณฑลราชบุรี

” ๔๘

ประกาศ แก้อัตราชั้นที่นาซึ่งจัดเก็บเป็นวิธีนาคู้โค ใน

มณฑลราชบุรี นครสวรรค์ บึงฉลือ

วิธีนาฟางลอย

” ๕๑

ประกาศ ลดอัตราเงินค่าราชการในตำบลด้านชุมพล อำเภอ

ทุ่งใหญ่ ตำบลแหลมกรวด อำเภอเมือง เมืองตราด ” ๕๑

ประกาศ กระทรวงเกษตรธิการ อธิบายคำว่าเจ้าพนักงาน

เกษตรธิการ กับคำว่ากรมการ ตำแหน่งนาที่ใช้

ในพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน เป็นตำแหน่ง

แต่น้ำที่อันเดียวกัน

” ๖๒

ประกาศ ตั้งรองเลขาธิการกระทรวงยุติธรรม

” ๖๓

- ประกาศ การ สร้าง ประปา หน้า ๖๔
- ประกาศ ห้ามไม่ให้ พระสงฆ์ สามเณร ละเมิด เครื่อง ศาตราวุธ
แต่ ประพฤติ อนุจาร ,, ๖๖
- ประกาศ กระทรวงนครบาล ในการ จัดซื้อที่ดิน สร้าง การ
ประปา สำหรับ กรุงเทพมหานคร ,, ๖๙
- ประกาศ เพิ่ม เติม พระบรมมณูญ ค่ำด ยุติธรรม ร.ศ. ๑๒๗ ,, ๙๗
- ประกาศ ยกเลิก พระราชกำหนดวิธี พิจารณา ความ แ่ง
อาญา แด่ อุทธรณ์ สำหรับ ศาล ต่าง ประเทศ
ใน หัวเมือง ร.ศ. ๑๑๖ ,, ๙๘
- ประกาศ ถด อัตร เงิน ค่าราชการ แด่ ยกเว้นไม่เก็บเงิน ค่าที่
อนุญาตจับสัตว์น้ำ แด่ อากร ส้มผักศรี ในตำบล
ชนแดน วัง ยาง ท่าข้าม ดง ชูย ทั้งที่ อำเภอมัญ
แขวง เมือง พิษณุตร์ ตั้ง แต่ ศก ๑๒๘ เปน ต้นไป ,, ๑๐๙
- ประกาศ เพิ่ม เติม พระราชบัญญัติที่ดิน ว่าด้วย คนใน บังคับ
อังกฤษ ขอ ถือ กรรมสิทธิ์ ที่ดิน ,, ๑๑๐
- ประกาศ พระราช กฤษฎีกา กำหนด จัด ที่ดิน สร้าง ทาง รถไฟ
หลวง สายใต้ ,, ๑๑๑

- ประกาศ กระทรวงโยธาธิการ ในการจัดซื้อที่ดิน สร้าง
ทางรถไฟหลวง สายใต้ หน้า ๑๑๔
- ประกาศ กระทรวงโยธาธิการ แผนกการโปรตั้นย์ เปลี่ยน
อัตราค่าโปรตั้นย์ ขึ้นเป็น ราคาเหรัญญ์ ๑๑๘
- ประกาศ กระทรวงโยธาธิการ แผนกการโทรเลข เปลี่ยน
อัตราค่าโทรเลข ขึ้นใน ราคาบาท แล ๑๑๙
- ประกาศ ให้เมือง สตูล เป็น เมือง จัควา รวมอยู่ใน มณฑล
ภูเก็ต ๑๑๙
- ประกาศ คำสั่ง กรมยุทธนาธิการ กำหนด ศาด กรมทหาร ๑๒๐
- ประกาศ เลื่อน กำหนด การ ดำรงตำแหน่ง โครวั ๑๒๑
- ประกาศ กระทรวงโยธาธิการ แผนกการโปรตั้นย์ ให้ใช้
คำสั่งโดย บัด แลตมบัตี้ เป็น ราคาเหรัญญ์ ๑๒๒
- ประกาศ เปลี่ยน แก้ว ชื่อ ความ บาง อย่างใน ประกาศพระราชทาน
อำนาจพิเศษ แก้ว บริษัท แบงก์สยาม กัมมาจล ทุนจำกัด ๑๒๓
- ประกาศ แบ่งเขตตำบล การทำตำแหน่ง โครวั ในมณฑล กรุงเทพฯ ฯ ๑๒๗
- ประกาศ ตั้ง อำเภอ สะเตา แล อำเภอ ตากใบ ๑๔๔
- ประกาศ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ว่า ด้วย เปลี่ยน ตรา ตาย
เซ็น นาม เจ้าพนักงาน หนบัตร์ ๑๔๖

ประกาศ เก็บเงินค่า ขรรมนิยม จาก เรือ ที่ ผ่าน ประตูน้ำ คลอง
 ภาษีเจริญ คลอง ดำเนิน ด้วง กับ เปลี่ยน แปลง
 อัตรา ค่า ขรรมนิยมเรือที่ ผ่าน ประตูน้ำ คลองแสนแสบ
 แด คลอง ประเวศ บุรีรัมย์ ตามที่ ได้ เก็บ อยู่แล้วให้ คง
 ระเบียบ เดียว กัน กับประตูน้ำ คลองภาษีเจริญ คลอง
 ดำเนิน ด้วง

หน้า ๑๕๗

ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ แก่ บริษัท ชีตแบงก์ ทู่นจำกัด ,, ๑๗๙

ประกาศ กรม ศุลกากร เรื่อง ยก เว้น ภาษี ขาเข้าจำเพาะของ
 ที่ ตั้ง มาใช้เอง ,, ๒๐๗

ประกาศ ใช้พระราช บัญญัติ ศุขาภิบาล ใน ตำบล ตลาด เมือง
 สงขลา มณฑล นคร ศรีธรรมราช ,, ๒๐๗

ประกาศ แก้อัตรา เก็บ เงิน ภาษี ตัก เรือใน โรง ร้าน ใน เขต ศุขา
 ภิบาล ตำบล ตลาด เมือง สงขลา มณฑล นคร ศรี
 ธรรมราช ,, ๒๑๐

ประกาศ เปลี่ยน นาม ตำบล ,, ๒๑๒

ประกาศ ให้ ใช้กฎเสนาบดีสำหรับ อากร การ พนันให้ ใช้ ใน
 มณฑล ขึ้นใน ศก ๑๒๕ ใน มณฑล อุดรแถมณฑล
 อีสาน ,, ๒๑๒

น

ประกาศ ให้ลดอัตราค่าที่จับสัตว์น้ำ ๗ ตีกใน มณฑลจันทบุรี

ลง คง เก็บแต่เพียง แห่ง หนึ่ง เปน เงิน ๕๐ บาท หน้า ๒๑๓

ประกาศ งด เว้น การ เรียก เก็บ เงิน อากร ค่า น้ำ แก่ ราษฎร ใน

ตำบล บ่อทอง ท้อง ที่ อำเภอ พนัสนิคม แขวง เมือง

ชลบุรี

” ๒๑๔

ประกาศ กระทรวงมหาดไทย ว่า ด้วยให้ยก เว้น การ เกณฑ์

ทหาร แก่ พวก ตะว้า ซึ่ง อยู่ ใน ท้อง ที่ อำเภอ จตุรศ

เมืองไชยภูมิ

” ๒๑๕

ประกาศ เปลี่ยน อัตรา น้ำหนัก เนื้อ ต้ม ใน แร่ต้ม มณฑลภูเก็ต ” ๒๑๖

ประกาศ ห้ามไม่ให้เล่น การพนัน อื่นใด ใน มณฑล ที่ใช้ พระราช

บัญญัติ อากร การพนัน ร.ศ. ๑๒๐

” ๒๒๐

ประกาศ กระทรวงโยธาธิการ ตั้ง ข้างหลวง จัด ที่ดิน

สร้าง ทางรถไฟ

” ๒๒๒

ประกาศ ตั้ง กรรมการ จัดการ เรื่อง มรดก เจ้าพระยาสุรวงษ์

วัฒนศักดิ์

” ๒๒๓

ประกาศ กระทรวงนครบาล ให้เก็บ ค่าโดยสาร รถราง คน

ละ ๖ สตางค์

” ๒๒๔

ประกาศ เพิ่ม อัตรา ค่า ราชการ ใน ตำบล แม่กระบาด ท้อง ที่

อำเภอ เมือง เมือง กาญจนบุรี ขึ้น อีก ๒ บาท

เปน ๔ บาท

” ๒๒๕

ประกาศ เติร รวงวัด เก็บเงิน ค่า นาคำนวณ คก ๑๒๘ ใน มณฑล

กรุงเทพ ฯ

หน้า ๒๒๖

ประกาศ ยก หม่อมเจ้า อาทิตย์ทิพอาภา ใน พระเจ้า ดุขยาเธอ
กรมหมื่น ชุมพร เขต รุดมศักดิ์ ขึ้น เป็น พระหลานเธอ
พระองค์เจ้า

,, ๒๔๐

ประกาศ พระบรม ราฐทิศที่ ตั้งขึ้น ณ วัด เบญจม บพิตร

,, ๒๔๑

ประกาศ จัดซื้อ ที่ สร้าง ศาลา รัฐบาล มณฑล นครราชสีมา

,, ๒๔๒

ประกาศ เรื่อง แกะไข อำนาจ ศาล มณฑล ร.ศ. ๑๒๘

,, ๒๔๓

ประกาศ ห้ามไม่ให้ เงิน เหยี่ยง ต่าง ประเทศบาง ชนิด เข้า มาใน
มณฑล ชุมพร มณฑล นคร ศรีธรรมราช แดมณฑล
ปัตตานี

,, ๒๔๔

ประกาศ เปลี่ยน นาม ข้าหลวง เกษตร ออกโฉนด ที่ดิน เป็น
ข้าหลวง ออกโฉนด

,, ๒๔๕

ประกาศ ตั้ง เสนาบดี กระทรวง เกษตร ธิการ

,, ๒๔๖

ประกาศ กระทรวง เกษตร ธิการ ว่า ด้วย ตั้ง ผู้รับ กรมการ
ตำแหน่ง นาประจำ มณฑล กรุงเทพ ฯ

,, ๒๔๗

ประกาศ กระทรวง เกษตร ธิการ ว่า ด้วย ตั้ง ผู้รับ กรมการ
ตำแหน่ง นา ประจำ เมือง กรุงเก่า เมือง ดพบุรี
เมือง อ่างทอง เมือง สิงห์บุรี

,, ๒๔๘

ประกาศ เดือน พระยาสุรดีหวิธิษฐุ์ศักดิ์	เปน เจ้าพระยา	
สุรดีหวิธิษฐุ์ศักดิ์		หน้า ๒๕๖
ประกาศ ห้าม มิให้จำหน่าย หรือ พา เข้าในเขต แขวงเมืองไชยา		
แต่ เมือง ชุมพร ออกไปต่าง เมือง		,, ๒๕๙
ประกาศ แกะ ไขเพิ่มเติม พระราช กำหนดเครื่อง แต่ง ตัว		
ทหาร บก	รัตนโกสินทร ศก ๑๒๘	,, ๒๖๑
ประกาศ เปลี่ยน อัตรา เก็บค่า ตั้ตรา ตั้บุก แด แร่ ตั้บุก	รัตน	
โกสินทร ศก ๑๒๘		,, ๒๖๒
ประกาศ ขยาย ความใน พระราช กำหนด เครื่อง แต่ง ตัว		
ทหาร เรือ	ร.ศ. ๑๒๔	,, ๒๖๓
ประกาศ เด็ก ตรา แต่ง ใบ จอง ใบ เขี้ยม ย่า สำหรับ ที่ ดิน		
ใน ตำบลอำเภอ เมือง เมือง พิจิตร รวม ๑๗ ตำบล		,, ๒๖๘
ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ แก่ บริษัท ยางบางนารา		
ทุน จำกัด		,, ๒๖๙
ประกาศ ใช้ พระราช บัญญัติ เก็บเงิน ค่าราชการใน มณฑล		
กรุงเทพ ฯ		,, ๒๙๕
กฎ เสนาบดี สำหรับ เก็บเงิน ค่าแรง ช่วย ราชการ แผ่นดิน ใน		
มณฑล กรุงเทพ ฯ		,, ๓๐
กฎ คำสั่ง กำหนด อำนาจ ศาล		,, ๙๔
กฎ เสนาบดี ว่า ด้วย การ ทำ สำมโนครวัใน มณฑล กรุงเทพ ฯ		,, ๙๙

ณ

กฎเสนาบดี ว่าด้วย การ จด ทะเบียน คน เกิด คน ตาย	,, ๑๔๑
กฎเสนาบดี ว่าด้วย การ จด ทะเบียน คน ย้าย ตำบลใน มณฑล	
กรุงเทพ ฯ	หน้า ๑๕๓
สัญญาใน ระหว่าง กรุงสยาม กับ กรุง อังกฤษ	,, ๗๖
สัญญาว่า ด้วย เขตแดน ติด ท้าย หนังสือ สัญญา	,, ๘๑
สัญญาว่า ด้วย อำนาจ ศาลใน กรุงสยาม สำหรับใช้ แก่ คนใน	
บังคับ อังกฤษ ติด ท้าย หนังสือ สัญญา	,, ๘๔
หนังสือ กำหนด อำนาจ บริษัท บางกอก ซีดี แวง กัณฑ์ จำกัด	,, ๒๐๔
หนังสือ กำหนด อำนาจ บริษัท ยาง บาง นาราทุน จำกัด	,, ๒๗๘

ประกาศสงกรานต์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๙

พระโหราธิบดี รับพระบรมราชโองการ ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
ในปีนี้โดยสุริยคติกาล รัตนโกสินทรศก ๑๒๙ เป็น ปกติสุรทิน
ถ้วนจันทรคติกาล ปีระกา เอกศก จุติศักราช ๑๒๗๑ เป็น อธิกมาส
สงกรานต์

รัตนโกสินทรศก ๑๒๙ เดือนเมษายน ที่ ๑๓ วันอังคาร เป็น
วันมหาสงกรานต์ (แต่เกี่ยวมาตั้งแต่เวลา ๑๐ หุ่ ๒๔ นาที ในวัน
จันทรที่ ๑๒) ที่ ๑๔ วันพุธ เป็นวันเนา ที่ ๑๕ พุทธศักราช ตรง
ด้วยจันทรคติกาล เดือน ๕ แรม ๑๐ ค่ำปีระกา เอกศก เป็นวัน
เถลิงศก ขึ้นจุติศักราชใหม่เป็น ๑๒๗๑ เวลาเช้า ๒ โมง กับ ๖ นาที
ลักษณะจตุรวันเดือนปี

ถ้าจตุรวันโดยสุริยคติกาล ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน เป็นต้นไป
ถึง รัตนโกสินทรศก ๑๒๙ แดงปีประจำรัชกาลทับหลัง ศก ๔๒

ถ้าจะจตุรตามจันทรคติกาล ตั้งแต่เดือน ๕ ขึ้นค่ำหนึ่ง ไปจน
ถึง แรม ๙ ค่ำ ให้จตุรว่าปีระกายังเป็น ลำฤทธิศก จุติศักราช ๑๒๗๐
ตั้งแต่แรม ๑๐ ค่ำ ซึ่งเป็นวันเถลิงศก แดต่อไปจึงจตุรว่าปีระกา เอกศก
จุติศักราช ๑๒๗๑ จนกว่าจะสิ้นศก

ประเพณี รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๙

วันอาทิตย์

เป็น วัน ชงไชย

วันจันทร์

เป็น วัน อธิปัต

วันเสาร์

เป็น วัน อุบาสก

วันพุธ

เป็น วัน โถกาวินาศ

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักประดิษฐ์พระราชพิธี แสดงหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
เมษายน	๑	๕	ขึ้น ๑๑	๕	สงกรานต์
”	๒	๖	๑๒		
”	๓	๗	๑๓		
”	๔	๑	๑๔		
”	๕	๒	๑๕		
”	๖	๓	แรม ๑		
”	๗	๔	๒		
”	๘	๕	๓		
”	๙	๖	๔		
”	๑๐	๗	๕		
”	๑๑	๑	๖		
”	๑๒	๒	๗		
”	๑๓	๓	๘		
”	๑๔	๔	๙		
”	๑๕	๕	๑๐		

ร.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักชดถุษพระวาชพิธิ แถ จดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
เมษายน	๑๖	๖	แรม ๑๑	๕	จรตพระนังคัล
„	๑๗	๗	๑๒		
„	๑๘	๑	๑๓		
„	๑๙	๒	๑๔		
„	๒๐	๓	๒๕	๖	
„	๒๑	๔	๒		
„	๒๒	๕	๓		
„	๒๓	๖	๔		
„	๒๔	๗	๕		
„	๒๕	๑	๖		
„	๒๖	๒	๗		
„	๒๗	๓	๘		
„	๒๘	๔	๙		
„	๒๙	๕	๑๐		
„	๓๐	๖	๑๑		

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แฉะจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
พฤษภาคม	๑	๗	ขึ้น ๑๒	๖	วิสาขบูชา
”	๒	๑	๑๓		
”	๓	๒	๑๔		
”	๔	๓	๑๕		
”	๕	๔	แรม ๑		
”	๖	๕	๒		
”	๗	๖	๓		
”	๘	๗	๔		
”	๙	๑	๕		
”	๑๐	๒	๖		
”	๑๑	๓	๗		
”	๑๒	๔	๘		
”	๑๓	๕	๙		
”	๑๔	๖	๑๐		
”	๑๕	๗	๑๑		

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แฉจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
พฤษภาคม	๑๖	๑	แรม ๑๒	๖	
”	๑๗	๒	๑๓		
”	๑๘	๓	๑๔		
”	๑๙	๔	๑๕		
”	๒๐	๕	ขึ้น ๑	๗	
”	๒๑	๖	๒		
”	๒๒	๗	๓		
”	๒๓	๘	๔		
”	๒๔	๙	๕		
”	๒๕	๑๐	๖		
”	๒๖	๑๑	๗		
”	๒๗	๑๒	๘		
”	๒๘	๑๓	๙		
”	๒๙	๑๔	๑๐		
”	๓๐	๑๕	๑๑		
”	๓๑	๑๖	๑๒		

ร. ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์ พระราชพิธี แดงจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
มิถุนายน	๑	๓	ขึ้น ๑๓	๗	
„	๒	๔	๑๔		
„	๓	๕	๑๕		
„	๔	๖	แรม ๑		
„	๕	๗	๒		
„	๖	๘	๓		
„	๗	๙	๔		
„	๘	๑๐	๕		
„	๙	๑๑	๖		
„	๑๐	๑๒	๗		
„	๑๑	๑๓	๘		
„	๑๒	๑๔	๙		
„	๑๓	๑๕	๑๐		
„	๑๔	๑๖	๑๑		
„	๑๕	๑๗	๑๒		

ว. ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์ พระราชพิธี ที่แสดงหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
มิถุนายน	๑๖	๔	แรม ๑๓	๗	
”	๑๗	๕	๑๔		
”	๑๘	๖	ขึ้น ๑	๘	
”	๑๙	๗	๒		
”	๒๐	๘	๓		
”	๒๑	๙	๔		
”	๒๒	๑๐	๕		
”	๒๓	๑๑	๖		
”	๒๔	๑๒	๗		
”	๒๕	๑๓	๘		
”	๒๖	๑๔	๙		
”	๒๗	๑๕	๑๐		
”	๒๘	๑๖	๑๑		
”	๒๙	๑๗	๑๒		
”	๓๐	๑๘	๑๓		

ว.ศ. ๑๒๔

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธีแฉะดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		คำ	เดือน	
กรกฎาคม	๑	๕	ขึ้น ๑๔	๑	
”	๒	๖	๑๕		
”	๓	๗	แรม ๑		
”	๔	๘	๒		
”	๕	๙	๓		
”	๖	๑๐	๔		
”	๗	๑๑	๕		
”	๘	๑๒	๖		
”	๙	๑๓	๗		
”	๑๐	๑๔	๘		
”	๑๑	๑๕	๙		
”	๑๒	๑๖	๑๐		
”	๑๓	๑๗	๑๑		
”	๑๔	๑๘	๑๒		
”	๑๕	๑๙	๑๓		

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นัก ชัตฤกษ์พระราชพิธี แด่ จดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
กรกฎาคม	๑๖	๖	แรม ๑๔	เช	
”	๑๗	๗	๑๕		
”	๑๘	๑	ขึ้น ๑	ล/ล	
”	๑๙	๒	๒		
”	๒๐	๓	๓		
”	๒๑	๔	๔		
”	๒๒	๕	๕		
”	๒๓	๖	๖		
”	๒๔	๗	๗		
”	๒๕	๘	๘		
”	๒๖	๙	๙		
”	๒๗	๑๐	๑๐		
”	๒๘	๑๑	๑๑		
”	๒๙	๑๒	๑๒		
”	๓๐	๑๓	๑๓		
”	๓๑	๑๔	๑๔		

ร.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แลจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
สิงหาคม	๑	๑	ขึ้น ๑๕	แผล	เข้าปฐมพรรษา
”	๒	๒	แรม ๑		
”	๓	๓	๒		
”	๔	๔	๓		
”	๕	๕	๔		
”	๖	๖	๕		
”	๗	๗	๖		
”	๘	๘	๗		
”	๙	๙	๘		
”	๑๐	๑๐	๙		
”	๑๑	๑๑	๑๐		
”	๑๒	๑๒	๑๑		
”	๑๓	๑๓	๑๒		
”	๑๔	๑๔	๑๓		
”	๑๕	๑๕	๑๔		

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักษัตรฤกษ์พระราชพิธี แลจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
สิงหาคม	๑๖	๒	แรม ๑๕	๑	
”	๑๗	๓	ขึ้น ๑	๑	
”	๑๘	๔	๒	๑	
”	๑๙	๕	๓	๑	
”	๒๐	๖	๔	๑	
”	๒๑	๗	๕	๑	
”	๒๒	๘	๖	๑	
”	๒๓	๙	๗	๑	
”	๒๔	๑๐	๘	๑	
”	๒๕	๑๑	๙	๑	
”	๒๖	๑๒	๑๐	๑	
”	๒๗	๑๓	๑๑	๑	
”	๒๘	๑๔	๑๒	๑	
”	๒๙	๑๕	๑๓	๑	
”	๓๐	๑๖	๑๔	๑	
”	๓๑	๑๗	๑๕	๑	

ร.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์ พระราชพิธี แดงดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
กันยายน	๑	๔	แรม ๑	๙	ปัจฉิมพรรษา
”	๒	๕	๒		
”	๓	๖	๓		
”	๔	๗	๔		
”	๕	๑	๕		
”	๖	๒	๖		
”	๗	๓	๗		
”	๘	๔	๘		
”	๙	๕	๙		
”	๑๐	๖	๑๐		
”	๑๑	๗	๑๑		
”	๑๒	๘	๑๒		
”	๑๓	๙	๑๓		
”	๑๔	๑๐	๑๔		
”	๑๕	๑๑	๑๕	๑๐	

ร.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์ พระราชพิธี แดงจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		คำ	เดือน	
กันยายน	๑๖	๕	ขึ้น ๒	๑๐	เฉลิมพระชนม์พรรษา ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
”	๑๗	๖	ขึ้น ๓		
”	๑๘	๗	ขึ้น ๔		
”	๑๙	๘	ขึ้น ๕		
”	๒๐	๙	ขึ้น ๖		
”	๒๑	๑๐	ขึ้น ๗		
”	๒๒	๑๑	ขึ้น ๘		
”	๒๓	๑๒	ขึ้น ๙		
”	๒๔	๑๓	ขึ้น ๑๐		
”	๒๕	๑๔	ขึ้น ๑๑		
”	๒๖	๑๕	ขึ้น ๑๒		
”	๒๗	๑๖	ขึ้น ๑๓		
”	๒๘	๑๗	ขึ้น ๑๔		
”	๒๙	๑๘	ขึ้น ๑๕		
”	๓๐	๑๙	แรม ๑		

ร.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักชัฏฤกษ์ พระราชพิธี แด่จดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
ตุลาคม	๑	๖	แรม ๒	๑๐	นถของ พระชนม์พรรษา
”	๒	๗	๓		
”	๓	๑	๔		
”	๔	๒	๕		
”	๕	๓	๖		
”	๖	๔	๗		
”	๗	๕	๘		
”	๘	๖	๙		
”	๙	๗	๑๐		
”	๑๐	๑	๑๑		
”	๑๑	๒	๑๒		กือน้ำพระพิพัฒน์ สัตยาธารท สารท
”	๑๒	๓	๑๓		
”	๑๓	๔	๑๔		
”	๑๔	๕	๑๕		
”	๑๕	๖	๑๖	๑๑	

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แด่จดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ทำ	เดือน	
ตุลาคม	๑๖	๗	ขึ้น ๒	๑๑	ออกพรรษา
”	๑๗	๘	ขึ้น ๓		
”	๑๘	๙	ขึ้น ๔		
”	๑๙	๑๐	ขึ้น ๕		
”	๒๐	๑๑	ขึ้น ๖		
”	๒๑	๑๒	ขึ้น ๗		
”	๒๒	๑๓	ขึ้น ๘		
”	๒๓	๑๔	ขึ้น ๙		
”	๒๔	๑๕	ขึ้น ๑๐		
”	๒๕	๑๖	ขึ้น ๑๑		
”	๒๖	๑๗	ขึ้น ๑๒		
”	๒๗	๑๘	ขึ้น ๑๓		
”	๒๘	๑๙	ขึ้น ๑๔		
”	๒๙	๒๐	ขึ้น ๑๕		
”	๓๐	๒๑	แรม ๑		
”	๓๑	๒๒	แรม ๒		

ร.ศ. ๑๒๘

ผู้เรียกคดี		วัน	จันทร์คดี		นักชดถกษพระราชพิธี แสดงจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		คำ	เดือน	
พฤศจิกายน	๑๖	๓	ขึ้น ๔	๑๒	เฉลิมฉลองวันพระพรหม
”	๑๗	๔	๕		
”	๑๘	๕	๖		
”	๑๙	๖	๗		
”	๒๐	๗	๘		
”	๒๑	๘	๙		
”	๒๒	๙	๑๐		
”	๒๓	๑๐	๑๑		
”	๒๔	๑๑	๑๒		
”	๒๕	๑๒	๑๓		
”	๒๖	๑๓	๑๔		
”	๒๗	๑๔	๑๕		
”	๒๘	๑๕	แรม ๑		
”	๒๙	๑๖	๒		
”	๓๐	๑๗	๓		

ร.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แฉจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
ธันวาคม	๑	๔	แรม ๔	๑๒	
”	๒	๕	๕		
”	๓	๖	๖		
”	๔	๗	๗		
”	๕	๘	๘		
”	๖	๙	๙		
”	๗	๑๐	๑๐		
”	๘	๑๑	๑๑		
”	๙	๑๒	๑๒		
”	๑๐	๑๓	๑๓		
”	๑๑	๑๔	๑๔		
”	๑๒	๑๕	๑๕		
”	๑๓	๑๖	๑๖		
”	๑๔	๑๗	๑๗		
”	๑๕	๑๘	๑๘		

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักชดถุภษพระวราชพิธี แล จดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
ธันวาคม	๑๖	๕	ขึ้น ๔	๑	
”	๑๗	๖	๕		
”	๑๘	๗	๖		
”	๑๙	๑	๗		
”	๒๐	๒	๘		
”	๒๑	๓	๙		
”	๒๒	๔	๑๐		
”	๒๓	๕	๑๑		
”	๒๔	๖	๑๒		
”	๒๕	๗	๑๓		
”	๒๖	๑	๑๔		
”	๒๗	๒	๑๕		
”	๒๘	๓	แรม ๑		
”	๒๙	๔	๒		
”	๓๐	๕	๓		
”	๓๑	๖	๔		

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แถมจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
มกราคม	๑	๗	แรม ๕	๑	เสด็จมโหรีพระชนมพรรษา สืบแต่เจ้าพระบรมราชินี นารด แด่สมเด็จพระ บรมโอรสธำราช
”	๒	๑	๖		
”	๓	๒	๗		
”	๔	๓	๘		
”	๕	๔	๙		
”	๖	๕	๑๐		
”	๗	๖	๑๑		
”	๘	๗	๑๒		
”	๙	๘	๑๓		
”	๑๐	๙	๑๔		
”	๑๑	๑๐	๑๕		
”	๑๒	๑๑	๑๖	๒	
”	๑๓	๑๒	๑๗		
”	๑๔	๑๓	๑๘		
”	๑๕	๑๔	๑๙		

ศก. ๑๒๘

หน้า ๒๑

ร.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี และจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
มกราคม	๑๖	๑	ขึ้น ๖	๒	
”	๑๗	๒	๗		
”	๑๘	๓	๘		
”	๑๙	๔	๙		
”	๒๐	๕	๑๐		
”	๒๑	๖	๑๑		
”	๒๒	๗	๑๒		
”	๒๓	๘	๑๓		
”	๒๔	๙	๑๔		
”	๒๕	๑๐	๑๕		
”	๒๖	๑๑	แรม ๑		
”	๒๗	๑๒	๒		
”	๒๘	๑๓	๓		
”	๒๙	๑๔	๔		
”	๓๐	๑๕	๕		
”	๓๑	๑๖	๖		

ห้อง ขจร สุขพานิช

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แฉจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
กุมภาพันธ์	๑	๓	แรม ๗	๒	
”	๒	๔	๘		
”	๓	๕	๙		
”	๔	๖	๑๐		
”	๕	๗	๑๑		
”	๖	๘	๑๒		
”	๗	๙	๑๓		
”	๘	๑๐	๑๔		
”	๙	๑๑	๑๕		
”	๑๐	๑๒	๑๖	๓	
”	๑๑	๑๓	๑๗		
”	๑๒	๑๔	๑๘		
”	๑๓	๑๕	๑๙		
”	๑๔	๑๖	๒๐		
”	๑๕	๑๗	๒๑		

ว.ก. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แฉจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
กุมภาพันธ์	๑๖	๕	ขึ้น ๗	๓	มาฆบูชา
”	๑๗	๕	๘		
”	๑๘	๖	๙		
”	๑๙	๗	๑๐		
”	๒๐	๘	๑๑		
”	๒๑	๙	๑๒		
”	๒๒	๑๐	๑๓		
”	๒๓	๑๑	๑๔		
”	๒๔	๑๒	๑๕		
”	๒๕	๑๓	แรม ๑		
”	๒๖	๑๔	๒		
”	๒๗	๑๕	๓		
”	๒๘	๑๖	๔		

ร.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แฉจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
มีนาคม	๑	๓	แรม ๕	๓	
”	๒	๔	๖		
”	๓	๕	๗		
”	๔	๖	๘		
”	๕	๗	๙		
”	๖	๘	๑๐		
”	๗	๙	๑๑		
”	๘	๑๐	๑๒		
”	๙	๑๑	๑๓		
”	๑๐	๑๒	๑๔		
”	๑๑	๑๓	๑๕		
”	๑๒	๑๔	๑๖	๔	
”	๑๓	๑๕	๑๗		
”	๑๔	๑๖	๑๘		
”	๑๕	๑๗	๑๙		

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักขัตฤกษ์พระราชพิธี แฉจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
มีนาคม	๑๖	๔	ขึ้น ๖	๔	
”	๑๗	๕	๗		
”	๑๘	๖	๘		
”	๑๙	๗	๙		
”	๒๐	๑	๑๐		
”	๒๑	๒	๑๑		
”	๒๒	๓	๑๒		
”	๒๓	๔	๑๓		
”	๒๔	๕	๑๔		
”	๒๕	๖	๑๕		
”	๒๖	๗	แรม ๑		
”	๒๗	๑	๒		
”	๒๘	๒	๓		
”	๒๙	๓	๔		
”	๓๐	๔	๕		
”	๓๑	๕	๖		

ว.ศ. ๑๒๘

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นักชดถกษะพระราชพิธี แสดงจดหมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
เมษายน	๑	๖	แรม ๗	๔	} ตัมพัจฉระฉินท์
”	๒	๗	๘		
”	๓	๑	๙		
”	๔	๒	๑๐		
”	๕	๓	๑๑		
”	๖	๔	๑๒		
”	๗	๕	๑๓		
”	๘	๖	๑๔		
”	๙	๗	๑๕		
”	๑๐	๑	ขึ้น ๑	๕	
”	๑๑	๒	๒		
”	๑๒	๓	๓		
”	๑๓	๔	๔		
”	๑๔	๕	๕		
”	๑๕	๖	๖		

ร.ศ. ๑๒๙

สุริยคติ		วัน	จันทรคติ		นัก ขัตติยพงษ์ พระ ราชนิธิ แด จด หมายเหตุ
เดือน	วันที่		ค่ำ	เดือน	
เมษายน	๑๖	๗	ขึ้น ๗	๕	
”	๑๗	๑	๘		
”	๑๘	๒	๙		
”	๑๙	๓	๑๐		
”	๒๐	๔	๑๑		
”	๒๑	๕	๑๒		
”	๒๒	๖	๑๓		
”	๒๓	๗	๑๔		
”	๒๔	๑	๑๕		
”	๒๕	๒	แรม ๑		
”	๒๖	๓	๒		
”	๒๗	๔	๓		
”	๒๘	๕	๔		
”	๒๙	๖	๕		
”	๓๐	๗	๖		

สงกรานต์เดือน คือพระอาทิตย์ยกขึ้นสู่ราศีใหม่ ร.ศ. ๑๒๘

ราศี	วัน	วันที่	เดือน	คำ	เดือน	เวลา	นาทึ
เมษ	๒	๑๒	เมษายน	ร, ๗	๕	๑๐ ท,	๒๔
พฤษภ	๕	๑๓	พฤษภาคม	ร, ๙	๖	๘ ท,	๒๔
เมถุน	๒	๑๔	มิถุนายน	ร, ๑๑	๗	เที่ยง	—
กรกฎ	๕	๑๕	กรกฎาคม	ร, ๑๓	๘	๑๐ ท,	—
สิงห์	๒	๑๖	สิงหาคม	ร, ๑๕	๙	๑, ๔ ม,	—
กันย์	๕	๑๖	กันยายน	ท, ๒	๑๐	๑, ๕ ม,	๓๖
ตุล	๑	๑๗	ตุลาคม	ท, ๓	๑๑	ย่ำรุ่ง	—
พิจิก	๒	๑๕	พฤศจิกายน	ท, ๓	๑๒	๓ ย,	๑๒
ธนู	๔	๑๕	ธันวาคม	ท, ๓	๑	๑, ๓ ม,	๑๒
มังกร	๕	๑๓	มกราคม	ท, ๓	๒	๕ ท,	๑๒
กุมภ์	๗	๑๒	กุมภาพันธ์	ท, ๓	๓	๒, ๒ ม,	๔๘
มีน	๑	๑๓	มีนาคม	ท, ๓	๔	๓ ย,	๓๖

วันศฤงคารมหาศุภ ว.ศ. ๑๒๘

วัน	วันที่	เดือน	ค่า	เดือน	วัน	วันที่	เดือน	ค่า	เดือน
					๔	๗	เมษายน	ร, ๒	๕
๗	๒๔	เมษายน	๗, ๕	๖	๓	๑๑	พฤษภาคม	ร, ๗	๖
๑	๒๓	พฤษภาคม	๗, ๔	๗	๒	๗	มิถุนายน	ร, ๔	๗
๗	๒๖	มิถุนายน	๗, ๙	๑๑	๗	๑๐	กรกฎาคม	ร, ๙	๑๑
๖	๒๓	กรกฎาคม	๗, ๖	๑๑	๗	๗	สิงหาคม	ร, ๖	๑๑
๕	๒๖	สิงหาคม	๗, ๑๐	๙	๕	๙	กันยายน	ร, ๙	๙
๕	๒๓	กันยายน	๗, ๙	๑๐	๔	๖	ตุลาคม	ร, ๗	๑๐
๓	๒๖	ตุลาคม	๗, ๑๒	๑๑	๓	๙	พฤศจิกายน	ร, ๑๑	๑๑
๒	๒๒	พฤศจิกายน	๗, ๑๐	๑๒	๓	๗	ธันวาคม	ร, ๑๐	๑๒
					๓	๒๘	ธันวาคม	ร, ๑	๑
๗	๒๒	มกราคม	๗, ๑๒	๒	๒	๗	กุมภาพันธ์	ร, ๑๓	๒
๑	๑๓	กุมภาพันธ์	๗, ๔	๓	๒	๒๘	กุมภาพันธ์	ร, ๔	๓
					๑	๒๗	มีนาคม	ร, ๒	๔

ประกาศเรียกวงษ์สวนกุหลาบ เป็น พระราชวัง

ด้วย วงษ์ สวนกุหลาบ แต่ก่อน ที่ ทรง สร้าง ขึ้น เป็น ที่ ประทับ ชั่ว คราว ด้วย
เงิน พระคลัง ข้าง ที่ แต่บัดนี้ เป็น ที่ ทรง พระ ดำรง อยู่ เสด็จ ประทับ อยู่ เป็น
นิย สืบ มา นาน แล้ว ทั้ง ได้ สร้าง พระ ที่นั่ง อนันต สยาม เป็น ท้อง พระ โรง
ขึ้น ด้วย จึง ทรง พระ กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ เรียก พระราชวัง ตั้ง แต่
รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘ นี้ ไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๘ เมษายน รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๔๗๕๘ ใน รัชกาล บัณฑิต บัณฑิต

กฎเสนาบดี

สำหรับการ เก็บเงิน ค่าแรง ช่วย ราชการ แผ่นดิน

ใน มณฑลกรุง เทพ ฯ

ตาม ข้อความใน ประกาศ เดิม วิธี การ ผูก ข้อมือ จัน ถึง วันที่ ๒๖
มีนาคม รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ มีว่า ให้ เสนาบดี ผู้บัญชาการ กรม
สรรพากร มีอำนาจ ออก กฎ ข้อมือ บังคับ ได้นั้น บัดนี้ ทรง พระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ ให้ เสนาบดี กระทรวง นครบาล ผู้บัญชาการ กรม สรรพากร
ใน ตั้ง กฎ ข้อมือ บังคับ สำหรับการ เก็บเงิน ค่าแรง จัน ช่วย ราชการ แผ่นดิน
ใน มณฑล กรุง เทพ ฯ ตั้ง มี ข้อความ ต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎเสนาบดีสำหรับการ ดำรง แด่เก็บ เงิน ค่าแรง ผู้มี ข้อ มี ข้อ
 จันใน มณฑล กรุง เทพ ฯ ซึ่ง ได้ ประกาศ ไว้ ตั้ง วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์
 รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ นั้น ให้ ยกเลิก เสีย ให้ ใช้ กฎ เสนาบดี นี้
 แทน สืบไป

ข้อ ๒ การ เก็บ เงิน ค่าแรง จัน ช่วย ราชการ แผ่นดิน นี้ กำหนด ให้
 ผู้ ที่ จะ ต้อง เสีย เงิน รับ นำ เงิน มา ชำระ ให้ เสร็จ ระหว่าง ภายใน วันที่ ๑
 พฤษภาคม ถึง วันที่ ๓๑ สิงหาคม

ข้อ ๓ ให้ จัด ที่ ว่า การ อำเภอก หรือ ที่ อื่น ซึ่ง เป็น ทาง ร่วม ที่ จัน
 ผ่าน ไป มา นั้น เป็น ที่ รับ เงิน ค่าแรง ช่วย ราชการ แผ่นดิน กับ ทั้ง ให้
 จัด เจ้าพนักงาน เป็น กอง ดำรง ออก เคียง ดำรง ถึง บ้าน ที่ อาศัย อยู่
 ของ ผู้ ที่ จะ ต้อง เสีย เงิน ช่วย ราชการ แผ่นดิน ทุก ๆ ตำบล ด้วย

ข้อ ๔ ให้ จัน ที่ จะ ต้อง เสีย เงิน ค่าแรง ช่วย ราชการ แผ่นดิน รับ
 นำ เงิน มา ชำระ แก่ เจ้าพนักงาน ตาม ตำบล ที่ ตั้ง รับ เงิน นั้น ให้ เสร็จ ภาย
 ใน กำหนด ซึ่ง ได้ กล่าว แล้ว ใน ข้อ ๒

ข้อ ๕ ถ้า บ้าน หรือ บริษัทใด หรือ ที่ใด ๆ ที่มี หัว นำ ปกครอง
 รับ ผิด ชอบ เจ้าพนักงาน จะ ให้ เจ้า ของ บ้าน หรือ ผู้ เป็น หัว นำ ใน ที่ นั้น ๆ
 ทำ หมาย ชื่อ ดำรง บรรดา จัน ที่ อยู่ ใน ความ ปกครอง ยื่น ถัด แต่ ถ้า มี
 จำนวน จัน ที่ พา มา ชำระ เงิน มากกว่า ๕๐ คน ให้ เจ้าพนักงาน จ่าย
 ถ้วน ถด ให้ แก่ ผู้ พา ๑๐๐ ละ ๑๐

ข้อ ๖ เมื่อผู้ใดได้เสียเงินค่าแรงช่วยราชการ แผ่นดินเสร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานจดหมายคำนิรूपพรรณของผู้เสียเงิน ลงไว้ในใบเสร็จแต่ต้นหัว แล้วออกไปเสร็จ เป็นคู่ มีให้แก่นั้น ถือไว้เป็นสำคัญ

ข้อ ๗ ถ้าจันคนใดทะเลยเสีย ไม่ไปเสียเงินค่าราชการ แผ่นดิน ตามกำหนด เจ้าพนักงานตรวจพบภายหลังวันที่ ๓๑ สิงหาคมไปแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรียกเงินค่าปรับ นอกจากเงินค่าแรงช่วยราชการ แผ่นดิน ที่จะต้องเสียอีกคนละ ๑ บาท

ข้อ ๘ ถ้าเจ้าพนักงานเห็น มีเหตุจำเป็น แต่มีความสงสัยว่า จันคนใด หรือ พวกใดจะยังมีได้เสียเงิน ค่าแรงช่วยราชการ แผ่นดิน ก็มีอำนาจที่จะตรวจแต่เรียกดูใบเสร็จได้เสมอไป

ข้อ ๙ ถ้าจันคนใดไม่ยอมเสีย หรือไม่มีเงินจะเสียค่าแรงช่วยราชการ แผ่นดิน ภายในกำหนด ให้เจ้าพนักงาน มีอำนาจที่จะบังคับให้เสียเงินค่าแรงช่วยราชการ แผ่นดินได้ใน ๒ ประการนี้ คือ

(๑) ให้ยึดทรัพย์สินสมบัติของผู้ที่เงินค่าแรงช่วยราชการ แผ่นดินค้าง ขายทอดตลาดพอสมควร แก่จำนวนเงินที่ค้าง แต่ค่าใช้สอยในการขายทอดตลาดนั้น

(๒) หรือเอาตัวผู้ซึ่งไม่ชำระเงินค่าแรงช่วยราชการ แผ่นดินที่ค้างคุมไว้ใช้แรงทำการโยธา แทนเงินค่าราชการ แผ่นดินที่ค้าง มีกำหนด ๓๐ วัน หน้าที่ใด ๆ สุดแต่เสนาบดีจะได้กำหนดเป็น ครั้ง เป็นคราว

ข้อ ๑๐ เมื่อเจ้าพนักงานไต่ ยัด ทรัพย์ สัมบัติ ของ ผู้ซึ่ง เงิน ค่า แรง
ช่วย ราชการ แผ่นดิน ค้าง แด ขยาย ทอด ตลาด ทรัพย์ สัมบัติ นั้น ได้ เงิน มาก
น้อย เท่าใด ให้ หัก ใช้ แทน เงิน ที่ ค้าง นั้น เสีย ก่อน จน ครบ เหลือ
นอก นั้น ให้ คืน แก่ เจ้า ของ รับ ไป

ข้อ ๑๑ การ เก็บ เงิน ค่า แรง ช่วย ราชการ แผ่นดิน นี้ ถ้า กำหนด ผู้
ใหญ่ บ้าน เป็น ผู้นำ ดำรง แด นำ มา เสีย เงิน พระราชทาน ส่วน ๓ ให้ แก่
กำหนด ๑๐๐ ละ ๓ ผู้ใหญ่ บ้าน ๑๐๐ ละ ๒ ตาม จำนวน เงิน ที่ ได้ นำ
ดำรง แด เก็บ ได้ ใน ท้อง ที่ นั้น แด พระราชทาน บำเหน็จ แก่ ผู้จับ จัน ที่
หลบหนี มิได้ เสีย เงิน ค่า แรง ช่วย ราชการ แผ่นดิน ตาม กำหนด คน ละ
๒๕ สตางค์ ๗

ประกาศ มาณวันที่ ๒๓ เมษายน รัตนโกสินทร์ ๒๔๘
เป็น วันที่ ๑๔๗๗๓ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

ประกาศตั้งอนุญาโตตุลาการ

ใน ศาล ประจำ คดี คน กกลาง นครุชเชก

มี พระบรมราชโองการ ใน พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัส เหนือเกล้าฯ ให้ ประกาศ
ให้ทราบทั่วกัน ว่า ตาม ประกาศ ลง วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ร.ศ. ๑๒๒

ที่ได้ลงใน หนังสือ พิมพ์ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๔ ตุลาคม รัน
โกสินทร์ศก ๑๒๒ ซึ่ง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้ง มีสเตอร์ เอ็ดวาร์ด
เฮซ สโครเบต ที่ ปกษา ราชการ ทัวไป ของ กรุงสยามไว้ ใน ตำแหน่ง
เป็น ตุลาการ คณาธิก ของ ศาล ประจำสำหรับ คดีคน กลาง ตาม หนังสือ
สัญญาใน ข้อ ๒๓ สำหรับ จัดการ ระเบียบคดี วิวาท ระหว่าง นานา ประเทศแล้ว
นั้น บัดนี้ มีสเตอร์ เอ็ดวาร์ด เฮซ สโครเบต ถึง แก่กรรมไป แล้ว
ตำแหน่ง อนุญาตตุลาการ ฝ่าย สยาม ใน ศาลประจำสำหรับ รับคดีคนกลาง
ยังว่างเปล่าอยู่ จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้ง มีสเตอร์ เฟรเดอริก
ดัลลิว เวอร์นีย์ ซึ่งแต่เดิม เป็นที่ ปกษา ราชการใน สถาน ทูต สยาม กรุง
ลอนดอน นาย ๑ กับ มอนซีเออร์ ยี ดอเวค เกียวนิ โตเรตตี ที่ ปกษา
ราชการใน สถาน ทูต สยาม กรุง ปารีส ๑ นาย ไว้ ใน ตำแหน่ง อนุญาต
ตุลาการ ฝ่าย สยาม ใน ศาล ประจำสำหรับ คดีคน กลาง ที่ กรุงเฮก สืบต่อไป
ให้ เสนาบดี ว่า การ ต่าง ประเทศ เป็น ผู้จัด การให้ สำเร็จ ตลอดไป
ตาม พระราชบัญญัติ^๕ ทุก ประการ ๗

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ เมษายน รันโกสินทร์ศก ๑๒๔
เป็นวันที่ ๑๔๗๗๖ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

ประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติอากรค่าน้ำ ร.ศ. ๑๒๐

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบ
ทั่วกันว่า ตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอากรค่าน้ำ
รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๐ ซึ่งกำหนดวิธีเก็บอากรค่าน้ำ ๖ อย่าง แด
อย่าง ที่ ๕ ซึ่งเก็บค่าอาชญาบัตรคุมเครื่องมือซึ่งต้องพิกตภาชนะ
ผู้มีเครื่องมือซึ่งต้องพิกต ต้องได้รับอาชญาบัตรจากเจ้าพนักงาน
ก่อนจึงจะใช้เครื่องมือนั้นได้ แต่ในการอนุญาตนั้นในใบอาชญาบัตร
ย่อมลงชื่อแต่ผู้ขอ แม้ผู้นั้นเจ็บป่วยหรือมีที่ไป บุตรภรรยาที่อยู่
ในครัวเรือนอันเดียวกันจะเอาเครื่องมือไปใช้ ไม่มีชื่อในใบ
อาชญาบัตร มักต้องถูกจับกุมเป็น การเดือดร้อนอยู่ จึงทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ดำรัสสั่งว่า แต่ไม่ในการออก
อาชญาบัตรคุมเครื่องมือจับสัตว์น้ำตามความในมาตรา ๖ แห่งพระ
ราชบัญญัตินั้น ให้เจ้าพนักงานถามผู้ขออนุญาตว่า จะให้คุม
ผู้ใดในครัวเรือนอันเดียวกันบ้าง เมื่อเขาบอกชื่อก็ให้เจ้าพนักงาน
จดลงไว้ในใบอาชญาบัตรนั้นทุกคนในครัวเรือนของผู้ขออนุญาต แด
ให้บรรดาผู้ที่มีชื่อในอาชญาบัตรมีอำนาจที่จะใช้เครื่องมือนั้นได้โดย
ชอบด้วยกฎหมายทุกคน

ประกาศมาณวันที่ ๗ พฤษภาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็นวันที่ ๑๔๗๘๗ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

ประกาศยกเลิก

ประกาศ ห้ามไม่ให้ ถืออาวุธและยิงปืนแดงได้ตามเพลิงในเวลาดางคัน
ในมณฑลต่าง ๆ รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๘

มี พระบรมราชโองการ ใน พระบาท สมเด็จพระ ประมินทร์ มหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ตั้งว่า แต่ก่อนได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ออก ประกาศ ลง วันที่ ๒๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๘ ซึ่ง มีความ ห้ามไม่ให้ ถือ แดเห็นบัสัน สัตราอาวุธในที่ ประชุมชน หรือ ตะแควบ้าน แดห้ามไม่ให้ ยิงปืนในเวลาดางคัน แดผู้ที่มีกิจ ชะระไป มา พัน เวลา ย่ำค่ำ แดไว้ให้มี โคมไฟ หรือได้ เพลิง เป็น ลำคณนี้ ต่อ มา บัดนี้ ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ใช้ กฎหมาย ดัชนี อาญา รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ ใน กฎหมาย ดัชนี อาญา ได้ มีความ บังคับ ห้าม บ้อง กัน ข้อ ถือ สัตราอาวุธ แดข้อยิง ปืน ผิด เวลานั้น อยู่แล้ว แด ส่วน ข้อ บังคับ ให้ จุตได้ ตาม ไฟ เวลาไป มา ใน ตะแคว บ้าน นั้น ทรง พระราช ดำริห์ เห็น ว่า ควร จะ เลิก เสียได้ ไม่ ให้ เป็น ความ ลำบาก แก่ มหาชน

จึง ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ยกเลิก ประกาศฉบับลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๘ เสีย ไม่ให้ ใช้ เป็น กฎหมาย ต่อไป

ประกาศ มาณวันที่ ๒๗ เมษายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘
เป็นวันที่ ๑๔๗๗๗ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

กฎหมายลักษณะอาญา รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ ที่มีข้อความทับ
ประกาศลง วันที่ ๒๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๘ นั้น คือ

มาตรา ๓๓๕

ข้อ ๒ ผู้ใดมีปืน บรรจุพาไปในทางหลวง ถนนหลวง หรือ
ในที่สาธารณะโดยไม่มีได้รับ อนุญาตให้ ถือได้ ท่านว่ามีความผิด
ต้องระวางโทษ ชั้ ๑ แต่ให้ รับเอาอาวุช นั้น เสีย ด้วย

ข้อ ๓ ผู้ใดมีศาสตราวุชไม่ว่าอย่างใด ๆ เข้า ไป ในที่ประชุมชน
เวลายี่งาน นักชดตฤกษ์ ท่าน ว่ามัน มีความผิด ต้อง ระวางโทษ ชั้ ๑
แต่ให้ รับ เอาวุช นั้น เสีย ด้วย

ข้อ ๑๑ ผู้ใดยิงปืน หรือ อาวุช ที่ ใช้ ดิน ระเบิด อย่างใด ๆ โดย
ใช้ เหตุ ชั้ ใน เมือง หมู่บ้าน ตลาด หรือใน ที่ประชุมชน ท่าน ว่ามัน มี
ความผิด ต้อง ระวางโทษ ชั้ ๓

๗

ประกาศตั้งรองเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ตั้งว่า ด้วยทรงพระราช
ดำริห์ว่า เจ้าพระยาเทเวศร์วงษ์วิวัฒน์ เสนาบดีกระทรวงเกษตรา
ธิการ บัวย มาช้านาน มารับราชการ ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ราชการ
ใน กระทรวง จะเลื่อม ทรมาน ไป จึง ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้
นายพลโท หม่อมชาติเดชอุดม รับตำแหน่ง ผู้ช่วย ราชการ กระทรวง

เกษตรราชการ มีลำดับชั้นเหนือ ปลัดทูตฉลอง รองเสนาบดี มีอำนาจ บังคับราชการในหน้าที่ได้เต็มอำนาจเสนาบดี ในเวลาที่เสนาบดีมารับราชการไม่ได้นั้น

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

ประกาศยกเลิกใช้

เหรียญเฟื้อง เบี้ยทองแดง แด่ต่างค์ทองขาว อย่างเก่า

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รับ พระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ ประกาศว่า เหรียญเฟื้อง เบี้ยทองแดง ซีก เลี้ยว อัฐ โสฬส เก่า ใหม่ แด่ เบี้ยต่างค์ทองขาว อย่างเก่า ๒๐ ต่างค์ ๑๐ ต่างค์ ๕ ต่างค์ ๒ $\frac{๑}{๒}$ ต่างค์ ซึ่งได้ประกาศให้ใช้ชั่วคราว ในประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ ในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแผ่นที่ ๓๓ ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ หน้า ๙๑๐ นั้น ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กำหนดวันเลิกใช้ แด่ให้เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ตั้ง กฎสำหรับการเลิกใช้ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘ เป็น

ขึ้นไป ให้เลิกใช้เหรียญเฟื้อง เบี้ยทองแดง แล สดต่างค์อย่างเก่า
ที่กล่าวมาในข้างต้นนั้น ยกเป็นเหรียญกระด่าปิ่นที่ไม่ชอบด้วย
กฎหมาย ตามความใน หมวด ๔ แห่งพระราชบัญญัติ มาตรการของ คำ
ร.ศ. ๑๒๗

ข้อ ๒ ภายใน ปีหนึ่ง นับตั้งแต่วันที่ ประกาศนี้ ไป ถึง วันที่ ๑๖
พฤษภาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๙ ให้กระทรวง พระคลัง มหาสมบัติ
ยอมรับ แลก เหรียญเฟื้อง เบี้ยทองแดง แล สดต่างค์อย่างเก่า จ่าย
เหรียญสดต่างค์อย่างใหม่ แล เหรียญบาท เหรียญสลึง เปลี่ยนให้

ข้อ ๓ เหรียญเฟื้อง เบี้ยทองแดง แล สดต่างค์อย่างเก่า ที่มีผู้นำ
มาขอแลกเปลี่ยน ตามใน ข้อ ๒ นั้น ถ้าเจ้าพนักงาน ตรวจ เห็น เป็น ของ
ปลอมแปลง หรือ ขาดเนื้อไป ด้วยเหตุอื่น นอกจากที่ ลัก หรือ ไปโดย
ธรรมดา หรือ ที่มีผู้ ตัด ตราอื่น เพิ่มเติม ตรา หลวง ให้เจ้าพนักงาน
ทำลายเสีย แล้วคืนชิ้นโลหให้เจ้าของรับไป

ข้อ ๔ สถานที่ ๆ จะเปิด การ รับ แลก เปลี่ยนนี้ ใน มณฑล กรุง
เทพ ฯ จะเปิด การ รับ แลก ที่ กรม เก็บ กระทรวง พระคลัง มหาสมบัติ แล
ที่ว่าการ เมืองต่าง ๆ ใน มณฑล กรุง เทพ ฯ ส่วนที่ มณฑลต่าง ๆ ใน
พระราช อาณาจักร จะเปิด การ รับ แลก ที่ พระคลัง มณฑล แล คลัง เมือง

ข้อ ๕ อัตรา รับ แลก เปลี่ยนนั้น ได้ประกาศ กำหนด อัตรา มาใน
ประกาศ ลง วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ ในราชกิจจานุเบกษา

นุเบกษาแผ่นที่ ๓๓ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๗
แล้ว ให้เจ้าพนักงาน พระคลัง ถือใช้ แยก เบียดเบียน ตามที่ได้กำหนดนั้น

ข้อ ๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๙ ไป
ซึ่ง พันเขต กำหนดปีหนึ่งแล้ว ให้เจ้าพนักงาน พระคลัง ต่าง ๆ ที่เปิด
การ รับ แยก เด็ก การ รับ เหยี่ยง เพื่อ เบี้ย ทองแดง สดต่าง ๆ อย่าง เก่า
ตามที่ กล่าว ราย การ มา ชำระ คืน ไม่ รับ แยก ต่อไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๗ พฤษภาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๙

(ลงพระนาม) กิตติยากร

เสนาบดี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ประกาศใช้ ข้อบังคับวิธีเรียกคนเข้ารับราชการ

เป็น คำรวจจตุร ใน เมือง นคราต มณฑล จันทบุรี

พระเจ้า น้อย ยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดี กระทรวง
มหาดไทยรับ พระบรมราชโองการได้เกล้า ฯ ให้ประกาศ ทราบทั่ว กันว่า
ด้วยตามที่ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้ง กฎ ข้อ บังคับวิธี เรียก
คนเข้ารับราชการ เป็น คำรวจจตุร ขึ้นไว้ สำหรับ ใช้ ใน มณฑล ที่ ยัง
ไม่ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้ พระราชบัญญัติ ลักษณะเกณฑ์
ทหาร ซึ่ง ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๖ ใน มณฑล
พายัพ แล มณฑลอื่น ๆ แล้วนั้น

ศก ๒๒๘

หน้า ๕๑

บัดนี้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ใช้ข้อบังคับวิธีเรียกคนเข้า
รับราชการเป็นตำรวจภูธร ตาม ประกาศ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ร.ศ. ๑๒๖
ในเมือง นคราตมณฑล จันทบุรี ด้วยอีก เมือง หนึ่ง ตั้งแต่รัตนโกสินทร์
ศก ๑๒๘ เป็นต้นไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย

ประกาศ

ใช้ พระราชบัญญัติ อากร การ พนันใน มณฑล อีสาน

พระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯ ทรง เสด็จฯ ดำรงราชานุภาพ เสด็จฯ กระทรวง
มหาดไทย รับ พระบรมราชโองการได้เกล้า ฯ ทรง พระกรุณาโปรด
เกล้า ฯ ตั้งว่า ตามความใน มาตรา ๖ แห่ง พระราชบัญญัติ อากรการ
พนัน ศก ๑๒๐ มีว่า ถ้าจะ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ใช้พระ
ราชบัญญัติใน หัวเมือง มณฑลใด เมื่อใด จะโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ
ในหนังสือ พิมพ์ราชกิจจานุเบกษาเป็น ลำคัญนั้น

บัดนี้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ประกาศให้ ใช้พระราชบัญญัติ
 ขากร การ พนัน รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๐ ใน มณฑลอุดรธานี ตั้ง แต่
 ศก ๑๒๘ เป็นต้นไป ๗

ศาลว่าการมหาดไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลง พระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ว่าด้วยขนบัตริอย่างใหม่

เสนาบดี กระทรวง พระคลัง มหาสมบัติ ถิ้ออำนาจซึ่ง ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้า ฯ พระราชทานไว้ ในมาตรา ๑๗ (ง) แห่ง พระราชบัญญัติ
 ขนบัตริ สยาม รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

กรม ขนบัตริจะได้ จำหน่าย ขนบัตริ ราคา ๑,๐๐๐ บาท อย่างใหม่ ขึ้นต้น
 เดือน มกราคม ๑๒๐๑ ตั้งแต่วันที่ ลงในประกาศนี้ไป ขนบัตริ อย่างใหม่
 มี ลักษณะ ที่พึง ดังเกิด ดังนี้

(๑) พันขนบัตริใหม่ มีลายละเอียด ดีน้ำตาต เด่นเดี่ยวเป็นลายไม้ ท่งแผ่น
 เว้นแต่ขอบ

(๒) พันช่องที่รอง คำว่า “รัฐบาลสยามสัญญา จะจ่ายเงินให้แก่ผู้
นำชนบัตรนี้ มาขึ้นเป็นเงินตรา สยาม” แต่ พันที่รอง นัมเบอร์ ทั้งเลขไทย
แต่เลขฝรั่ง กับ พันในช่อง ตัวอักษรจีน ตัวอักษรรมลายู ในชนบัตรใหม่มีตัว
อักษร อังกฤษเล็ก ๆ บอกราคา ชนบัตร

(๓) พัน ถายดาว ระหว่างลายเซ็น เจ้าพนักงาน แด เด่นาบัดนั้น เป็นเส้น
คาดแก่

นอกจาก ลักษณะ ที่กล่าว มาแล้ว นี้ ชนบัตร ราคา ๑,๐๐๐ บาท อย่าง
ใหม่มีสีแดง ถอดลาย เหมือนเดิม

ชนบัตร ทั้งหลาย ที่กรมชนบัตร จำหน่ายออกไปแล้ว หรือที่ จะได้
จำหน่าย ภายหลัง วันในประกาศนี้ ให้คงเป็นอันใช้ได้ตลอดไป. ฯ

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) กิตติยากร

เด่นาบดี กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ประกาศเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

ขยายความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติ กรมชนบัตร ร.ศ. ๑๒๑

เด่นาบดี กระทรวงพระคลัง มหาสมบัติ รับพระบรมราชโองการ
ได้เกล้า ฯ ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามความใน มาตรา ๒ แห่งพระ
ราชบัญญัติ ชนบัตรสยาม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ ว่า ในกรมชนบัตร

ให้ มีตำแหน่ง เจ้ากรมเป็นหัวหน้า พังบังคับบัญชา เสด็จมาตั้ง กระทรวง พระคลัง
มหาสมบัติ นั้น

ทรง พระราชดำริให้ว่า ราชการใน กรม ขนบัตร์ ส้มควรว จะ อยู่ใน
ความ บังคับบัญชา อธิบดีกรมใหญ่ในกระทรวง พระคลังมหาสมบัติ อีก หนึ่ง
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ยักกรมขนบัตร์ เข้ารวมไว้ เป็นราชการ
แผนกหนึ่งในกรมตรวจ แด กรมตำรวจขึ้น ตั้ง แต่ วันที่ตั้ง ในประกาศ
นี้ เป็นต้นไป

๓

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) กิตติยากร

เสนาบดี กระทรวงพระคลัง มหาสมบัติ

ประกาศแก่อธิบดีราเก็บเงินภาษีโรงเรือน

ตำบลตลาดเมืองจันทบุรี

พระเจ้าอยู่หัวยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตั้ง กระทรวง
มหาดไทยรับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ฯ ให้ ประกาศ ทราบทั่ว กันว่า
ตามที่ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติ
จัดการ ศุขาภิบาล ตาม ห้มเมือง รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ เฉพาะ ตำบลตลาด
เมืองจันทบุรี เปน ศุขาภิบาลเมือง แล้ว นั้น

บัดนี้ พระยาศรีวิชัยมุนีภิกษุ เจ้าหลวงเทศาภิบาล มณฑลจันทบุรี มี
ใบบอกเข้ามากราบบังคมทูล พระกรุณาว่า ได้ประชุมเถิดเทิง
กรรมการสำหรับจัดการศุขาภิบาล รวม ๙ นาย ครบคณะสำหรับ
ศุขาภิบาล เมือง ตามพระราชบัญญัติแล้ว แต่ได้ประชุมกรรมการ ปรึกษา
หารือเห็นพร้อมกันว่า อัตราเก็บเงินภาษี โรงเรือน ซึ่งทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ พระราชทานสำหรับบำรุงรักษาการศุขาภิบาล ที่จัดเก็บอยู่
เวลานี้ สมควรที่จะแก้ไขจัดเก็บใหม่เพื่อจะได้เสมอหน้ากัน และควรจัด
เก็บเป็น ๔ อย่าง คือ

๑ ตึกเรือนโรงเรือนซึ่งอยู่ริมถนนตลาดในเขตศุขาภิบาลที่เจ้า
ของตั้งทำการค้าขายหรือไว้สินค้าก็ดี เก็บจากเจ้าของห้องละ ๓ บาท
ต่อปี

๒ ตึกเรือนโรงเรือนที่เจ้าของอยู่อาศัยไม่ได้ทำการค้าขายแต่
ไว้สินค้า แต่อยู่ริมถนนตลาดในเขตศุขาภิบาล เก็บจากเจ้าของ
ห้องละ ๗๕ สตางค์ต่อปี

๓ ตึกเรือนโรงเรือนหลังตลาดซึ่งอยู่ในเขตศุขาภิบาล เก็บจาก
เจ้าของเจ้าบ้านละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ต่อปี

๔ ตึกเรือนโรงเรือนที่อยู่ในเขตศุขาภิบาล ซึ่งให้ผู้อื่นเช่าอยู่
หรือทำการค้าขายหรือไว้สินค้าก็ดี เก็บจากเจ้าของผู้ได้รับเงิน
ค่าเช่า ๑๒ ซีก ๑ ตามจำนวนค่าเช่ามากหรือน้อย

เมื่อได้ทรงทราบความตามใบบอกฉนี้ ทรง พระราช ดำริห์เห็นชอบด้วย จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ อัดราเก็บเงินภาษี โรง ราน บำรุง ศุขาภิบาล แก่ผู้ที่อยู่ในเขตร์ซึ่งใช้พระราช บัญญัติจัดการ ศุขาภิบาล ตาม หัว เมือง เปน ๔ อย่าง ตาม ที่ ข้าหลวง เทศาภิบาล แด กรรมการ ประชุม ปฤกษา ตก ลง กัน นั้น ตั้ง แด่รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔ เปน ต้นไป

ฯ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๘ มิถุนายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย

ประกาศเพิ่มอัตราขึ้นที่นา

ตำบลบ้านขาม ตำบลหนองโตน อำเภอจตุรต เปน ขึ้น นา จัตุวา

แถม ดอ อัตราตำบล หนองบัวใหญ่ อำเภอจตุรต เปน นา ขึ้น เบญจะ

แขวง เมืองไชยภูมิ

พระเจ้าอยู่ยงยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับ พระบรม ราชโองการได้เกล้า ฯ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า อัตราขึ้น ที่ นาตาม ประกาศเปลี่ยนวิธี แด่พิกัต อัตราเก็บเงิน อากกร ค่านาศก ๑๒๔ ซึ่งให้เก็บเงิน อากกร ค่านาใน ท้อง ที่ อำเภอจตุรต แขวง เมืองไชยภูมิ คือ ตำบลบ้านขาม

ตำบลหนองโดน เปน นาชั้นเบญจะ ตำบลหนองบัวใหญ่ เปน นาชั้นจัตวา นั้น
ยัง เปน การ สูง ๆ ต่ำ ๆ ไม่เหมาะ แก่ ภูมิ ประเทศ ท้อง ที่ แด ผล ประโยชน์
ที่ ราษฎร จะ พึ่ง ทำได้ จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เพิ่ม อัตรာ
ชั้น ที่ นาน ใน ตำบล บ้าน ขาม แด ตำบล หนองโดน เปน ชั้น จัตวา แด ถด
อัตรารุ่น ที่ นาทำบด หนอง บัวใหญ่ เปน นาชั้น เบญจะ ตั้งแต่ ศก ๑๒๘
เปน ต้นไป

๒

คำกล่าว การ มหาไทย
ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๙ มิถุนายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ
เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย

ประกาศลดอัตรารุ่นที่นา

ตำบลแก่งเลี่ยน เกาะลำโรง อำเภอเมือง เมืองกาญจนบุรี
เปน ชั้น นาคควา

พระเจ้าอยู่ยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย รับ พระบรมราชโองการได้เกล้า ฯ ทรง พระกรุณาโปรด
เกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่ว กันว่า ตาม ประกาศ แก่ ไข อัตรารุ่น
ที่ นาคศก ๑๒๗ ซึ่งให้เก็บเงิน อากร ค่านาน ใน ตำบล แก่งเลี่ยน แดตำบล
เกาะลำโรง ท้อง ที่ อำเภอเมือง ฯ กาญจนบุรี เปน ชั้น นาคควา นั้น ยังไม่

เหมาะ กับ พัน ที่ แด ผล ประโยชน์ ที่ ราษฎร ทำ ได้ จึง ทรง พระ กรุณา
โปรดเกล้า ฯ ให้ ตัด อัตรารัชน ที่ นา ใน ตำบล แก่งเสี้ยน แด ตำบล เกาะ
ลำโรง ลง เปน ชั้น นา จักวา เพื่อให้ เหมาะ แก่ พัน ที่ แด ประโยชน์ ที่
ราษฎร จะ พึง ทำ ได้ ตั้ง แต่ ศก ๑๒๘ เปน ต้น ไป ๖

คำว่า การมหาดไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๙ มิถุนายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ประกาศ แก่ ไชยัตราชั้น ที่ นา

ซึ่ง จัด เก็บ เปน วิธึ นา คู้ โค ใน มณฑล ราชบุรี

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดี กระทรวง
มหาดไทย รับ พระบรมราชโองการ ได้ เกล้า ฯ ทรง พระกรุณา โปรด
เกล้า ฯ ให้ ประกาศ ทราบ ทัว กัน ว่า อัตรารัชน ที่ นา ตาม ประกาศ
เก็บ เงิน อากร ค่านา เปน วิธึ นา คู้ โค ศก ๑๒๗ ซึ่ง ให้ จัด เก็บ เงิน อากร
ค่านา บาง ตำบล ใน มณฑล ราชบุรี เปน วิธึ นา คู้ โค ตาม พัน ที่ ทำ เด ที่ ตี
แด ที่ เดว นั้น ยัง ไม่ เหมาะ กับ ภูมิ ประเทศ ท้อง ที่ แด ผล ประโยชน์ ที่
ราษฎร จะ พึง ทำ ได้ จึง ทรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ แก่ ไชยัตราชั้น
ที่ นา คู้ โค ใน มณฑล ราชบุรี ซึ่ง มี ราย ชื่อ ตำบล แจ้ง ค่อ ไป นี้ เพื่อ
ให้ เหมาะ กับ พัน ที่ ค่อ ไป

บัญชีรายชื่อตำบลหน้าคูโค ซึ่งจะแก้ไขชื่อตำบลหน้าคูโคในแผนที่ราชการ

หมายเหตุ	เดิมเป็นหน้าคูโค	แก้ไข	เปลี่ยนตำบล	หมายเหตุ
๑	เมืองราชบุรี ตำบลเมือง ตำบลบ้านไร่ ตำบลคลองลาด ตำบลท่าเรือ ตำบลบางปาก ตำบลบางบ้านนอก ตำบลสามเรือน ตำบลคลองแค ตำบลโคกหม้อ ตำบลท่าราบ ตำบลพงสวาย ตำบลบ้านสว่าง	โท ตรี ตรี โท โท ตรี ตรี ตรี ตรี ตรี ตรี ตรี	เปลี่ยนตำบล	หน้าคูโค

หมายเหตุ	คำแปลตามตัว	เดิมเป็นนาฏโคธ	เปลี่ยนเป็นคำแปล	ดัดยัตราเป็นนาฏโคธ	หมายเหตุ
๑	เมื่องเพชรวร	ตรี		เบญจะ	
	อำเภอย่อย	ตรี		จิตวา	
	ตำบลระพี	ตรี		จิตวา	
	ตำบลหนองจิก	ตรี		เบญจะ	
	ตำบลหนองปรัง	ตรี		เบญจะ	
	ตำบลดอนทราย	ตรี		จิตวา	
	ตำบลบางเค็ม	ตรี		เบญจะ	
	ตำบลหนองปลาไหล	ตรี		เบญจะ	
	ตำบลห้วยตะเฒ่า				

คำกล่าวการมหาดไทย
ประกาศมาณวันที่ ๒๑ มิถุนายน รตนโกสินทรศก ๑๒๘
(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ประกาศแก้ไขตราขึ้นที่นา

ซึ่งจัดเก็บเป็นวิธีนาคูโคในมณฑล ราชบุรี

นครสวรรค์ ปาจิณบุรี เป็นวิธีนาฟาง ดอย

พระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามประกาศเก็บเงินอากรค่านาเป็นวิธีนาคูโคศก ๑๒๗ ซึ่งให้จัดเก็บเงินอากรค่านาบางตำบลในมณฑลราชบุรี มณฑลนครสวรรค์ แด่มณฑลปาจิณบุรีเป็นวิธีคูโคนั้น ที่นาบางตำบลซึ่งประกาศเก็บอากรค่านาเป็นวิธีนาคูโคพื้นที่ยังไม่เรียบร้อย การทำนาราชวรทำได้ผลไม่ใคร่บริบูรณ์เต็มตามเนื้อที่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเก็บเงินอากรค่านาตามตำบลต่าง ๆ ซึ่งมีรายชื่อต่อไปนี้ เป็นวิธีนาฟาง ดอยไปตามเดิมก่อน

บัญชีรายชื่อตำบลที่นำคู่มือที่จะเปลี่ยนเป็นวิธีนำฟางโดยในมณฑลนครสวรรค์

หมายเลข	อำเภอเขตตำบล	เดิมเป็นนาโคก	เปลี่ยนเป็นตำบล	เปลี่ยนเป็นนาฟางโดย	หมายเหตุ
๑	เมืองนครสวรรค์	ตัว			
	อำเภอเมือง	ตัว		ตัว	
	ตำบลหนองกระโดน	ตัว		ตัว	
	ตำบลบ้านแก่ง	ตัว		ตัว	
	ตำบลพระนอน	ตัว		ตัว	
๒	ตำบลหนองบึง	ตัว		ตัว	
	อำเภอพยุหะคีรี	ตัว		ตัว	
	ตำบลบางปราบ				
๓	อำเภอบรรพต	ตัว		ตัว	
	ตำบลท่าม่วง	ตัว		ตัว	
	ตำบลหัวตุง	ตัว		ตัว	
	ตำบลท่ากว	ตัว		ตัว	

หมายเลขที่	อำเภอเขตตำบล	เดิมเป็นนาข้าวโคก	เปลี่ยนแปลงตำบล	เปลี่ยนแปลงนาฟางโดยขึ้น	หมายเหตุ
๑	เมืองกำแพงเพชร อำเภอพรานกระต่าย ตำบลหัววัด ตำบลพรานกระต่ายเหนือ ตำบลพรานกระต่ายใต้ เมืองไทรยนาท	จิตวา จิตวา จิตวา จิตวา จิตวา		จิตวา จิตวา จิตวา	
๑	อำเภอเมือง ตำบลท่ายเมือง ตำบลวัดปรัง ตำบลดง ตำบลท่าไม้	ตริ ตริ ตริ ตริ ตริ		ตริ ตริ ตริ ตริ ตริ	
๒	อำเภอสุรศักดิ์ ตำบลบ้านเงิน	ตริ		ตริ	

หมายเหตุ	เปลี่ยนแปลง พยางค์	เปลี่ยนแปลง คำ	เปลี่ยนแปลง คำ	เปลี่ยนแปลง คำ
๒	เมืองไชยนาท อำเภอสุรศักดิ์ ตำบลเกยแก้ว ตำบลน้ำพระดาน ตำบลม่วงงาม ตำบลบางซุด ตำบลดอนคำ ตำบลโพงาม ตำบลห้วยกรวดนอก	๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒	๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
๓	อำเภอเดิมบาง ตำบลเดิมบาง ตำบลเนินขาม	๓ ๓ ๓	๓ ๓ ๓	๓ ๓ ๓

หมายเหตุ	เปลี่ยนแปลง ฟางดอยสน	เปลี่ยนแปลงตำบล	เดิมเป็นหมู่โคก	อำเภอเดิมตำบล	หมายเหตุ
	ตรี		ตรี	เมืองราชบุรี	๓
	ตรี		ตรี	อำเภอแม่หม่อม	
	ตรี		ตรี	ตำบลปากไก่อ	
	ตรี		ตรี	ตำบลปากท่อ	
	ตรี		ตรี	ตำบลวังมะนาว	
	ตรี		ตรี	ตำบลบางเค็ม	
	ตรี		ตรี	ตำบลห้วยโรง	
	ตรี		โท	อำเภอดำเนินสดวก	๔
				ตำบลชากเหนือ	

หมายเลข	ชื่อเรื่องบังคับ	เดิมเป็นนาข้าว	เปลี่ยนเป็นตำบล	เปลี่ยนเป็นนา ฟางดอยชั้น	หมายเหตุ
๑	เมืองเพชรบุรี ตำบลท่าพระงาม ตำบลไร่โคก ตำบลบ่อนพวน ตำบลหนองกะมู ตำบลห้วยทราย ตำบลตอหินขาว ตำบลไร่กระเทียม	จตุวา จตุวา จตุวา จตุวา เบญจะ เบญจะ เบญจะ		จตุวา จตุวา จตุวา จตุวา เบญจะ เบญจะ เบญจะ	
๒	ตำบลแม่ประจักษ์ ตำบลไร่โคก	จตุวา		จตุวา	

หมายเลข	อำเภอแต่เดิม	เดิมเป็นนครใด	เปลี่ยนเป็นตำบล	เปลี่ยนเป็นนา	หมายเหตุ
๑	เมืองปรางมยุรี				
	อำเภอประจวบ	ปัญหา		จุฬา	
	ตำบลท่าข้าม	ปัญหา	ตำบลหนอง— เคาปน	จุฬา	
	ตำบลปลวกแดง				
๑	เมืองสมุทรสงคราม				
	ตำบลอัมพวัน	ตรี		ตรี	
	ตำบลชนแดน	ตรี		ตรี	
	ตำบลคลองโพ	ตรี		ตรี	
	ตำบลคลองแค				

บัญชีรายชื่อตำบลที่นาคูโค ซึ่งจะเปลี่ยนเป็นวิธีนาฟางถอย
ใหม่ณฑลปราจีนบุรี

หมายเลขที่	อำเภอเขตตำบล	เดิมเป็นนาโคโค	เปลี่ยนเป็นนาฟางถอย	หมายเหตุ
๑	เมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว ตำบลคอนเกาะกา ตำบลหมอนทอง	โท โท	โท โท	
๒	เมืองชลบุรี อำเภอพนัศ ตำบลน้ำพระธาตุ	โท	โท	

หมายเหตุ	คำอธิบาย	เดิมเป็นหนี้	เปลี่ยนแปลง	เปลี่ยนแปลง	เปลี่ยนแปลง	หมายเหตุ
๓	เมืองชลบุรี อำเภอท่าตะเกียบ ตำบลพนาทอง	โท			โท	

ศาลว่าการมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๒๑ มิถุนายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๔๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ประกาศดัดอัตราเงินค่าราชการ

ในตำบลตำบลชุมพล อำเภอทุ่งใหญ่ ตำบลแหลมกรวด

อำเภอเมือง เมืองตราด

พระเจ้าที่นั่งยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตั้งกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการได้เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตำบลตำบลชุมพล ทั้งที่อำเภอทุ่งใหญ่ ตำบลแหลมกรวด ทั้งที่อำเภอเมือง ๆ ตราด ๒ ตำบลนี้เป็นท้องที่กั้นตาร ราษฎรที่ตั้งภูมิลำเนาอาศัยอยู่เป็นชาติเขมรแดงของโดยมาก การหาเลี้ยงชีพของคนจำพวกนี้ มีแต่ทางถางป่าทำไร่อย่างเดียว ผลที่ทำได้ไม่ถึงกับจำหน่ายซื้อขาย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดัดอัตราเงินค่าราชการในตำบลตำบลชุมพล แดตำบลแหลมกรวด ตั้งเก็บเงินคนละ ๒ บาท เพื่อเป็นการบำรุงการหาเลี้ยงชีพของราษฎร ตั้งแต่ศก ๑๒๔ เป็นต้นไป ๖

คำกล่าวการ มหาดไทย

ประกาศมา ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงเกษตรราชการ

อธิบายคำว่าเจ้าพนักงาน เกษตรราชการ กับคำว่า กรมการ
ตำแหน่ง นา ที่ ใช้ ใน พระราชบัญญัติ ออกโฉนด ที่ ดิน
เป็นตำแหน่ง แด่นา ที่ อัน เดียว กัน

ขอ ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า ใน ประกาศ ออกโฉนดที่ดิน ซึ่ง ลง
วันที่ ๑๕ กันยายน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๐ อันได้ยกเลิกแล้วนั้น
เรียกนามเจ้าพนักงานผู้ตั้งชื่อแด่ประทับตราในโฉนดว่า “เจ้าพนักงาน
เกษตรราชการ” ใน พระราชบัญญัติ ออกโฉนดที่ดิน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๗
ซึ่ง ลง วันที่ ๒ มีนาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ เปลี่ยนเรียกนาม
เจ้าพนักงานผู้ตั้งว่า “กรมการตำแหน่งนา” เพราะฉะนั้นให้พึงเข้าใจว่า
เจ้าพนักงาน เกษตรราชการ กับกรมการ ตำแหน่ง นาเป็นเจ้าพนักงาน
มีตำแหน่ง แด่นา ที่ อัน เดียว กัน ตาม กฎหมาย

กระทรวงเกษตรราชการ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๖ กรกฎาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) วรชานุประพัทธ์

รองเสนาบดี กระทรวงเกษตรราชการ

ประกาศตั้งรองเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าฯ ตั้งว่า ด้วยทรงพระราช
 ดำริเห็นว่า ราชการใน กระทรวงยุติธรรม เป็น การ สำคัญยิ่ง ขึ้น กว่าแต่ก่อน
 ควร จะมีผู้ช่วย ราชการ ซึ่งมีตำแหน่ง เหนือ ปลัด ทูลฉลอง รอง เสนาบดี
 อีก ตำแหน่ง หนึ่ง มี ราชการ ประจำ เป็น ส่วน สำคัญ ซึ่ง เสนาบดี จะ จัดให้
 ทำในเวลาเมื่อ เสนาบดีรับ ราชการ อยู่ แต่เป็น ผู้ที่ สำหรับ จะ แทน
 เสนาบดี ใน เวลา มีที่ ไป ฤๅ บ่อย ไซ้ ทุก เมื่อ ทรง พระราช ดำริเห็นว่า
 หม่อมเจ้าจรัญศักดิ์กฤษณากร ซึ่งเป็น อรรคราชทูต อยู่ ณ กรุงปารีส สมควร
 จะรับ ราชการ ตำแหน่ง นี้ ได้ ได้ โปรดเกล้าฯ ให้ กลับ เข้า มา ถึง
 กรุงเทพฯ ฯ แล้ว

จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ หม่อมเจ้าจรัญศักดิ์กฤษณากร รับ
 ตำแหน่ง ผู้ช่วย ราชการ กระทรวงยุติธรรม มีลำดับชั้น เหนือ ปลัด ทูลฉลอง
 รอง เสนาบดี ตาม หน้าที่ ดัง กล่าว มา แล้ว ข้าง ต้น ตั้ง แต่บัด นี้ ไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม วันพฤหัสบดี ๒๔๒๘

ประกาศการสร้างประปา

มีพระบรมราชโองการ ใน พระบาท สมเด็จพระปรมินทร มหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกัน ว่า

กรุงเทพมหานคร เป็น พระราชธานี ที่ ประชุมชน ตั้ง อยู่เป็น อัน มาก ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้ง การสุขาภิบาล จัดการให้เป็นประโยชน์ความ สุข แล ความ สะดวก แก่ ชน ทั้งปวง ขึ้นไว้แล้ว แต่ การยัง หาสำเร็จได้ ดั่ง พระราช ประสงค์ ไม่ เหตุ ด้วย ขาด สิ่ง สำคัญ คือ น้ำ ซึ่ง สำหรับ จะ บริโภค แล ใช้สอยชำระล้าง สิ่ง ซึ่งไม่สะอาด เพื่อ บำบัด โรคภัย แล ให้เจริญ ความ สุข ดำรงใน พระนคร ได้ทรง พระราช ดำริห์ มา ช้านาน แต่หาก เป็น การ ขัดข้อง อยู่ด้วยเหตุต่าง ๆ มีแผ่นดินกรุงต่ำ ไม่มีสายน้ำที่ ไหล มา จาก ภูเขาใน ที่ใกล้เป็น ต้น จึง ยังมิได้ทำสำเร็จลงได้

บัดนี้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กรมสุขาภิบาลจัดการที่จะนำน้ำมาใช้ ใน พระนคร ตามแบบอย่าง ที่ สมควร แก่ ภูมิ ประเทศ เห็นว่าจะทำการ สำเร็จตลอดได้ ด้วยใช้เงิน ทุน ประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ จึง นำความขึ้น กราบ มังคมทูล พระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรง พระราช ดำริห์ เห็น ชอบแล้ว จึง พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้

กรมศุขาภิบาลเริ่มจัดการ นำน้ำ มาใช้ ใน พระมหานคร โดยกำหนดที่จะ
กล่าวต่อไปนี้

๑ ให้ตั้งทำที่ขัง น้ำ ที่ คลอง เขียงรากแขวง เมือง ประทุมธานี อัน
เปน ที่ พัน เระ ๒ ๕๐๐ ถึง ทุก ฤดู กาล

๒ ให้ขุด คลอง แยก จาก ที่ ขัง น้ำ นั้น สำหรับให้น้ำ เดิม มาตาม
ลำคลอง เมื่อ ลำคลอง ที่ ขุด สายน้ำ มา นี้ ผ่าน คลอง เดิม แห่งใด ให้
ใช้ ห่อเหล็ก ผึง ถอด มาได้ คลอง เพื่อ จะมีให้น้ำ ใน ลำคลอง เดิม ปรน กับ
สายน้ำ ที่จะ นำ ลง มาใช้นั้น ลำคลอง นี้ ตัด ตรง มา จาก ลำน้ำ เขียงราก
ทิศ ตะวันตก ของ ทาง รถไฟ นครราชสีมา จนถึง คลอง บางซื่อ ต่อ นั้น มา
คลอง หัก เลี้ยว ไป ข้าง ทิศ ตะวันออก ของ ทาง รถไฟ จนถึง ผัง คลอง ดำเนิน
ข้าง เหนือ

๓ จะตั้ง โรงสูบน้ำ ขึ้น ณ ที่ นั้น เพื่อจะได้ สูบน้ำ ขึ้น ใน ที่ ขัง น้ำ แด
กรองให้น้ำ ได้ บริสุทธิ์ ปราศจากสิ่ง ซึ่ง จะ เปน ที่ ตั้ง แห่ง โรคภัย ต่าง ๆ
ตาม ควร แก่ กำหนด จะได้ จำหน่าย น้ำ จาก ที่ นี้ ไป โดย ท่อ ยัง ถึง ใหญ่
ซึ่ง จะได้ ตั้ง ไว้ ใน พระนคร ณ ที่ อัน สมควร แล้ว จำหน่าย น้ำ ไป ยัง ที่
ต่าง ๆ โดย ท่อ ที่ แยก ย้าย ไป ตาม ผู้ ที่ ต้อง ประสงค์

๔ กิจการ ที่จะ นำน้ำ มา ใช้ ใน พระนคร นี้ ทรง พระกรุณา

โปรดเกล้า ฯ ให้เรียกตามภาษา สังคฤต เพื่อจะให้เป็น คำต้น ว่า
“การประปา”

ให้เสนาบดีกระทรวง นครบาล จัดการในเรื่องที่ดิน แด่กำหนดทาง
กำหนดการ ที่จะทำ เพื่อให้การ ประปา นี้ ข้าม ความคิด
ซึ่งได้ทรง พระราช ดำริให้เห็น ชอบแล้วนั้น ทุกประการ ๗

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๔๘๕๔ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

ประกาศ

ห้ามไม่ให้พระสงฆ์สามเณร ละเมิดเครื่อง ลำตราวู

แด่ ประพฤติอนาจาร

เจ้าพระยาวิษิตวงษ์วุฒิไกร เสนาบดีกระทรวงธรรมการ รับพระบรม
ราชโองการ เห็นเกล้า ฯ สั่งว่า เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน รตนโกสินทร์
ศก ๑๒๘ พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว ผู้ทรง พระคุณ อัน ประเสริฐ
เด็จฯ ออก ณพระที่นั่ง อภิเศกคฤสถ์ ทรง พระราช ปราบปรามเรื่อง พระสงฆ์วัด
พลับ พลาไชย เกิดวิวาท กัน จน ถึง แทะ กัน ด้วย มีด เหล็ก มี คม มี
บาดแผล เป็น หาดย แห่ง เมื่อ เหตุ อันนี้ ทราบ ฝ่าย ของชุดี พระบาท แล้ว
จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่ว กัน ว่า
ทรง พระราช ศรัทธาอุปถัมภ์ ยก ย่อง พระ พุทธศาสนา ให้ถาวร รุ่งเรือง

สืบไปภายหน้า จึงได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เลื่อนสดับสถาปนา
 พระราชาคณะ พระครู ถาหนานุกรมเปรียญ ให้มีตำแหน่ง ถาหนานุกรมศักดิ์
 ตามสมควร แก่คุณานุรูป ขึ้นไว้ เป็นเจ้าอาวาส สำหรับ พระ
 อาราม แต่โปรด พระราชทาน นิตยภัต เป็น ค่าจตุปัจจัย เพื่อให้
 เป็น กำนัด หวัง พระราช หลไทย จะให้ช่วย เป็น การชำระ สั่ง สอน พระ
 ภิกษุ สามเณร ให้ ปฏิบัติ ตาม พระธรรมวินัย ให้เป็นที่ เติบโต พระราช
 ศรัทธา สอดคล้อง พระราช ประสงค์ แต่บาง อาราม เจ้า อาวาส ที่ เอาใจได้
 หมั่น ตรวจ คราแนะนำ ให้พระ ภิกษุ สามเณร ได้รับ ความ ศึกษา ข้อ พระ
 วินัย บัญญัติ ก็ มี โดย มาก บาง อาราม เจ้า อาวาส ก็ เพิกเฉย ละเลย เลี่ยง
 มิได้ ตรวจ คราว่ากล่าว สั่ง สอน พระ ภิกษุ สามเณร ตาม นานาที่ ปลดปล่อย
 ให้เป็น อดิษฐ์ ประพฤติ อนาคต คบหาสมาคม เสพสุรา ยามีน สะสม
 เครื่อง สัตราวุธ สัมมุติ เรียก ชื่อ ตาม พระ วินัย บัญญัติ จัดเป็น เครื่อง
 ประหาร มี ปืน หอก ดาบ แหวน หดว มีดพล แหวนเหล็กใหญ่ ยาว
 เกินสมควร ไม่พดอง ตะบองสั้น อัน เป็นของต้อง ห้ามตามพระวินยานุสาสน์
 แต่ พระราช บัญญัติไว้ ที่ กฎ ของ คน บางพวก ก็ คบหาสมาคม เทียวไป
 ใน ถนน หลวง แด่ที่ ต่าง ๆ อันไม่ควร แก่สมณะกิจ มิได้ มีจิตร
 ฝัก ใฝ่ ใน ทาง เมตตา พรหมวิหาร คิดอ่าน ล้อลั่น เร้น เครื่อง สัตราวุธ
 ไปสำหรับตัว ดุจ ขรവാจ อัน จะไป ทำโจรกรรม จนเป็น เหตุ ถึง กับ
 วิวาท พัน แทะ กันใน วัด นอก วัด มี ปรากฏ ขึ้น อาวุธ ของ กตถา ที่ เจ้า
 พนักงาน สืบสวน จับได้ มาพิจารณา ก็ ถ้วน เป็น สัตราเครื่อง ประหาร

ย่อม เป็น การ มัวหมองใน พระพุทธศาสนา ด้วย เป็น เหตุ ใกล้เคียง คอ ฉายา
 มนุสส์วิคคะตะติยะ ปาราชิก สิกขาบท กำหนด เป็นกรรม อนุกฤษฏ์
 ผิด ด้วย ข้อ พระวินัย นิยม บรม พุทโฆวาท แต่ ประกาศ พระราชบัญญัติ
 แก่ใหม่ ฝ่าย พระราช อาณาจักร ที่ได้ ทรง พระกรุณาโปรดให้ประกาศ
 ห้าม ตาม เหตุ ที่ เกิด มีขึ้น นั้น ๆ โดย ลำดับ มา ดัง ปรากฏ เมื่อ วัน ๓
 เดือน ๘ อุตฺราสาหิ ขึ้น ๒ ค่ำ ปีชวด สัมฤทธิศก จุลศักราช ๑๒๕๐ ซึ่งมี เหตุ
 เกิดขึ้น ด้วย เจ้า อาวาค ไม่ เอาจใจ ได้ ตรวจตรา พระ ภิกษุ สามเณร
 ปลดปล่อย ให้ ประพฤติอนาจาร คบหาสตรี ถึง ประณม ปาราชิก ก็มี บาง วัด ก็
 สะสม เครื่อง สัตราวุธ ไว้ เป็น เครื่อง ประหาร ก็มี เหตุอัน นี้ ก็ได้ ทรง
 พระ กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ออก ประกาศ ใน หนังสือ ราชกิจจานุเบกษา
 เล่ม ๕ หน้า ๑๔๑ ใน ปีจุลศักราช ๑๒๕๐ นั้น แล้ว ทั้ง นี้ ก็ ด้วย ทรง
 พระมหา กรุณาจะมี ให้ พระ ภิกษุ สามเณร ประพฤติ อนาจาร เป็น ที่
 มัวหมองใน พระพุทธศาสนา มา บัด นี้ มี ปรากฏ ว่า พระสังฆ สามเณร
 บาง อาราม ยัง ผ่าฝืน ขึ้น ประพฤติอนาจาร ปรากฏ ขึ้น บาง ครั้ง บางคราว
 เพราะ เหตุ ที่ เจ้า อาวาค บางอาราม ละเลย เพิกเฉย เสีย มิได้ เอาจใจ ได้
 ในการ ตรวจตรา นาน ที่ อัน ควร จะ กระทำ เพราะ ฉะนั้น ให้ เจ้า คณะ
 เจ้าอาวาส เจ้า อธิการ ใน พระอาราม หตวง แด่ วัดราชบูรณะ ทั้ง ใน กรุงเทพฯ ฯ
 แด่ หัว เมือง ทั้งปวง จง เอา เป็น ภาระ ชะระ ตรวจตรา ว่า กล่าว ตั้ง ตอน
 พระสังฆ สามเณร อัน อยู่ใน ความ ปกครอง ให้ คึกษา ข้อ พระวินัย

บัญญัติอย่าให้ ประพฤติอนาจาร ละเมิด ศาตราวุธ เครื่อง ประหาร
 จะเป็น ของ ตนเอง หรือ รับ ผาก ผู้ใดไว้ก็ดี แด่ คบ หามราวาศ ที่ เป็น
 อันทพาดเสพยาฝืน เป็นต้น ถ้า มี พระ ภิกษุสามเณร ละเมิด เครื่อง
 ศาตราวุธ หรือ ประพฤติอนาจาร อย่างใด อย่าง หนึ่ง ซึ่ง เจ้าอาวาส
 เจ้า อธิการ เพิกเฉย ละเลยเสียมิได้ ตรวจตรา ว่ากล่าว พิจารณาได้ความ
 จริง จะปรับโทษ เจ้า อาวาส เจ้า อธิการ แด่ ผู้กระ ทำผิดโดย สุฐานใด
 สุฐานหนึ่ง แด่ แต่ โฆษา นุโทษ

ถ้า แด่ พระ ภิกษุสามเณร รูปใด ประพฤติอนาจาร ตั้ง สอน ไม่ เชื่อ พัง
 ก็ ให้ เจ้าอาวาส ขับไล่ เสีย จาก อาราม ถ้า ขัด ขืน ด้วย ประการใด ๆ
 ให้นำ เหตุแจ้ง ต่อ เจ้า คณะ แด่ เจ้า พนักงาน กระทรวงธรรมการ โดยลำดับ
 ทั้ง ให้ เจ้า คณะ หมายถึง วัด เดิม วัด ขัน ทั้ง ปวง จง ทราบ ทักกัน แด่
 ให้ ประพฤติ ตาม ประกาศ นี้ จง ทุก ประการ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ เดือน กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) เจ้าพระยาวิชิตรวงษ์วุฒิไกร

เสนาบดี

ประกาศกระทรวงนครบาล

ในการจัดซื้อที่ดินสร้างการประปาสำหรับกรุงเทพมหานคร

เสนาบดี กระทรวง นครบาล

รับ พระ บรม ราชโองการ ได้เกล้า ฯ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ ทราบทั่วกันว่า ตามที่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ กระแสพระบรมราชโองการ ในการสร้าง ประปา สำหรับ กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ประกาศใน หนังสือพิมพ์ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม วันพฤหัสบดี ๑๒๘ แล้วนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงนครบาล จัดซื้อ ที่ สำหรับใช้ทำการใน ตำบล ที่จะสร้าง คลองน้ำบาดลฐานที่ต่าง ๆ เพื่อทำประโยชน์แก่พระมหานคร บัดนี้เจ้าพนักงานกรมศุขาภิบาล แดกรมคลอง ได้ตรวจทาง ทำแผนที่ดิน ตำบล ที่จะใช้ทำการ แด่ปักกรุยหมายเขตไว้ตลอดแล้ว คือ

๑ ที่ดินตำบลริมทางรถไฟนครราชสีมา ด้านใต้ยาวไปทางทิศตะวันออก ตามลำคลองสามเสน ๑๐ เส้น ด้านตะวันออกยื่นจากลำคลองสามเสนขึ้นไป ๑๐ เส้น ด้านตะวันตกยื่นขึ้นไปจากคลองสามเสน ตามริมทางรถไฟ ๑๐ เส้น ด้านเหนือยาวตามทางรถไฟไปทิศตะวันออก ๑๐ เส้น เท่าด้านใต้ตำบลหนึ่ง

๒ ที่ดินตำบลระหว่างทางรถไฟนครราชสีมา ถึงถนนสามเสน ยื่นขึ้นไปจากริมคลองสามเสน จนถึงหลักเครื่องหมาย ที่เจ้าพนักงานได้ปักไว้ตลอด ตั้งแต่ริมทางรถไฟด้านตะวันตกไปจนถึงถนนสามเสนในจังหวัดนี้ตำบลหนึ่ง

๓ ที่ดินตั้งแต่ตำบลที่ได้กล่าวไว้แล้วในหมวด ๑ ยื่นขึ้นไปตามกรุยริมทางรถไฟนครราชสีมา ด้านตะวันออก ห่างจากกรุยสองข้างๆ ด้าน

วัน ตก ๑ เดือน คำน วัน ออก ๑๐ วา จนถึง คดอง บาง ชื่อ คอน หนึ่ง
ใน ระหว่าง สพาน ข้าม คดอง บาง ชื่อ แดคดอง เปรม ประชากร กว้างใน
ระหว่าง กรวย รวม ทั้ง สอง ข้าง ๒ เดือน ๕ วา

๔ ที่ ดิน ตั้ง แด คดอง บาง ชื่อ ตาม แนว ที่ กรวย ไว้ คำน วัน ตก
ของ ทาง รถไฟ นครราชสีมา จาก กรวย คำน วัน ตก ๑ เดือน คำน
วัน ออก ฤๅ คำน ข้าง ทาง รถไฟ ๑๐ วา คดอง ไป จนถึง คดอง เชียง ราก
ตำบล หนึ่ง

๕ ที่ บริเวณ ปาก คดอง เชียง ราก ข้างใต้ แด ตำบล เห็น คดอง
บ้าน กระแส สอง แห่ง ที่ เจ้า พนักงาน ได้ กำหนด หมาย เขต ไว้ แล้ว หรือ
จะได้ กำหนด เพิ่ม เติม อีก ใน ตำบล นี้ เพื่อ การ ก่อ สร้าง บ้าง, เพราะ
ฉนั้น ห้าม มิ ให้ เจ้า ของ ที่ ดิน เอา ที่ ซึ่ง อยู่ ใน กำหนด ๕ ตำบล นี้ ไป
ยก ให้ หรือ ซ้อ ขาย แดก เปลี่ยน กับ ผู้ หนึ่ง ผู้ใด แด ห้าม มิ ให้ ปลุก สร้าง
สิ่งใด สิ่ง หนึ่ง ขึ้น ใน ที่ เหล่า นี้ ก่อน ได้ รับ อนุญาต จาก เจ้า พนักงาน ถ้า เจ้า
ของ ที่ เดิม จะ ต้อง การ ขาย ที่ ดิน หรือ จะ ปลุก สร้าง สิ่ง หนึ่ง สิ่งใด ขึ้น ใน
ที่ ดิน แห่งใด ซึ่ง กำหนด ไว้ ใน ประกาศ นี้ ให้ นำ ความ มา แจ้ง
ต่อ กระทรวง นคร บาล ก่อน เพื่อ ว่า เจ้า พนักงาน จะได้ จด ซ้อ ไว้ สำหรับ
ใช้ ใน ราชการ เป็น ของ หดง ถ้า เจ้า พนักงาน ไม่ ต้อง การ ที่ นั้น
แล้ว จะได้ อนุญาต ให้ ซ้อ ขาย หรือ ปลุก สร้าง แล้ว จึง จะ ซ้อ ขาย
หรือ ปลุก สร้าง ได้ ถ้า ผู้ หนึ่ง ผู้ใด เอา ที่ ดิน ซึ่ง กำหนด ไว้ ใน ประกาศ นี้

ไป ถัก ถอบ ยกให้ หรือ ซ้อ ขาย แลก เปลี่ยน กับ ผู้ใด โดยไม่ได้รับ อนุญาต จาก เจ้าพนักงาน ไว้ เป็น หลัก ถาน ก่อน แล้วย ให้ ถือ ว่า การ ยกให้ หรือ ซ้อ ขาย แลก เปลี่ยน กัน นั้น เป็น อัน โช่ ไม่ได้ (ไม่ ชอบ ด้วย กฎหมาย) ต้อง ถือ ว่า ที่ ดิน นั้น ยัง คง เป็น ของ เจ้า ของ เดิม อยู่

อนึ่ง ถ้า ผู้หนึ่ง ผู้ใด จะ ปลุก สร้าง สิ่งหนึ่ง สิ่งใด ขึ้น ใน ที่ กำหนด เขต นี้ ภาย หลัง วันที่ ได้ ออก ประกาศ นี้ โดย มิ ได้รับ อนุญาต จาก เจ้าพนักงาน ก่อน แล้วย ถ้า เจ้าพนักงาน จะ ต้อง การ ที่ ดิน นั้น ทำ การ อย่าง หนึ่ง อย่างใด ใน ราชการ แล้วย เจ้าพนักงาน จะ ไม่ ใ้ ค่า สิ่ง ของ เหล่า นั้น ให้ เพราะ ผู้ ก่อ สร้าง เป็น ผู้ ทำ ผิด ประกาศ นี้ ของ เหล่า นั้น ก็ ต้อง เป็น ภัย แก่ เจ้า ของ ส่วน การ จัด ซ้อ ที่ ดิน นั้น เจ้าพนักงาน จะ ได้ ใ้ ค่า ที่ ดิน กับ ทั้ง ค่า รื้อ เรือน โรง แล ค่า คั้น ผลไม้ ให้ แก่ เจ้า ของ ที่ เดิม ตาม ส้ม ควร เจ้า ของ ที่ ทั้ง ปวง ต้อง พึง เข้าใจ ว่า ที่ แผ่น ดิน ย่อม เป็น ของ หลวง ทั้ง ดั้น เมื่อ ต้อง พระราช ประสงค์ แล้วย จะ ถ้าย ถอน คืน เมื่อใด ก็ได้ ผู้ ซึ่ง อาศัย อยู่ ใน ที่ นั้น จะ ควร ได้ ก็ แต่ ค่า สิ่ง ซึ่ง ตน ได้ ปลุก สร้าง ลง ไว้ ให้ เป็น ประโยชน์ เท่านั้น ซึ่ง จะ คิด เป็น อย่าง อื่น อัน เป็น ทาง ขัดขวาง แก่ ประโยชน์ ของ บ้าน เมือง นั้น ไม่ควร โดย เหตุ ที่ จะ ให้ เป็น ที่ เข้าใจ ชัด เจน จึง ทรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ กระทรวง นคร บาล กำหนด ไว้ ดัง ต่อไป นี้

ข้อ ๑ จะ ได้ ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ ตั้ง เจ้าพนักงาน ดำเนิน จัด ซ้อ ที่ ดิน ๒ นาย คือ เจ้าพนักงาน กรม ศุขาภิบาล นาย ๑ กรม อำเภอนาย ๑

ข้อ ๒ ให้เจ้าพนักงาน ตรวจ จด ชื่อ ที่ดิน ซึ่ง ต้อง การใช้ ก่อ สร้าง
การ ประปา สำหรับ กรุงเทพมหานคร ตาม ระเบียบ ต่อไป ดัง นี้

ข้อ ๓ ถ้า เขต ที่ แผ่น ดิน ซึ่ง ต้อง การ นั้น ยัง ไม่ ได้ หมาย กรุ ดง
ไว้ ชัด เจน แล้ว หรือ หมาย แล้ว หลุด ถอน เสีย ก็ ให้ เจ้า พนักงาน
กรม วิชาการ บั ก กำหนด ดง ไว้ ให้ ชัด เจน

ข้อ ๔ ให้ เจ้า พนักงาน ตรวจ ที่ดิน ซึ่ง ต้อง การ นั้น ต่อ นำ เจ้า ของ ที่
แต่ ชี้แจง ให้ เจ้า ของ ที่ ทราบ โดย ชัด เจน ว่า จะ ต้อง การ เพียงใด ในการ
ที่ จะ นิด เจ้า ของ ที่ ให้ อยู่ พร้อม กัน ใน เวลา ตรวจ ที่ดิน นั้น จะ แจ้ง ความ
ด้วย วาจา แก่ เจ้า ของ ที่ เอง หรือ จะ มี หนังสือ ไป ก็ ได้ แต่ ให้ มี พยาน
รู้ เห็น ด้วย แต่ ข้อ ความ ที่ บอก นิด เจ้า ของ ที่ นั้น ต้อง ให้ เขา ใจ
ชัด ว่า ถ้า เจ้า ของ ที่ ไม่ มา เอง แต่ ไม่ ให้ ผู้ แทน มา ต้อง ถือ ว่า เจ้า
ของ ที่ ไม่ มี ข้อ ตัด ใจ ใน การ ที่ เจ้า พนักงาน จะ ตี ราคา ให้ จะ พ้อง
ร้อง ภายหลัง ไม่ ได้

ข้อ ๕ เมื่อ ได้ ตรวจ ที่ดิน แล้ว แล้ว ให้ เจ้า พนักงาน ปรึกษา หรือ
ความ ตก ลง กับ เจ้า ของ ที่ กำหนด ราคา ที่ สมควร เจ้า ของ จะ ได้รับ นั้น
จด ลง ใน ตาราง บานูชี เว้น แต่ ที่ ซึ่ง เจ้า ของ ไม่ ปรากฏา ที่ จะ มา เอง
หรือ ตี ผู้ แทน มา ตาม นิต ก็ ให้ เจ้า พนักงาน กำหนด ราคา ลง โดย
ไม่ ต้อง ปรึกษา หา ความ ตก ลง กับ เจ้า ของ ที่ ด้วย เมื่อ ที่ใด ได้ ตรวจ

เสร็จกำหนดราคาตกลงแล้ว ให้ส่งรายงาน เสนอเสนาบดีกระทรวง
นครบาล ก่อน เมื่อได้รับคำสั่ง เห็นชอบแล้วจึงนับว่าเป็นใช้ได้

ข้อ ๖ ถ้าแม้ว่าการ กำหนดราคาที่ดิน กับทั้งสิ่ง ที่อยู่ในเนื้อที่
ตกลงกัน กับเจ้าของ ที่ไม่ได้ ก็ให้เจ้าของ ที่ กับเจ้าพนักงานเลือกคน
กลาง ฝ่ายละคน ปรึกษาตัดสินกันไป ถ้าคนกลาง ทั้ง ๒ ฝ่าย ปรึกษา
แย้งกัน ให้คนกลาง ทั้ง ๒ ฝ่าย นั้น เลือกผู้ตัดสิน ๓ คนคนหนึ่ง
ถ้าแต่ผู้ตัดสิน ๓ คน ตัดสิน อย่างไร ต้องฟัง เอาคำนั้น เป็น เด็ดขาด
จะมีคำร้อง ฟ้อง อีกไม่ได้

ข้อ ๗ เมื่อการ ว่า ราคาตกลงกันแล้ว โดย ปรานีปรานอม ก็ได้
โดยคนกลาง ตัดสิน ก็ได้ ให้เจ้าของ ที่ ทำจดหมาย บรรทุก ลงลายมือ
ติดไว้ใน ตราวง หมายชี้ แต่ให้มีชื่อ พยาน ลงไว้ด้วย เป็น สำคัญ ครั้น เมื่อ
ได้รับคำสั่ง กระทรวง นครบาล ให้รับเงิน แห่งใด ก็ให้เจ้าพนักงาน
ออกตัว สำคัญ ให้ แก่เจ้าของ ที่ไป รับเงิน แห่ง นั้น เป็น ราย ๆ ไป

ข้อ ๘ กำหนดซึ่ง เจ้าของ ที่ จะ ขอผิด ผ่อน เวลามาอบ ที่ นั้น ก็ยอม
จะให้ผิด ผ่อนได้ตาม ที่สมควร ให้จดกำหนด ผิดไว้ใน ตำรบบด้วย

ข้อ ๙ ที่ดิน แห่งใด ซึ่ง เจ้าของ ไม่มี สิ่ง สำคัญ หรือ ข้อความ อัน
ใดอัน หนึ่ง ซึ่ง จะ เป็น พยานได้ว่า ที่นั้น เป็น ของ ตน แล้ว จะ ต้อง ถือ

ว่าที่ นั้น เบน ที่ หดง จะ คิดค่า ที่ ให้ ไม่ ได้ ถ้า หาก ว่า มี เรือน โรง หรือ ต้น ผลิต ไม่ อยู่ ใน ที่ นั้น ก็ จะ ได้ แต่ ค่า สิ่ง ที่ ปลูก สร้าง ไว้ เท่านั้น

ข้อ ๑๐ สิ่ง ปลูก สร้าง ไว้ ใน เนื้อ ที่ ที่ นั้น ต้อง ตี ราคา ค่า ปลูก สร้าง ตาม สมัย เมื่อ ทรวจ แต่ การ รั่ว ถ้าง สิ่ง ที่ ปลูก สร้าง นั้น ถ้า เจ้าของ ไม่ ได้ สิ่งใด ไป ก็ ให้ ได้รับ ราคา เต็ม ถ้า เจ้าของ รับ สิ่งใด ไป บ้าง ก็ หัก เงิน ค่า สิ่ง นั้น ออก เสีย ตาม ราคา ที่ ซื้อ ขาย กัน ใน เวลา นั้น

ข้อ ๑๑ เจ้าของ ที่ ผู้ใด แก่ ถึง ขัด ขวาง ไม่ ยิน ยอม ให้ ไร่ ที่ สำหรับ ทำ การ ก่อ สร้าง ประปา สำหรับ กรุงเทพมหานคร โดย ไม่มี เหตุอัน จำ เปน ก็ ต้อง ขัม ได้ ออก เอา ที่ ทำ การ ก่อ สร้าง ประปา สำหรับ กรุงเทพมหานคร ใน ทันใด นั้น

ข้อ ๑๒ ประกาศ นี้ ให้ ไร่ ได้ แต่ ด้วย เจ้าของ ที่ ผู้ซึ่ง ได้ เปน เจ้าของ ก่อน ประกาศ นี้ จะ ไร่ ด้วย เจ้าของ ที่ ผู้ใด เปน เจ้าของ ภาย หลัง วัน ประกาศ นี้ หรือ จะ ไร่ ด้วย สิ่ง ปลูก สร้าง อัน เจ้าของ ที่ ได้ ปลูก สร้าง ขึ้น ภาย หลัง วัน ประกาศ นี้ ไม่ ได้

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔

(ลงนาม) ยมราช

เสนาบดี กระทรวงนครบาล

สัญญาในระหว่างกรุงสยามกับกรุงอังกฤษ

ลงชื่อ กัน ที่ กรุงเทพ ฯ

ณวันที่ ๑๐ มีนาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๗

แต่ได้ แยก เบียดเบียน ชาติพิเภกขึ้น ของ สัญญา นี้ ที่ กรุงลอนดอน

วันที่ ๙ กรกฎาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

มีความ ดังต่อไปนี้

สมเด็จพระเจ้ากรุง สยาม กับ สมเด็จพระเจ้ากรุงเกรตบริเตน
 แดโอไรแลนด์ กับ ทั้ง ดินแดน อังกฤษ ทั้งหลาย แด เปน บรมราชาธิราช แห่ง
 ประเทศอินเดีย มี พระราช ประสงค์ ที่ จะ ให้ ความ ต่าง ๆ ซึ่ง เกิด ใน
 ระหว่าง สอง ประเทศ นี้ เปน อัน แล้ว เสร็จ สิ้น ไป จึง ได้ ตกลง กัน ทำ
 หนังสือ สัญญา ขึ้น ฉบับ หนึ่ง แต่ได้ ตั้ง แต่ง ผู้ มี อำนาจ เต็ม เพื่อ ประโยชน์
 การ ทำ สัญญา นี้ ทั้ง สอง ฝ่าย คือ

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน สยาม นั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวง
 เทเวธวัชวโรประการ เสด็จมา ที่ว่าการ ต่างประเทศ ฝ่าย หนึ่ง

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ นั้น มิสเตอร์ ราดฟี แปรยิต
 อรรถราชทูตวิเศษ แดผู้ มี อำนาจ เต็ม ฝ่าย อังกฤษ อีก ฝ่าย หนึ่ง

ต่างได้รับหนังสือ มอบอำนาจ ด้วย กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ที่ได้ สอด สวน
กัน เห็น ถูก ต้อง ตาม แบบ อย่าง ดี แล้ว จึง ได้ พร้อม กัน ตก ลง ทำ สัญญา
มี ข้อ ความ ดัง จะ กล่าว ต่อไปนี้

ข้อ ๑ รัฐบาลสยาม ยอมโอน ให้แก่ รัฐบาล อังกฤษ บรรดา อำนาจอ
ครอบครอง ที่ เป็น เจ้า เปน โหญ่ ปกครอง บัง กัน แด บังคับ นิติ ราช อัน
มี อยู่ เหนือ เมือง กดิน คัน เมือง ตรัง กานู เมือง ไทร บุรี เมือง ปติ ค์ แด เกาะ
ที่ ใกล้ เคียง เมือง เหล่า นั้น แด เขต รแดน เมือง ที่ ว่า มา นี้ ได้ มี กำหนด ไว้
ใน หนังสือ สัญญา ว่า ด้วย เขต รแดน ซึ่ง คัด ท้าย สัญญา นี้

ข้อ ๒ การ โอน ที่ ว่า มา ใน ข้อ ๑ นั้น จะได้ จัด ให้ สำ เร็จ ภายใน
สามสิบ วัน ตั้ง แต่ วันที่ ได้ รั ติ ไฟ สัญญา นี้ แล้ว

ข้อ ๓ กรรมการ รวม กัน กอง หนึ่ง มี พนักงาน แด นาย ทหาร ฝ่าย
ไทย แด อังกฤษ ซึ่ง สอง ประเทศ ที่ ทำ สัญญา นี้ จะ ได้ ตั้ง ขึ้น ภายใน
หก เดือน ตั้ง แต่ วันที่ ได้ รั ติ ไฟ สัญญา นี้ แล้ว แด จะ ให้ ไป บัก เขต รแดน
ที่ ตก ลง กัน ใหม่ นี้ กรรมการ นี้ จะได้ ตั้ง มี บัก บัน ใน ถู ที่ จะ ทำ การ
ได้ ทัน ที่ แด จะ ให้ ทำ การ ตาม ความ ที่ กล่าว ไว้ ใน สัญญา ว่า ด้วย เขต
รแดน ที่ คัด ท้าย หนังสือ สัญญา นี้

คนใน บังคับฝ่ายสยาม ซึ่งมีสำนักอยู่ในดินแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ นั้น ถ้ามีความประสงค์จะคงเป็นคนสังกัดชาติไทย ก็จะอนุญาตให้เป็นได้ แต่ต้องไปตั้งสำนักอยู่ในอาณาเขตสยามภายในเวลาหกเดือน ตั้งแต่วันที่ได้อิสรภาพนี้ แลฝ่ายรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ ยอมรับว่าคนเหล่านี้ จะคงเป็นเจ้าของทรัพย์สินเคลื่อนที่ไม่ได้ ซึ่งเขามีอยู่ในดินแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ นั้น

หนึ่งได้เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย ตามอย่างตามธรรมเนียมการเปลี่ยนอำนาจปกครองบ้านเมือง ว่าบรรดาหนังสืออนุญาตสำหรับทำกิจการต่าง ๆ ในดินแดนที่กล่าวในข้อ ๑ ซึ่งรัฐบาลสยามได้ให้เอง เห็นชอบในการที่ได้ให้แก่บุคคลอาณานิคม แลรัฐบาลสยามถือว่ายังใช้ได้อยู่ในวันที่ลงชื่อในสัญญาขึ้นนั้น ฝ่ายรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษจะยอมรับถือว่าหนังสืออนุญาตเหล่านั้นใช้ได้ต่อไปเหมือนกัน

ข้อ ๔ รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษยอมรับว่า บรรดาหนังสือของที่ดินแดนต่าง ๆ อันกล่าวในข้อ ๑ ซึ่งเป็นหนังสือต่อรัฐบาลสยามนั้น รัฐบาลของเฟเดอเรเตดมาเลสเตตส์จะใช้แทนทั้งสิ้น

ข้อ ๕ อำนาจศาลต่างประเทศฝ่ายสยาม ซึ่งได้ว่าไว้ในข้อ ๘ ของหนังสือสัญญาลงวันจันทร์เดือนสิบขึ้นสองค่ำปีมะแมเบญจศักราช ๑๒๔๕ ตรงกับวันที่ ๓ กันยายน วันโกสินทร์ ศก ๑๒๘

คฤศตศักราช ๑๘๘๓ นั้น จะต้องใช้ตามสัญญาว่าด้วยอำนาจศาล
ที่จัดทำขึ้นหนังสือสัญญานี้ทั่วไปแก่บรรดาคนใน มังคัม อังกฤษในกรุงสยาม
ผู้ที่ได้จด ภาณูรี อยู่ใน ที่ว่าการ กงสุล อังกฤษก่อนวันที่ทำ หนังสือสัญญานี้

วิธีอำนาจศาล อย่างนี้ จะเลิก ไม่ใช่ต่อไป คือว่าจะเปลี่ยนอำนาจ
ศาลต่าง ประเทศ ไป เป็น อำนาจ ศาล ฝ่าย สยาม ตาม ระเบียบ เมือง เมื่อ
ได้ ประกาศใช้ กฎหมาย รวม ดัชนี ต่าง ๆ คือ กฎหมาย ดัชนีอาญาโทษ
กฎหมาย ดัชนี แห่ง แด การ คำ ขาย กฎหมาย ดัชนี วิธี พิจารณา คดี
แถม กฎหมาย ดัชนี พระธรรม อนุญาต ตั้ง ศาล

บรรดาคน ใน มังคัม อังกฤษ ใน กรุง สยาม นอกจาก ผู้ที่ ว่า มา ข้าง ต้น
นี้แล้ว จะต้อง อยู่ใน อำนาจ ศาล ฝ่าย สยาม ตาม ขรม เนียม ของ บ้าน
เมือง แด ตาม ความ ที่ กล่าว ไว้ ใน สัญญาว่าด้วย อำนาจ ศาล

ข้อ ๖ คนใน มังคัม อังกฤษ จะได้ มี กรรมสิทธิ์ เหมือน คนใน พื้นเมือง
ตลอดทั่ว กรุง สยาม คือ กรรมสิทธิ์ ในการ ถือ ททรัพย์ที่ดิน กรรมสิทธิ์
ในการ ที่ จะ อยู่ ฤา จะ เทียว ไป แห่งใด ๆ ได้

คน เหล่า นี้ แด ททรัพย์ สมบัติ ของ คน เหล่า นี้ จะต้อง เสีย ภาษี อากร แด
ด้วย ฤา การ เกณฑ์ ใช้ ราชการ ทุก อย่าง แด ต้อง เป็น ภาษี อากร
แด ด้วย ฤา การ เกณฑ์ ที่ ไม่ หนัก ยิ่ง กว่า ฤา ไม่ ผิด กัน กับ ที่ กฎหมาย
กำหนด ฤา จะได้ กำหนด ให้ ใช้ สำหรับ คนใน มังคัม สยาม แด เป็น ที่
เข้าใจ กัน ชัด เจน ด้วยว่า ความใน หนังสือสัญญานี้ ย้อย ลง วันที่ ๒๐ กันยายน

รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๙ คฤศตศักราช ๑๙๐๐ ซึ่งจำกัด ภาษีที่ดิน มิให้เกินเกินกว่า อัตรา ภาษี สำหรับที่ดิน เช่นเดียวกันใน เมือง พม่า ฝ่ายใดนั้น เป็นอัน ยกเลิกเสียโดย หนังสือ สัญญา นี้

คนใน บังคับ อังกฤษใน กรุง สยาม นั้น จะให้ ยกเว้น จาก การเกณฑ์ เป็นทหาร บก ทหาร เรือ แต่ จะไม่ ต้อง เสีย เงิน ซึ่ง บังคับให้ ใช้ ฤา เงินค่าแรง แทน เกณฑ์ การ ทหาร ฤา เงิน ช่วยใน การ ทหาร

ข้อ ๗ ข้อความ ทั้งปวงใน หนังสือ สัญญา ใหม่นี้ย ทั้ง หลายที่มีอยู่แต่ก่อนใน ระหว่าง กรุง อังกฤษ กับ กรุง สยาม ซึ่งไม่ได้ แก้ไขไว้ใน หนังสือ สัญญา นี้ ต้อง คง อยู่ เดิม ตามเดิม

ข้อ ๘ หนังสือ สัญญา นี้ จะ ต้อง รติไฟ ภายใน กำหนด สี่ เดือน นับตั้งแต่วันที่ ลง ชื่อ

หนังสือ สัญญา นี้ ผู้มี อำนาจ เต็ม ทั้งสอง ฝ่ายได้ ลงชื่อ แด่ ประทับตราไว้เป็น สำคัญ ได้เขียน อย่าง สะ ดอง ฉบับ ที่ กรุง เทพมหานคร ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ คฤศต ศักราช ๑๙๐๙

ประทับตรา (เซ็น) เทเวธราชวัโร ประการ

ประทับตรา (เซ็น) ราถพี แพรยิต

สัญญาว่าด้วยเขตแดนทิศท้ายหนังสือสัญญา

ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ คฤศตศักราช ๑๙๐๙

ข้อ ๑ เขตแดนในระหว่าง พระราชอาณาจักร ของ สมเด็จพระเจ้า
แผ่นดินสยาม ฝ่ายหนึ่ง กับดินแดนที่ได้ โอนไป เป็น ของ สมเด็จพระเจ้า
พระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ อีกฝ่ายหนึ่ง ตาม ซึ่งได้ ตก ลง กัน ใน หนังสือ
สัญญาครั้งนี้ นั้น คือ

ตั้ง แต่ ริมทะเล ที่ฝั่ง เหนือ ของ ปาก น้ำปัดฉั่ว แล้ว แด่ต่อไป ทาง
ทิศ เหนือ จน ถึง สัน เขาทั้ง หลาย ที่ บ้น น้ำตกใน ระหว่าง ลำน้ำ ปัดฉั่ว ฝ่ายหนึ่ง
กับลำน้ำปาย อีกฝ่ายหนึ่ง แล้ว แด่ต่อไป ตาม สัน เขาที่ ถัดมา แล้ว
จน ถึง สันเขาใหญ่ ที่ แบ่งบ้นน้ำ ตกใน ระหว่าง ลำน้ำ ทั้งหลาย ที่ไหล ลงใน อ่าว
สยาม ฝ่ายหนึ่ง กับ ลำน้ำ ทั้ง หลาย ที่ไหล ลงใน มหาสมุทร อินเดีย
อีกฝ่ายหนึ่ง แล้ว แด่ต่อไป ตาม สัน เขาใหญ่ นี้ เพื่อให้ ผ่าน ปลาย น้ำ
ลำน้ำ บัดตานี ลำน้ำ เกลือบิน แด ลำน้ำ เปหระ จน ถึง ที่ แห่ง หนึ่ง ซึ่ง เป็น
ปลาย น้ำ ลำน้ำ แปรเกาะ แล้ว แด่ ละ จาก สัน เขาใหญ่ บ้น น้ำ นั้น ไป
ตาม สัน เขา ที่ บ้น น้ำ ระหว่าง ลำน้ำ แปร เกาะ กับ ลำน้ำ เกลือบิน จน ถึง เขา
เยตี้ ฎา ปลาย น้ำ ลำน้ำ โกลก แต่ นี้ ต่อไป ตาม แนว กลาง ลำน้ำ โกลก
จน ถึง ทะเล ที่ ตำบล ปาก น้ำ ตะไ

เส้น พรหมแดน ที่ว่านี้เป็น อัน กระทำให้ดินแดน ทั้ง ดิน ที่ ถุ่ม น้ำตกใน
 ถ้ำ น้ำ บัดตานี้ ถ้ำ น้ำ เกลือบิน ถ้ำ น้ำ คันยง มาศ แด ผัง ช้าย ฤา ฟาก
 ควัน ตก ของ ถ้ำ น้ำ โกลก นั้น เป็น ของ ฝ่าย สยาม แด ดินแดน ทั้ง ดิน
 ที่ ถุ่ม น้ำตกใน ถ้ำ น้ำ เปหระ แด ที่ ผัง ขวา ฤา ฟาก ควัน ออก ของ ถ้ำ น้ำ โกลก
 นั้น เป็น ของ ฝ่าย อังกฤษ

คนใน มัง คัม ประเทศ ทั้ง สอง ฝ่าย จะ เติร เรือใน น้ำน ถ้ำ น้ำ โกลก แด
 ถ้ำ น้ำ ทั้ง หดย ที่ โหด ตก ถ้ำ น้ำ โกลก นั้น ก็ได้ ไม่ ห้าม ทุก แห่ง

เกาะ ที่ เรียกว่า ดง กาวี แด บรรดา เกาะ เด็ก ๆ ที่ อยู่ ได้ เส้น กลาง
 หว่าง เกาะ เทรุเตา กับ เกาะ ดง กาวี แด เกาะ ทั้ง หดย ที่ อยู่ ได้ เกาะ ดง กาวี
 นั้น ให้ เป็น ของ กรุง อังกฤษ เกาะ เทรุเตา แด เกาะ เด็ก ๆ ที่ อยู่ เหนือ เส้น กลาง
 หว่าง เกาะ นั้น คง เป็น ของ กรุง สยาม

ส่วน เกาะ ต่าง ๆ ที่ อยู่ ใกล้ กับ ผัง ควัน ตก นั้น บรรดา ที่ อยู่ เหนือ
 เส้น บรรทัด ตรง ทิศ ควัน ออก แด ควัน ตก จาก ที่ ผัง เหนือ ของ ถ้ำ น้ำ บัดสี
 จด ทเณนั้น คง เป็น ของ กรุง สยาม แด บรรดา ที่ อยู่ ได้ เส้น บรรทัด นั้น
 ให้ เป็น ของ กรุง อังกฤษ

บรรดา เกาะ ที่ อยู่ ใกล้ กับ แขวง เมือง กลันตัน แด เมือง ตรัง กานู แด ได้
 เส้น บรรทัด ตรง ทิศ ควัน ออก แด ควัน ตก ที่ ถ้ำ น้ำ โกลก จด ทเณ เรียกว่า
 ปาก น้ำ ตะไบ นั้น จะได้ โอน ให้ เป็น ของ กรุง อังกฤษ แด บรรดา เกาะ ที่
 อยู่ เหนือ บรรทัด นั้น คง เป็น ของ กรุง สยาม

ได้ เขียน เส้น พรหมแดน ประเมิน ไว้ อย่างหนึ่ง ใน แผนที่ ตาม ความ ที่ กล่าว
 ใน ข้อนี้ คิด เห็น ไว้ ใน สัญญา นี้ ด้วย

ข้อ ๒ เขตแดนตามที่กล่าวมาข้างบนนี้ ทั้งรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยาม และรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษพร้อมกันจะถือว่าเป็นการตกลงกันขึ้นที่สุ่ดสิ้นแล้ว แต่ต่างพร้อมกันสัญญาต่อกันไว้ว่า เมื่อเขตแดนที่กำหนดนั้น จะพึงกระทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใด แก่เส้นพรมแดนที่มีอยู่ในเวลานี้ของเมืองใด ๆ ก็ดี ถ้าเมืองเหล่านั้นจะร้องขอค่าทดแทนเพราะเหตุที่ต้องถูกเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น รัฐบาลทั้งสองฝ่ายต่างจะไม่ยอมรับไว้พิจารณาฯ ช่วยอุดหนุนเป็นอันขาด

ข้อ ๓ กรรมการปักปันเขตแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๓ ของหนังสือสัญญาลงวันที่ จะต้องทำการปักปันหมายเขตแดนไว้ในพื้นที่ตามเขตแดนที่ได้ไว้มาแล้วข้างบนนี้

ถ้าในเวลาที่กำลังไปทำการปักปันเขตแดนกันอยู่นั้น เมื่อปรากฏเห็นเป็นการสมควรที่จะเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนใหม่ แทนเส้นพรมแดนที่ได้ตกลงยินยอมกันไว้ในนี้แล้ว การที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงกันนั้น ถึงโดยว่าจะเกิดเหตุการณ์อย่างไร ๆ ก็ดี จะต้องทำให้ไม่ให้เกิดวุ่นวายที่เสื่อมเสียประโยชน์ฝ่ายรัฐบาลสยามได้โดยสัญญาที่ทำที่กรุงเทพฯ เปนสองฉบับความเดียวกัน แต่

ณวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ คฤศตศักราช ๑๙๐๙

ประทับตรา (เซ็น) เทวะวงษ์โว ประการ

ประทับตรา (เซ็น) ราดพี แผลยิต

สัญญาว่า ด้วยอำนาจ ศาลใน กรุง สยาม

สำหรับใช้แก่คนใน บังคับ อังกฤษ

ติดท้าย หนังสือสัญญา

ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๗

คฤศคักราช ๑๙๐๙

ข้อ ๑ ศาลต่าง ประเทศนั้น จะได้อำนาจ ใน ที่ เห็น ว่า ควร จะมี เพื่อประโยชน์ในการ พิจารณาความ ให้ ได้ตลอดดี จะตั้งที่แห่งใดบ้าง นั้นราชทูต อังกฤษ ที่ กรุง เทพ ฯ กับเสนาบดีว่า การ ต่าง ประเทศฝ่าย สยาม จะต้อง ตก ลง กัน กำหนดสืบไป

ข้อ ๒ อำนาจ ของ ศาล ต่าง ประเทศนั้น จะได้ ใช้แล้วออกไป ถึงคดี ที่กล่าวต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ในคดีความแพ่ง บรรดาความแพ่ง ฤๅ คดีความในการ ค้าขาย ซึ่งคนใน บังคับ อังกฤษ เป็น คู่ความ

ประการที่ ๒ ในคดีความอาญา บรรดาคดี ที่ ทำผิด ต่อ กฎหมายทุก อย่าง ซึ่งคนใน บังคับ อังกฤษ จะได้ กระทำผิดก็ดี ฤๅ จะเป็น ผู้ที่ถูกคนอื่น กระทำร้าย ก็ด้วยเหมือนกัน

ข้อ ๓ อำนาจ ที่จะเรียก ถอน คดีใน ศาล ต่าง ประเทศนั้น จะต้องใช้ตามความ ที่ กล่าวไว้ ในข้อ ๘ ของสัญญา ลงวันจันทร์ เดือนสิบ ขึ้นสองค่ำ ปีมะแม เบญจศก จุลศักราช ๑๒๔๕ ตรงกับวันที่ ๓ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๑๐๒ คฤศคักราช ๑๘๘๓

แต่อำนาจเรียกถอนคดีนี้ จะต้องเลิกไม่ใช้ ในคดีทั้งปวง ซึ่งอยู่ในกฎหมายลักษณะต่าง ๆ ฎาพระราชบัญญัติที่ได้ประกาศออกตามแบบอย่างนั้น ในทันที เมื่อได้ส่งกฎหมายฎาพระราชบัญญัตินั้น ให้สถานทูต อังกฤษ ที่ กรุงเทพฯ ฯ ทราบแล้ว ถ้ามีคดีซึ่งพิจารณาค้างอยู่ในเวลาที่ส่งกฎหมาย เช่นว่านี้ กระทรวงต่าง ประเทศกับ สถานทูต อังกฤษ ณ กรุงเทพฯ ฯ จะได้ปรึกษาตกลงกัน เพื่อให้พิจารณาคดีที่ค้างอยู่นั้น ศาลใดต่อไป ให้สำเร็จตลอดด้วย

ข้อ ๔ คดีทุกเรื่องในศาล ต่าง ประเทศ กัด ใน ศาล ฝ่าย สยาม ตามธรรมเนียม กัด ซึ่ง คน ใน บังคับ อังกฤษ เป็น จำเลย ฎา ผู้ต้องหานั้น ใน ศาล ชั้น ต้น ต้องให้ มี ที่ ปฎักษา กฎหมาย ที่ เป็น ชาว ยุโรป มา นั่ง ด้วย ผู้หนึ่ง

ถ้าเป็น คดีที่ คู่ความ เป็น คน ใน บังคับ อังกฤษ เกิด เป็น คน อังกฤษ ฎา ที่ แปลง ชาติ เป็น อังกฤษ แต่ มิใช่ เป็น ชาติ เชื้อ ชาว เอเชีย ก็ ต้องให้ มี ที่ ปฎักษา กฎหมาย ที่ เป็น ชาว ยุโรป ผู้หนึ่ง นั่ง เป็น ผู้ พินิจพิจารณา ความ ใน ศาล ชั้น ต้น นั้น ด้วย แต่ใน คดี ที่ คน ใน บังคับ อังกฤษ อย่าง เช่นว่านี้ เป็น จำเลย ฎา เป็น ผู้ต้อง หา แล้ว คำพิพากษา ต้อง เป็น ไปตาม ความ เห็น ของ ที่ ปฎักษา กฎหมาย นั้น

คนใน บังคับอังกฤษ ที่ เป็น จำเลย ฎา ผู้ต้อง หาใน คดีอย่างหนึ่งอย่างใด ที่ เกิด ขึ้น ใน หัว เมือง จะขอให้ โยก ย้าย คดีไป พิจารณา ที่ ศาล อื่น ก็ได้ แต่ ถ้าศาล เห็น สมควร ที่จะโยก ก็ให้เอาคดีนั้น มาพิจารณา

หน้า ๘๖

ศก ๒๒๘

ที่กรุงเทพฯ ฯ ฤ็พิจารณา ค่อ หน้าผู้พิพากษาซึ่ง มี น้า ที่พิจารณา คดีนั้นใน ศาล ที่กรุงเทพฯ ฯ เมื่อ มีคำร้อง ขอให้ โยกย้าย ศาล เช่น ว่า นี้แล้ว ต้อง บอกให้ กงสุล อังกฤษ ทราบ ด้วย

ข้อ ๕ ข้อ ๙ ของ หนังสือสัญญา ลง วันจันทร์ เดือนสิบ ขึ้น สอง ค่ำ ปีมแมเบญจศั๒ กุศักราช ๑๒๔๕ ตรง กับวันที่ ๓ กันยายน รัตนโกสินทร ศั๒ ๑๐๒ ฤ็ศักราช ๑๘๘๓ นั้น เป็น อนันย เถิก เลี้ย บรรดา คดี อุทธรณ์ คำ คัดสิน ของ ศาล ต่าง ประเทศ ที่ได้ พิจารณา ความใน ชั้น ต้น นั้น ค่อไป ให้ ศาล อุทธรณ์ ฝาย ฝายม ที่ กรุงเทพฯ ฯ พิจารณา แดพิพากษา แดบรรดา การ อุทธรณ์ เช่น นี้ ต้อง แจ้ง ความ ยัง กงสุล อังกฤษ ผู้มีอำนาจ ที่จะ เขียน ความ เห็นใน คดีนั้นให้ คิดไว้ ใน จำนวน คดีนั้น ด้วย

คำ คัดสิน คดีชั้น อุทธรณ์ จาก ศาล ต่าง ประเทศ กั๒ ฤ็จาก ศาล ฝาย ฝายม ตาม ขรรมนิยม กั๒ นั้น ต้อง มี ผู้พิพากษา ชาว ยุโรป ลง ชื่อ ด้วย ต้อง นาย

ข้อ ๖ คดี อุทธรณ์ ด้วย บั๒หา กฎหมาย นั้น ให้ร้องได้ จาก ศาล อุทธรณ์ ที่ กรุงเทพฯ ฯ ค่อ ศาล สูง ที่ สุด คือ ศาล ฎีกา

ข้อ ๗ ใน ศาล หนึ่ง ศาลใด ที่ได้ พิจารณา คดีนั้น ถ้า จะมีคำร้อง ว่า ด้วย ศาลไม่มีอำนาจ จะ พิจารณา คดีนั้น ตาม ข้อ บังคับ ที่ว่า ไว้ ใน

หนังสือสัญญา^๕นี้แล้ว ก็ขอให้^๕ร้องขึ้น ก่อน ที่จะให้^๕การ แก่ความ^๕ที่เป็นใหญ่^๕ใน คดี^๕นั้น จึง ควร พัง

ข้อ ๘ เพื่อจะ บังคับ^๕กัน ความ ขัด^๕ของ ซึ่ง อาจ จะมี^๕ขึ้น ใน ภายหน้า เพราะ การ โอน อำนาจ ศาล ตาม ความ ใน หนังสือ สัญญา ฉบับใหญ่ และ สัญญา ฉบับ^๕นี้ จึง เป็น ที่ ตก ลง กัน ทั้ง สอง ฝ่าย ดังนี้ คือ

(ก) บรรดา คดี^๕ ทุก อย่าง ซึ่ง ได้ ยื่น ฟ้อง ภาย หลัง วัน ที่ วัติไฟ หนังสือ สัญญา^๕นี้แล้ว จะเป็น คดี^๕ที่มี เหตุ เกิด^๕ขึ้น ก่อน ฤ ภาย หลัง วัน แรก เบดี่ยน วัติไฟ^๕นั้น ก็ ตาม ต้อง ยื่น ต่อ ศาล ต่าง ประเทศ ฤ ศาล สยาม ตาม^๕นำ^๕ที่ ซึ่ง จะได้ พิจารณา แล พินิจ ภาย จาก ทุก เรื่อง แล

(ข) บรรดา คดี^๕ทุก อย่าง ที่ ยัง ค้าง อยู่ ใน ศาล อังกฤษ ใน กรุง สยาม ใน วัน ที่ วัติไฟ หนังสือ สัญญา^๕นี้ ก็ ให้ จัด การ ตาม ที่ เคย ทำ มา จน คลอด ไป ใน ศาล นั้น ๆ แล ใน ศาล อุทธรณ์ ไต ๆ จน ถึง ที่ สุด แล ให้ ศาล อังกฤษ คง มี อำนาจ เต็ม ที่ ใน คดี^๕ที่ กล่าว^๕นี้ ด้วย

การ บังคับ แล จัด การ ให้ เป็น ไป ตาม คำ ตัดสิน ใน คดี^๕ที่ ค้าง ศาล เช่น ว่า มา นี้ ต้อง ให้ ศาล ต่าง ประเทศ เป็น ชูระ ทั้ง สิ้น

สัญญา^๕นี้ ทำ ที่ กรุง เทพ ๑ เป็น สอง ฉบับ ความ เดียว กัน ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๗ คฤศตศักราช ๑๙๐๙

ประทับตรา (เซ็น) เทวะวงษ์วโรประการ

ประทับตรา (เซ็น) รอดพี แปะยิด

หนังสือ มีสเตอร์ราฟฟ์แปซิฟิก อรรถราชทูตแด่ผู้มีอำนาจเต็ม ฝ่าย
อังกฤษ ทูลมายังพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทเวศร์วัชรปรีการ
เด่นาบตีว่าการต่างประเทศ

สถานทูตอังกฤษ กรุงเทพฯ

วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

ด้วย เมื่อพิเคราะห์ถึงที่ตั้งของหัวเมืองฝ่ายอังกฤษในแหลมมลายู
แตรเขตรแดนที่ติดต่อกันในระหว่างหัวเมืองมลายูฝ่ายสยามกับดิน
แดนที่อยู่ในบ้องกันของอังกฤษนั้นแล้ว รัฐบาลของสมเด็จพระ
เจ้าแผ่นดินอังกฤษก็มีความปรารถนาที่จะได้รับคำแสดงว่า รัฐบาล
สยามจะไม่ยอมให้มีภยันตรายอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้นแก่ประโยชน์
ของอังกฤษ เพราะเหตุที่นานาประเทศจะอาศัยรายอาณาเขตรฝ่าย
สยามแห่งหนึ่งแห่งใดในแหลมมลายู เพื่อประโยชน์ใช้ในการ
ทหารบก ฤๅทหารเรือ

เพราะเหตุนี้ รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษจึงขอว่า
อย่าให้รัฐบาลสยามยอมยกที่ดินแดนแห่งหนึ่งแห่งใดในแหลมมลายู
ภายใต้เขตราชบัลลังก์ ฤๅเกาะทั้งหลายแห่งใดที่อยู่ใน
ใกล้ ๆ กันนั้น ให้เป็นสิทธิแก่ต่างประเทศประเทศหนึ่งประเทศใด ฤๅ
ให้เข้าที่เหล่านั้น อีกทั้งภายในเขตที่กล่าวมาแล้วนี้ ขออย่า

ให้อนุญาตให้รัฐบาลฯ บริษัทต่าง ประเทศตั้ง ที่ ฤๅ เข้าที่ไว้ถ้ำน ทำการ
เป็น เจ้าของ อู่สร้าง ฤๅ ซ่อม เรือ ฤๅ เข้าตั้ง อาไศรย อยู่สุทธิ ชาติ
ฝ่าย เดียวใน ท่า จอด เรือ ทั้ง หลาย อัน การ ที่ เข้าตั้ง อาไศรย อยู่ นั้น
จะเป็น ที่ เสียหาย แก่ ประโยชน์ ของ อังกฤษ ใน ทาง กดศึก ได้ด้วย

แต่เพราะเหตุว่า คำแสดง ที่ ปราณานี้ เป็นไป เพื่อ ประโยชน์ ของ
การ รักษา บ้าน เมือง อย่าง เดียว เท่านั้น คำที่ ว่า ที่ไว้ถ้ำน นั้น จะ
ไม่ถือ ว่า กิน ความ ถึง กับ ที่ เก็บ ถ้ำนไว้ แห่ง ละเล็ก ละน้อย ตาม ที่ ต้องการ
ใช้ เพื่อ ประโยชน์ ในการ เติร เรือ ค่า ขาย ตาม ปกติตาม มั่ง ใน แหวม
มลายู นั้น

ข้าพเจ้า ๑๓๑

(เซ็น) ราชพี แปะยิด

หนังสือ พระเจ้า น้อยยาเธอ กรมหลวง เทเวธวัช วัโรประการ แจ้ง
ความ มา ยัง มีสเคอร์ ราชพี แปะยิด อรรถราชทูตแด่ ผู้ มี อำนาจ เดิม
ฝ่าย อังกฤษ

คำกล่าวการต่าง ประเทศ กรุงเทพ ๑

วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘๗

ด้วย ข้าพเจ้าได้รับ หนังสือ ของ ท่าน ลง วันที่ ที่ ท่าน แจ้ง ความ

ปรากฏาธิบายอังกฤษว่า ขออย่าให้รัฐบาลสยาม ยอม ยกที่ดิน
แดนแห่งหนึ่งแห่งใดในแหลมมลายู ภายใต้เขตแขวงมณฑลราชบุรี
ฤๅเกาะทั้งหลายแห่งใดที่อยู่ใกล้ ๆ กันนั้น ให้เป็นสิทธิ์แก่
ต่างประเทศประเทศหนึ่งประเทศใด ฤๅให้เช่าที่เหล่านั้น อีกที่
ภายในเขตที่กล่าวมาแล้วนี้ ขออย่าให้อนุญาตให้รัฐบาลฤๅบริษัท
ต่างประเทศตั้งที่เช่าที่ไว้ถ่าน ทำการเป็นเจ้าของอู่สร้างฤๅ
ซ่อมเรือ ฤๅเข้าตั้งอาศรัยอยู่สิทธิ์ขาดฝ่ายเดียวในท่าจอดเรือ
ทั้งหลาย อันการที่เช่าตั้งอาศรัยอยู่นั้น จะเป็นที่ยึดหายแก่
ประโยชน์ของอังกฤษในทางกลศักได้ด้วยนั้น

ในคำตอบข้าพเจ้าขอกล่าวว่า รัฐบาลสยาม ย่อมแสดงคำให้
ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้แล้ว แต่จำที่ท่านกล่าวไว้ด้วยว่า คำว่าที่
ไว้ถ่านนั้น จะไม่กินความถึงกับที่เก็บถ่านไว้แห่งละเล็กละน้อย
ตามที่ ต้องการใช้เพื่อประโยชน์ในการเดินเรือค้าขายตามปกติตาม
ฝั่งในแหลมมลายูนั่น

ข้าพเจ้า ๑ ๓ ๑

(เซ็น) เทววงษ์โรประการ

หนังสือ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวง เทวะวงศ์วโรปการ แจ้ง
ความมายัง มีสเตอร์ราดพีแปยิด อรรถราชทูตแด่ผู้มีอำนาจเต็ม
ฝ่ายอังกฤษ

คำกล่าวการต่างประเทศ กรุงเทพฯ

วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗

ด้วยเนื้อความข้อ ๔ ของสัญญาว่าด้วยอำนาจศาล ซึ่งมีความ
ว่าบรรดาคดีทั้งหลาย ซึ่งคนในบังคับอังกฤษเป็นจำเลยฤ็เป็นผู้
ต้องหา จะต้องมีที่ปรึกษาชาวยุโรปนั่งในศาลด้วยผู้หนึ่งนั้น
ข้าพเจ้าขอกล่าวความหวังใจแทนรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า
รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ คงจะได้คิดเตรียมไว้
ว่าในเวลาที่จะพิจารณาการที่คิดแก้ไขความข้อนี้ ฤ็อีก
นัยหนึ่งจะเรียกว่ายกเลิกความที่เป็นประกันนี้ เมื่อเห็นว่าจะไม่ต้องการ
จะมีไว้ อีกสืบไป แต่ในการที่จะปรึกษากันแก้ไขฤ็ยกเลิก
ต่อไปในภายหน้านั้น จะหาใคร่เหตุผลที่สมควรในข้อนี้ อย่างเดียว
จะไม่มุ่งหมายว่าต้องมีประโยชน์อย่างอื่นแตกต่างเปลี่ยนกันด้วย

รัฐบาลสยามขอพอใจในสัญญาอย่างที่ตั้งข้อกันวันนี้ ว่าเป็นที่
หมายแห่งความเจริญของการรักษายุติธรรมในกรุงสยาม การที่
ตกลงทำสัญญาอย่างเช่นนี้ ก็เป็นพยานของความเจริญแล้วอยู่เอง
ความประสงค์ของรัฐบาลสยามจะบำรุงการรักษายุติธรรม ซึ่งได้ตั้งนำ
จัดมา แต่จัดการอยู่ช้านานแล้ว เพื่อให้คงอยู่อย่างดีขึ้น

ในการที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะรับว่า
มิดเตอร์ เยสเตอร์แบดก ได้ช่วยทำการนี้ด้วย

ข้าพเจ้าประสงค์ที่จะกล่าวอีกด้วยว่า จะได้คิดจัดการที่จะ
คุมขังนักโทษชาวยุโรปนั้น ให้เป็นไปเหมือนอย่างเช่นที่เคยเป็น
อยู่แก่นักโทษในเมืองพม่าแต่เมือง สเตรตส์เด็ตเตอเมนต์

ข้าพเจ้า ๑๓๖

(เซ็น) เทวะวงษ์โรประการ

หนังสือ มิดเตอร์ราดฟแปชิต อรรถราชทูตแด่ผู้มีอำนาจเต็ม
ฝ่ายอังกฤษ ทูลมายัง พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวง เทวะวงษ์
วโรประการ เสนาบดีว่าการต่างประเทศ

สถานทูต อังกฤษ กรุงเทพฯ

วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗

ด้วยความว่าไว้เป็น ประกัน ในวรรคต้นข้อ ๔ ของสัญญา ว่า
ด้วยอำนาจคานัน ข้าพเจ้าขอกล่าว ว่ารัฐบาลของ ส้มเต๋จ พระเจ้า
แผ่นดิน อังกฤษ จะคิดเตรียมการไว้ ว่าในเวลา ที่ควร จะพิจารณา
การที่คิดแก้ไขความข้อนี้ ฤๅอีกนัยหนึ่ง จะเรียกว่ายกเลิกความ
ที่ เป็น ประกันนี้ เมื่อเห็นว่าไม่ต้องการ จะมีไว้ อีกสืบไป รัฐบาล
ของ ส้มเต๋จ พระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ เต็มใจอีกด้วย ว่าในการที่จะ

กฎคำสั่งกำหนดอำนาจศาล

ด้วยรัฐบาลของ พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว กับรัฐบาล อังกฤษ ได้ตกลง ทำสัญญา กัน ลง วันที่ ๑๐ มีนาคม ศก ๑๒๗ คฤศศักราช ๑๙๐๙ แด หนังสือสัญญา ฉบับนี้ ได้แรติไฟแล้ว ในวันนี้ คือ วันที่ ๙ กรกฎาคม ศก ๑๒๘ คฤศศักราช ๑๙๐๙ ในสัญญามี ข้อความ ถึง การ วิธีชำระ ความ ซึ่ง ศาล จะต้อง ประพฤติ ตาม เพราะ เหตุฉะนั้น จึงได้ส่ง สำเนา มาให้ เป็น สำคัญ

อนึ่ง เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ศก ๑๒๘ คฤศศักราช ๑๙๐๙ เสดนา บติ กระทรวง ต่าง ประเทศ แด มิสเตอร์ เบก เกต ผู้เป็น ซา เยตาฟ ของรัฐบาล อังกฤษ ได้ตกลง กำหนด ศาล ต่าง ๆ ที่จะให้เป็น ศาล ต่าง ประเทศ ที่ จะมีอำนาจ ชำระ ความ เกี่ยว ข้อง กับ คนใน บังคับอังกฤษ ตาม สัญญา ที่ได้ กล่าว มาแล้ว คือ ที่ มณฑล กรุงเทพฯ ๒ ศาล ที่ เชียงใหม่ ศาลหนึ่ง ที่ มณฑล นคร ศรีธรรมราช ศาล หนึ่ง ที่ มณฑล ภูเก็ต ศาล หนึ่ง แด ให้เป็น น้า ที่ เสดนา บติ กระทรวง ยุติธรรม กำหนด ว่า ศาล ต่าง ประเทศ เหล่านี้ จะอยู่ ณ เมือง แห่งใด เพราะเหตุ นั้น จึง กำหนด ดังนี้ คือ :-

๑ ใน มณฑล กรุงเทพฯ ให้ ศาล ต่าง ประเทศ ณ กรุงเทพฯ ชำระ คดี ที่ใน สัญญา ให้ ศาล ต่าง ประเทศ ชำระ แด ให้มี ศาล ขึ้น อีก ศาล หนึ่ง สำหรับ ชำระ ความ มโนสำเร่ เช่น อย่าง ศาล โบริตภา ได้ชำระ ความ มา ให้คง อยู่ที่ ศาล โบริตภา

๒ ใน มณฑล พายัพ ให้ศาล ต่าง ประเทศ ที่ ตั้ง อยู่ใน เมือง เชียงใหม่ เดียวนี้ เป็น ศาล ต่าง ประเทศ สำหรับ ชำระ คดี

๓ ใน มณฑล นครศรี ธรรมราช ให้ศาล มณฑล นครศรี ธรรมราช ที่ ตั้ง อยู่ที่ เมือง สงขลา เป็น ศาล ต่าง ประเทศ สำหรับ ชำระ คดี

๔ ใน มณฑล ภูเก็ต ให้ศาล มณฑล ภูเก็ต ที่ ตั้ง อยู่ที่ เมือง ภูเก็ต เป็น ศาล ต่าง ประเทศ สำหรับ ชำระ คดี

ศาล ต่าง ประเทศ ทั้ง หดาย นี้ ให้ ใช้ วิธีพิจารณา อย่าง ธรรมดา แต่ อำนาจ ของ ศาล ต่าง ประเทศ เหล่านี้ มี อำนาจ คุม ครอบ อาณาเขต ดัง ที่ได้กล่าวไว้ แล้วใน สัญญา คำพูด

อนึ่ง ศาล ธรรมดาใน กระทรวง ยุติธรรม ที่ จะ มี อำนาจ ชำระ ความ อัน เกี่ยว ข้อง กับ คน สืบ เขก ชัก กฤษ ดัง แจ้ง อยู่ใน สัญญา นั้น คือ ศาล เหล่านี้

(๑) ให้ศาล คดี ต่าง ประเทศ แต่ ศาล ที่ นั้ง ที่ ศาล ไปริตภา มี อำนาจ คุม ครอบ อาณาเขต มณฑล กรุง เทพฯ มณฑล กรุง เก้า มณฑล นคร ไซย ศรี มณฑล ราชบุรี มณฑล ชุมพร มณฑล นคร สวรรค์ มณฑล พิคณุโลก มณฑล เพ็ชรบูรณ์ มณฑล นครราชสีมา มณฑล อุตร มณฑล อีสาน มณฑล ภาจิณบุรี แต่ มณฑล จันทบุรี

(๒) ให้ศาล มณฑล พายัพ มี อำนาจ คุม ครอบ อาณา เขต ใน มณฑล พายัพ

(๓) ให้ศาล มณฑล นคร ศรี ธรรมราช มี อำนาจ คุม ครอบ อาณา เขต มณฑล นคร ศรี ธรรมราช แต่ มณฑล ปัตตานี

(๔) ให้ศาล มณฑล ภูเก็ต มีอำนาจ คำนวณ ครอง อาณาเขต
ใน มณฑล ภูเก็ต

วันที่ ๙ กรกฎาคม ๑๒๘

(ลงพระนาม) รัชพัฒน์ศักดิ์

เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม

พระราชบัญญัติ

สำหรับทำบัญชีคนในพระราชอาณาจักร

มีพระบรมราชโองการ ใน พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ตั้งว่า ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า เวลานี้สมควรที่จะให้ คิดจัดทำบัญชีคนในพระราชอาณาจักร ให้ทราบความแน่นอนว่า มีคนอยู่แห่งใดเท่าใด เพื่อประโยชน์ที่จะบำรุง ความสุข แล รักษา การแผ่นดินให้เหมือน กับที่เปนอยู่ใน ประเทศทั้งปวง จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา พระราชบัญญัตินี้ไว้สืบไป

มาตรา ๑ ให้เจ้ากระทรวง ที่ รักษา พระราชบัญญัตินี้ ทำบัญชีคน ในพระราช อาณาเขต คือ

ข้อ ๑ ทำบาญชีตำมะโนครว

ข้อ ๒ ทำบาญชีคนเกิดแลคนตาย

ข้อ ๓ ทำบาญชีคนเข้าคนออก

ตามแต่จะจัดการได้เป็นลำดับไป

มาตรา ๒ ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย แล กระทรวง นครบาล
เป็น ผู้รักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๓ ให้เสนาบดีทั้ง ๒ กระทรวง นั้น มีอำนาจทำกฎ ข้อบังคับ
สำหรับ การ ทำบาญชีที่ กล่าว นี้ เมื่อ กฎ นั้นได้ประกาศใน ราชกิจจา
นุเบกษาแล้ว ก็ให้ ใช้ ได้เหมือน เป็น ส่วน ของ พระราชบัญญัติ นี้ ฯ

ประกาศมาณวันที่ ๑๗ กรกฎาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๔๘๕๘ ใน รัชกาล บัณฑิตยบัน นี้

ประกาศเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ. ๑๒๗

มี พระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า
ข้อ ความใน พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๔ แล มาตรา ๑๒ นั้น มี
ความผิดอยู่บ้าง ให้แก้ความ เปนดังนี้ คือ

ใน มาตรา ๔ ตอนสุดท้าย ที่กล่าวถึง ศาลต่าง ประเทศนั้น ควร
เป็น ศาล คดีต่าง ประเทศ

ในมาตรา ๑๒ ให้มีความดังนี้ต่อไป คือ ให้ศาลคดีต่างประเทศ
มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง ตามที่เสนอบัดักระทรวงยุติธรรม
จะกำหนด เป็น ครั้ง คราว เฉพาะ คดีนั้น ๆ ด้วย เป็น ต้น จะ แบ่ง
เป็น ๒ พแนก ฎามากกว่า ๒ พแนกก็ได้ เช่น ให้เป็น ศาลต่าง ประเทศ
แถเป็น ศาลคดีต่าง ประเทศ ดังที่ได้เคยทำ มา ดังนี้ ๗

ประกาศ มา ณ วันที่ ๙ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๔๘๕๐ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

ประกาศ ยกเลิก

พระราชกำหนดวิธีพิจารณา ความแพ่ง อาญา แถ อุทธรณ์

สำหรับ ศาล ต่างประเทศในหัวเมือง ร. ศ. ๑๑๖

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ ยกเลิก พระราช
กำหนดวิธีพิจารณา ความแพ่ง อาญา แถ อุทธรณ์ สำหรับ ศาลต่าง
ประเทศในหัวเมือง รตนโกสินทร์ศก ๑๑๖ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
ให้ ตราไว้เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ร. ศ. ๑๑๖ นั้นเสีย ไม่ให้ ใช้
เป็น กฎหมายต่อไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๔๘๖๔ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

กฎเสนาบดี

ว่าด้วย การ ทำสำมนโน ครวโน ใน มณฑล กรุง เทพ ฯ

ด้วย ตาม ความใน พระราชบัญญัติ สำหรับ ทำ หมายชี้ คนใน พระราช
อาณาจักร^{๑๒๘} ๑๒๘ มาตรา ๑ ข้อ ๑ ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาลจัดทำหมายชี้สำมนโนครวโนคนใน มณฑล กรุง เทพ ฯ
ส่วน การ ที่ จะทำ อย่างไรให้เสนาบดีมี อำนาจ ออก กฎข้อ บังคับ แต่ เมื่อ
กฎนั้นได้ ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาแล้ว ก็ให้ ใช้ ได้เหมือน เป็น ส่วน
ของ พระราช บัญญัติ นั้น บัดนี้ ได้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
เสนา บดี กระทรวงนครบาล ออกกฎ ข้อ บังคับ ขึ้นไว้ ดัง ข้อความ ซึ่ง จะได้
กล่าว ต่อไป นี้

การ จด ทะเบียน

ทำ สำมนโน ครวโน ใน กรุง เทพ ฯ

- ๑ การ ทำสำมนโน ครวโน ใน เขตกรุง เทพ ฯ ซึ่ง ยัง มิได้ ประกาศ
ให้ ใช้ พระราช บัญญัติ ลักษณะ ปกครอง ท้อง ที่ นั้น จะ แบ่ง ท้อง ที่ ออก
เป็น ตำบล ๆ ดัง แจก อยู่ ใน หมายชี้ หมายเลข ๑ ท้ายกฎ ข้อ บังคับ นี้
- ๒ ใน ตำบล ๑ เสนา บดี กระทรวง นคร บาล จะ ตั้ง เจ้าพนักงาน
สำรวจ ทำสำมนโน ครวโนไว้ คน หนึ่ง หรือ หลาย คนก็ได้ แล้วแต่ จะ เห็น
สมควร
- ๓ กับ เสนา บดี กระทรวง นคร บาล จะ ตั้ง เจ้าพนักงาน สำรวจ พิเศษ
อีก คน หนึ่ง สำหรับ ทำการ สำมนโนครวโน ใน สถานที่ต่าง ๆ ดัง จะได้ กล่าว

ใน ข้อ ๖ แด ข้อ ๘ ต่อไป

๔ การสำรวจจุดทะเบียน ดำเนิน ครวัณ^๕ จะได้ถึงมือสำรวจ ภายในเดือนกันยายน รัตนโกสินทร์ศก^{๕๒} ๑๒๘

๕ ในวันที่ ๑ หรือก่อนวันที่ ๑ เดือนสิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก^{๕๒} ๑๒๘ เจ้าพนักงานสำรวจจะได้ออกประกาศล่วงหน้า ปิดตามที่ประชุมชนในท้องที่ของคนที่ให้ทราบว่า จะได้ถึงมือทำสำมะโนครัว ในเดือนกันยายน ๑๒๘ จะอธิบายและชี้แจงวิธีที่จะทำนั้นด้วย

๖ ในระหว่างเดือนสิงหาคม ๑๒๘ เจ้าพนักงานสำรวจจะได้ทำบัญชีสถานที่อาไศรยต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในท้องที่ของคนที่กำหนดต่อไป^๕

- ๑ วัดพระบรมวงษานุวงศ์
- ๒ บ้านข้าราชการผู้ใหญ่
- ๓ บ้านชาวต่างประเทศ
- ๔ โรงเครื่องจักรเครื่องกลต่าง ๆ
- ๕ ที่ทำการค้าขายใหญ่
- ๖ สถานที่ต่าง ๆ
- ๗ วัดต่าง ๆ

บัญชีเหล่านี้ เจ้าพนักงานสำรวจ จะต้องส่งเจ้าพนักงานสำรวจพิเศษในวันที่ ๓๑ หรือก่อนวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๑๒๘

๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๑๒๘ เป็นต้นไป เจ้าพนักงานสำรวจจะต้องไปตามบ้านเรือนในท้องที่ของคนที่ทุกแห่ง เว้นแต่สถานที่

ต่าง ๆ ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ ๖ แต่เมื่อได้ไต่ถามข้อความตามสมควร แล้ว ต้องทำบัญชีตามแบบ ๒ แสดงจำนวนผู้คนในบ้าน กับทั้งอายุ เพศ หญิง หรือชาย และข้อความอย่างอื่น ๆ ตามต้องการ ดังนี้

คำว่า บ้าน นั้น รวมทั้งบ้านเรือนต่าง ๆ เช่น เต็นท์ เรือ แพ หรือสถานที่อย่างอื่น ซึ่งมีผู้คนอาศัยอยู่เป็นต้น

๘ ตั้งแต่วันที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นต้นไป เจ้าพนักงานตำรวจพิเศษ จะต้องทำบัญชีตามแบบ ๒ หรือแบบ ๓ สำหรับสถานที่ทุก ๆ แห่ง ตามความในข้อ ๖ ที่พนักงานตำรวจธรรมดาได้ยื่นไว้

เพื่อให้จะเป็นการตรวจ เจ้าพนักงานตำรวจพิเศษจะขอตรงไปยังผู้เป็นใหญ่อยู่ในวังหรือในบ้านเหล่านี้ ให้จัดข้อความลงในแบบบัญชี หรือจะขอไปยังผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ หรือสถานทูตต่างประเทศ ที่ปกครองชาวต่างประเทศนั้น ๆ อยู่ก็ได้ แล้วแต่จะเห็นสมควร

๙ บ้านเรือนหลังหนึ่ง ต้องทำบัญชีฉบับหนึ่ง ครัวหนึ่งในบัญชีนี้นี้ ต้องแสดงนามอายุเป็นหญิงหรือชายและข้อความอย่างอื่นของผู้เป็นหัวหน้า ในครอบครัวแต่ละของผู้คนที่อยู่ด้วยกัน รวมทั้งบุตร ภรรยา ญาติ คนใช้ และคนอาศัยด้วย

ถ้ามีผู้คนที่อยู่ด้วยกันหลายคนรวมกันในเรือนเดียวกันแต่ไม่เกี่ยวเป็นญาติกัน ก็ให้จัดทะเบียนลงในครัวเอาผู้เป็นหัวหน้า ในจำพวกนั้นเป็นเจ้าของบ้าน และผู้อื่นเป็นคนอยู่ในบ้าน

ผู้จัดการ โรงเครื่องจักรเครื่องกลต่าง ๆ ที่ทำการค้าขาย ต้องถือว่าเป็นผู้เป็นหัวหน้าในที่นั้น ๆ

ถ้าเป็นวัด ให้ถือ เจ้าอาวาสเป็น หัวหน้าในวัดนั้น แต่ผู้ที่ เป็น
หัวหน้ากุฏิให้ ถือว่าเป็น หัวหน้าเฉพาะกุฏินั้น

๑๐ ใน บาญชี ดำโน ครวั สำหรับ เรือน หลังหนึ่ง ให้จัด แต่เฉพาะ
ผู้ที่ อยู่ใน เรือน นั้น

คำว่าผู้อยู่ใน เรือน นั้น หมายความว่า ผู้ที่เคยหลับนอน อยู่เรือน
เวลาดังกล่าว เป็น ขรรพดา

คนที่อยู่ใน เรือน แห่ง หนึ่ง แต่ไป ทำการในที่อื่น ต้อง จัด บาญชี
ดำโน ครวั ใน เรือน ที่ตน อยู่ ไม่ให้จัดบาญชีในที่ ๆ ทำการ
ตาม สถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมีผู้ มาเฉพาะ ทำการ เช่น ศาลาว่าการ โรง
สีไฟ โรงเครื่องจักร เครื่อง กัดต่าง ๆ ที่ ทำการ ค้าขาย เป็นต้น ให้
จัดบาญชีดำโน ครวั แต่เฉพาะ ผู้ที่ได้หลับนอนในที่เหล่านั้น กล่าวคือ
ผู้เป็น หัวหน้าในที่นั้น กับครอบครัวแต่ละคนใช้ หรือผู้รักษาสถานที่
แต่ละคน ยาม กู้ด คนงาน ซึ่งได้กิน อยู่ หลับนอนในที่นั้น ๆ ส่วนผู้
ที่มา ทำการ เช่น เสมียน คนงาน หรือ กู้ด ที่มา ทำการ ชั่ววัน หนึ่ง
แล้ว กลับไปนั้น ให้จัดบาญชีดำโน ครวั ใน เรือน ที่คนเหล่านั้น หลับนอน
การทำ ดำโน ครวั นอก เขต กรุงเทพ ฯ

๑๑ ใน หัวเมือง มณฑล กรุงเทพ ฯ ซึ่งได้ ประกาศใช้พระราชบัญญัติ
ลักษณะ ปกครอง ท้องที่ แล้วนั้น การทำ ดำโน ครวั ให้เจ้าพนักงาน
ประจำท้องที่เป็น ผู้ทำ ตาม ความใน มาตรา ๕, ๗, ๙, และ ๑๐

อำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็น เจ้าพนักงาน ดำรง ตาม ข้อความ
ใน กฎ เสนาบดีนี้

๑๒ บาญชี ดำรง ให้ ทำตาม แบบ ๒ แบบ ๓ ท้ายกฎ ข้อ บังคับนี้
กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม รตนโกสินทร ศก ๑๒๘

เลขที่	ชื่อตำบล	หมายเหตุ
๑	ด้าม เสน่	
๒	สวน คุตติ	
๓	บาง ชุน พรหม	
๔	คอ เลื่อ	
๕	นาง เถิง	
๖	ชนะ สังคราม	
๗	วัง น้ำ	
๘	ท่า เตียน	
๙	ตำราญ ราชวัตร	
๑๐	พาหุรัต	
๑๑	ด้าม ยอติ	
๑๒	บ่อม ปราบศัตรู พ่าย	
๑๓	ด้าม แยก	
๑๔	จักรวรรดิ	
๑๕	ดัมพันธวงษ์	

เลขที่	ชื่อตำบล	หมายเหตุ
๑๖	บางรัก	
๑๗	ตำพร	
๑๘	บ้าน ทวาย	
๑๙	อมรินทร์	
๒๐	วัด หงษ์	
๒๑	บุบผา ราม	
๒๒	ราชคฤห์	
๒๓	บุคโด	
๒๔	บาง ชุน เทียน	

หมายเลข	ชื่อตาย ชื่อน้ำ	ชื่อหญิง ชื่อน้ำ	ชื่อยี่	บุตรหรือลูก ในบึงคับ	วิชา	ศาสนา	วิชา	หมายเหตุ

ถูกต้อง แดง

ดงนาม
 พนักงาน ดำรง
 ดงนาม
 เจ้าบ้าน

หมายเหตุ ถ้าเจ้าของบ้าน เรียงชื่อไม่เบบ ๘ ให้ พมพตาย มอไว้ เบบ ลำคยต่อ หม่า พยาน ๒ คน
 แดให้พยาน ลง ตายมอไว้ เบบ ลำคยด้วย

บัญชีแบบ ก

नाम ताबत..... वन सारव
 नाम वत..... निया
 शनितवत.....
 हत का वोन..... शोधिवर.....
 रवम गिभु..... सामनेर..... कृष्टु..... रवम.....

हमवत	शुओ	आयु	बेनखेरो नहमवत	हमखेकु

หมวดที่	ชื่อ	อายุ	เป็นอะไรในหมวด	หมายเหตุ

ถูกต้องแล้ว

ลงนาม

ผู้สำรวจ

ลงนาม

อธิการบดี

ประกาศดอิตราเงินค่าราชการ

แด่ยกเว้นไม่เก็บเงินค่าที่อนุญาตจับสัตว์น้ำ

แก่อากรส้มผักครในตำบล ชนแดน วังยาง ท่าข้าม ดงขุย

ท้องที่อำเภอภูมี แขวง เมืองพิจิตร

ตั้งแต่วันที่ ๑๒๘ เป็นต้นไป

พระเจ้าอยู่หัวยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสด็จมาที่กระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการได้เกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตำบลชนแดน ตำบลวียง ตำบลท่าข้าม ตำบลดงขุย ท้องที่อำเภอภูมี แขวง เมืองพิจิตร เป็นท้องที่กั้นตาร การหาเลี้ยงชีพของราษฎรใน ๔ ตำบลนี้ อัดคัดไม้ไผ่เพียงพอราษฎรมีความยากจนขัดสนมาก แต่ท้องที่เหล่านี้เป็นเขตรัดค้อกับเขตร่มณฑลเพชรบูรณ์ ความอัดคัดกั้นตารไม้ไผ่ผิดกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ลดอัตราค่าราชการในตำบลชนแดน ตำบลวียง ตำบลท่าข้าม ตำบลดงขุย ลงเก็บคนละ ๔ บาท แด่ยกเว้นไม่เก็บเงินค่าที่อนุญาต จับสัตว์น้ำแก่อากรส้มผักครใน ๔ ตำบลนี้ไว้เพื่อเป็นการบำรุงการหาเลี้ยงชีพของราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๑๒๘ เป็นต้นไป ฯ

คำกล่าวการมหาดไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ประกาศเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติที่ดิน

ว่าด้วยคนในบังคับอังกฤษ ขอถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน

เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ รับ
พระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ
ให้ทราบทั่ว ตามสัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างกรุงสยาม กับ
กรุงอังกฤษ ซึ่งลงวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ แต่ได้
แตกเปลี่ยนฉบับระติไฟหนังสือสัญญาต่อกันแล้ว เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม
รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ นี้ ในข้อ ๕ รัฐบาลอังกฤษ ได้ยอมให้บรรดา
คนในบังคับอังกฤษ อยู่ในอำนาจศาลฝ่ายสยามแล้ว จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตไว้ในข้อ ๖ แห่ง
สัญญานั้นว่า “บรรดาคนในบังคับอังกฤษ ทั้งปวงในพระราชอาณา
เขตรสยาม จะได้รับความชอบธรรมและผลประโยชน์เท่ากับราษฎร
พลเมือง ฯลฯ” ความแจ้งอยู่แล้ว

เพราะฉะนั้น ถ้าคนในบังคับอังกฤษผู้หนึ่งผู้ใดจะมาขอรับถือ
กรรมสิทธิ์ที่ดินด้วยประเภทใดๆ ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในการที่ดิน
จัดการกับผู้นั้น ให้เหมือนกับจัดการกับคนในบังคับสยามทุกประการ

กระทรวงเกษตราธิการ

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) วรชานุประพัทธ์

รองเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ

ประกาศพระราชกฤษฎีกา

กำหนด จัด ที่ดิน สร้าง ทาง รถไฟ หดวง สายใต้

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศ พระราชกฤษฎีกาให้ทราบทั่วกันว่า ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงโยธาธิการ สร้างทางรถไฟคู่ทางสายเพชรบุรีลงไปข้างทักษิณทิศ ตั้งแต่เมืองเพชรบุรี ไปถึงเมืองปราณบุรี เมืองชุมพร เมืองหลังสวน เมืองไชยา เมืองตวัน เมืองนคร ศรีธรรมราช เมืองพัทลุง เมืองสงขลา ตลอดไปจนถึงเมืองระแงะ เรียกว่า “รถไฟหดวง สายใต้” บัดนี้ กระทรวงโยธาธิการได้จัดให้เจ้าพนักงานกองสร้างทางรถไฟหดวง สายใต้ ออกตรวจทาง บั๊ก หลักกรุยทางรถไฟซึ่งจะได้ถึงมือจับการสร้างในท้องแขวงตามที่กล่าวแล้วนั้น

บรรดาที่ดินซึ่งเนื่องออกไปจากแนวหลักระสุนย์กรุยทางรถไฟข้างตะลี้ลิมวา กับที่ดินในตำบลที่ตั้งสถานีรถไฟแต่แนวหลักระสุนย์กรุยข้างตะลี้ลิมวาตลอดทางที่ได้กรุยไว้แล้ว หรือที่จะได้กรุยต่อไปนั้น เปนกำหนดเขตที่ดิน เพื่อการสร้างทางรถไฟเมื่อได้ตรวจทาง บั๊ก หลักระสุนย์กรุยแนวทางลงแล้ว ห้ามไม่ให้ผู้หนึ่ง

ผู้ใดจับจองที่ดิน ซึ่ง ยัง เป็น ที่ว่างเปล่าไม่มีเจ้าของไว้เป็นของ ๆ คน

ส่วนที่ดินซึ่งมีเจ้าของแล้ว

ห้ามไม่ให้เจ้าของที่ดิน

เอาที่ดินซึ่งอยู่ในกำหนดเขตการสร้างทางรถไฟนี้ ไปยกให้

หรือซื้อขายแลกเปลี่ยนกันกับผู้หนึ่งผู้ใด แต่ห้ามไม่ให้ปลูกสร้าง

สิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นในที่เหล่านี้ก่อนได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน

ถ้าเจ้าของที่ดิน จะต้องการขายที่ดินของตน หรือจะปลูก

สร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดในที่ดินแห่งใด ภายในกำหนดเขตการสร้าง

ทางรถไฟนี้ ก็ให้นำความแจ้งต่อข้าหลวงเทศาภิบาลให้ทราบ

ก่อน ข้าหลวงเทศาภิบาลจะได้ปรึกษาด้วยเจ้าพนักงานรถไฟ

เพื่อว่าเจ้าพนักงาน จะจัดซื้อไว้สำหรับทำการสร้างทางรถไฟ

หรือจะปลูกสร้างสิ่งใด ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรถไฟนั้น เจ้า

พนักงานจะได้รับซื้อไว้เป็นของหลวง ถ้าเจ้าพนักงานเห็นไม่

จำเป็นจะต้องใช้ที่นั้นทำการรถไฟแล้ว ก็จะได้อนุญาตให้

ซื้อขาย หรือปลูกสร้างแล้วจึงจะซื้อขาย หรือปลูกสร้าง

ได้ ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดเอาที่ดินในกำหนดเขตสร้างทางรถไฟนี้

ไปถักถอบยกให้ หรือขายซื้อแลกเปลี่ยนกับผู้ใด โดย

ไม่ได้รับอนุญาตจากข้าหลวงเทศาภิบาล ที่ได้ปรึกษากับเจ้า

พนักงานรถไฟ ให้ยินยอมด้วยเป็นหลักฐานก่อน ให้ถือ

ว่าการยกให้ หรือ การซื้อขาย แลกเปลี่ยน กัน นั้น เป็น อัน ใช้
ไม่ได้ ต้อง ถือว่าที่ดิน นั้น ยัง คง เป็น ของเจ้าของเดิม อยู่

อนึ่ง ถ้าผู้หนึ่ง ผู้ใด ปลุก สร้าง สิ่งหนึ่ง สิ่งใด ขึ้น ใน ที่ กำหนด เขต
สร้าง ทาง รถไฟ ภาย หลัง กำหนด เขต ที่ ซึ่ง ได้ ประกาศ นี้ โดย
ไม่ได้รับ อนุญาต จาก ข้าราชการ ท้องถิ่น ที่ได้ ปฏิบัติ กับ เจ้า
พนักงาน รถไฟ ให้ เห็น ชอบด้วย ก่อน ถ้า เจ้าพนักงาน รถไฟ จะ
ต้อง การ ที่ นั้น ทำ การ อย่าง หนึ่ง อย่างใด ซึ่ง เกี่ยว แก่ การ รถไฟ นี้
เจ้าพนักงาน ก็ ไม่ต้อง ใช้ ค่า สิ่ง ของ เหล่า นั้น ให้ เพราะ ผู้ปลุก
สร้าง เป็น ผู้ ต้อง เติมน้ำ ประกาศ นี้ ของ เหล่า นั้น ก็ ต้อง เป็น ทรัพย์ แก่
เจ้า ของ

ส่วน การ ที่ เจ้าพนักงาน รถไฟ จะ ได้ จัดซื้อ ที่ดิน แด่ จ่าย เงิน
ทำ ขวัญ ใน ค่า รื้อ เรือน โรง แด่ ค่า ต้น ไม้ ต่าง ๆ นั้น จะมี แจก
ใน ประกาศ เสนาบดี กระทรวง โยธาธิการ ต่อ ไป

ประกาศ พระ ราช กฤษฎีกา มา ณ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม รตนโกสินทร์
ศก ๑๒๘ เป็น วันที่ ๑๔๘๗๐ ใน รัชกาล บัณฑิตยนี้

ประกาศกระทรวงโยธาธิการ

ในการจัดซื้อที่ดินสร้างทางรถไฟหลวงสายใต้

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงนครสวรรค์พิทยาลงกรณ์ เสด็จนามตั้งกระทรวงโยธาธิการ รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ทางรถไฟหลวงสายใต้ อันได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงโยธาธิการจัดสร้าง ค่อทางตั้งแต่เมืองเพชรบุรีไปถึงเมืองปราณบุรี เมืองชุมพร เมืองหลังสวน เมืองไชยา เมืองศรีวิชัย เมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุง เมืองสงขลา ตลอดไปจนถึงเมืองระแงะ ซึ่งได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกา กำหนดจัดที่ดินสร้างทางรถไฟ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม รศ. ๖๖ (๑๒๘) โดยกำหนดที่ดินบรรดาซึ่งเนื่องออกไปจากแนวหลักศูนย์กฤษฎาทางรถไฟข้างตะลิ่งลิบวา กับที่ดินในตำบลที่ตั้งสถานีรถไฟ แต่แนวหลักศูนย์กฤษฎาข้างตะลิ่งลิบวา ห้ามไม่ให้เจ้าของที่ดินซึ่งต้องสร้างทางรถไฟ เอาที่ดินไปยกให้ หรือขายซื้อ แยกเปลี่ยนกับผู้อื่น ผู้ใดก่อนได้รับอนุญาตแต่เจ้าพนักงานไว้ชั้นหนึ่งแล้ว บัดนี้ถึงเวลาที่จะใช้ที่ดินเหล่านั้นทำการสร้างทางรถไฟ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกเอาที่ดินเหล่านั้นทำการสร้างทางรถไฟ ให้ใช้ค่าที่ดินกับทั้งค่าเรือโรง แลค่าต้นผลไม้ ให้แก่เจ้าของที่ดินเดิมตามสมควร เจ้าของที่ดินทั้งปวงต้องพึงเข้าใจว่า ที่แผ่นดินย่อมเป็น

ของหลวงทั้งสี่ เมื่อต้องพระราชประสงค์แล้วจะถ่ายถอนคืนเมื่อใดก็ได้ ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในที่นั้น จะควรได้ก็แต่ค่าสิ่งซึ่งตนได้ปลูกสร้างลงไว้ให้เป็นประโยชน์เท่านั้น ซึ่งจะคิดเป็นอย่างไรซึ่งเป็นทางขัดขวางแก่ความรู้เรื่องของบ้านเมืองนั้นไม่สมควร โดยเหตุที่จะให้เป็นที่เขาใจชัดเจน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงโยธาธิการ ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งข้าหลวงสำหรับจัดที่ดิน ๒ ฝ่าย คือ ข้าหลวงโยธาด้านหนึ่ง ข้าหลวงทองที่ฝ่ายหนึ่ง ข้าหลวงโยธานั้นให้เลือกคดีข้าราชการ ตั้งไปแต่กรมรถไฟ ข้าหลวงทองที่นั้น ให้เลือกคดีข้าราชการ ตั้งไปแต่กระทรวง หรือ ที่ว่าการ มณฑลในท้องแขวง ซึ่งจัดที่ดินนั้น ผู้ใดเป็นข้าหลวงทำการแขวงใด มณฑลใด จะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ทราบทั่วกัน

ข้อ ๒ ข้าหลวงโยธาและข้าหลวงทองที่พร้อมกันตรวจจัดที่ดิน ซึ่งต้องการใช้สร้างทางรถไฟ ตามระเบียบต่อไปนี้ดังนี้

ข้อ ๓ ถ้าเขตที่ดินซึ่งต้องการนั้น ยังไม่ได้หมายกรุยลงไว้ชัดเจนแล้ว หรือ หมายแล้วหลุดถอนเสีย ก็ให้ข้าหลวงโยธาหรือนายช่างในส่วนทางรถไฟปักกำหนดลงไว้ให้ชัดเจน

ข้อ ๔ ให้ข้าหลวงทั้งสองฝ่ายจัดที่ดินซึ่งต้องการนั้น ต่อหน้าเจ้าของที่ แต่ชี้แจงให้เจ้าของที่ทราบโดยชัดเจนว่า จะต้องการที่เพียงใดในการที่จะนัดเจ้าของที่ให้อยู่พร้อมกันในเวลาตรวจที่ดินนั้น จะ

แจ้งความ ด้วย วาจา แก่ เจ้า ของ ที่ เอง หรือ จะมี หนังสือ ไป ก็ได้ แต่ ให้ มี พยาน รู้ เห็น ด้วย แต่ ข้อ ความ ที่ บอก นัก เจ้า ของ ที่ นั้น ต้อง ให้ เข้าใจ ชัด ว่า ถ้า เจ้า ของ ที่ ไม่ มา เอง แต่ ไม่ ให้ ผู้ แทน มา ต้อง ถือ ว่า เจ้า ของ ที่ ไม่ มี ข้อ ตัดใจ ในการ ที่ ข้าง หลวง จะ ตัด ราคา ให้ แต่ ราคา นั้น เป็น อัน ต้อง ยอม รับ เป็น ราคา เด็ด ขาด จะ ร้อง ฟ้อง ภายหลัง ไม่ได้

ข้อ ๕ เมื่อ ได้ ตรวจ ที่ ดิน เสร็จ แล้ว ให้ ข้าง หลวง ทั้ง ๒ ฝ่าย ปฎิญา หา ความ ตกลง กับ เจ้า ของ ที่ กำหนด ราคา ที่ สัมควร เจ้า ของ จะ ได้ รับ นั้น จด ลง ใน ตรา ง บานูชี เว้น แต่ ที่ ซึ่ง เจ้า ของ ไม่ เชื้อ เพื่อ ที่ จะ มา เอง หรือ ตั้ง ผู้ แทน มา ตาม นั้น ก็ ให้ ข้าง หลวง กำหนด ราคา ลง โดย ไม่ ต้อง ปฎิญา หา ความ ตกลง กับ เจ้า ของ ที่ ด้วย เมื่อ ที่ ได้ ตรวจ เสร็จ กำหนด ราคา ตกลง แล้ว ให้ ส่ง รายงาน มา ยัง ผู้ บัง คับ การ สร้าง ทาง รถ ไฟ พิจารณา ก่อน เมื่อ ได้รับ คอบ เห็น ชอบ แล้ว จึง นับ ว่า เป็น ใช้ ได้

ข้อ ๖ ถ้า แม้ ว่า การ กำหนด ราคา ที่ ดิน กับ ทั้ง สิ่ง ที่ อยู่ ใน เนื้อ ที่ ตกลง กัน กับ เจ้า ของ ที่ ไม่ได้ ก็ ให้ เจ้า ของ ที่ กับ ข้าง หลวง ถือ คน กกลาง ฝ่าย ๓ คน ปฎิญา ตัด ดิน กัน ไป ถ้า คน กกลาง ทั้ง ๒ ฝ่าย ปฎิญา แ่ง แย่ง กัน ก็ ให้ คน กกลาง ทั้ง ๒ ฝ่าย นั้น ถือ คน ตัด ดิน ๓ ชาติ คน หนึ่ง ถ้า แต่ ผู้ ตัด ดิน ๓ ชาติ ตัด ดิน อย่างไร ต้อง พัง เอา คำ นั้น เป็น เด็ด ขาด จะมี คำ ร้อง ฟ้อง อีก ไม่ได้

ข้อ ๗ เมื่อ การ ว่า ราคา ตกลง กัน แล้ว โดย ปรานี ปรานอม ก็ ดี โดย คน กกลาง ตัด ดิน ก็ ดี ให้ เจ้า ของ ที่ ทำ จดหมาย บรรทุก ลง ตาม มือ คิด ไว้ ใน ตรา ง บานูชี แต่ ให้ มี ข้อ พยาน ลง ไว้ ด้วย เป็น สำคัญ ครั้น

เมื่อได้รับคำสั่งผู้บังคับการ สร้าง ทาง รถไฟให้รับเงินแห่งใด ก็ให้
ข้าหลวง ออกตัวสำคัญให้แก่เจ้าของที่ไปรับเงิน แห่ง นั้น เป็น ราย ๆ ไป

ข้อ ๘ กำหนดซึ่งเจ้าของที่จะขอรับผิดผ่อน เวลา มอบที่ นั้น ก็
ยอมจะให้ผ่อน ผิดได้ตามที่สมควร ให้จัดกำหนด ผิดไว้ ใน
สารบบด้วย

ข้อ ๙ ที่ดิน แห่งใดซึ่งเจ้าของไม่มีสิ่งสำคัญ หรือ ข้อความอันใด
อันหนึ่ง ซึ่งจะเป็น พยานได้ว่าที่ นั้น เป็น ของ คนโดยถูกต้องด้วย
กฎหมายแล้ว จะต้องถือว่าที่ นั้น เป็นที่ หลวง จะคิดค่าที่ให้ไม่
ได้ ถ้าหากว่ามีเรือนโรง หรือ ต้น ผดไม่อยู่ในที่นั้น ก็จะได้แต่
ค่าสิ่งปลูกสร้างไว้เท่านั้น

ข้อ ๑๐ สิ่งซึ่งปลูกสร้างไว้ในเนื้อที่ทั้งนั้น ต้องตราค่าปลูก
สร้างตามสมัยเมื่อตรวจ แต่การ รื้อย้ายสิ่ง ที่ปลูกสร้างนั้น ถ้า
เจ้าของไม่ได้สิ่งใดไป ก็ให้ได้รับราคาเต็ม ถ้าเจ้าของรับสิ่งใด
ไปบ้าง ก็หักเงิน ราย ราคาสิ่ง นั้น ออกเสีย ตาม ราคาที่ ซื้อ ขายกันใน
เวลานั้น

ข้อ ๑๑ เจ้าของที่ผู้ใดแก่งขัด ขวางไม่ยินยอมให้ใช้ที่สร้าง
ทางรถไฟ โดยไม่มีเหตุอันจำเป็น ก็ต้องขับไล่ ออกเอาที่ ทำ
ทางรถไฟในทันที

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลง พระนาม) นเรศวรวรฤทธิ

เสนาบดี กระทรวงโยธาธิการ

ประกาศกระทรวงโยธาธิการ แผนการโปรตน์ย

ด้วยได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ออก ประกาศใช้เหรียญ สดางค์
งดเล็กใช้เหรียญ อัฐ อยู่แล้ว จึง จำเป็น ที่ ต้อง ทำ อัตราค่าโปรตน์ย ขึ้น
ใหม่ ใน ราคาเหรียญ สดางค์ แต่ทั้ง ได้ แก่ ราคาตัว ตราโปรตน์ยต่าง ๆ
ให้เป็น ราคาเหรียญ สดางค์ ที่ จะ ได้ ใช้ ต่อ ไป นั้น ด้วย

กระทรวงโยธาธิการได้นำ ข้อ ความ ที่ เปลี่ยน แก่ อัตราขึ้น กราบ บังคม
ทูล พระกรุณา ทราบ ฝ่าย ของ รุ่ดีพระบาท พระราชทาน พระบรมราชา
นุญาตแล้ว จึง ขอ ประกาศให้ มหชน ทราบว่า อัตราค่าโปรตน์ยใหม่
จะได้ ใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ แต่ จะ ใช้ ตัว
ตราโปรตน์ย ที่ ได้ แก่ แล้ว ราคา สดางค์ สดางค์ สาม สดางค์ หก สดางค์
สิบสอง สดางค์ แต่สิบสี่ สดางค์ ตั้งแต่วันที่ เดียว กัน นั้น ด้วย

ถ้าจะใคร่ ทราบ อัตราโดยละเอียด ขอให้ สอบถาม ที่โปรตน์ยาคาร ฯ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) นเรศวรฤทธิ

เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ

แผนการโทรเลข

ด้วยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออก ประกาศใช้เหรียญ สดงศ์
งดเด็กใช้เหรียญอัฐ อยู่แล้ว จึงจำเป็น ที่ต้อง ทำอัตราค่าคำโทรเลข ขึ้น
ในราคาเงิน บาท แด สดงศ์ แทน ราคาเงิน บาท แด อัฐ ที่ จะได้ ใช้ โทรเลข
แต่กาลนี้ต่อไป

กระทรวงโยธาธิการได้นำ ข้อ ความ ที่ เปลี่ยน แก้อัตรา ขึ้น กราบ มังคม
ทูล พระกรุณา ทราบ ฝ่ายของชุดพระบาท พระราชทาน พระบรมราชานุญาต
แล้ว จึง ขอ ประกาศให้มหาชน ทราบ ว่า อัตราค่าคำโทรเลข ที่ แจ้ง
ราคาใหม่ จะได้ ใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
ถ้าจะใคร่ ทราบ อัตราโดยละเอียด ขอให้สอบถาม ณที่ ว่า การโทรเลข

ประ กาศ มา ณวันที่ ๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) นเรศวรฤทธิ์

เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ

ประกาศให้เมืองสตูลเป็นเมืองจัตวา

รวม อยู่ใน มณฑลภูเก็ต

มีพระ บรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ให้ประกาศ
ให้ทราบทั่วกัน ว่า แต่ก่อน มา เมืองสตูล เป็น เมือง หนึ่งใน ซึ่ง รวม อยู่ใน

หน้า ๑๒๐

ศก ๑๒๘

มณฑลไทรบุรี มาบัดนี้ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้
ทำหนังสือสัญญา กับ รัฐบาล อังกฤษ ยกเมืองไทรบุรี แด่เมืองปัตติ
ไปอยู่ในปกครอง ของ อังกฤษ แล้ว จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรด
กระหม่อมให้เมืองสตูลไปรวมเข้า อยู่ในมณฑลภูเก็ต แด่ให้เมืองสตูลเป็น
หัวเมือง จัตวา เหมือน หัวเมือง ชั้น ใน ที่ ขึ้น กรุงเทพ ฯ ทั้งปวงต่อไป ฯ

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๖ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ประกาศคำสั่งกรมยุทธนาธิการ

กำหนดศาลกรมทหาร

ที่ ๑๔๑/๒๕๑๒

ศาลายุทธนาธิการ

วันที่ ๖ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

ด้วย ตาม ประกาศ คำสั่ง กรมยุทธนาธิการ ที่ ๒๙๘/๒๕๑๗๑ ลง
วันที่ ๒๖ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๖ เรื่อง กำหนดศาล กรมทหารใน อำนาจ
ศาล มณฑล ทหาร ปาจิณบุรี มี ศาล กรมทหาร เมือง ปาจิณบุรี พิจารณา
คดี ซึ่ง เกิด ขึ้น ใน เขตฯ แขวง เมือง ปาจิณบุรี เมือง นครนายก เมือง
กระบินทรบุรี นั้น

ศก ๑๒๘

หน้า ๑๒๑

บัดนี้ได้ตั้ง กรม ทหาร พราน ที่ ๙ เมือง นครนายก แล้ว ให้เพิ่ม
ศาล กรมทหาร ขึ้น อีก ๑ ศาล คือ ศาล กรมทหารเมือง นครนายกพิจารณา
คดีซึ่ง เกิดขึ้นในเขตฯ แขวง เมือง นครนายก ผู้บังคับการ กรม ทหาร นั้น
เป็นผู้ มีอำนาจ ตั้ง ศาล

ส่วน ศาล กรมทหาร เมือง ปาจิณบุรี ที่มี นำ ที่ พิจารณาคดีซึ่ง เกิด
ขึ้นในเขตฯ แขวง เมือง นครนายก ด้วย นั้น ให้ตั้ง ศาล กรมทหาร
เมืองปาจิณบุรี คง พิจารณาคดี ซึ่ง เกิดขึ้นใน เขตฯ แขวง เมือง ปาจิณบุรี
เมืองกระบินทรบุรี แต่ ผู้บังคับการ กรมทหาร นั้น เป็นผู้ มีอำนาจ ตั้ง ศาล
ตาม คำสั่ง เดิม

(ลงพระนาม) จีรประวัติวรเดช

ผู้บัญชาการ กรมยุทธนาธิการ

ประกาศเลื่อนกำหนดการสำรวจสำมะโนครัว

ด้วยตาม ความใน กฎ เสนาบดี ว่าด้วยทำการ สำมะโนครัวใน มณฑล
กรุงเทพ ฯ ได้กำหนดว่าจะ ลงมือทำ ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ศก ๑๒๘
นั้น บัดนี้เจ้าพนักงานจะได้เลื่อนไปทำการ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กันยายน
รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ เป็นต้นไป

กระทรวง นครบาล

วันที่ ๑๓ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) ยมราช

เสนาบดี กระทรวง นครบาล

ประกาศกระทรวงโยธาธิการ

แผนการโปรตีน

กรมโปรตีนโทรเลข ขอ ประกาศ ให้มหาชน ทราบ ทัก กัน ว่า ตามที่ได้ประกาศให้ใช้อัตราโปรตีนใหม่ ซึ่งได้ตั้งขึ้นแล้วเป็นราคา เหรียญสตางค์ แต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๘ เป็นต้นไปนั้น บรรดาหนังสือทั้งหมัด หรือส่วนสรรพสิ่งอันได้ใช้ค่าส่งทางหนังสือ ฝากไปมา ไม่ว่าส่งถึงที่แห่งใดในกรุงสยาม หรือเมืองต่างประเทศ จะต้องใช้ค่าส่งโดยปิดแสตมป์ที่เป็นราคาเหรียญสตางค์ ไม่ให้ใช้ ปิดด้วยแสตมป์ที่เป็นราคา อัฐีสืบไป

บรรดาแสตมป์หรือโปรตีนบัตรราคาอัฐีที่ยังอยู่ทั่วไปในมหาชน นั้น ที่ทำการโปรตีนทุกตำบลจะรับแลกเปลี่ยนกับแสตมป์แดโปรตีน บัตรที่มีราคา สตางค์ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ มีกำหนดสามเดือน เพียงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ หรือถ้าแสตมป์ที่จะแลกเปลี่ยนนั้นมีจำนวนมาก ก็ขอให้นำไปแลกเปลี่ยนที่ สุมหบัญชีกกรมโปรตีนโทรเลข

ภายในวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ ไปแล้ว
ที่ทำการไปรษณีย์ หรือ สหกรณ์ไปรษณีย์โทรเลข จะไม่รับแลก
เปลี่ยน แด่คัมภ์แลไปรษณีย์บัตร ราคาอื่นต่อไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๔ สิงหาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

โดยรับสั่ง พระเจ้าน้องยาเธอ เสด็จมาตั้งกระทรวงโยธาธิการ

(ลงนาม) ที่. เสด. คอดมัน

ปลัดบัญชาการ กรมไปรษณีย์โทรเลข

ประกาศเปลี่ยนแก้ไขข้อความบางอย่าง

ใน ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ

แก่ บริษัท แบงก์สยาม กัมมาจลทุน จำกัด

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมว่า
เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๕ ได้ทรง พระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้ ถือว่าบริษัท แบงก์สยาม
กัมมาจลทุน จำกัด เปน บุคคลใน กฎหมาย ตามลักษณะ ความใน ประกาศ
พระราชทาน อำนาจ พิเศษ ดัง นั้น มีแจ้ง อยู่แล้ว

บัดนี้ บริษัท แบงก์สยาม กัมมาจตุรทุนจำกัด ทำฎีกา ทูลเกล้า ฯ ถวาย ว่า มีความ บาง อย่าง ใน ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ นั้น ที่ สมควร จะ เปลี่ยน แก่ เพื่อให้ บริษัท ได้ กระทำ กิจ การ อัน เป็น ความ มุ่งหมาย ของ บริษัท นั้น โดย สดวก ยิ่ง ขึ้น

ทรง พระราชดำริ เห็น ว่า ความ ที่ บริษัท ขอ เปลี่ยน แก่นั้น สมควร จะ อนุญาต ได้ จึง ทรง พระมหากรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ประกาศ เปลี่ยน แก่ ความ บาง อย่าง ใน ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ ที่ ว่า มา แล้ว นั้น ดัง ต่อไปนี้

๑. คำว่า “ไม่ให้ ยึดถือ ไว้ ชำ กว่าสิบ แปด เดือน” ใน ข้อ ๑๒ นั้น ให้ เปลี่ยน เป็น “ไม่ให้ ยึดถือ ไว้ ชำ กว่า ๓ ปี”

๒. คำว่า “๑๐๐ ละ ๕” ใน ข้อ ๒๖ นั้น ให้ เปลี่ยน เป็น “๑๐๐ ละ ๑๐”

๓. คำว่า “๑ ใน ๔ ของจำนวนเงินทุน” ใน ข้อ ๒๖ นั้น ให้ เปลี่ยน เป็น “๑ ใน ๓ ของจำนวนเงินทุน”

๔. คำว่า “วันที่ ๑ เมษายน แล วันที่ ๑ พฤศจิกายน” ใน ข้อ ๒๗ นั้น ให้ เปลี่ยน เป็น “วันที่ ๓๑ มีนาคม แล วันที่ ๓๐ กันยายน”

๕. คำว่า “ภายใน ๓ วัน” ในข้อ ๒๗ นั้น ให้แปลเป็น
“ภายใน สามเดือน ”

๖. แบบ มาตรฐาน รายงาน ที่ ต่อท้าย ประ กาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ
แต่ ที่ ออก ชื่อ ใน ข้อ ๒๗ นั้น ให้ ยกเลิก แต่ ให้ ใช้ แบบ มาตรฐาน
รายงาน ดัง ต่อ ไป นี้ แทน

แบบมาตรฐาน รายงาน

หนี้สิน	แต่ การ ที่ บริษัท จะ ต้อง รับ ใช้	ซึ่ง มี อยู่ ใน วันที่
เดือน	รัตนโกสินทร์ ศก	นั้น มี ประเภท คือ
(๑)	เงิน ทุน ของ บริษัท	บาท
(๒)	เงิน ดำ รong (เงิน รี เซฟ)	บาท
(๓)	เงิน ฝาก ประเภท ต่าง ๆ	บาท
(๔)	เงิน เบ็ด เต็จ ต่าง ๆ	บาท
(๕)	ยอด กำไร คง เหลือ ยก ขึ้น มาตรฐาน ใหม่	บาท
รวมทั้ง ต้น เงิน		บาท

ทรัพย์สิน บค ที่ บริษัท มี อยู่ แต่ ที่ จะ ต้อง ได้ ใน วันที่ กล่าว มา ข้าง
บน นั้น มี ประเภท คือ

(๑) เงินสด เงิน คง เหลือ ตาม แยก กั้ว จั๋น	บาท
(๒) บิต ใบ แลก เงิน ต่าง ๆ (บิต ออฟเชกส์เชนด) กั้ว ฉัญญา ใช้เงิน (ปรอมมิสชอว์โน้ด)	บาท
(๓) เงิน ให้ กั้ว ยั้ม เงินรายวัน เกิน เงิน อื่น ๆ	บาท
(๔) สัมบัค ที่ คิน ต่าง ๆ	บาท
(๕) สัมบัค ตัก เรือนโรง ต่าง ๆ	บาท
(๖) สัมบัค เบ็ดเตล็ด ต่าง ๆ	บาท
รวม ทั้ง สิ้น	บาท

ลงนาม.....ผู้จัดการ

๗. ความในข้อ ๒๙ นั้นให้ยกเลิก ทั้ง ข้อ
 ๘. ให้เลื่อน ข้อ ๓๐ ใน ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ นั้น
 ขึ้นแทนแต่ให้เรียกว่าข้อ ๒๙ ต่อไป แต่ให้เปลี่ยนเลขลำดับ บรรดา
 ข้อที่ ต่อลงไป นั้น เปน ลำดับใหม่ ให้ตั้ง กัน กับ การ ที่เปลี่ยน แปลง นี้
 ๙. นอกจาก การ เปลี่ยน แปลง แก่ต่าง ๆ ที่ว่า มาแล้ว ให้คงใช้
 ข้อความในประกาศ พระราช ทาน อำนาจ พิเศษไป ตาม เดิม ทุก ประการ
 ประ กาศ มา ณ วันที่ ๑๒ เดือนสิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
 เปนวันที่ ๑๔๘๘๔ ใน รัชกาลปัจจุบันนี้

ประกาศแบ่งเขตตำบล

การ ทำลำโนครวัในมณฑล กรุงเทพ ฯ

ด้วยตาม ความ ใน กฎเสนาบดีว่าด้วย การ ทำลำโนครวั ใน มณฑล
กรุงเทพ ฯ ศก ๑๒๘ ได้แบ่ง เขตไว้ ๒๕ ตำบล แจก อยู่ใน
บัญชี หมายเลข ๑ ท้าย กฎเสนาบดีแล้ว นั้น เพื่อที่จะให้ราษฎร
พลเมือง ทั้ง หลายได้ทราบ เขตท้อง ที่โดย ชัดเจน จึงได้กำหนด
เขตตำบลต่าง ๆ แยก ไข เปลี่ยน แปลง นาม ตำบล เพื่อให้เหมาะแก่
ท้อง ที่ไว้ด้วย ดัง แจก ต่อไป นี้

๑. เขตท้อง ที่ ตำบล ท่าเตียน

ตำบล นี้ คือ ทิศเหนือตาม คลองโรง ไหม มั่งใต้ ถึง ท่าแยก
ปาก คลอง วัด เทพธิดา ทิศตะวันออกตาม ลำคลอง แด ถนนราชินี
ถึงปาก คลอง ตลาด มั่งเหนือ ทิศตะวันตกตั้งแต่ปากคลอง ตลาดมั่งเหนือตาม
ริมแม่น้ำเจ้าพระยา จน ถึง ปาก คลอง โรงไหม มั่งใต้ ในจังหวัดนี้
รวม เรียกว่า ท้อง ที่ ตำบล ท่าเตียน จะมีนาย ทะเบียน ตำบล ประจำ
อยู่ที่โรงพัก กอง ตระเวน ท่าเตียน ตำบล หนึ่ง โรงพักท่าช้าง วัง น้า
ตำบล หนึ่ง

๒. เขตที่ท้องที่ตำบลพาทูร์

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือตามแนวคลองสะพาน ถ่านผึ่งใต้ ตั้งแต่
 คลองสะพานหัน ไปถึงถนนอัมพวงค์จุดคลองหลอด ทิศตะวันออก
 ตามแนวคลองโอ่งอ่างฝั่งเหนือ ตั้งแต่ปากคลองสะพาน ถ่านไปจน
 แม่น้ำเจ้าพระยา ทิศใต้ตั้งแต่ปากคลองโอ่งอ่างฝั่งเหนือ ไปตาม
 กำแพงเจ้าพระยาถึงปากคลองตลาดฝั่งใต้ ทิศตะวันตกตามกำแพง
 ตลาดตั้งแต่ปากคลองตามถนนอัมพวงค์ถึงปากคลองสะพาน ถ่าน ใน
 จังหวัดนี้รวมเรียกว่า ท้องที่ตำบลพาทูร์ จะมีนายทะเบียนตำบล
 ประจำอยู่ที่โรงพักกองตระเวนตำบลพาทูร์

๓. เขตที่ท้องที่ตำบลสำราญราษฎร์

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือตั้งแต่คลองวัดเทพธิดา ตรงมุมวัด
 บุญศิริมาตามกำแพงวัดเทพธิดาฝั่งใต้ถึงคลองสะพานหัน ทิศตะวันออก
 ตามกำแพงสะพานหันฝั่งตะวันตกถึงคลองสะพาน ถ่าน ทิศใต้ตาม
 กำแพงสะพาน ถ่านฝั่งเหนือจนจุดถนนอัมพวงค์ถึงคลองหลอด ทิศ
 ตะวันตกมาตามแนวถนนอัมพวงค์ แลกำแพงหลอดไปจนบรรจบ
 คลองวัดเทพธิดาตรงมุมวัดบุญศิริ ในจังหวัดนี้รวมเรียกว่า
 ท้องที่ตำบลสำราญราษฎร์ จะมีนายทะเบียนตำบลประจำอยู่
 ที่โรงพักตำบลสำราญราษฎร์

๔. เขตท้องที่ตำบลวัดชนะสงคราม

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือตั้งแต่ปากคลองบางลำภูฝั่งใต้ มาตาม
ลำคลองสามแยกคลองมหานาค ทิศตะวันออกตามลำคลองสี่พานหัน
ตั้งแต่สามแยกมหานาคถึงปากคลองวัดเทพธิดา ทิศใต้ไปตาม
แนวคลองวัดเทพธิดาจนบรรจบถนนเจ้าฟ้า ไปตามคลองโรงไหม
จนถึงปากคลองโรงไหมฝั่งเหนือ ทิศตะวันตกตั้งแต่ปากคลองโรงไหม
ข้างเหนือ ไปตามฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ถึงปากคลองบางลำภู
ฝั่งใต้ ในจังหวัดนี้รวมเรียกว่า ท้องที่วัดชนะสงคราม จะมี
นายทะเบียนตำบลประจำอยู่ที่โรงพักกองตระเวนวัดชนะสงคราม

๕. เขตท้องที่วัดจักรวรรดิ

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือตั้งแต่ปากคลองโอ่งอ่าง ด้านใต้เข้ามา
จนถึงสี่พานดำรงสถิตย์ ทิศตะวันออกตั้งแต่ริมคลองเชิงสี่พาน
ดำรงสถิตย์ ตามถนนเจริญกรุง ด้านตะวันตกถึงถนนแปลงนาม
ด้านเหนือ ทิศใต้ตั้งแต่มุมถนนแปลงนามด้านเหนือ แลตาม
แนวตรอกโรงกะทะด้านเหนือจนถึงริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตก
ตั้งแต่ท่าโรงกะทะด้านเหนือขึ้นมาตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา ถึง
ปากคลองโอ่งอ่างฝั่งใต้ รวมเรียกว่า ท้องที่ตำบลวัดจักรวรรดิ
จะมีนายทะเบียนตำบลประจำอยู่ที่โรงพักกองตระเวนวัดจักรวรรดิ

๖. เขตที่ท้องที่ตำบลสามยอด

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือตั้งแต่สามแยกตามลำคลองมหานาคฝั่งใต้ ถึงคลองวัดจักรวรรดิ ฝั่งตะวันตก ทิศตะวันออกตั้งแต่ปากคลองวัดจักรวรรดิ มาตามแนวคลองถึงสะพานเดิม ๔๕ ถนนเจริญกรุง ทิศใต้ตั้งแต่สะพานเดิม ๔๕ ตามแนวถนนเจริญกรุงด้านใต้ มาถึงริมคลองสะพานหัน ฝั่งสะพานดำรงสถิตย์ ด้านตะวันตกตามลำคลองสะพานหัน ฝั่งตะวันออกแก่สะพานดำรงสถิตย์ ไปจนถึงสามแยกคลองมหานาค ในจังหวัดนี้รวมเรียกว่า ท้องที่ตำบลสามยอด จะมีนายทะเบียนตำบลประจำอยู่ที่โรงพักกองตระเวนประต๋ามยอด

๗. เขตที่ท้องที่ตำบลนางเลิ้ง

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือต่อเขตดุสิต ตั้งแต่คลองคูข้างวัดมกุฏกษัตริย์ ข้างตะวันตก ตามคลองผดุง มาจนถึงสะพานจุฑารักตร์ ทิศตะวันออกตั้งแต่สะพานจุฑารักตร์ มาตามลำคลองผดุงถึงสี่แยกมหานาค ทิศใต้มาตามลำคลองมหานาค จนถึงสามแยกคลองบางลำภู ตามลำคลองบางลำภูถึงปากคลองคูวัดศรีเทพ ทิศตะวันตกตามลำคลองคูวัดศรีเทพ คัดตรงไปจนถึงออกคลองคูวัดมกุฏกษัตริย์ ๑๓ คลองผดุง ในจังหวัดนี้รวมเรียกว่า ท้องที่นางเลิ้ง จะมีนายทะเบียนตำบลประจำอยู่ที่โรงพักกองตระเวนนางเลิ้ง

๘. เขตท้องที่ตำบลบางขุนพรหม

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือตั้งแต่ปากคลองผดุงกรุงเกษม ตั้งแต่แม่น้ำเจ้าพระยา มาตามลำคลองถึงปากคลองคูวัดมกุฏกษัตริยสถาน ตะวันออก ทิศตะวันออก ตั้งแต่คลองคูข้างวัดมกุฏกษัตริยสถาน ตรงแนวมา ถึงคลองคูวัดศรีเทพ จนถึงคลองบางลำภู ทิศใต้ตั้งแต่ปากคลองคูวัดศรีเทพไปตามลำคลองบางลำภูฝั่งเหนือ จนถึงแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตก ตั้งแต่ปากคลองบางลำภูด้านเหนือขึ้นไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา บรรจบปากคลองผดุงกรุงเกษม ในจังหวัดนี้รวมเรียกว่า ท้องที่ตำบลบางขุนพรหม จะมีนายทะเบียนตำบลประจำอยู่ที่โรงพักกองตระเวนบางขุนพรหม

๙. เขตท้องที่ตำบลวัดสัมพันธวงษ์

เขตตำบลนี้คือ ทิศเหนือตามแนวถนนเจริญกรุง ตั้งแต่ถนนแปลงนาม จดถนนทรงวาด ทิศตะวันออก ต่อตั้งแต่ถนนทรงวาด ไปตามถนนเจริญกรุง ถึงริมคลองผดุงกรุงเกษม ดงสุสานพิทยเศียร ตามลำคลองผดุง ตั้งแต่สุสานพิทยเศียร ไปจนปากคลองผดุงฝั่งเหนือ ทิศใต้ตั้งแต่ปากคลองผดุงฝั่งเหนือขึ้นไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา จนถึงท่าโรงกะทะด้านใต้ ทิศตะวันตก ต่อท้องที่จักรวรรดิ ตามแนวคลอง

โรง กะทะไป ตามแนว ถนน แดง นาม จนถึง ถนน เจริญ กรุง ใน จังหวัด นี้
รวม เรียกว่า ท้องที่ วัดลัมพินชนวน จะมี นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ
อยู่ที่ โรง พักกอง ตระเวน วัดลัมพินชนวน

๑๐. เขต ท้องที่ บ่อม ปราบ คีร์พ่าย

เขต ท้องที่ ตำบล นี้ คือ ทิศเหนือ ตามลำคลอง มหา นาค ตั้งแต่
ปากคลอง วัดจักร วรวิธ ตาม ลำคลอง มหา นาค ถึงลำแยก ทิศ ตะวัน ออก
ตาม ลำคลอง ผดุง ฝั่ง ตะวันตก ตั้งแต่ ลำแยก มหา นาค มาถึง ลำพาน
สุประดิษฐ์ ทิศใต้ตามถนน เจริญ กรุง ด้านเหนือ ถึง ลำพาน
เดิม ๔๕ ทิศตะวันตก ตามแนวคลอง วัดจักรวรวิธ ตั้งแต่ลำพาน
เดิม ๔๕ ไปปากคลอง ด้านเหนือ บรรจบคลอง มหา นาค
ใน จังหวัด นี้ รวมเรียกว่า ท้องที่ บ่อมปราบ จะมี นาย ทะเบียน ตำบล
ประจำ อยู่ที่ โรง พักกอง ตระเวน บ่อม ปราบ

๑๑. เขต ท้องที่ ตำบล ลำเด็น

ตำบล นี้ คือ ทิศเหนือ ตั้งแต่แม่น้ำเจ้าพระยา ไปตาม ลำคลอง
ลำเด็น ฝั่งใต้ จนถึงปากคลอง ร้างเงิน ฝั่ง ตะวันตก ทิศ ตะวันออก
ตั้งแต่ ปากคลอง ร้างเงิน ลงมาตาม ถนน ลัมมื่อ ถึง ถนนข้าง ฮักดอน
หนึ่ง ตั้งแต่ถนน ไบพร ตามคลอง เม่งเส้ง ถึงคลอง ผดุง ทิศใต้
ตั้งแต่ ปากคลอง เม่งเส้ง ฝั่ง ตะวันตกไปตาม ลำคลอง ผดุง ฝั่งเหนือ จนถึง

แม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตก ตั้งแต่ ปากคลอง ผดุง มั่ง เห็นขึ้นไป
ตามริมแม่น้ำเจ้าพระยา บรรจบปากคลอง ลำเส้น ผดุง ไต่ ในจังหวัดนี้
รวมเรียกว่า เขตตำบลลำเส้น จะมีนายทะเบียนตำบลประจำ
อยู่ที่โรงพักของตระเวนลำเส้น เขียงสะพานกิมเซ่งหลี

๑๒ เขตท้องที่ตำบลดุสิต

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือ ตั้งแต่ ปากคลอง รวงเงิน ไปตามลำคลอง
ลำเส้นด้านใต้ ถึง ปากคลอง ซื่อน้ำ ผดุง ตะวันตก ทิศตะวันออก
ตามแนวคลอง ซื่อน้ำ ผดุง ตะวันตก ลงมาตาม ถนนสุวรรณศร ต่อมาตาม
แนวคลอง จนถึง คลอง บางกะปิ ทิศใต้ ตั้งแต่ มุมคลอง ซื่อน้ำ
ไปตามลำคลอง บางกะปิ ผดุง เห็นถึง สี่แยก มหานาค ตามลำคลอง
ผดุง มั่ง เห็นไปถึงปากคลอง เม่งเส้ง ผดุง ตะวันออก ทิศตะวันตก ตั้งแต่ ปากคลอง
เม่งเส้ง ผดุง ตะวันออกไปจนถึง ถนนโบริก ตั้งแต่ ถนน ซางอี ตามลำคลอง
รวงเงิน ผดุง ตะวัน ออก ไปจนถึง คลอง ลำเส้น ในจังหวัดนี้ รวม
เรียกว่า เขตตำบลดุสิต จะมีนายทะเบียนตำบลประจำอยู่ที่โรงพัก
กองตระเวนดุสิตแห่งหนึ่ง

๑๓ . เขตท้องที่ตำบลพญาไท

ตำบลนี้คือ ทิศเหนือ ตั้งแต่ ปาก คลอง ซื่อน้ำ ผดุง ตะวัน ออก ไป ตาม
ลำคลอง ลำเส้น ผดุง ไต่ ถึง คลอง บางกะปิ ทิศตะวันออก ตาม คลอง
บางกะปิ ผดุง ตะวัน ตก ถึง ทางรถไฟ สาย ตะวัน ออก ทิศใต้ ตั้งแต่

คลอง บาง กระปี่ มาตามทาง รถ ไฟสาย ตวัน ออก มาถึง ตำบล หัว ไม้
ตรง มา จนถึง ถนน ตวัน นอก มาถึง คลอง ชื่อ น้ำ ทิศ ตวัน ตก ไป
ตาม ลำคลอง ชื่อ น้ำ ฝ่ง ตวัน ออก ตั้งแต่ ถนน ตวัน นอก ไป จนถึง
ปากคลอง ต่อ คลอง ลำเส้น ในจังหวัดนี้รวมเรียกว่า ท้อง ที่ ตำบล
พญาไท จะมีนายทะเบียนตำบล ประจำอยู่ที่ โรง พัก กอง ตระเวน
พญาไท แห่ง หนึ่ง โรง พัก ประแจจีน แห่ง หนึ่ง

๑๔. เขตท้องที่ตำบลประแจจีน

ตำบลนี้ คือ ทิศเหนือ ตั้งแต่ ถนน ตวัน นอก ตัด ตรง ไป จนถึง
ทาง รถ ไฟสาย ตวัน ออกถึง คลอง บาง กระปี่ ทิศ ตวัน ออก ตาม ลำคลอง
บาง กระปี่ ฝ่ง ตวัน ตก มาถึง คลอง แฉ่น แฉบ ทิศใต้ ตั้งแต่ ปากคลอง บาง
กระปี่ มาตาม ลำคลอง แฉ่น แฉบ จนถึง ปากคลอง ชื่อ น้ำ ฝ่ง ตวัน ออก
ทิศ ตวัน ตก ตาม ลำคลอง ชื่อ น้ำ ฝ่ง ตวัน ออก แต่ ปากคลอง มาถึงถนน
ตวัน ในจังหวัดนี้รวมเรียกว่า ตำบล ประแจจีน จะมีนายทะเบียน
ตำบล ประจำอยู่ที่ โรง พัก กอง ตระเวน ประแจจีน แห่ง หนึ่ง โรง พัก
พญาไท แห่ง หนึ่ง

๑๕ เขตท้องที่ตำบลประทุมวัน

ตำบลนี้ ทิศเหนือตามลำคลอง ฝ่งใต้บางกระปี่ ตั้งแต่สี่แยกมหานาค
ไปต่อเขตอำเภอ บางกระปี่ ตรงวัดช่องลมข้าม ทิศ ตวัน ออกตั้งแต่
เขต ตรงวัด ช่องลม ข้าม ตัด ตรงไปที่ สถานีรถไฟตำบล คลอง เคย

ทิศใต้ตาม ลำคลอง หัว ลำโพง ฝั่งเหนือ ตั้งแต่ สถานีรถไฟปากน้ำ ตำบล
คลองเตยไป ถึง ปาก คลอง จดคลองผดุง ทิศ ตะวันตก ตาม ลำคลอง ผดุง
ฝั่ง ตะวัน ออกไป จน ถึง สี่ แยกมหานาค รวม เรียกว่า ตำบล ประทุมวัน
จะมี นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรงพัก กองตระเวน สระ ประทุมวัน

๑๖ เขตท้อง ที่ ตำบล สาม แยก

เขต ตำบลนี้ ทิศเหนือ ตาม ถนน หัวลำโพงใน ด้านใต้ ไป จน ถึง
สะพาน สุประดิษฐ์ ตก คลอง ผดุง ทิศ ตะวันออก ตามลำคลองผดุง ฝั่ง ตะวันตก
ตั้งแต่ สะพาน สุประดิษฐ์ ไป จด สะพาน พิทยเสถียร ทิศใต้ ตั้งแต่ เจริญ สะพาน
พิทยเสถียร ไป ตาม ถนน เจริญ กรุง ด้านเหนือ ตรง ขึ้นไป จน บรรจบ
ถนน หัวลำโพงใน ใน จังหวัดนี้ รวม เรียกว่า ท้อง ที่ สาม แยก จะมี นาย
ทะเบียน ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรงพัก สาม แยก

๑๗ เขตท้อง ที่ ตำบล บางรัก

เขต ตำบลนี้ คือ ทิศเหนือ ตาม ลำคลอง หัว ลำโพง ฝั่งใต้ ตั้งแต่ สะพาน
ปลาย ถนน สี่ตม ไป จน ถึง คลอง ผดุง ทิศ ตะวันตก ตั้งแต่ ปาก คลอง
หัว ลำโพง ฝั่งใต้ ไปตาม ลำคลอง ออก แม่น้ำเจ้า พระยา เดียวลงไป จนถึง
ปาก คลอง บางรัก หรือ สี่ตม ฝั่งเหนือ ทิศใต้ ตาม ลำคลอง บางรัก

หน้า ๑๓๖

ศก ,๑๒๘

หรือสัตว์ ผั่ง เหนือ เข้า มา จาก แม่ น้ำ เจ้า พระยา ถึง คลอง หัวตำโพง
ใน จังหวัด นี้ รวม เรียกว่า ตำบล บางรัก จะมี นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ
อยู่ที่ โรงพัก บางรัก ซึ่ง ตั้ง อยู่ ถนน ดี พระยา

๑๘ เขต ที่ ตำบล ตำบลดำ

เขต ตำบล นี้ คือ ทิศ เหนือ ตั้งแต่ ปากคลอง บางรัก หรือสัตว์
ผั่งใต้ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เข้า มา จนถึง คลอง หัวตำโพง
ทิศ ตะวัน ออก ตาม ถนน หัว ตำโพง นอก ตั้งแต่ มุม ถนน ราชดำริห์
ไป จนถึง หลัก เขต ทิศใต้ ตั้งแต่ หลัก เขต ตรง ไป ถึง คลอง ขวาง
ที่ เรียกว่า คลอง ซ่อง นนทบุรี ตอนหนึ่ง ตั้งแต่ ปาก คลอง ขวาง ต่อ
คลอง ตำบลดำ ไป ตาม ลำคลอง ตำบลดำ ผั่ง เหนือ จนถึง แม่น้ำเจ้าพระยา
รวม เป็น เขต ทิศใต้ ทิศ ตะวันตก ตั้งแต่ หลัก เขต ตาม ลำ คลอง ขวาง
หรือ คลอง ซ่อง นนทบุรี ขึ้นไป ตาม ลำ คลอง ผั่ง ตะวัน ออก จนถึง
คลอง ตำบลดำ ตอนหนึ่ง ตั้งแต่ ปาก คลอง ตำบลดำ ผั่ง เหนือ ขึ้นไป ตาม
ลำแม่น้ำเจ้าพระยา ถึง ปาก คลอง บางรัก หรือสัตว์ ผั่งใต้ ใน จังหวัด
นี้ รวม เรียกว่า ตำบล ตำบลดำ จะมี นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ
อยู่ที่ โรงพัก ตำบลดำ

๑๙. เขตฯ ท้อง ที่ ตำบล บ้าน ทวาย

เขตฯ ตำบล นี คือ ทิศเหนือ ตั้งแต่ ปาก คลอง ดำรง ฝั่ง ไต้
เข้าไป ตาม ลำคลอง ถึง ปาก คลอง ขวาง ที่มี ชื่อ ใน แผนที่ ว่า คลอง
ช่อง นนทรี ทิศ ตะวัน ออก ตั้งแต่ คลอง ขวาง ฝั่ง ตะวัน ตก ถึง หัก เขต
ต่อ หัก เขต ท้อง ที่ ดำรง คัด ไป ตรง วัด ดอกไม้ ออก คลอง วัด ดอกไม้ ฝั่ง เหนือ
ทิศ ไต้ ตั้งแต่ ปาก คลอง วัด ดอกไม้ ฝั่ง เหนือ ขึ้น ไป ตาม ลำแม่น้ำ เจ้าพระยา
ถึง ตำบล ถนน ตก ทิศ ตะวัน ตก ตาม ลำแม่น้ำ เจ้าพระยา ตำบล
ถนน ตก ขึ้น ไป ถึง ปาก คลอง ดำรง ฝั่ง ไต้ ใน จังหวัด นี้ รวม เรียกว่า
ตำบล บ้าน ทวาย จะมี นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรง พัก บ้าน ทวาย

๒๐ เขตฯ ท้อง ที่ ตำบล บาง พัด

ตำบล นี คือ ตั้งแต่ ปาก คลอง บาง กอก น้อย ด้าน เหนือ ไป ตาม
ริม คลอง บาง กอก น้อย ฝั่ง เหนือ ถึง คลอง บาง ตำหรุ เลี้ยว เข้า
คลอง บาง ตำหรุ ไป ตาม ริม คลอง ฝั่ง ตะวัน ออก ถึง วัด เพง
คัต ขึ้น บก ตรง ไป ถึง ปลาย คลอง บาง พระ ครุ ออก ลำ น้ำ เจ้า พระยา
เลียบ ตาม ลำน้ำ เจ้า พระยา ฝั่ง ตะวัน ตก มา จน จด ปาก คลอง บาง
กอก น้อย ด้าน เหนือ ใน จังหวัด นี้ รวม เรียกว่า ตำบล บาง พัด
จะมี นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรง พัก บาง พัด

๒๑ เขตวาท้องที่ตำบลอมรินทร์

ตำบลนี้ ตั้งแต่ปากคลอง บาง กอก น้อยฝั่งใต้ ตลอดเข้าไปใน
ลำคลอง ผ่าน หน้าวัด วินัยชำนาญ ไปถึง ปากคลอง ชักพระ หรือ
คลอง สพาน หก ทิศใต้จาก ปากคลอง ชักพระ ไปตาม ลำคลอง
จน ถึง ตี๊ แยก บาง เสาธง เลี้ยว เข้า คลอง มอญ ไปตาม ลำคลอง
ฝั่งเหนือ ไปจน ออก ปาก คลอง มอญ จุด น้ำเจ้า พระยา
เลี้ยว ไปตาม น้ำเจ้า พระยา ฝั่ง ตะวัน ตก ไป จน จุด คลอง
บาง กอก น้อย ฝั่ง ใต้ ใน จังหวัดนี้ รวม เรียกว่า ท้องที่ตำบล
วัด อมรินทร์ จะมี นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรง พัก วัด อมรินทร์

๒๒ เขตวาท้องที่ตำบลวัดหงษ์

ตำบลนี้คือ ตั้งแต่ปาก คลอง มอญ ฝั่ง ใต้ ไปตาม ลำคลอง
ถึง ตี๊ แยก บาง เสาธง เลี้ยว เข้า คลอง ชัก พระ ฝั่ง ตะวัน ออก ตรงไปตาม
ลำคลอง ถึง วัด ประคู้ นอก ริม คลอง บางกอก ใหญ่ ฝั่งเหนือ เลี้ยว
ไป ตาม คลอง บาง กอก ใหญ่ ฝั่งเหนือ ออก น้ำเจ้า พระยา เลี้ยว
อ้อม มาตาม น้ำเจ้า พระยา ฝั่ง ตะวัน ตก ไป จน จุด ปาก คลอง มอญ
ฝั่ง ใต้ ใน จังหวัดนี้ รวม เรียกว่า ท้องที่ตำบลวัดหงษ์ จะมี นาย
ทะเบียน ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรง พัก วัด หงษ์

๒๓ เขต ท้อง ที่ ตำบล วัดราชคฤห์

ตำบลนี้คือ ตั้งแต่ปากคลอง บาง ได้ ไก่ ไปตามลำคลอง บาง
 กอกใหญ่ฝั่งใต้ ตลตไป จน ถึง คลอง ตำน เลี้ยว เข้า คลอง ตำน ฝั่ง
 ตะวัน ออก ไปตามลำคลอง จน ถึง วัด ใหม่ ยาม มอญ แล้ว คัด ขึ้นบก
 ตรง ไป ศาด เจ้า ตัน โป จน ถึง ทาง รถไฟ ทำ จัน ฝั่ง เหนือ เลี้ยว ไป
 ตาม ทาง รถไฟ ทำ จัน ฝั่ง เหนือ ตลตไป จน ถึง คลอง บาง ได้ ไก่ ฝั่ง
 ตะวัน ตก เลี้ยว ไปตาม ลำคลอง บาง ได้ ไก่ ฝั่ง ตะวัน ตก ไป ทลุออก
 คลอง บาง กอกใหญ่ ใน จังหวัด นี้ รวม เรียกว่า ท้อง ที่ ตำบล วัดราชคฤห์
 จะมี นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรง พัก วัด ราชคฤห์

๒๔ เขต ท้อง ที่ ตำบล วัดบุบผาราม

ตำบลนี้คือ ทิศ เหนือ ตั้งแต่ ปาก คลอง บาง กอกใหญ่ ฝั่ง ใต้ ตาม
 ลำน้ำ เจ้า พระยา ถึง ปาก คลอง สวรร ทิศ ตะวัน ออก ตั้งแต่ ปาก คลอง สวรร
 ลงไป ตาม ลำแม่น้ำ เจ้า พระยา จน ถึง ปาก คลอง ลำ เหว ฝั่ง เหนือ
 ทิศ ใต้ ตั้งแต่ ปาก คลอง ลำ เหว ฝั่ง เหนือ ไปตาม ลำ คลอง ลำ เหว
 จน ถึง ทาง รถไฟ ทำ จัน แล ตาม ลำคลอง บาง ได้ ไก่ ฝั่ง เหนือ ถึง
 คลอง บาง กอกใหญ่ ทิศ ตะวัน ตก ตั้งแต่ คลอง ลำ เหว ตาม แนว
 ทาง รถไฟ ทำ จัน ตำน ใต้ จน ถึง ปาก คลอง บาง ได้ ไก่ ตั้งแต่

ปากคลอง บาง ได้ ไก่ ออก มา ตาม ลำ คลอง บาง กอก ใหญ่ จน ถึง
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จังหวัด นี้ รวม เรียกว่า ท้อง ที่ บุนนาค ราม จะมี
นาย ทะเบียน ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรง พัก บุนนาค ราม แห่ง หนึ่ง โรง พัก
บาง ลำภูต่าง แห่ง หนึ่ง โรง พัก ศาสตรา เจ้า อาเนียว แห่ง หนึ่ง

๒๕ เขต ท้อง ที่ ตำบล บุคโด

ตำบล นี้ คือ ทิศเหนือ ตั้งแต่ ปาก คลอง ลำ เหว่ มั่ง ไต้ ถึง ทาง รถ ไฟ
ท่าจีน เลียบ ตาม ทาง รถ ไฟ ท่าจีน ไป ตก คลอง บาง น้ำชน จาก คลอง
บาง น้ำชน ไป ตาม ลำ คลอง มั่ง ควัน ออก จน ถึง คลอง ดาว คนอง
เลี้ยว ไป ตาม ลำ คลอง ดาว คนอง มั่ง เหนือ ถึง แม่น้ำเจ้าพระยา
เลียบ ตาม ลำ แม่น้ำเจ้าพระยา มั่ง ควัน ตก ไป จด ปาก คลอง ลำ เหว่
มั่ง ไต้ ใน จังหวัด นี้ รวม เรียกว่า ตำบล บุคโด จะมี นาย ทะเบียน
ตำบล ประจำ อยู่ ที่ โรง พัก บุคโด

ใน เขต ตำบล ทั้ง ๒๕ แห่ง นี้ ได้ หมาย ลง ไว้ ใน แผนที่
โดย ชัด เจน แล้ว ถ้า ผู้ใด ยัง มีความ สงสัย จะ ไป ขอ ดู แผนที่
ตาม โรง พัก ประจำ ตำบล ก็ ได้

ศาสตราจารย์ นรนาถ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๔ สิงหาคม รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงนาม) ยมราช

เสนาบดีกระทรวง นรนาถ

กฎเสนาบดี

ว่า ด้วย การ จดทะเบียน คนเกิด คนตาย

ด้วยตามความในพระราชบัญญัติสำหรับทำบาญชีคน ในพระราชอาณา
จักร ศก ๑๒๘ มาตรา ๑ ข้อ ๒ ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้เสนาบดี กระทรวงนครบาล จัด ทำ ทะเบียน คน เกิด คนตาย ใน เขต
มณฑล กรุงเทพฯ ฯ ส่วน การ ที่ จะ ทำ อย่างไร ให้เสนาบดี
มี อำนาจ ออก กฎ ข้อ บังคับ แต่ เมื่อ กฎ นั้นได้ ประกาศ
ใน ราชกิจจานุเบกษา แล้ว ก็ให้ ใช้ ได้เหมือน เป็น ส่วน ของ
พระราชบัญญัติ นั้น

บัดนี้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสนาบดี กระทรวง นครบาล
ออกกฎ ข้อ บัง คับ ขึ้นไว้ ดัง ข้อ ความที่ จะกล่าว ต่อไปนี้

๑. กฎเสนาบดีนี้ให้ ใช้ สำหรับมณฑลกรุงเทพฯ ฯ แต่เฉพาะในเขต
ตำบล ๒๕ ตำบล ซึ่งได้ประกาศไว้ในบาญชี หมายเลข ๑ ท้ายกฎ
เสนาบดีว่าด้วยการ ทำสำมะโนครัวตั้งวันที่ ๑๗ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์
ศก ๑๒๘ ส่วนท้องที่อื่น ๆ นอกจากที่ได้กล่าวไว้ใน บาญชี
นั้น ถ้าจะให้ ใช้ กฎนี้ ณ ที่ใดเมื่อใด เสนาบดี กระทรวง
นครบาล จะได้ ประกาศให้ทราบ

๒. นาย ทะเบียน ตำบล ทุกแห่ง ซึ่งได้ตั้ง ประจำ อยู่ตามโรงพัก กอง ตระเวน จะ เปน ผู้สำหรับ รับ จดทะเบียน คนเกิด แด คนตาย แด ออกใบ อนุญาตให้ฝัง หรือ เผาศพ เฉพาะใน เขตที่ ท้อง ที่ นั้น ๆ

๓. จะได้จัด ตั้ง นาย ทะเบียนใหญ่ นาย หนึ่ง สำหรับ ตรวจตรา การ ทะเบียน ทั่วไป แด ทำ รายงาน เสนอ เสนาบดี กระทรวง นครบาล เปน ครั้ง คราว ตาม ซึ่ง เสนาบดี จะได้ บัญชา

๔. บุคคล ที่ เกิด ขึ้น กัด ตาย กัด เมื่อ เกิด ขึ้น หรือ ตาย ในบ้านใด เรือนใด เปน นำ ที่ ของ บิดามารดา หรือ ผู้ เปน เจ้า บ้าน นั้น จะต้อง รับ มา แจ้ง ความ แก่ นาย ทะเบียน ตำบล ด้วย มี กำหนด ดังนี้ คือ

เกิด ให้ แจ้ง ความ ภายใน กำหนด ๑๕ วัน นับ ตั้ง แต่ วันเกิด
ตาย ให้ แจ้ง ความ ตาม เหตุ ที่ ตาย ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับ ตั้ง แต่ เวลา ตาย ห้าม มิให้ฝัง หรือ เผา ก่อน ที่ ได้ แจ้ง ความ ต่อ นาย ทะเบียน ตำบล แด ได้รับ ใบ อนุญาตให้ฝัง หรือ เผา จาก นาย ทะเบียน นั้น

๕. ถ้า เปน วัด แด โรงเรียน โรง พยาบาล โรงทาน โรงทหาร แด ที่ พัก กองตระเวน เรือนจำ หรือ สถานที่ ต่าง ๆ เช่น นั้น เปน นำ ที่ ของหัวหน้าผู้ควบคุมคนในที่ เถ่านั้น ที่ จะ แจ้ง ความ ต่อ นายทะเบียนตำบล

๖. บิดามารดากัด เจ้า บ้าน กัด ซึ่ง เปน ผู้ ที่ จะ นำ เหตุ เกิด แด ตาย แจ้ง ต่อ นายทะเบียน ตำบล นั้น ถ้า มี เหตุ จำ เปน จะไป แจ้ง ความ ด้วย ตนเองไม่ได้ จะ ให้ ญาติพี่น้อง หรือ ผู้ หนึ่ง ผู้ใด ไป แทน ก็ได้

๗. ส่วน ผู้ที่ไม่มีญาติ หรือ ศพ ซึ่ง ละทิ้ง อยู่ ไม่มีใคร รู้จัก
 จำได้ว่าผู้ใดนั้น เป็น นาค ที่ ของ ผู้ที่ไป พบปะ หรือ กำหนด ผู้ใหญ่ บ้าน
 หรือ กอง ตระเวน เจ้า ของ ทอง ที่ จะ ต้อง รับ แจ้ง ความ ต่อ นาย ทะเบียน
 ดำบดให้ทราบในทันที

๘. พระบรมวงษานุวงศ์ตั้งแต่ชั้น หม่อมเจ้า ขึ้นไป กับ ผู้ที่
 อยู่ใน พระราชฐาน ไม่ต้อง แจ้ง ความ ต่อ นายทะเบียน ทอง ที่
 ให้ แจ้ง ความ ต่อ กระทรวง วัง

๙. เมื่อ นาย ทะเบียน ดำบดได้ รับ แจ้ง ความ ว่า มีคนเกิด
 หรือ ตาย ก็ดี ก็ให้ จด คำ แจ้ง ความ นั้น ลงใน สมุด บานูชี หมาย อักษร
 (ก) หรือ (ข) ตามแบบ ท้าย กฎข้อ บังคับ นี้ เมื่อได้ จดลง บานูชี แล้ว
 ก็ให้ ผู้ที่ มา แจ้ง ความ นั้น ลง นามหรือ พิมพ์ลายมือไว้ ให้เป็น
 หลักฐาน แล้วมอบ คู่ฉีกตอนที่ ๒ ให้แก่ ผู้ที่ มา แจ้ง ความ นั้น
 รับ ไป ถ้าเป็น การ แจ้ง ความ คนเกิด คู่ฉีกตอนที่ ๒ นั้น
 ให้ บิดามารดา หรือ ผู้ปกครอง เด็ก ที่ เกิดถือไว้เป็น หลักฐาน ถ้า
 เป็น การ แจ้ง ความ คนตาย คู่ฉีกตอนที่ ๒ นั้น ให้ ใช้ เป็นใบ
 อนุญาต ผัง หรือ เผาศพ ซึ่ง จะต้อง มอบให้ ผู้ปกครอง ที่ ผังศพ
 หรือ ที่ เผาศพ เมื่อ เวลา เอาศพไป ผัง หรือ เผา

๑๐ การ จด ทะเบียน คน ตาย นั้น เมื่อ นาย ทะเบียน ดำบด
มีเหตุที่ ควร ส่งเสียว่า อาการ ที่ ตาย นั้น จะ เป็น ด้วยเหตุ ถูก กระ
ทำร้ายให้ตาย หรือ ตายโดย โรค ร้าย ซึ่ง เป็น ที่ น่ากลัวว่า

โรค นั้น อาจจะ ติดต่อกันได้ ก็ ให้ นาย ทะเบียน ดำบด รับ รายงาน
ต่อ นาย ทะเบียนใหญ่ โดยทันที แต่ให้ ยึดใบ คู่ ฉีก ซึ่ง เป็นใบ อนุญาต
ให้ฝัง หรือ เผาศพ นั้น ไว้ก่อน จนกว่า เจ้าพนักงาน แพทย์จะได้ ตรวจศพ

๑๑ ห้าม มิ ให้ผู้ซึ่ง เป็น เจ้า นำ ที่ รักษา ป่าช้า หรือ ที่ เผาศพ
ยอม อนุญาต ให้ผู้ ที่ นำ ศพ ไป ไม่มี ใบ อนุญาต สำหรับ ฝัง หรือ เผาศพ
ตาม ซึ่ง กล่าวไว้ ใน มาตรา ๙ ฝัง หรือ เผาศพ ใน ที่ ซึ่ง ตน รักษา อยู่ นั้น
เป็น อัน ขาด

เป็น นำ ที่ ของ ผู้ซึ่ง รักษา สถานที่ นั้น ๆ จะ ต้อง รายงาน แจ้ง
เหตุ ใน เรื่อง ที่ มีผู้ ผ่า ผืน เช่น นั้น ต่อ นาย ทะเบียน ดำบด ซึ่ง ประจำ
อยู่ โรงพัก ที่ ใกล้ ที่ สุด ให้ทราบโดยทันที เพื่อ ได้ จัด การ ให้ ผู้ นำ
ศพ นั้น รายงาน อาการ ตาย แด พ้อง รอง ผู้ ผ่า ผืน ต่อ ไป

๑๒ ศพ ซึ่ง ได้รับ ใบ อนุญาต ให้ฝัง หรือ เผา ไป จาก เจ้า พนักงาน
แล้ว นั้น ย่อม เป็น นำ ที่ ของ ผู้ซึ่ง รักษา ป่าช้า หรือ ที่ เผา นั้น จะ ต้อง จด
แสดง ข้อ ความ การ ที่ ตน ได้ กระ ทำ ลง ใน ใบ อนุญาต แล้ว เก็บใบ
อนุญาต นั้น ไว้

ศก ๑๒๘

หน้า ๑๔๕

ผู้ซึ่งรักษาป่าช้า หรือที่ เผาศพ จะต้อง นำใบ อนุญาต ซึ่ง ตน ได้
เก็บ รักษาไว้ ใน ช่วง เดือน ที่ ถ่วง แล้ว ไป นั้น นำไป ยื่น ต่อ นาย ทะเบียน
ตำบล ซึ่ง ป่าช้า หรือที่ เผาศพ นั้น อยู่ใน ท้อง ที่ ภายใน วันที่ ๗ ของ เดือน
ใหม่ ทุก เดือน

๑๓ นายทะเบียน ตำบล จะต้อง ยื่น ภาษี คน เกิด ตาม แบบ หมาย อักษร
(ค) แด่ ภาษี คน ตาย ตาม แบบ หมาย อักษร (ข) ต่อ นายทะเบียน
ใหญ่ อาทิตย์ ละ ครั้ง ไม่ ช้า กว่า วัน พุฒ ตาม ข้อ ความ ซึ่ง
นายทะเบียน ตำบล ได้ ลงไว้ ใน ทะเบียน ของ ตน ใน ช่วง อาทิตย์ ที่
ถ่วง แล้ว คือ ตั้ง แต่ วัน อาทิตย์ ถึง วัน เสาร์ รวม ทั้ง วัน เสาร์ ด้วย
ภาษี ที่ ยื่น นี้ นายทะเบียน ตำบล ต้อง ลง นาม รับรอง ว่า ถูก ต้อง

๑๔ เมื่อ ต้น ปี นายทะเบียน ทุกคน จะต้อง นำ บรรดา สมุด ภาษี
ทั้ง ต้น ที่ ใช้ ใน ปี ที่ ถ่วง ไป นั้น ส่ง ต่อ นายทะเบียนใหญ่ ภายใน ๗ วัน
ของ ปี ใหม่ นายทะเบียนใหญ่ ต้อง เปน ผู้รับผิดชอบ รักษา สมุด
ภาษี ทั้ง หดายนี้อย่างดี

๑๕ บรรดา ลำเนา ภาษี คน เกิด แด่ คน ตาย ผู้ใด จะ ต้องการ
นายทะเบียนใหญ่ แด่ นายทะเบียน ตำบล จะ คัด ลำเนา ให้ ก็ได้ โดย คัด
ค่าธรรมเนียม ฉบับ ละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ แด่ นายทะเบียน จะ ได้
ลง นาม รับรอง ไว้ เปน สำคัญ ใน ลำเนา นั้น

หน้า ๑๔๖

ศก ๑๒๘

๑๖ ผู้ที่มีหน้าที่ต้องไปแจ้งความจดทะเบียน เมื่อมีคนเกิด หรือคนตาย ไม่ได้ไปแจ้งความจดทะเบียนตามข้อความใน มาตรา ๔ มาตรา ๕ หรือมาตรา ๗ ผู้นั้นมีความผิดฐานทูลโทษ มีโทษปรับไม่เกินกว่า ๑๒ บาท

๑๗ ผู้ใดแต่ง หรือเผาศพก่อนได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๙ ผู้นั้นมีความผิดฐานทูลโทษ มีโทษปรับไม่เกินกว่า ๕๐ บาท

๑๘ ผู้ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รักษาป่าช้าหรือที่เผาศพ ถ้ายอมให้ แต่งหรือเผาศพ โดยที่ผู้นำศพนั้นไปฝังหรือเผาไม่มีใบอนุญาต หรือไม่ได้แจ้งความต่อนายทะเบียนตำบล ตามความใน มาตรา ๑๑ ผู้นั้นมีความผิดฐานทูลโทษ มีโทษปรับไม่เกินกว่า ๕๐ บาท

๑๙ เมื่อมีผู้ฝ่าฝืนไม่ทำตามข้อความแห่งพระราชบัญญัตินี้ เป็น หน้าที่ของนายทะเบียนตำบลที่จะแก้ไข บาญชีทะเบียนต่าง ๆ แด่เดิม ข้อความที่ยังบกพร่องขาดอยู่นั้นให้เป็นที่เรียบร้อย

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงนาม) ยมราช

เสนาบดีกระทรวงนครบาล

แบบ ก. (๑)

ทะเบียนคนเกิดใน กรุงเทพฯ ฯ

- ที่ จด ทะเบียน ตำบล.....
๑. เลข ที่.....
๒. วัน จด ทะเบียน.....
๓. นามคน เกิด.....
๔. ชาย หรือ หญิง.....
๕. ชาติ แด บังคับ.....
๖. บ้าน ที่ เกิด แด เลขหมาย.....
๗. วันเกิด.....
๘. นาม แด การหาถิ่นของ บิดา....
๙. นาม แด การหาถิ่นของ มารดา....
๑๐. นาม แด ถาย มือ หรือ ถาย หัว
แม่ มือ ขวา ของ ผู้ แจ้ง ความ
.....
๑๑. ผู้ แจ้ง ความ เกี่ยวของ อย่างใด
กับ บิดา มารดา ของ เด็ก.....
.....
๑๒. ถาย มือ นาย ทะเบียน.....
.....

แบบ ก. (๑)

ทะเบียนคนเกิดใน กรุงเทพฯ ฯ

- ที่ จด ทะเบียน ตำบล.....
๑. เลข ที่.....
๒. วัน จด ทะเบียน.....
๓. นามคน เกิด.....
๔. ชาย หรือ หญิง.....
๕. ชาติ แด บังคับ.....
๖. บ้าน ที่ เกิด แด เลขหมาย.....
๗. วันเกิด.....
๘. นาม แด การหาถิ่นของ บิดา....
๙. นาม แด การหาถิ่นของ มารดา....
๑๐. นาม แด ถาย มือ หรือ ถาย หัว
แม่ มือ ขวา ของ ผู้ แจ้ง ความ
.....
๑๑. ผู้ แจ้ง ความ เกี่ยวของ อย่างใด
กับ บิดา มารดา ของ เด็ก.....
.....
๑๒. ถาย มือ นาย ทะเบียน.....
.....

แบบ ข. (๑)

ทะเบียนคนตายในกรุงเทพ ฯ

- ที่ จด ทะเบียน ตำบล.....
๑. เลข ที่.....
 ๒. วัน จด ทะเบียน.....
 ๓. นาม.....
 ๔. ชาย หรือ หญิง.....
 ๕. ชาติ แล บัง คับ.....
 ๖. ศาสนา.....
 ๗. อายุ.....
 ๘. วิชา หากิน.....
 ๙. ที่ อยู่ เมื่อ เวลา ตาย.....
 ๑๐. วัน ตาย.....
 ๑๑. ตาย เพราะเหตุ.....
 ๑๒. มี ภรรยา หรือ สามี แล้ว หรือ
ยัง แล นามของ ภรรยา หรือ
สามี ที่ ยัง ไม่ ตาย.....
 ๑๓. นาม บิดา.....
 ๑๔. นาม มารดา.....
 ๑๕. ฝั่ง หรือ เมา ณ ที่.....
 ๑๖. นาม แล ถายมือ หรือ ถาย หัว
แม่ มือ ของ ผู้ แจ้ง ความ.....
 ๑๗. ผู้ แจ้ง ความ เกียว ของ เปน
อะไร กับ ผู้ ตาย.....
ลงนามเจ้าพนักงานทะเบียน....

แบบ ข. (๑)

ทะเบียนคนตายในกรุงเทพ ฯ

- ที่ จด ทะเบียน ตำบล.....
- ใบ อนุญาต ให้ ฝัง หรือ เมา ศพ
ณ ที่.....
๑. เลข ที่.....
 ๒. นาม.....
 ๓. ชาย หรือ หญิง.....
 ๔. อายุ.....
 ๕. ศาสนา.....
 ๖. ที่ อยู่ เมื่อ เวลา ตาย.....
 ๗. วัน ตาย.....
 ๘. นาม ผู้ แจ้ง ความ.....
กรุงเทพ ฯ วัน ที่.....
ลง นาม เจ้า พนักงาน ทะเบียน.....
ผู้ มี นาม ข้าง ท้าย นี้ รับ รอง ว่า ศพ
ของ ผู้ ตาย ที่ ถ้าว นาม เมา ณ ที่ นี้
ได้นำเอา มา ฝัง หรือ เมา ณ ที่ นี้
เมื่อ วันที่.....
ลง นาม.....
ใบ อนุญาต นี้ ผู้ รักษา บา ชา หรือ ที่
เมา ศพ ต้อง เก็บ ไว้ เมื่อ สิ้น เดือน
ต้อง นำ ส่ง ต่อ เจ้า พนักงาน ทะเบียน
ตำบล ภายใน วันที่ ๗ ของ เดือน
ใหม่

১৬৬

หน้า

11299

[illegible]

ಶಿ

75

၁၂

แบบ ง.

สำเนาคัดจากสมุดทะเบียน คนเกิดใน กรุงเทพฯ

ที่จด ทะเบียน ตำบล.....

๑. เลขที่.....

๒. วัน จด ทะเบียน.....

๓. นาม.....

๔. ชาย หรือ หญิง.....

๕. ชาติ แด บังคับ.....

๖. เกิดที่.....

๗. วันเกิด.....

๘. นาม บิดา แด การ หากิน ของ บิดา.....

๙. นาม มารดา แด การ หากิน ของ มารดา.....

๑๐. นามผู้แจ้ง ความ แดผู้แจ้ง ความ เกี่ยว ข้อง เปน อะไร กับ บิดา

มารดาของ เด็ก.....

ข้าพเจ้ารับ รอง ว่าสำเนา นี้ ถูก ต้อง ตรง กับ ราย การ ที่ ได้ จด

ลง ไว้ ใน สมุด ทะเบียน ของ ที่ จด ทะเบียน ตำบล นี้

ลง นาม.....

เจ้าพนักงาน ทะเบียน

แบบ จ.

สำเนาจดจาก สุ่มต ทะเบียน คน ตาย ใน กรุงเทพฯ

๑. เลขที่.....
๒. วัน จด ทะเบียน
๓. นาม.....
๔. ชาย หรือ หญิง.....
๕. ชาติ แล บังคับ.....
๖. ลำดนา.....
๗. อายุ.....
๘. วิชา หากิน.....
๙. ที่อยู่เมื่อ เวลา ตาย.....
๑๐. บ้าน ของ ผู้ตาย.....
๑๑. มี ภรรยาหรือสามีแล้วหรือยัง แลนามของภรรยาหรือสามีที่ยังไม่
ตาย.....
๑๒. นาม บิดา.....
๑๓. นาม มารดา.....
๑๔. นามผู้แจ้ง ความ แลผู้แจ้ง ความ เกี่ยวข้อง เป็น อะไร กับผู้ตาย

ข้าพเจ้ารับ รอง ว่าสำเนา นี้ ถูก ต้อง ตรง กับ ราย การ ที่ ได้ จด ลง
ไว้ใน สุ่มต ทะเบียน ของ ที่ จด ทะเบียน ตำบล นี้

ลง นาม.....

เจ้า พนักงาน ทะเบียน

กฎเสนาบดี

ว่าด้วยการ จด ทะเบียน คน ย้าย ตำบล ใน มณฑล กรุงเทพ ฯ

ด้วยตาม ความ ใน กฎ เสนาบดี ว่าด้วยการ ทำสำมะโนครัว
ใน มณฑล กรุงเทพ ฯ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
ซึ่งได้กำหนด เขต แด เวลาวิธีการ ที่ จะ ทำสำมะโนครัว ตามซึ่งได้
ประกาศ ใน ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ศก ๑๒๘
เล่มที่ ๒๖ หน้าที่ ๗๙๕ แล้วนั้น เพื่อที่จะได้รักษา หมายซึ่ง
สำมะโนครัวนี้ ให้คง ตรง ไว้ อย่าง โดด ที่ สุด จึงได้ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ เสนาบดี กระทรวง นครบาล ออกกฎ
ข้อบังคับ เพิ่ม เติม ขึ้นไว้ ดังข้อความ ซึ่ง จะ ได้กล่าว ต่อไปนี้

๑ เมื่อเจ้าพนักงาน สำนวน ได้ถึง มือ ทำการ สำนวน จด หมายซึ่งสำมะโน
ครัว หรือขอ หมายซึ่งจาก บ้านใด เรือนใด หรือสถานที่ใด ๆ มาแล้ว
นับตั้งแต่วันนั้น เป็นต้นไป เปนหน้าที่ของ บุคคลผู้ ซึ่ง จะ ย้าย
ตำบล จะต้องแจ้ง ความ เมื่อมา ตั้ง อยู่ใหม่ โดยสร้าง ขึ้น หรือ
เช่า อยู่ต่อ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน ตำบลที่ ตน เข้า ไป อยู่ นั้น การแจ้ง
ความเช่นนี้ จะต้อง กระทำ ใน ภายใน กำหนด ๑๕ วัน นับตั้ง
แต่วันที่ เข้า มา อยู่ ใน ตำบล ใหม่ นั้น

๒ ถ้าหากว่าการ ย้าย บ้าน เช่นนี้ เป็น แต่ย้าย ที่ อยู่ ใน ตำบล เดียวกัน นั้นเอง ก็ได้ หรือ ไป อยู่ ด้วย กิจธุระ ชั่ว ครั้น คราว แล้ว กลับ มา เช่นนี้ ก็ ไม่ต้อง แจ้ง ความ แก่ เจ้าพนักงาน

๓ ส่วน บุคคล ที่ เข้า รับ ราชการ ประจำการ ตาม พระราช บัญญัติ ลักษณะ เกณฑ์ ทหาร อีกทั้ง นาย ผู้ บัง คับ บัญชา การ ของ คน จำพวกนี้ นั้น เป็น น้า ที่ ของ เจ้ากระทรวง จะ ได้ วาง ระเบียบ การ ส่ง บำรุง ใน การ ย้าย ที่ อยู่ นั้น โดย เฉพาะ

๔ ผู้ใด ละเว้น ไม่ แจ้ง ความ ตาม กฎ นี้ จะ มีความผิด ต้อง ปรับ ครั้ง ๑ ไม่เกิน กว่า ๑๒ บาท

กฎให้ ไว้ ณ วันที่ ๑๓ สิงหาคม วันโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงนาม) ยมราช

เสนาบดี กระทรวง นครบาล

ประกาศตั้งอำเภอสะเตาแลอำเภอตากใบ

ด้วยมี พระบรมราชโองการ ดำรัส เหนือเกล้า ฯ ให้ ประกาศ ทราบ ทัก กัน ว่า ตาม ความใน หนังสือสัญญา ใน ระหว่าง กรุงสยาม กับ ประเทศ อังกฤษ ที่ได้ ทำ เมื่อ ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม ร. ศ. ๑๒๗ ได้ กำหนด แนว เขตแดน ซึ่ง จะ ต้อง แก่ ไข การปกครอง ท้อง ที่ ๆ ติด ต่อ กับ

เขตรแดน จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการ ปกครอง ท้อง ที่
เพิ่มเติม ขึ้น ดังนี้ คือ

๑ ท้อง ที่ ตากใบ ซึ่ง เดิม อยู่ใน เขตรแดน เมือง กงตันตัน แดคงอยู่ใน
พระราชอาณาจักร นั้น ให้จัด การ ปกครอง เป็น อำเภอหนึ่ง เรียกว่า
อำเภอตากใบ ขึ้น จัง หวัด บาง นราในมณฑลปัตตานี

๒ ท้อง ที่ ตำบล สะเดา เดิม เป็นแขวง เมือง ไทรบุรี กับ ท้อง ที่ เมือง
ปัตตานี ใน กลุ่ม น้ำอ่าว สยาม นั้น ให้รวมกับกิ่ง ปริก อำเภอ เหนือแขวง
เมือง สงขลา ตั้ง ขึ้น เป็น อำเภอ หนึ่ง เรียกว่า อำเภอสะเดา ขึ้น เมือง
สงขลา ในมณฑล นคร ศรีธรรมราช ต่อไป

แต่ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ชุน สำนานชาตุ วิสุทธิ เป็น
นาย อำเภอ ตากใบ ให้ ชุน สำนานพิทักษ์ ปัตติ อำเภอ ประจํา กิ่ง ปริก
อำเภอ เหนือ เมือง สงขลา เป็นนาย อำเภอ สะเดา รับราชการ ต้นของ
พระเดช พระคุณ สืบ ไป

คำดำว่าการมหาดไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๒ สิงหาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ว่าด้วย เปลี่ยน ตรา ตายเซ็น นาม เจ้าพนักงาน ขนบัตร์

ด้วย ตาม ข้อ ความใน พระราชบัญญัติ ขนบัตร์สยาม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ มาตรา ๑๗ (ง) ซึ่ง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ เสด็จ ผนัติ กระทรวง พระคลังมหาสมบัติ มี อำนาจ เปลี่ยน แปลง แก่ ไข ประกาศ ข้อ หนึ่งข้อใด ซึ่ง ได้ออก แจก ความ แดง ใน หนังสือ พิมพ์ ราชกิจจานุเบกษา ได้นั้น ขอ ประกาศ ให้ ทราบ ทัว กัน ว่า ตั้งแต่วัน ที่ ลง ใน ประกาศ นี้ ต่อไป จน ได้ มี ประกาศ เปลี่ยน ใหม่ ขนบัตร์ ใหม่ ซึ่ง มี อักษร แด เลข หมายเลข ต่าง ๆ ทุก ฉบับ จะ พิมพ์ นาม เปน ตายมือ ว่า กิตติยากรวรดิษณ์ เห็น คำว่า เสด็จ ผนัติ กระทรวง พระคลัง กับ พิมพ์ นาม ตายมือ พระมนัศมานิต เห็น คำว่า เจ้าพนักงาน นาม ที่ พิมพ์ ลง ใน ขนบัตร์ เช่น นี้ ให้ เปน ที่ เชื่อ ถือ เหมือน ลง ด้วย ตายมือ หรือ ตรา ตำแหน่ง ใน ที่ ทิ้ง ปวง ตั้ง ข้อ ความ ใน มาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติ ขนบัตร์ รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ นั้น

ทุก ประการ ๓

อนึ่ง ขนบัตร์เก่า ที่ได้ ออก ใช้ อยู่ แล้ว ก็ คง ให้ ใช้ ไป ได้ อยู่ เสมอ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) กิตติยากร

เสด็จ ผนัติ กระทรวง พระคลังมหาสมบัติ

ประกาศเก็บเงินค่าธรรมเนียมจากเรือ

ที่ผ่าน ประตูน้ำคลอง ภาษีเจริญ คลอง ดำเนิน ด้ดวก
กับ เปลี่ยน แปลง อัตราค่า ธรรมเนียมเรือ ที่ ผ่าน ประตูน้ำ
คลอง แฉ่นแฉ่น แด คลอง ประเวศบุรีรมย์ตาม ที่ได้เก็บ อยู่แล้ว
ให้ตั้ง ระเบียบ เดียว กัน กับ ประตูน้ำ คลอง ภาษีเจริญ
คลอง ดำเนินด้ดวก

เจ้าพระยาเทเวศร์วงษ์วิวัฒน์ เสด็จมาตั้งกระทรวงเกษตราธิการ รับ พระ
บรมราชโองการได้เกล้า ฯ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ
ให้ทราบ ทุก กัน ว่า คลอง ภาษีเจริญ คลอง ดำเนิน ด้ดวก ซึ่ง ต้น เงิน มา
ช้านาน อันได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงเกษตราธิการ
จัดการ ชดเชย เพื่อ ให้เรือ แพไป มาได้ ด้ดวก ชั่วคราว หนึ่ง แล้ว ได้
ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติ รักษา คลอง
รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ สำหรับ คลอง ภาษีเจริญ แด คลอง ดำเนิน ด้ดวก
แด้ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เสนาบดี กระทรวงเกษตราธิการ ออก
กฎเสนาบดี เปน ข้อ บังคับ แดตั้ง อัตรา เก็บค่า ธรรมเนียม จาก เรือแพ
ที่ เติรใน คลอง ภาษีเจริญ แด คลอง ดำเนิน ด้ดวก นั้น ความ แจ้ง อยู่ใน
กฎเสนาบดี นั้น แล้ว ครั้น เจ้าพนักงาน เก็บเงิน ค่าธรรมเนียม จาก เรือแพ

ได้เท่าทุนที่ได้ใช้จ่ายไปในการ ขุดซ่อมคลองครั้งนั้นแล้ว ได้ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกการ เก็บค่าธรรมเนียมเสียคราวหนึ่ง
ความแจ้งอยู่ในประกาศซึ่งลงวันที่ ๑ มิถุนายน ร.ศ. ๑๒๕ นั้นแล้ว

แต่ทรงพระราชดำริเห็นว่า คลอง ภาษีเจริญ แด่คลอง ดำเนิน สดวก
เป็นคลองสำคัญของการค้าขายอยู่ สมควร จะ ขุดซ่อมคลอง
นี้ให้ลึกอยู่เสมอไป แด่สร้าง ประตูน้ำไว้สำหรับ ทดน้ำไว้ใน ฤดูแล้ง
เพื่อให้เรือแพไป มาได้สะดวก ตลอดทุก ฤดูกาล จะได้เป็น ประโยชน์แก่
การค้าขายยิ่งขึ้น จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวง
เกษตราธิการ จัดการ ตาม พระราช ประสงค์ บัดนี้ เสนาบดี กระทรวง
เกษตราธิการ นำความ กราบ บังคมทูล พระกรุณา ทราบฝ่า ถอนของชุด
พระบาทว่า การ ขุดซ่อมคลอง ภาษีเจริญ แด่คลอง ดำเนิน สดวก กับ ทั้ง
การ ก่อสร้าง ประตูน้ำ สำเร็จ ทั้ง สอง คลอง พอควร แก่ ประโยชน์ใน
การ เติร เรือ แล้ว สมควร จะ ออก กฎ เสนาบดี สำหรับ รักษา ประตูน้ำ
แด่ถ้าคลอง แด่ตั้ง อัตราเก็บค่า ธรรมเนียม เรือ แพที่ เข้า ออก ผ่าน ประตูน้ำ
ได้แล้ว

อนึ่ง ทรง พระราชดำริเห็นว่า อัตราค่า ธรรมเนียม ที่ ตั้งไว้สำหรับ
ประตูน้ำ คลอง แฉ่นแสบ แด่คลอง ประเวศบุรีรมย์ ยัง หาดี เหมาะ ไม่
เพราะ เรือ ขนาดเล็ก ทำอันตราย แก่ ประตูน้ำ ถ้าคลอง น้อยกว่า เรือใหญ่

ส่วน การที่ ทดน้ำ ไว้นั้น เรือใหญ่ได้รับ ประโยชน์มากกว่าเรือเล็ก
สมควร จะ ตัดอัตราค่าธรรมเนียม เรือขนาดเล็กให้น้อยลง แต่เพิ่ม อัตรา
ค่าธรรมเนียม เรือ ขนาดใหญ่ให้ มากขึ้น กว่าอัตรา เดิม ตาม สมควร

จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ
ออก กฎ เสนาบดี ประกอบ กับ พระราชบัญญัติ รักษา คลอง รัน โกสินทร์
ศก ๑๒๑ ซึ่งได้ ประกาศ ให้ ใช้สำหรับ คลอง ภาษีเจริญ แด่ คลอง ดำเนิน
สะดวก แล้ว นั้น ดัง ต่อไป นี้

ข้อ ๑ เขตวิ คคลอง ภาษีเจริญ แด่ คลอง ดำเนิน สะดวก ที่ อยู่ ใน พระราช
บัญญัติ แด่ กฎ ข้อ บังคับ นี้ แต่ ที่ จะมี ต่อไป นี้ กำหนด ภายใน ที่ พัก
เจ้าพนักงาน รักษา คลอง เข้ามา

ข้อ ๒ ให้ ยก เว้น ที่ วิม คคลอง ภาษีเจริญ แด่ คลอง ดำเนิน สะดวก ไว้ เป็น
ถนน หลวง สำหรับ เปน ทางโยง ผัง ๓ ๖ คอก ทั้ง ๒ ผัง

ข้อ ๓ ห้ามมิให้ ผู้หนึ่ง ผู้ใด ปลุก สร้าง สิ่งใด ๆ ลง ใน เขต ถนน
หลวง เว้นไว้แต่ จะ ทำสะพาน ทำน้ำ ที่ ไม่มี หลัคคา แต่ ไม่ ยื่น พัน ค้าง
ออกมา เกิน ๓ คอก แต่ ถ้า เจ้าพนักงาน รักษา คลอง เห็น ว่า จะ เปน
ที่ กีดขวาง แก่ การ เติร เรือ หรือ จะ เปน อัน ตราย แก่ ผัง คลอง ด้วย ประการ
ใด ๆ จะ บังคับ ให้ รื้อ ถอน เสีย ก็ ได้ ผู้ ปลุก สร้าง ต้อง ทำตาม ถ้า ผู้
ปลุก สร้าง ผู้ใด ไม่ ทำตาม บังคับ ของ เจ้าพนักงาน ผู้นั้น มีความ ผิด

ให้ปรับไม่เกิน ๒๐ บาท หรือจำคุก เดือนหนึ่ง หรือทั้ง ปรับ แล จำ ด้วย
 ส่วน สิ่ง ของ ที่ ปลุก สร้าง อยู่ นั้น ให้เจ้าพนักงาน รือ ถอน เสีย แล ทำ
 ที่ดินให้เรียบ ร้อย ดั่ง เดิม ค่า ที่ ต้อง ใช้จ่าย ไป ใน การ ที่ รือ นั้น เท่าใด
 ให้เจ้าของผู้ ปลุก สร้าง ใช้จ่าย เต็ม ด้วย

ข้อ ๔ ถ้าผู้หนึ่ง ผู้ใด จะทำ สพาน ข้าม คลอง กัดี้ หรือ จะทำ สพาน
 ทำน้ำ นอก จาก ที่ ได้ อนุญาต ไว้ แล้วย กัดี้ หรือ จะ ปลุก สร้าง สิ่งใด ๆ ลง
 ใน เขต รถนน หลวง กัดี้ ให้มา ขอ อนุญาต ต่อ เจ้าพนักงาน รักษา คลอง
 ก่อน แล เมื่อ เสนอ บัดี้ กระทรวง เกษตร ราชการ เห็น เปน การ สมควร แล
 อนุญาต แล้วย จึง ทำ ได้ ถ้าผู้หนึ่ง ผู้ใด ชื่น ทำ ไป โดยไม่ ได้รับ อนุญาต
 ก่อน แล้วย ผู้ นั้น มีความ ผิด ให้ปรับ เปน เงิน ไม่เกิน ๒๐ บาท หรือ จำคุก
 ไม่เกิน เดือน หนึ่ง หรือ ทั้ง ปรับ แล จำ ด้วย แล้วย ให้ รือ ถอน สิ่ง ที่ ปลุก
 สร้าง ไว้ นั้น ไป เสีย แล ให้กระทำ ที่ นั้น ให้เรียบ ร้อย ดั่ง เดิม ด้วย ถ้า
 แล้วย ผู้ นั้น ไม่ รือ ถอน สิ่ง ที่ ตน ปลุก สร้าง ไว้ นั้น ก็ ให้เจ้าพนักงาน จัดการ
 รือ ถอน แล กระทำ พื้นที่ ที่ ให้เรียบ ร้อย แล้วย คิด เอา ค่า ใช้จ่าย แก่ ผู้ ปลุก
 สร้าง ไว้ นั้น เหมือน ใน ข้อ ๓

ข้อ ๕ ให้เจ้าพนักงาน รักษา คลอง มี อำนาจ ที่ จะ อนุญาต ให้ รือ
 ดำ หนึ่ง ดำ ใด เติร ใน คลอง ภาษี เจริญ แล คลอง ดำ เนิร สดวก หรือ ไม่
 อนุญาต เมื่อใดก็ได้

ข้อ ๖ บรรดาเรือที่จะเดินในคลองภาษีเจริญ แด่คลองตำเนิสต์ดวกนี้ ให้เดินทางฝั่งขวามือของถนนทุกเมื่อ

ข้อ ๗ ห้ามมิให้จอดเรือกลางคลอง แด่จอดขวางลำ แต่ห้ามมิให้เรือใหญ่ ที่มีขนาดปากกว้างตั้งแต่ ๕ ศอกขึ้นไปจอดซ้อนลำกัน ถ้าผู้ใดทำผิดต่อข้อนี้ ให้ปรับผู้นั้นเป็นเงินไม่เกินกว่า ๒๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินเดือนหนึ่ง หรือทั้งปรับและจำคุกด้วย

ข้อ ๘ บรรดาเรือกลไฟ แด่เรือยนต์ที่จะเดินในลำคลองภาษีเจริญ แด่คลองตำเนิสต์ดวกนี้ ห้ามมิให้เดินเร็วเกินกว่าชั่วโมงละ ๒๐๐ เส้น ถ้าเรือกลไฟเรือยนต์ลำใดเดินแรงเกินกำหนดจนเรือแพ หรือสิ่งใด ๆ ในลำคลองภาษีเจริญ แด่คลองตำเนิสต์ดวก เป็นอันตรายเสียหายไปด้วยกำลังเรือกลไฟหรือเรือยนต์นั้น เจ้าของเรือกลไฟหรือเรือยนต์ลำนั้น ต้องเสียค่าใช้จ่ายหนุนหนุนให้แก่ผู้ที่ต้องอันตรายเสียหายนั้น ตามแต่ศาลจะพิจารณาเห็นสมควร

ข้อ ๙ ให้เจ้าพนักงานรักษาคองเก็บค่าธรรมเนียม แด่เรือที่อนุญาตให้เข้ามาในลำคลองภาษีเจริญ แด่คลองตำเนิสต์ดวก ตามอัตราดังต่อไปนี้

อัตราเก็บเงินค่าธรรมเนียมเรือผ่าน ประตูน้ำ

ମା ୧୧

ขนาด กว้าง	ยาว ๓ มิเตอร์		ยาว ๔ มิเตอร์		ยาว ๕ มิเตอร์		ยาว ๖ มิเตอร์		ยาว ๗ มิเตอร์		ยาว ๘ มิเตอร์		ยาว ๙ มิเตอร์		ยาว ๑๐ มิเตอร์		ยาว ๑๑ มิเตอร์		ยาว ๑๒ มิเตอร์		ยาว ๑๓ มิเตอร์		ยาว ๑๔ มิเตอร์		ยาว ๑๕ มิเตอร์		ยาว ๑๖ มิเตอร์		ยาว ๑๗ มิเตอร์		ยาว ๑๘ มิเตอร์		ยาว ๑๙ มิเตอร์		ยาว ๒๐ มิเตอร์			
	จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน		จำนวนเงิน			
	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.	ป.	ต.		
กว้าง ต่ำกว่า ๑ มิเตอร์ ลงมา		๑		๒		๓		๓		๔		๔		๕		๕		๖		๖		๗		๗		๘		๘		๙		๙		๑๐		๑๐		
กว้าง ตั้งแต่ ๑ มิเตอร์ ขึ้นไปไม่ถึง ๒ มิเตอร์		๕		๖		๘		๙		๑๑		๑๒		๑๔		๑๕		๑๗		๑๘		๒๐		๒๑		๒๓		๒๔		๒๖		๒๗		๒๙		๓๐		
กว้าง ตั้งแต่ ๒ มิเตอร์ ขึ้นไปไม่ถึง ๓ มิเตอร์		๑๒		๑๖		๒๐		๒๔		๒๘		๓๒		๓๖		๔๐		๔๔		๔๘		๕๒		๕๖		๖๐		๖๔		๖๘		๗๒		๗๖		๘๐		
กว้างตั้งแต่ ๓ มิเตอร์ ขึ้นไปไม่ถึง ๔ มิเตอร์		๒๔		๓๒		๔๐		๔๘		๕๖		๖๔		๗๒		๘๐		๘๘		๙๖		๑	๔	๑	๑๒	๑	๒๐	๑	๒๔	๑	๓๖	๑	๔๔	๑	๕๒	๑	๖๐	
กว้าง ตั้งแต่ ๔ มิเตอร์ ขึ้นไปไม่ถึง ๕ มิเตอร์		๓๙		๕๒		๖๕		๗๘		๙๑	๑	๔	๑	๑๗	๑	๓๐	๑	๔๓	๑	๕๖	๑	๖๙	๑	๘๒	๑	๙๕	๑	๑๐๘	๑	๑๒๑	๑	๑๓๔	๑	๑๔๗	๑	๑๖๐		
กว้าง ตั้งแต่ ๕ มิเตอร์ ขึ้นไปไม่ถึง ๖ มิเตอร์		๕๔		๗๒		๙๐	๑	๙	๑	๒๖	๑	๔๔	๑	๖๒	๑	๘๐	๑	๙๘	๑	๑๑๖	๑	๑๓๔	๑	๑๕๒	๑	๑๗๐	๑	๑๘๘	๑	๒๐๖	๑	๒๒๔	๑	๒๔๒	๑	๒๖๐		
เรือ กลไฟ หรือ เรือ ยนต์ ปากกว้าง ตั้งแต่ ๑ มิเตอร์ ลงมา ยาว มิเตอร์ ละ ๒๕ สตางค์																																						
เรือ กลไฟ หรือ เรือ ยนต์ ปากกว้าง เกินกว่า ๑ มิเตอร์ ขึ้นไป ยาว มิเตอร์ ละ ๓๐ สตางค์																																						
ค่า ขรรณ นิยม แพ กัด คราว มิเตอร์ ละ ๒ สตางค์																																						

ข้อ ๑๐ เรือ ที่ตั้งตวันไม่เก็บค่าธรรมเนียมนั้น คือ

- ๑ เรือ พระที่นั่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ๒ เรือ พระที่นั่ง สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
- ๓ เรือ พระที่นั่ง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราชกุมาร
- ๔ เรือ เหน้ตามเสด็จใน กระบวนเรือ พระที่นั่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ แด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มกุฎราชกุมาร
- ๕ เรือของ พระสงฆ์ซึ่ง ท่าน มาใน เรือ นั้น ด้วย
- ๖ เรือเจ้าพนักงาน กรม พดตะเวณ แด่เจ้าพนักงาน กรมตำรวจ ภูธร ซึ่งมีหน้าที่ ตรวจราชการใน ท้องที่ นั้น ๆ
- ๗ เรือโทรเลข บุษ แด่ไปรษณีย์บุษ มีหน้าที่ ไปส่งโทรเลข แด่ไปรษณีย์
- ๘ เรือที่ รับอนุญาต พิเศษ จาก กระทรวงเกษตรธิการ

อนึ่ง อัตราค่า ธรรมเนียม สำหรับ ประตุน้ำคลอง แล่นแลบ ตาม กฎ เสนาบัตถ์ถึง วันที่ ๘ ธันวาคม ร.ศ. ๑๒๕ แด่คลองประเวศบุรีรมย์ ตาม กฎ เสนาบัตถ์ถึง วันที่ ๑ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๒๖ นั้น ให้ยกเลิกเสีย ให้ ใช้อัตราใน ประกาศ ฉบับนี้ สำหรับ ประตุน้ำคลอง ทั้ง ๒ นั้น ด้วย ให้ ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๘

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๘

(ลงนาม) วรนาประพัทธ์

รอง เสนาบัตถ์ กระทรวงเกษตรธิการ

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วย ตักขณ ฐานะ ของ วัด บาด หลวง

โรมัน คาซอดิกใน กรุง สยาม ตาม กฎหมาย

มี พระ บรม ราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ตั้งว่า ด้วยโปรวิการิโอ อาปอสตอลิก ผู้บัญชาการ มิชซังโร มัน คาซอดิกในวิการิโออาโต อาปอสตอลิก แห่ง กรุง เทพ ฯ ได้ กราบ บังคม ทูล พระกรุณาว่า มิชซังโรมันคาซอดิก ได้ พยายาม กระทำ การ มาแล้ว แต่ ปาง ก่อน แด ยัง กระทำ อยู่ สืบไป เพื่อ จะ ให้ ประชาชน มีความ ดี แด เจริญ ยิ่ง ขึ้น แด ว่า มีความ ยาก ลำบาก เกิด ขึ้น ใน การ ที่ ดิน ของ มิชซัง ที่ กล่าว แล้ว นั้น

อีก ประการ หนึ่ง ตาม ความ ใน ข้อ ๓ ของ หนังสือสัญญา ทาง พระราชไมตรี การ ค้าขาย แด การ เติร เรือ ซึ่ง ได้ ทำ ไว้ ใน ระหว่าง กรุง สยาม กับ กรุง ฝรั่งเศส ลง วัน ๖^{๑๔} ค่ำ ปีมะโรง อัฐศก จุลศักราช ๑๒๑๘ ตรง กับ วันที่ ๑๕ สิงหาคม คฤศต ศักราช ๑๘๔๖ นั้น มีความว่า บาด หลวง ฝรั่งเศส จะ สร้าง วัด ตัก แด เรือน โรง อยู่ กี่ ตี ปลุก โรง สอน หนังสือ เด็ก ๆ กี่ ตี โรง รักษา คน ไข้ กี่ ตี ใน ประเทศ สยาม ก็ ทำ ได้ แต่ ต้อง ประพฤติ ตาม กฎหมาย ไทย

ประการ หนึ่ง ยัง ไม่ได้ ทำ ข้อ บังคับ สำหรับ การ ที่ จะ ทำ ตาม สัญญา ที่ กล่าว มา นี้ แด เปน การ สมควร ที่ จะ มี ข้อ บังคับ ลง ไว้ เพื่อให้ บาด หลวง โรมันคาซอดิกใน กรุง สยาม ได้รับ หนังสือ สำหรับ ที่ ดิน ซึ่ง จะ ถือ ไว้ ให้ เปน ประโยชน์ ของ วัด นั้น

ประการ หนึ่ง โปรวิกิริโอ อาปอสตอลิก ได้กราบบังคมทูล
พระกรุณาว่า เพราะเหตุด้วยทุนที่จะใช้ในการ สอนศาสนาไม่มีพอ
รัฐบาลฝ่ายสยาม จึงได้อนุญาตให้ทำการ เพาะปลูกในที่ดินต่าง ๆ ใน
พระราชอาณาจักร เพื่อให้ได้รับประโยชน์มาใช้ในการ วัด นั้น
แต่ว่ามิชซังโรมันคาทอลิก ขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้มีอำนาจ
ถือที่ดิน เช่นว่า มาขึ้นได้รับริบรอน ตามกฎหมายใน พระราช อาณา จักร ี

ประการ หนึ่ง โปรวิกิริโอ อาปอสตอลิก ขอ พระ ราชทาน
พระมหา กรุณา แด พระบรม ราชานุ เเคราะห์ เพื่อให้มิชซัง มีอำนาจ ถือที่ดิน
ที่เป็น ส่วน ทำ ประโยชน์ ให้แก่มิชซัง ตามแต่ที่จะได้มาโดยซื้อ
ฤา โดยให้ปัน กันตาม กฎหมายฝ่าย สยาม

อีก ประการ หนึ่ง การ ที่ จะ อนุญาตให้ มีอำนาจ ถือที่ดินนี้
เปน การ จำเอน ที่ ต้อง กำหนด ลงไว้ ใน กฎหมายฝ่าย สยาม ว่า ลักษณะ
ฐานะ ของ วัด บาค หดวงโร มันคาทอลิก เปน อย่างไร ด้วย

เพราะเหตุทั้ง หลาย เหล่านี้ แด เพราะเหตุที่โปรวิกิริโอ
อาปอสตอลิก ได้เขียน หนังสือ รับแทน มิชซัง คาทอลิกใน วิการิอาโต
อาปอสตอลิก แห่ง กรุง เทพฯ ว่า ทั้ง ผู้บัญชา การ มิชซัง นี้ แล ผู้ที่
จะ สืบ ต่อไป ใน ภาย น้า จะ ถือ แด ทำ ตาม ข้อ ความ ทั้ง ปวง
ใน พระราช บัญญัติ นี้ แล

จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา พระราช บัญญัติ นี้ไว้
มี ข้อ ความ ดัง ต่อไป นี้

หมวดที่ ๑
ว่าด้วยข้อความทั่วไป

ข้อ ๑ คณะโรมันคาทอลิก ในกรุงสยามนี้ไม่เลือกว่ามิชชันนารี บาทหลวง จะเป็นคนชาติภาษาใด ๆ ได้รับอนุญาตตามกฎหมายฝ่ายสยาม ให้เป็นบริษัทอันหนึ่งเฉพาะกิจการ อาปอสตอลิกแห่งหนึ่ง เพื่อให้มีอำนาจถือที่ดินสำหรับประโยชน์มิชชันตามข้อความที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๒ กิจการอาปอสตอลิกนั้นต่อไปในภายหลังเรียกว่า บิสชอปริก ฤๅ มิชชัน

กิจการอาปอสตอลิก ที่ไปมาได้แต่งตั้งมาให้เป็นผู้ใหญ่ผู้หนึ่งในบิสชอปริก แห่งหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีตัวอยู่ ผู้บัญชาการในมิชชันนั้น เป็นผู้แทนบริษัทของ บิสชอปริก ฤๅ มิชชัน เหมือนอย่างบริษัท ที่บุคคลรวมกันทำการได้ อันหนึ่ง

ในสถาน วัด บาทหลวง นั้น บาทหลวง ที่รักษาที่นั้นทำการเป็น ผู้แทน ของ มิชชัน อยู่ในบังคับบัญชา ของ บิสชอป ฤๅ กิจการอาปอสตอลิก ซึ่งมีอำนาจใหญ่กว่ากัน

ที่ ตั้ง สถาน ดำเนินการ ทั้งหลาย ซึ่งไม่ได้ ขึ้น อยู่ใน สถาน วัด บาทหลวง แห่งใด ๆ แล้ว มีโปรกูราเตอร์ ของ มิชชัน เป็น ผู้แทน ทำการ อยู่ในบังคับบัญชา ผู้มีอำนาจใหญ่กว่า อันเดียวกัน นั้น

ข้อ ๓ ในภายหน้าห้ามมิให้ บาทหลวง โรมันคาทอลิก ผู้ซึ่ง ยัง อยู่ใน มิชชัน ถือที่ดินในชื่อของตนเองได้

ข้อ ๔ ที่ดิน ของ มิชซัง นั้น อยู่ใน กฎหมาย ฝ่าย สยาม แด อยู่
ใน บังคับ แด อำนาจ ศาล ฝ่าย สยาม

ข้อ ๕ ตั้งแต่ นี้ สืบไป ให้ มิชซัง ถือ ที่ดิน เป็น ของ มิชซัง เอง
ได้ตาม ความ ที่ กล่าว ไว้ ใน พระราช บัญญัติ นี้ แต่ จะ ถือ ที่ดิน แทน
ผู้อื่น ไม่ได้ มิชซัง จะ ร้อง ว่า เป็น เจ้า ของ ที่ดิน ถ้า ว่า มี ประโยชน์
ใน ที่ดิน ได้ แต่ ใน ชื่อ ของ มิชซัง เอง ถ้า ใน ชื่อ ของ สถาน วัด บาท หลวง
ถ้า สถาน พัก สอน ตำธนา ถ้า ที่ ตั้ง การ สอน ตำธนา โรมัน คาซอก

ข้อ ๖ ที่ดิน ของ มิชซัง นั้น ให้ แบ่ง เป็น สอง อย่าง ตาม ที่ ใช้ การ
ใน ที่ดิน นั้น ๆ อย่าง ที่ ๑ นั้น คือ ที่ดิน ที่ ใช้ เป็น วัด โรง เรือน ตัก ราม
วัด บาท หลวง อย่าง ที่ ๒ นั้น คือ ที่ดิน เพื่อ ทำ ประโยชน์ ให้ แก่
มิชซัง

หมวด ที่ ๒

ว่า ด้วย วัด แด โรง เรือน ตัก ราม ของ บาท หลวง

ข้อ ๗ ตาม ความ ใน ข้อ ๓ แห่ง หนังสือ สัญญา ลง วัน ๖^{๑๕} ๙ คำ
ปี มะโรง อัฐศก จตุศักราช ๑๒๑๘ ตรง กับ วันที่ ๑๕ สิงหาคม
ศตศักราช ๑๘๕๖ ใน ระหว่าง กรุงสยาม กับ ฝรั่งเศส นั้น มีความ ว่า
บาท หลวง จะ ไป เทียบ สอน ตำธนา ใน ประเทศ สยาม ก็ ได้ จะ สร้าง
วัด ตัก แด เรือน โรง อยู่ ก็ ดี ปลุก โรง สอน หนังสือ เด็ก ๆ ก็ ดี โรง
รักษาคณ ไช้ ก็ ดี ใน ประเทศ สยาม ก็ ทำ ได้ แต่ ต้อง ประพฤติ ตาม
กฎหมาย ไทย

ข้อ ๘ สถาน วัด บาท หลวง นั้น เป็น ที่ ตั้ง อยู่ ประจำ แห่ง หนึ่ง ซึ่ง
รัฐบาล อนุญาต แล้ว มี ที่ เหล่า นี้ รวม อยู่ ด้วย ใน จังหวัด นั้น คือ

ที่วัดที่ป่าช้าที่อยู่ของ บาดหลวง แต่มักมีที่โรงเรียนเด็กผู้ชาย
โรงเรียนเด็กผู้หญิง โรงเรียนเด็ก โรงเรียนศาสนา แดโรงพยาบาล
สถานพักสอนศาสนานั้น มีที่เหล่านี้ รวมอยู่ด้วย คือ
โรงสวด ที่พักของ บาดหลวง เวลาไปตรวจสถานพัก แต่มักมี
โรงเรียนศาสนา ฤาโรงทำการ กุศล อย่างอื่น ๆ

แบบบาญชีที่ ๑ ซึ่งติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ มีรายชื่อสถาน
วัด บาดหลวง แดสถานพักสอนศาสนา ตามที่ได้ตั้งอยู่ในเวลา
ปัจจุบันนี้ อยู่ในบังคับของวิการีอาโต อาปอสตอลิก แห่งกรุงเทพฯ
ข้อ ๙ ให้มิชชันจัดการ ตามที่จำเป็นจะต้องจัดให้สถานวัด บาด
หลวง ฤาสถานพักแด่ที่ตั้งสอนศาสนานั้น มีเขตกำหนดให้
ชัดเจน เปนแผนกหนึ่งต่างหากจากที่ดินที่ติดต่อกัน อันเป็นที่กระ
ทำประโยชน์ให้แก่วัด ฤาเปนที่อยู่ของ คนเข้าวัด พฤตัง

ข้อ ๑๐ มิชชันจะหาที่ดินแห่งใด ๆ เพื่อใช้ในการตั้งสถานวัด
บาดหลวง ฤาสถานพักสอนศาสนาขึ้นใหม่ มีขนาดที่ดินตามที่
ต้องการใช้เฉพาะเพื่อประโยชน์ที่กล่าวนี้ ก็ทำได้ตามปรารถนา

แต่ว่าเมื่อมิชชันประสงค์จะตั้งสถานวัด บาดหลวง ขึ้นใหม่
ในเมืองซึ่งยังไม่ได้มีอำนาจที่จะถือที่ดิน สำหรับทำประโยชน์
ให้แก่มิชชันนั้นแล้ว ก่อนที่จะตั้งสถานวัด บาดหลวง ขึ้นนั้น ให้ทำ
เรื่องราวฉบับ ๑ ร้องขอต่อรัฐบาล ชี้แจงข้อความตามประสงค์
ที่จะตั้งสถานนั้น

การที่จะอนุญาตให้ตั้งสถานวัดบาดหลวงเช่นนี้
ไว้โดยไม่มีเหตุอันสมควรที่จะงด แต่ให้เสนาบดีเจ้ากระทรวงใน
ท้องที่นั้นตอบคำร้องของมิชชันนารีเป็นเด็กขาดภายในกำหนดสี่เดือน

การที่จะตั้งสถานพักสอนศาสนา นั้น ไม่จำเป็นต้องขอให้รัฐบาล
อนุญาตก่อน ก็คงได้ แต่ว่าเพียงแต่ตั้งสถานพักสอนศาสนาแล้ว
ไม่มีอำนาจที่จะถือที่ดินสำหรับทำประโยชน์ให้แก่วัดนั้นได้ ภาย
ในเมืองที่ยังไม่มีสถานวัดบาดหลวงอยู่

ข้อ ๑๑ บาดหลวงผู้รักษาสถานวัดบาดหลวง ดอนศาสนา นั้น
เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปกครองครอบครอง ที่ซึ่งอยู่ใน
เขตสถาน ดังได้กำหนดไว้แล้วในข้อ ๘ เพราะเหตุนี้ ถ้ามีคดี
เกิดขึ้นในสถานที่เหล่านี้แล้ว เจ้าพนักงานทั้งหลายซึ่งมีหน้าที่จะ
เข้าไปตรวจดูการในสถานที่นั้น ๆ จะต้องบอกแก่บาดหลวงก่อน
ถ้าบาดหลวงไม่อยู่ก็ให้บอกแก่ผู้แทนบาดหลวงในที่นั้น

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยที่ดินซึ่งสำหรับทำประโยชน์ให้แก่มิชชัน

ข้อ ๑๒ นอกจากที่ดินสำหรับการวัด การกุศลดัง
ได้กำหนดไว้ในข้อ ๘ นั้นแล้ว ให้มิชชันนารีมีอำนาจที่จะถือที่ดิน
เป็นที่สำหรับทำประโยชน์ให้แก่มิชชันนารี ภายใต้วงของเมืองใด
เมืองหนึ่ง ซึ่งมีสถานวัดบาดหลวงตั้งอยู่แห่งหนึ่งแล้ว

หน้า ๑๗๐

ศก ๑๒๘

(เมือง ที่ว่า นั้น คือ เขต แขวง ที่ แบ่ง การ ปก ครอง เป็น ชั้น รองจาก มณฑล) แต่ การ ที่ จะ ตั้ง สถาน วัด บาต หลวง ขึ้น ใหม่ ใน ภายใน นั้น จะต้อง ทำ ตาม ความ ที่ กล่าว ไว้ ใน ข้อ ๑๐ จึง จะ ตั้ง ขึ้น ได้

ข้อ ๑๓ จำนวน ที่ ดิน ซึ่ง มี ช้าง จะมี ได้ ใน จำ พวก ที่ ดิน สำหรับ ทำ ประโยชน์ ให้ มี ช้าง นี้ ให้ มี กำหนด ไม่ เกิน กว่า เมือง ละ สาม พัน ไร่ ไม่ว่า สถาน วัด บาต หลวง ที่ ตั้ง อยู่ ใน เมือง นั้น มี อยู่ ที่ แห่ง แต่ ดิน อย่าง นี้ ไม่ ให้ คิด จำนวน เนื้อ ที่ ซึ่ง ตั้ง สถาน วัด บาต หลวง ฤๅ สถาน พัก สอน ศาสนา นั้น เข้า มา รวม ด้วย

ข้อ ๑๔ แบบ บัญชี ที่ ๒ ซึ่ง คิด ทาย พระราช บัญญัติ นี้ มี ราย ชื่อ เมือง ทั้ง หลาย ซึ่ง วิจารณ์ หา โต แห่ง กรุง เทพ ฯ มี อำนาจ ถือ ที่ ดิน สำหรับ ทำ ประโยชน์ ให้ แก่ มี ช้าง ได้ ใน เวลา ประจุบัน นี้

ด้วย เหตุ ที่ มี พิเศษ เฉพาะ แก่ ท้อง ที่ เหล่า นั้น ให้ เลื่อน กำหนด จำนวน เนื้อ ที่ ขึ้น ไป เป็น ห้า พัน ไร่ ใน เมือง ชลบุรี ห้า พัน สาม พัน ไร่ ใน เมือง ราชบุรี แด เก้า พัน ไร่ ใน เมือง ฉะเชิงเทรา

แต่ ให้ เข้าใจ ว่า จำนวน ที่ ดิน ซึ่ง ถือ ไว้ ได้ เกิน กว่า กำหนด ตาม อัตรา เมือง ละ สาม พัน ไร่ ให้ เป็น การ ยก เว้น อยู่ ใน สาม เมือง นั้น จะต้อง ไป คิด หัก จาก จำนวน รวม กัน ทั้ง หมด ที่ อนุญาต ให้ ถือ ได้ ใน เมือง อื่น ๆ ซึ่ง มี ชื่อ อยู่ ใน บัญชี ที่ กล่าว มา แล้ว เพื่อ ว่า เมื่อ คิด เฉลี่ย ถัว กัน ลง แล้ว คง ไม่ ให้ เกิน กว่า เมือง ละ สาม พัน ไร่

แต่ตาม อย่าง ที่เคย เบน มาแต่ก่อน แล้ว ห้ามมิให้ มิชชัง ถือเอา
ที่ดิน ภายใน กำแพง พระ นคร กรุง เทพ ฯ เว้นไว้แต่ รัฐบาล จะ มอบ
อำนาจให้ถือ จึง จะ ถือได้

ข้อ ๑๕ ถ้ามิชชัง เด็ก ถอนไม่ตั้ง สถาน วัด บาต หลวง ใน เมือง
หนึ่ง เมืองใดแล้ว ให้มี กำหนด เวลา อนุญาตให้ มิชชัง จำหน่าย ที่ดิน
ซึ่ง มีอยู่ ใน เมือง นั้นได้ ปีหนึ่ง

ข้อ ๑๖ การ ที่ มิชชังได้ ที่ดิน มา ฤ็ การ รักษา ที่ดิน นั้น ผิด
ข้อ ข้อความ ที่กล่าวไว้ ใน ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕
แห่ง พระราชบัญญัติ นี้แล้ว ให้นับว่า เป็น ใช้ ไม่ได้ ฤ็ เป็น เหมือน
ไม่มี อำนาจ ใน ที่ นั้น เลย ถ้า รัฐบาล ขอให้ ศาค ที่ มี อำนาจ มัง คับ
คดี นี้ พิจารณา ใน ข้อ นี้ แล้ว เมื่อใด ก็ให้ ศาค ตัดสิน ได้ตาม ความ
ข้อ นี้ เมื่อ นั้น แล้ว แล ให้ ศาค จัด การ ขาย ทอด ตลาด ที่ดิน นั้น ด้วย
เมื่อ ขาย แล ได้ เงิน มาหัก ใช้ ค่า ธรรมเนียม แล ค่า ใช้ สอย ใน การ
นั้น แล้ว แล้ว เงิน เหลือ เท่าใด ให้ คืน ให้ แก่ มิชชัง เท่านั้น

หมวดที่ ๔

ว่าด้วย การ ที่ ทำให้ สำเร็จ ตาม พระราช บัญญัติ นี้

ข้อ ๑๗ การ ที่ จำเเนน จะ ต้อง ทำให้ สำเร็จ โดย เร็ว ที่ จะ ทำ
ได้ นั้น คือ เมื่อ มิชชัง ร้อง ขอ แล้ว ให้ เจ้าพนักงาน ออก หนังสือ

หน้า ๑๗๒

ศก ๑๒๘

สำหรับที่ ฤา โฉนดที่ดินที่มีชรัง ถืออยู่ในเวลานี้ ในชื่อของ มีชรัง
ฤา ในชื่อของผู้อื่นถือไว้แทน มีชรัง ไม่เลือกว่าที่ดินเหล่านี้
จะได้ ถือ มาตาม ความที่ กำหนดไว้ ใน หนังสือสัญญาฤา ตาม
วิธีที่คนใน บังคับ สยาม มีอำนาจ ถือที่ดินได้

ข้อ ๑๘ เพราะว่า การต่อไป ภาย น้า จะอนุญาตให้ มีชรัง ถือ
ที่ดินได้ แต่เพียงใน ชื่อของ มีชรัง อย่าง เดียว เท่านั้น หนังสือ
สำหรับที่ ฤา โฉนดที่ดิน ซึ่ง กล่าว มาใน ข้อก่อนนี้ จึงให้ มีชื่อ
ของ มีชรัง เท่านั้น

การทำหนังสือสำหรับที่ ฤา โฉนดที่ดิน นั้น ให้เป็นไป ตามกฎหมาย
ที่ใช้ อยู่ ในการ ออก หนังสือสำหรับที่ให้แก่คนใน บังคับ ไทย แต่
ให้มีชื่อ สถานวัด บาด หลวง สถาน พัก ฤา ที่ ตั้ง สอน สาสนา
สุดแต่ว่าที่ดินจะขึ้น อยู่ สถาน ที่ นั้น ๆ

ข้อ ๑๙ จน ถึง เวลาที่ จะ มอบ หนังสือสำหรับที่ ฤา โฉนดที่ดินใหม่
ให้เสร็จแล้ว บรรดาที่ดินใน ระหว่าง มีชรัง กับ คนใน บังคับไทยใน
การ ที่ เกี่ยว กับที่ดิน แห่ง หนึ่ง แห่งใด ที่มีชรัง ร้องไว้ ก่อน วัน ออก พระราช
บัญญัตินี้ ให้ อยู่ ใน อำนาจ ศาล คดีต่าง ประเทศ คดีทั้งหลายที่ เป็น
กัน ค้าง อยู่แต่ก่อนใน ศาลอื่น ๆ ให้ย้าย มาว่าใน ศาล คดีต่าง ประเทศ

ใน คดีเช่นว่า มา นี้ เรื่องใด ๆ ให้ มีชรัง ได้รับ ประโยชน์ ตามที่
พระราชทานไว้ ใน พระราช บัญญัตินี้

ข้อ ๒๐ ณ วันที่ ๑ มกราคมทุกปี ให้ บิณฑบาตฤๅณวิการิโ
อาปอดศคตติโก ยื่น รายงาน ต่อ เสนาบดี กระทรวง มหาดไทย แด
กระทรวง นครบาล ตาม เนื้อ ที่ ซึ่ง อยู่ใน กระทรวง นั้น ให้ มี ข้อ
ความ บริบูรณ์ ชัด เจน ใน เรื่อง ที่ ดิน ซึ่ง ได้ เปลี่ยน แปลง ไป ใน ระหว่าง ปี
ที่ ถ่วง แลว มา คือ

อย่าง ที่ ๑ ว่า ด้วย การ ที่ ตั้ง ฤๅณ เด็ก ถอน สถาน วัด บาทหลวง แด สถาน
พัก ถอน ตำสนา

อย่าง ที่ ๒ ว่า ด้วย ไ้ ที่ ดิน มา ใหม่ อีกร ฤๅณ ที่ ดิน ไป
แต่ ให้ ยื่น บัญชี ตาม แบบ มี จำนวน ที่ ดิน ซึ่ง เปลี่ยน แปลง ไป ให้
เห็น ว่า มี ที่ ดิน มิซซัง ถือ อยู่ใน เมือง ไค เทา ไค ทุก เมือง

ข้อ ๒๑ จะ มี ประกาศ ต่อ ไป ใหม่ อีกร ฉบับ หนึ่ง สำหรับ ที่ จะ จัด
การ ให้ ตก ลง ว่า ประโยชน์ ที่ มิซซัง จะ ไ้ แด จะ ต้อง ทำ ตาม พระบรม
ราชานุญาต ใน พระราช บัญญัติ นี้ จะ ไ้ ไป ถึง ที่ วิการิอาโต อาปอด
ศคตติโก แห่ง หนอง แขง นั้น ด้วย

ข้อ ๒๒ ให้ ทำ คำ แปล พระราช บัญญัติ นี้ ไว้ เปน ภาษา อังกฤษ
สำหรับ ติด กับ พระราช บัญญัติ นี้ ด้วย ราช

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๘ เปน
วันที่ ๑๔๘๙๙ ใน รัชกาล บัณฑิตนี้

บัญชีที่ ๑

รายชื่อวัด ๒๓๓ วัด
สถาน พักแที่ ตั้ง สอน สำนั
ของ วิภาวิธาโต อปอดคตติโก แห่ง กรุง เทพ ฯ

เมือง	สถาน วัด ๒๓๓ วัด	สถาน พัก สอน สำนั
-------	------------------	-------------------

(๑) มณฑล กรุง เทพ ฯ

๑ กรุง เทพ ฯ	๑ วัด บ้าน ญวน สำนั เณ	
	๒ วัด บ้าน เขมร สำนั เณ	
	๓ วัด บ้าน กุฎิ จิน	
	๔ วัด ๒๓๓ วัดคตติโก	๑ { บาง เชือก หนึ่ง
คตติโก มอญ
		๒ { บาง สี่ แก
คตติโก พุ
	๕ วัด ๒๓๓ วัด บาง รัก	
	๖ โรงุพยาบาล คตติโก พอ ยม	
	๗ โรง เรียน ผู้หญิง ถนน สี่ ลม	
๒ นครเขื่อนขันธ์	๘ ปาก ถัด	๓ พระโขนง
(วัด มหา บุตร)
๓ สมุทปราการ	๙ ปาก น้ำ	
๔ รัษฎา	๑๐ ถ้ำ ทราย ชำ เภอ ถ้ำ ลูก กา	

๕ มินบุรี ๑๑ หัวจรเข้

(๒) มณฑลปาจิณบุรี

๖ ฉเชิงเทรา ๑๒ คลองคั่นเปต ๔ นครเนื่องเขตร

๑๓ ปากคลองท่าลาด ๕ บ้านโพ

๑๔ ท่าเกวียน (เมืองพนม)

(๒)

เมือง	สถานวัด ภาต หลวง	สถานพัก สอน ตำสนา
-------	------------------	-------------------

๗ ปาจิณบุรี

๑๕ ปราจิณ

๑๖ โคกวัด

๖ หาดสะแก

๗ ดงกะทูนยาม

๘ ประจันตคาม

๘ นครนายก

๑๗ บ้านเหถา

๑๘ หัวกระบือ (อำเภอองครักษ์)

๙ ชลบุรี

๑๙ บางปลาสร้อย

๙ โคกกระเหียง

๑๐ พนัสนิคม

๒๐ พนัศ

๒๑ หัวไผ่

(๓) มณฑลนครไชยศรี

๑๑ นครไชยศรี

๒๒ ท่าคา

๑๐ หนองหิน

หน้า ๑๗๖

ศก ๑๒๘

๑๒ สุพรรณบุรี

๒๓ ดอง พี่น้อง

๑๑ ท่ง น้อย

๑๒ บ้าน ดอน

๑๓ มดแดง

๑๓ สมุทรสาคร

๒๔ ท่าจีน

(๔) มณฑลกรุงเก่า

๑๔ กรุงเก่า

๒๕ อยุทธยา(คลองตะเคียน) ๑๔ บ้านแดง(อำเภอ

เสนา น้อย)

๑๕ เจ้าเจ็ด

๒๖ เกาะใหญ่

๒๗ บ้าน ปถาย นาปากคลอง เจ้าเจ็ด

(๓)

เมือง	สถาน วัด ชาติ หลวง	สถาน พัก สอน ตำธนา
๑๕ สระบุรี	๒๘ ดอน พุด	๑๖ แก่ง คอย
๑๖ สิงห์บุรี	๒๙ บ้าน แบ่ง	
(๕) มณฑลราชบุรี		
๑๗ ราชบุรี	๓๐ บาง นก แหวก	
	๓๑ โรงเรียนนักบวช	
	๓๒ วัด เพ่ง (อำเภอ	
	แม่น้ำอ้อม)	๑๗ เขา หาด

- ๓๓ โคก มต ตะนอย
 ๓๔ ดอน กระเบื้อง
 ๓๕ ทำว่า(อำเภอ พระแท่น)
 ๑๘ กาญจนบุรี ๓๖ ทำม่วง (อำเภอ วงษ์ขนาบ)
 ๑๙ สุ่มต่งคราม ๓๗ แม่กลอง
 (๖) มณฑล นครสวรรค์
 ๒๐ นครสวรรค์ ๓๘ ปากน้ำโพ (เกาะญวน)
 (๗) มณฑล จันทบุรี
 ๒๑ จันทบุรี ๓๙ จันทบูร
 ๔๐ ปากน้ำจันทบูร
 ๔๑ บ้านยาว (อำเภอ พัตว)
 ๔๒ ทำไหม

บัญชีที่ ๒

รายชื่อเมือง ซึ่งวิภาวโ อปอดศคตติโก แห่งกรุงเทพา มี
 อำนาจที่จะถือที่ดินสำหรับทำประโยชน์ให้แก่มิชชัง มีจำนวนที่ดิน
 ประมาณว่ามีอยู่แล้ว ในวันที่ ออกพระราชบัญญัตินี้

- ๑ มณฑล กรุงเทพา ๑ จังหวัดกรุงเทพา ๔๐๒ ไร่
 ๒ นครเขื่อนขันธ์ ๓๕ ”
 ๓ สุ่มทปรการ ๔๐ ”

	๔	ชัยบุรี	๑๐๐	ไร่
	๕	มีนบุรี	๕๐๐	” ๑,๐๗๗ ไร่
๒ มณฑลปาดินบุรี	๖	นเรศวร	๘,๗๗๕	ไร่
	๗	ปาดินบุรี	๑,๓๒๕	”
	๘	นครนายก	๒๙๕	”
	๙	ชลบุรี	๑๒,๓๗๗	ไร่ ๒๒,๗๗๒ ไร่
๓ มณฑลนครไชยศรี	๑๐	นครไชยศรี	๑,๙๗๐	ไร่
	๑๑	สุพรรณบุรี	๓๕๐	”
	๑๒	สมุทรสาคร	๑๕๐	” ๒,๔๗๐ ไร่
๔ มณฑลกรุงเก่า	๑๓	กรุงเก่า	๑,๒๙๙	ไร่
	๑๔	สระบุรี	๑๖๐	”
	๑๕	สิงห์บุรี	๑๖๔	” ๑,๖๒๓ ไร่
๕ มณฑลราชบุรี	๑๖	ราชบุรี	๑๑,๖๑๗	ไร่
	๑๗	กาญจนบุรี	๕๐	”
	๑๘	สมุทรสงคราม	๘๓๔	” ๑๒,๕๐๑ ไร่
๖ มณฑลนครสวรรค์	๑๙	นครสวรรค์	๑๒	ไร่
๗ มณฑลจันทบุรี	๒๐	จันทบุรี	๒๑๕	”
		รวม	๔๐,๖๗๐	ไร่

ประกาศ

พระราชทาน อำนาจพิเศษ
แก่ บริษัท บาง กอก ซีดี แง็ก ทุน จำกัด

มี พระบรมราชโองการ ใน พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมว่า พระสรวพการ หิรัญกิจ หลวงโสภณเพ็ชรรัตน์ หลวงประสาร อักษรพรพน ชนศรีวังราช จินฮุนกิมฮวด จินกันง่วนฮวด จินยวนง่วนเฮง รวม ๗ ด้วยกัน ได้ทำฎีกาขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ขอรับพระราชทาน พระบรมราชานุญาตตั้ง บริษัท มีนามว่า บริษัท บาง กอก ซีดี แง็ก ทุน จำกัด

ทรง พระราชดำริเห็น ชอบด้วยแล้ว จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้ผู้ ที่กล่าว นาม มาแล้ว แด บรรดาผู้ ที่จะสืบ การ ของ บริษัท แทน คน เหล่านั้น หรือ ที่ จะได้ เข้า เปน สมาชิก ใน บริษัท ร่วม กัน กับ คน เหล่านั้น ต่อไป ข้างหน้า ตาม ลักษณะ ที่จะได้ กล่าวต่อไปนี้นั้น มีอำนาจ ตั้ง กันขึ้น เปน บริษัท มีนามว่า บริษัท บางกอกซีดีแง็ก ทุนจำกัดบริษัท หนึ่ง แดให้ มีอำนาจ แด กรรมสิทธิ์ อันชอบด้วยหน้าที่ แดขอ บังคับ ต่าง ๆ ดัง ต่อไปนี้ คือ

ว่าด้วย การ ทัวไป

ข้อ ๑ ความว่า ด้วย นาม แดชาติ แดที่ ว่า การ ของ บริษัท ซึ่งได้ จด ทะเบียน แล้ว แด ความ มุ่งหมาย ของ บริษัท แด ความ

รับผิดชอบ แลจำนวนเงินทุนของ บริษัท นั้น มีแจ้ง เป็น หลักฐาน อยู่ใน หนังสือ กำหนด อำนาจ ของ บริษัท ซึ่ง มี ต่อ ท้าย ประกาศ นี้

ข้อ ๒ เมื่อ ก่อน จะ ลง มือ ทำการ ตาม อำนาจ ที่ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน โดย ประกาศ นี้ ผู้ที่ ลง ชื่อ ใน หนังสือ กำหนด อำนาจ ของ บริษัท ต้อง จัด ให้ มี คน ลง ชื่อ รับ ถือ หุ้น ของ บริษัท จนครบ แล ได้ ตั้ง จำหน่าย หุ้น นั้น จนครบ แล ได้ เรียก เงิน ค่า หุ้น มาไว้ แล้ว

ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ละ ๒๕ แห่ง ราคา ประจำ หุ้น ทุก ๆ หุ้น นั้น ด้วย

ถ้า จะต้อง กล่าว ถึง จำนวน เงินทุน ที่ กำหนด ไว้ สำหรับ บริษัท ใน บัตรหมาย ใบ ประกาศ แล หนังสือ อย่างใด ๆ ที่มี จาก บริษัท ต้อง ชี้แจง จำนวน เงิน ที่ ได้ ตั้ง แก่ บริษัท ไว้ แล้ว เป็น ส่วน แห่ เงิน ทุน นั้น ด้วย ทุก ครั้ง

แต่ เมื่อ ก่อน ที่ จะ ลง มือ ทำการ ตาม อำนาจ ที่ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน โดย ประกาศ นี้ ผู้ที่ ลง ชื่อ ใน หนังสือ กำหนด

อำนาจ ของ บริษัท ต้อง จัด ทำ หนังสือ สำคัญ ดังจะ กล่าว ต่อ ไป นี้ ไป จด

ทะเบียน ที่ กระทรวง เกษตรรา ชีการ คือ

๑ ข้อ บังคับ สำหรับ บริษัท ที่ ได้ เรียบ เรียง ขึ้น โดย ชอบ ด้วย ลักษณะ ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ นี้

๒ รายงาน ลง ชื่อ ผู้ที่ ได้ ลง ชื่อ ใน หนังสือ กำหนด อำนาจ ของ บริษัท นั้น เป็น สำคัญ ชี้แจง ว่า มี คน ลง ชื่อ รับ ถือ หุ้น ของ บริษัท แล ได้

ตั้ง จำหน่าย หุ้น นั้น จน ครบ แล้ว แล ได้ มี คน นำ ตัว เงิน ค่า หุ้น ไม่น้อย

กว่า ๑๐๐ ละ ๒๕ แห่ง ราคา ประจำ หุ้น ทุก ๆ หุ้น มา ตั้ง ไว้ แล้ว ด้วย

ข้อ ๓ เมื่อ ได้ กระทำ ตาม บังคับ เช่น ว่า มา แล้ว ให้ ถือ ว่า

บริษัท นี้ ได้ ตั้ง ขึ้น เป็น บุคคล ใน กฎหมาย แล เป็น ส่วน หนึ่ง ต่าง หาก

จากบุคคลที่เป็นสมาชิกของ บริษัท แต่ให้มีอำนาจเป็นเจ้าของ
ถือทรัพย์สินสมบัติอันเป็นสัมภาระแก่การงานของ บริษัท แต่ทำการ
เป็นเจ้าหนี้ แล ถูกหนี้ แล เป็น โจทย์ หรือ จำเลยในคดีต่าง ๆ ในศาลเจ้า
กระทรวง คดีได้ทุกแห่ง แต่ซึ่งชอบด้วยข้อบังคับในประกาศ พระ
ราชทาน อำนาจ พิเศษ นี้ แลในหนังสือกำหนดอำนาจของ บริษัท นั้น

ข้อ ๔ ประกาศพระราชทานอำนาจ พิเศษ นี้ แล บริษัท แล
บรรดาทรัพย์สินสมบัติที่ บริษัท เป็นเจ้าของ นั้น ต้อง อยู่ใน บังคับ กฎหมาย
สยามที่ใช้อยู่ แล ที่จะได้ตั้งขึ้นต่อไป นั้น ทุกประการ

ข้อ ๕ บริษัท ต้อง พิมพ์ ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ นี้ กับ
หนังสือกำหนดอำนาจ แล ข้อบังคับของ บริษัท รวมเป็นเล่ม แลส่ง
ไว้ที่ กระทรวง เกษตราธิการ ตามจำนวนที่เสนาบดีกระทรวง นั้น จะเห็น
สมควร แล ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดจะขอ หนังสือที่พิมพ์รวมเป็นเล่มนั้น
ต่อ บริษัท ๆ ต้องจ่ายให้ โดยเรียกเอาราคาตามที่ บริษัท กำหนดไว้
แต่อย่าให้เกินกว่าเล่มละบาทหนึ่ง

ข้อ ๖ ห้ามมิให้บริษัทซื้อที่ดิน หรือ ตัก เรือน โรง แล สมบัติที่เคลื่อน
จากที่ไม่ได้ ใน พระราชอาณาเขตฯ นอกจากเฉพาะที่ ต้องการ สำหรับ
ใช้ในกิจการของ บริษัท แล ห้ามมิให้ซื้อที่ดิน หรือ ตัก เรือน
โรง ต่าง ๆ เพื่อเอาไว้สำหรับขาย หรือ แลกเปลี่ยน หากำไรในภายหน้า

ถ้าบริษัทซื้อที่ดิน หรือ ตัก เรือน โรง หรือ สมบัติที่เคลื่อนจาก
ที่ไม่ได้ ไว้เมื่อใด บริษัท ต้อง มี หนังสือ แจ้งความให้เสนาบดีกระทรวง
เกษตราธิการ ทราบ ภายใน ๓ เดือน ตั้งแต่เวลาที่ซื้อไว้ นั้น

ข้อ ๗ ถ้าบริษัทให้กู้เงิน โดยเอาที่ดิน หรือ ตึก เรือนใน พระราชอาณาเขตไว้เป็นประกัน จะเป็นการให้กู้ตรงจาก บริษัท หรือโดยทางใด ๆ ก็ได้ หรือเป็น การให้กู้ โดยที่ บริษัท รับโอนมา จากอื่น ก็ได้ ห้ามมิให้ คิดค่าดอกเบี้ยในเฉพาะ ต้น เงิน ที่ให้กู้ นั้น เกิน กว่า ๑๐๐ ละ ๑๕ ต่อปี ถ้า บริษัท กระทำการ เดิมคิด หรือ หลีก เลี่ยง ข้อที่ บังคับไว้ นี้ บริษัท จะต้อง ขาด จาก อำนาจ ทุก อย่าง ใน การ ที่ จะ เรียก เอาค่า ดอกเบี้ย ใน จำนวน เงิน กู้ ที่ เกี่ยว ของ นั้น

อนึ่งใน การให้กู้เงิน โดยมีที่ดิน หรือ ตึก เรือนในพระราชอาณาเขต เป็น จำนำ หรือ เป็น ประกัน นั้น ถ้า บริษัท หรือ ผู้แทน บริษัท มี กรรมสิทธิ์ ชอบด้วย กฎหมาย ขึ้น ใน ที่ดิน หรือ ตึก เรือน ราย หนึ่ง รายใด โดย ของ เหล่า นั้นตก มาอยู่ ในอำนาจ เพราะ ขาด สัญญา จำนำ หรือ ประกัน หรือ บริษัท หรือ ผู้แทน บริษัท ได้ ยึด ถือไว้เป็น เจ้า ของ ตาม อำนาจ สัญญา จำนำ หรือ ประกัน ก็ได้ บริษัท หรือ ผู้แทนบริษัท ต้อง รับ ขาย หรือ จำหน่าย กรรมสิทธิ์ ซึ่ง มีอยู่ ใน สมบัติ เหล่า นั้น เสีย ให้เสร็จ ภายใน ๓ ปี นับตั้งแต่วันที่ สมบัติ เหล่า นั้น ตก มาอยู่ ใน กรรมสิทธิ์ ของ บริษัท หรือ ผู้แทน บริษัท

ความ ใน ข้อนี้ มิให้ พัง ถือว่า เป็น ความ อนุญาต ให้ บริษัท หรือ ผู้แทน บริษัท มี อำนาจ เข้ายึด ถือ เป็น เจ้า ของ ที่ดิน หรือ ตึก เรือน เช่น ว่ามานี้ ด้วยวิธี อย่างอื่น ที่ ผิด จาก ระเบียบ ที่ บัญญัติไว้ ในกฎหมาย

ข้อ ๘ ห้ามมิให้ มี หุ้นส่วน ใน เงินทุน ของ บริษัท ตก อยู่ ใน มือ คน ใน บังคับต่าง ประเทศ ซึ่ง มี หนังสือ ตั๋วสัญญา ทาง พระราชไมตรี อนุญาต ให้ ใช้กฎหมาย สำหรับ ชาติ ได้ ใน กรุงสยาม นั้น เป็น เจ้าของ โดยตรง หรือ โดยทาง ไต ๆ มาก เกิน กว่า ๑ ใน ๓ แห่ง จำนวน เงินทุน ที่ กำหนด ไว้ สำหรับ บริษัท ถ้า บริษัท มีความ เดิมด กระทำผิด ต่อ ข้อ ที่ บังคับ ไว้ นี้ จน เมื่อ ไต จะ คั้น อำนาจ พิเศษ ที่ พระราชทาน ไว้ ตาม ประกาศ นี้ เสีย จาก บริษัท เมื่อ นั้น

ข้อ ๙ ถ้า บริษัท เอา ทรัพย์สิน บัด ของ บริษัท จำนำ หรือ เป็น ประกัน อย่าง หนึ่ง อย่าง ไต บริษัท ต้อง นำ ความ จด ทะเบียน ที่ กระทรวง เกษตรธิการ ทุก ครั้ง แด ใน ทะเบียน นั้น ให้ จด ประเภท ทรัพย์สิน บัด ที่ จำนำ หรือ เป็น ประกัน จำนวน เงิน ที่ กู้ แด ข้อ ผู้ รับ จำนำ หรือ เจ้า หนี้ นั้น ไว้ โดย ย่อ ดวย ถ้า ละเลย ไม่ กระทำ ตาม ที่ บังคับ ไว้ นี้ ให้ ถือ ว่า การ จำนำ หรือ ประกัน นั้น เป็น อัน ใช้ ไม่ได้ ตาม กฎหมาย

ข้อ ๑๐ บริษัท ต้อง มี เงิน ตำ รong เมื่อ ขาด ไว้ จำนวน หนึ่ง เมื่อ ถึง คราว แจก กำไร ทุก ๆ ครั้ง ต้อง ชัก เอา เงิน จาก เมื่อ กำไร ของ บริษัท ไม่น้อย กว่า ๑๐๐ ละ ๑๐ มา บวก เข้า ไว้ ใน เงิน ตำ รong จน กว่า เงิน นั้น จะมี จำนวน เท่า ๑ ใน ๓ ของ จำนวน เงินทุน เดิม ของ บริษัท

เงินสำรองนี้ ถ้าจะใช้หาทำไร ต้องเอาไปลงทุนได้แต่ในการ
ที่มีหลักฐานมั่นคงแต่ไม่มีลักษณะเป็นการเสี่ยงทาย เช่นใบกู้เงิน
ของรัฐบาลหรือใบกู้เงิน หรือหุ้นส่วนของบริษัทที่ได้หาทำไร
แจกกันโดยปรกติถึงสามครั้งมาแล้วนั้น เป็นต้น

ข้อ ๑๑ เมื่อถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม และวันที่ ๓๐ กันยายน
บริษัทต้องทำบัญชีรายงานตามแบบที่ต่อท้ายนี้ หรือคล้ายกันที่สุด
ที่สามารถจะทำได้ นำยื่นต่อกระทรวงเกษตรธิการภายใน ๓๐ วัน ถัด
วันกำหนดนี้ไป สำหรับรักษาไว้ฉบับหนึ่งเสมอทุกปี แลคัด
สำเนาบัญชีนั้นปิดไว้ในที่คนไปมาเห็นได้โดยง่าย ในที่ทำการ
ของบริษัท ทั้งที่จดทะเบียนรัฐบาลแต่ไม่ต้องจดทะเบียน แห่งละ
ฉบับทุกๆ ตำบล ถ้าสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของบริษัทคนใดจะ
ต้องการสำเนาบัญชีรายงานนี้ บริษัทต้องยอมให้ โดยเรียกเอา
ราคาไม่เกินกว่าฉบับละ ๕๐ สตางค์

ว่าด้วยหุ้นและผู้ถือหุ้น

ข้อ ๑๒ บรรดาหุ้น (แชร์) ของบริษัท ที่บริษัทจะจำหน่าย
ให้บุคคลรับไปเป็นผู้ถือหุ้น ต้องให้ได้รับตัวเงินครบตามราคา
ประจำหุ้นนั้นเสียก่อนจึงจำหน่ายได้

ข้อ ๑๓ หุ่น (แชร์) ของ สมาชิกใน บริษัท ทุกคน นั้น ต้อง ถือ
ว่าเป็น สัมบัติ อัน พึ่ง เคลื่อน จาก ที่ใด แต่ใช้ โอน ต่อกันได้ ตาม
ข้อ บังคับ ที่ กำหนดไว้ ใน ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ นี้
แต่ต้อง มีเลข ประจำ หุ่น ทุก ๆ หุ่น เป็น สำคัญ

ข้อ ๑๔ ใบ สำคัญ คู่มือ สำหรับ การ ถือ หุ่น ทุก ฉบับ ต้อง มีตรา
ของ บริษัท ประทับ เป็น สำคัญ แต่ ต้อง มีคำชี้แจง ชื่อ สมาชิก ผู้ที่ ถือ
หุ่น เลข ลำดับ ประจำ หุ่น ที่ กล่าวในใบ สำคัญ นั้น

ข้อ ๑๕ การ โอน หุ่น นั้น ถ้า ยังไม่ได้ จัด การ โอน อัน ปรากฏ
ชื่อ แถบ บาด บ้าน ของ ผู้รับ โอน ลงไว้ ใน สมุด บัญชี ของ บริษัท เป็น สำคัญ
แล้ว จะ ยกเอา ความ ที่ โอน นั้น มา ใช้ เป็น หลักฐาน ต่อ สู้ กับ บริษัท หรือ
กับ คน อื่น ไม่ได้

ข้อ ๑๖ ถ้า ผู้ใด โอน หุ่น ของ ตน ที่ ชำระ เงิน ค่า หุ่น ยังไม่ ครบ
ไป ให้ แก่ คน อื่น ผู้นั้น ต้อง อยู่ ใน เกณฑ์ เป็น ประกัน จำนวน เงิน ที่ ยัง
ชำระ ไม่ ครบ นั้น ต่อ บริษัท ต่อ ไป อีก ๒ ปี นับ จาก วันที่ โอน นั้น แต่ ห้าม

๑ มิให้ สมาชิก คนใด ที่ ออก จาก บริษัท แล้ว มี ส่วน ต้อง รับ ใช้
ใน บรรดา หุ้น หุ้น หรือ ความ รับผิดชอบ ของ บริษัท ที่ มี ขึ้น ใน ภาย หลัง เวลา
ที่ ผู้ นั้น ขาด จาก สมาชิก

๒ มิให้สมาชิกคนใดที่ออกจากบริษัทแล้ว มีส่วนต้องใช้เงิน ทุน ทุน บริษัท นอกจาก เมื่อ มี เหตุ จำเป็น เช่น เมื่อ คัด เห็น ว่า บรรดา สมาชิก ที่ ยัง อยู่ ใน บริษัท นั้น ไม่ มีความ สามารถ ที่ จะ ออกเงินใช้ ทุน ทุน นั้น ได้ ตาม ข้อ บัง คับ ใน ประกาศ พระ ราช ทาน อำ นาจ พิเศษ นี้ แด ตาม หนังสือ กำหนด ข้อ บัง คับ ของ บริษัท

ข้อ ๑๗ ถ้าใน ข้อ บัง คับ ของ บริษัท มี อนุญาต ให้ ทำ ได้ ให้ บริษัท มี อำนาจ ออก ใบ สำคัญ คือ แชร่วอแรนต์ (ซึ่ง ต่อ ไป จะ เรียกว่า ใบ เดร้ง สำหรับ หุ้น) เปน ใบ เดร้ง สำหรับ หุ้น ที่ ได้ ชำระ เงิน ครบ แล้ว มี ตรา ของ บริษัท ประทับ เปน สำคัญ และมี คำ ชี้แจง ไว้ ว่า ผู้ ถือ ใบ เดร้ง สำหรับ หุ้น เปน ผู้ มี กรรมสิทธิ์ ใน จำนวน หุ้น ที่ ก่อตัว ไว้ ใน ใบ เดร้ง นั้น

หุ้น อย่าง นี้ ถ้า จะ โอน กัน เปน แต่ มอบ ใบ เดร้ง สำหรับ หุ้น ให้ แก่ กัน ก็ ใช้ ได้

ข้อ ๑๘ ถ้าใน ข้อ บัง คับ ของ บริษัท มิ ได้ กำหนด ไว้ อย่าง ใด อย่าง หนึ่ง ให้ ถือ ว่า ผู้ ที่ ถือ ใบ เดร้ง สำหรับ หุ้น นั้น มี หลัก ฐาน สม ควร เปน สมาชิก ใน บริษัท ได้ ทุก คน แต่ จะ เปน สมาชิก อย่าง มี กรรมสิทธิ์ เต็ม ตาม อัตรา หรือ แต่ เฉพาะ อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด นั้น ต้อง แດว แต่ ที่ กำหนด ไว้

ใน ข้อ บังคับ ของ บริษัท แต่ห้ามมิให้สมาชิก อย่าง นี้ มีกรรมสิทธิ์
ที่จะ รับตำแหน่ง เป็น ผู้อำนวยการ หรือ เป็น ผู้จัดการ ของ บริษัท โดย
อาไศรยเหตุที่ เป็น ผู้ มี หุ้น มาก ตาม จำนวน ที่มี แจ้ง ใน ใบเสร็จ สำหรับ
หุ้น ถึงแม้ว่า ข้อ บังคับ ของ บริษัท จะ กำหนดไว้ว่า ผู้ ที่ ถือหุ้น มาก
เช่น นั้น ควร จะ รับ ตำแหน่ง นั้น ๆ ได้ ก็ให้เป็นไม่ได้

ข้อ ๑๙ บริษัท ต้อง จัดให้ มี สมุด บัญชี สำหรับ จด รายงาน แด ชื่อ
สมาชิก ของ บริษัท ไว้ เป็น หลัก ฐาน ข้อ ความ ที่ ต้อง จด นั้น ดังนี้

๑ ชื่อสมาชิก คำบด บ้าน ทาง ท่ามาหากิน ถือ หุ้น อยู่ กี่หุ้น
เลข ลำดับ ประจำหุ้น ๆ ได้ ได้ ส่ง เงิน ค่า หุ้น ไว้ แล้ว เท่าใด หรือ มี
สัญญา พิเศษ ให้ นับว่า หุ้น ที่ ถือ นั้น เป็น หุ้น อย่าง ที่ ได้ ส่ง เงิน ค่า หุ้น ไว้ แล้ว
แต่ เป็น เงิน เท่าใด

๒ วันที่ จด ชื่อ เป็น สมาชิก ใน สมุด บัญชี ของ บริษัท

๓ วันที่ ออก จาก สมาชิก ใน บริษัท

ข้อ ๒๐ เมื่อ จะ ออก ใบเสร็จ สำหรับ หุ้น รายใด บริษัท ต้อง ถอน ชื่อ
ผู้ ที่ ถือ หุ้น นั้น ออก เสีย จาก สมุด บัญชี สมาชิก ทุก แห่ง ผู้ นั้น ได้
ขาด จาก สมาชิก ของ บริษัท ตั้ง แต่ วัน นั้น แล้ว ให้ จด รายงาน ลง ไว้ ใน
สมุด นั้น ดังนี้

๑ ความว่าได้ขอใบเสร็จสำหรับ หุ่น

๒ เป็นจำนวนที่ หุ่น มีเลขประจำหุ่นเท่าไร

๓ วันที่ขอใบเสร็จสำหรับ หุ่น

ข้อ ๒๑ ผู้ที่ถือใบเสร็จสำหรับ หุ่น ย่อมมีอำนาจที่จะขอ

ให้บริษัทจดทะเบียน สมาชิกใน สมุด บัญชีสมาชิก แต่ต้อง นำใบเสร็จ

สำหรับ หุ่น มาส่งคืนให้บริษัท ถอน จาก บัญชีเสียก่อน แต่ต้อง

ปฏิบัติให้ถูกต้อง ตาม ข้อบังคับ ของ บริษัทในส่วนนั้น

ถ้าบริษัท ยอมจดทะเบียน ผู้ถือใบเสร็จสำหรับ หุ่น คนใดคนหนึ่ง

ลงใน บัญชี สมาชิก โดยไม่ได้รับใบเสร็จสำหรับ หุ่น ของ คน นั้น

มา ถอน จาก บัญชีเสียก่อน ความเสียหายที่ บุคคล ผู้ใด ๆ จะพึงได้

รับ เพราะ ความ ละเลย ของ บริษัท เช่น นั้น ต้อง เป็น ภัย อยู่กับ บริษัท ทั้งสิ้น

ข้อ ๒๒ สมุด บัญชีชื่อ สมาชิก นั้น ต้องให้สมาชิก ของ บริษัท มี

อำนาจ ตรวจสอบ ใน ระหว่าง เวลาที่ บริษัท ทำ การ ตาม ขวรมตา

ได้เสมอ แต่ บริษัท จะ ตั้ง ข้อ บังคับ ที่ สมควร แก่การในส่วนนี้ก็ได้

แต่ จะ เห็น สมควร งด การ เปิด บัญชีนี้ไว้ เป็น ครั้ง คราว

ซึ่ง รวมกัน ทั้ง ไม่เกิน กว่า ๓๐ วัน ก็ได้

ข้อ ๒๓ ถ้าในการ ทำ บัญชี ใน สมุด บัญชีชื่อ สมาชิก ที่

บริษัท รักษา อยู่ นั้น มีการ จด ชื่อ หรือ ละเว้นไม่จด ชื่อ บุคคล ผู้ใด ๆ

โดยเป็น การ หนี โกง หรือโดย เหตุอื่นที่ไม่สมควร ก็ได้ หรือ ละเลยไว้ให้

เนิน ซ้ำ เกิน กว่า สดมควร ใน การจด หรือ ถอน ชื่อ บุคคล ผู้ที่ ขาด
จาก สมาชิก ของ บริษัท แล้ว ก็ดี เมื่อ มี เหตุ ชั้น เช่น นี้ ให้
บุคคล หรือ สมาชิก ที่ ได้รับความ เดือด ร้อน หรือ สมาชิก คนใด ของ
บริษัท หรือ บริษัท เอง มี อำนาจ ร้อง ค่ำ คัด ขอให้ ค่ำ มี ค่ำ ตั้ง
ให้ เปลี่ยน แก่ ชื่อ ความ ใน สุ่มต บานชีนั้น ให้ ถูก ต้อง

ค้ำ จะ ยก ค่ำ ร้อง แด บังคับ ให้ ผู้ ร้อง เสีย ค่ำ ฤชา หรือ ไม่ ต้อง
เสีย ก็ได้ หรือ ถ้า ค่ำ เห็น เปน ที่ พอใจ ว่า ค่ำ ร้อง นั้น ชอบ ด้วย ยุติธรรม
ค้ำ จะมี ค่ำ ตั้ง ให้ เปลี่ยน แก่ ชื่อ ความ ใน สุ่มต บานชีนั้น ให้ ถูก ต้อง
แด บังคับ ให้ บริษัท เสีย ค่ำ ฤชา ทั้ง สิ้น ทั้ง ค่ำ เสีย หาย ที่ พัง มี แก่
ผู้ ที่ ได้รับความ เดือด ร้อน นั้น ด้วย ก็ได้

ใน ระหว่าง พิจารณา คัด ที่ ถ้าว ใน ชื่อ นี้ ค้ำ มี อำนาจ ที่ จะ
คัด สิ้น ใน บรรดา ชื่อ วิภา ที่ เกี่ยว ด้วย กรรมสิทธิ์ ของ คู่ ความ คน
ใด ๆ ที่ จะ ขอให้ บริษัท จด ชื่อ หรือ ละ เว้น ไม่ จด ชื่อ ลง ใน สุ่มต
บานชี ชื่อ สมาชิก แด มี อำนาจ คัด สิ้น ใน บรรดา เรื่อง ที่ จำ เปน หรือ สดมควร
ต้อง คัด สิ้น ใน การ เปลี่ยน แก่ ชื่อ ความ ใน สุ่มต บานชีนั้น ให้ ถูก ต้อง ได้

ข้อ ๒๔ สุ่มต บานชี ชื่อ สมาชิก ของ บริษัท นั้น ให้ ถือ ว่า เปน พยาน
ใน ชั้น แรก แห่ง ชื่อ ความ ที่ ได้ จด ไว้ ใน นั้น ตาม ที่ บังคับ หรือ
อนุญาต ไว้ ใน ประกาศ พระราช ทาน อำนาจ พิเศษ นี้

ข้อ ๒๕ ถ้าข้อบังคับของบริษัทที่ได้ทำไว้แต่เดิม หรือที่บริษัทได้มีความตกลงพิเศษเปลี่ยนแปลงแก้ไข อนุญาตให้ทำได้ บริษัทตกลงเป็นการพิเศษ คือ จะเพิ่มเงินทุนของบริษัทโดยวิธีทวีจำนวนเงินประจำหุ้น หรือออกหุ้นใหม่ก็ได้ แต่การที่จะเพิ่มเงินทุนเช่นนี้ บริษัทต้องได้รับเงินค่าหุ้นเดิมที่ได้จดทะเบียนแล้ว มาไว้ครบแล้วจึงจะทำได้

ข้อ ๒๖ ถ้าบริษัทได้ตกลงเป็นพิเศษ ในการจะเพิ่มเงินทุนของบริษัทเช่นนี้แล้ว บริษัทต้องนำความตกลงนั้นไปจดทะเบียนที่กระทรวงเกษตรราธิการ ไว้เป็นหลักฐานภายใน ๑๔ วัน ตั้งแต่วันที่ได้ตกลง

ข้อ ๒๗ ถ้าข้อบังคับของบริษัทที่ได้ทำไว้แต่เดิม หรือที่บริษัทได้มีความตกลงพิเศษเปลี่ยนแปลงใหม่นั้น อนุญาตให้ทำได้ บริษัทจะตกลงเป็นการพิเศษ คือจะลดเงินทุนลงมาไม่ต่ำกว่าครึ่งจำนวนเดิมก็ได้ เมื่อมีความตกลงพิเศษเช่นนี้ บริษัทต้องนำความไปจดทะเบียนที่ กระทรวงเกษตรราธิการ เป็นหลักฐานภายใน ๑๔ วัน ตั้งแต่วันที่ได้ตกลง แต่ต้องประกาศในหนังสือพิมพ์จดหมายเหตุที่ออกแพร่หลาย ในกรุงสยามด้วย

ข้อ ๒๘ เมื่อได้ประกาศ เรื่อง จะ ถด เงิน ทุนใน หนังสือพิมพ์จดหมาย เหตุ ดังนี้แล้ว ถ้า ไม่มีผู้ใด ตั้ง คำคัดค้านใน เรื่อง นั้น มายัง บริษัท ภายใน ๒ เดือน ก็ให้ พัง ถือว่า ไม่มีผู้ใดคัดค้าน ถ้า หากมี คำคัดค้าน เกิดขึ้น บริษัท ต้อง จัด การ แก้ไข ให้ ตก ลง กัน โดย ใช้หนี้ หรือ ทำ ประคณ ให้ เป็น ที่ พอ ใจ ผู้คัดค้านจน ถอน คำ คัดค้าน นั้น เสีย แล้ว จึง จะ จัด การ ถด เงิน ทุน ของ บริษัท ได้

ว่าด้วยวิธีจัดการ บริษัท

ข้อ ๒๙ วิธีจัดการ บริษัท นั้น ต้อง ทำ ตาม ระเบียบ ที่ กำหนด ไว้ ใน ข้อ บังคับ ของ บริษัท แต่ ถ้า ใน ข้อ บังคับ นั้น มี ข้อใด ๆ ที่ ขัด กับ น้ำที่ หรือ ความ รับ ผิด รับ ชอบ ของ บริษัท หรือ ศมาชิก ของ บริษัท ตาม ที่ กำหนด ไว้ ใน ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ นี้ ต้อง ถือว่า ข้อ ความ เหล่า นั้น เป็น อัน ใช้ ไม่ได้

ข้อ ๓๐ ถ้า บริษัท จะ เปลี่ยน แก่ ข้อ ความ ใน ข้อ บังคับ ของ บริษัท ก็ได้ หรือ จะ ตั้ง ข้อ บังคับ ขึ้น ใหม่ แทน หรือ เพิ่ม เติม ข้อ บังคับ นั้น ก็ได้ ต้อง ได้ ความ ตก ลง พิเศษ ใน ที่ ประชุม ของ บริษัท เสีย ก่อน จึง ทำ ได้ แล ความ ตก ลง พิเศษ นั้น ต้อง นำ ไป จด ทะเบียน ที่ กระทรวง เกษตรธิการ เป็น หลักฐาน ภายใน ๑๔ วัน ตั้งแต่วันที่ ตก ลง

ข้อ ๓๑ เงิน ผลประโยชน์ที่ แบ่งปัน แจก ตาม ผู้ที่ ถือ หุ้น นั้น
ต้อง เป็น เงิน กำไร ที่ เกิด จาก กิจ การ ของ บริษัท อย่าง เดียว

ข้อ ๓๒ ภายใน ๖ เดือน ตั้งแต่วันที่ ได้ ทำการ จด ทะเบียน
ตามที่ ได้ บังคับ ไว้ ใน ข้อ ๒ บริษัท ต้อง มี การ ประชุมใหญ่ ที่ สมาชิก
ของ บริษัท มาประชุม พร้อม กัน ได้ ทุกคน แต่ ต้อง มี การ ประชุม เช่น นั้น
ไม่น้อย กว่า ปี ละ ครั้ง เสมอ ทุก ปี

ข้อ ๓๓ เมื่อ มี สมาชิก ที่ ถือ หุ้น ไม่น้อย กว่า ๑ ใน ๕
ของ จำนวน หุ้น ทั้ง หมด ที่ บริษัท ออก อยู่ แล้ว พร้อม กัน มี หนังสือ
ขอ ให้ มี การ ประชุม พิเศษ บริษัท ต้อง นัด ประชุม ให้ ตาม ประสงค์
ใน หนังสือ ที่ ขอ ให้ มี การ ประชุม นั้น ต้อง บอก เรื่อง ที่ จะ ให้ ที่
ประชุม ปรึกษา ไว้ ให้ ถัด ก่อน

ข้อ ๓๔ ใน การ ออก คะแนน ความ เห็น ใน ที่ ประชุม นั้น ถ้า ใน
ข้อ บังคับ ของ บริษัท มี ไว้ ว่า สมาชิก ที่ จะ มี อำนาจ ออก ความ เห็น ได้
จำ ต้อง เป็น ผู้ ถือ หุ้น มาก ถึง ที่ กำหนด ไว้ ใน ข้อ บังคับ เท่าใด ๆ
เช่น นั้น ก็ ให้ สมาชิก ที่ ถือ หุ้น อยู่ น้อย กว่า ที่ กำหนด นั้น มี อำนาจ
รวม กัน จน มี จำนวน หุ้น มาก ถึง ที่ กำหนด แล มอบ ฉันทะ ให้ สมาชิก
ใน พวก เดียว กัน คนหนึ่ง เป็น ผู้ ประชุม ลง คะแนน ความ เห็น แทน
ใน ที่ ประชุม ของ บริษัท ได้ ทุก ครั้ง

ข้อ ๓๕ ถ้า บริษัท จะ ทำ ความ ตก ลง ด้วย เรื่องใด ๆ เปน การ พิเศษ
ต้อง มี วิธี ดัง นี้

ต้อง เอา เรื่อง ขึ้น ปฤกษา ใน ที่ ประชุม ใหญ่ ของ บริษัท ใน หมาย นัด
ให้ สมาชิก ทั้ง หาย มา ประชุม นั้น ต้อง ระบุ เรื่อง ที่ จะ ปฤกษา ไว้
โดย ชัด เจน สมาชิก ที่ จะ ออก ความ เห็น ได้ ต้อง เปน ผู้ ที่ มี อำนาจ ออก
คะแนน ความ เห็น ได้ ใน ที่ ประชุม ของ บริษัท สมาชิก ที่ มา เอง ไม่ได้
จะ มอบ ฉันทะ ให้ คน อื่น แทน ก็ได้ แต่ การ มอบ ฉันทะ นี้ ต้อง แล้ว แต่
กฎหมาย หรือ ข้อ บังคับ ของ บริษัท อนุญาต จึง ทำ ได้ ความ ตก ลง นั้น
ต้อง มี คะแนน ของ ฝ่าย ที่ เห็น ชอบ มากกว่า ฝ่าย ที่ ไม่ เห็น ชอบ สอง เท่า
จึง จะ ใช้ ได้ เมื่อ ทำ พิธี ขึ้น แรก ดัง นี้ แล้ว ถัด วัน ประชุม นั้น ไป ไม่
เร็ว กว่า ๑๔ วัน แต่ ไม่ ช้า กว่า เดือน ครั้ง ต้อง มี การ ประชุม ใหญ่
ดัง นี้ สำหรับ สอบ ความ ที่ ตก ลง นั้น อีก ชั้น หนึ่ง ใน หมาย นัด ประชุม
ครั้ง หลัง นี้ ต้อง ระบุ ความ ที่ ตก ลง นั้น โดย เต็ม แต่ ถ้า ใน ที่
ประชุม คราว หลัง นี้ มี คะแนน ความ เห็น ของ ผู้ ที่ มา ประชุม เอง แด
ของ ผู้ ที่ รับ ฉันทะ แทน คน อื่น ยื่น เห็น ชอบ ตาม ความ ที่ ตก ลง นั้น
มากกว่า คะแนน ของ ผู้ ที่ ไม่ เห็น ชอบ ๒ เท่า ก็ ให้ ถือ ว่า ความ
ตก ลง นั้น เปน อัน ใช้ ได้

ข้อ ๓๖ บริษัท ต้อง ทำ บัญชี งบ ราย ได้ ราย เลี้ยว ของ บริษัท
เล่ม ๑ ทุก ปี อย่าง น้อย ที่ สุด ต้อง ทำ ปี ละ ครั้ง ใน เวลา ที่ สิ้น ปี

ข้อ ๓๗ เมื่อได้ทำบัญชี งบรายได้รายจ่ายขึ้นแล้ว บริษัท
ต้องตั้งพนักงานสารบัญชี คนหนึ่ง หรือ หหลายคน ภายใน ๒ เดือน
สำหรับตรวจสอบว่า บัญชีนั้น ได้ทำขึ้นโดยถูกต้องทุก อย่าง
แสดงชื่อ เป็นพยานไว้ ใน นั้นเป็นสำคัญ

ข้อ ๓๘ ภายใน ๓ เดือน ตั้งแต่วันที่ได้ทำบัญชีงบรายได้รายจ่าย
ของ บริษัท ใดๆ ต้องเอา บัญชีนั้น ออกแสดง ในที่ ประชุมใหญ่
ของบริษัท ขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย แลรับ รอง ให้เป็น อันใช้ได้

ข้อ ๓๙ ให้ สมาชิก แล เจ้า หั้น ของ บริษัท มีอำนาจ เรียกเอา สำเนา
บัญชี งบรายได้รายจ่าย นั้นได้ทุกคน โดยต้องให้ ค่าธรรมเนียม
แก่บริษัท ฉบับ ละ ๒๕ สตางค์

ข้อ ๔๐ บัตร หมายถึง แลใบ ประกาศแจ้ง ความ แล หนังสือ คำสั่ง
แล หนังสือ ต่าง ๆ ที่ จะต้อง ส่งไป ยัง บริษัท นั้น ถ้า เอาไป ส่ง ยัง ที่
ทำการ ของ บริษัท คำบดที่ได้ จด ทะเบียน แล้ว หรือ ส่ง ทางไปรษณีย์
อย่าง หนังสือ ฝาก ที่ จด ทะเบียนไปรษณีย์เป็น สำคัญ ดัง หลัง ถึง
บริษัท ณที่ ทำ การ คำบด นั้น ก็ เป็นใช้ได้

ข้อ ๔๑ บริษัท ต้อง มีสมุดสำหรับ จด รายงาน ความ ตลอดจน แล การ
ต่าง ๆ ที่ได้ทำใน ที่ ประชุม ของ บริษัท แลใน ที่ ประชุม ผู้ อำนวย การ
หรือผู้ จด การ ของ บริษัท ไว้ ทุก ครั้ง

ข้อ ๔๒ ที่นำสถานที่ทำการของบริษัท ต้องมีป้ายชื่อบริษัท กับคำต่อท้ายว่าทุนจำกัด เป็นภาษาไทย อ่านได้ชัด เขียน หรือ ปัดไว้ เป็นสำคัญทุกตำบล แต่ให้มีชื่อเช่นนั้นเป็นภาษาไทย ประจำดวงตราของบริษัท สำหรับประทับในสรรพหนังสือแจ้งความ หนังสือเอกสาร แด่บัญชี แด่ตัวใบเสร็จ แด่หนังสือต่าง ๆ ที่จะมีจากบริษัททุกฉบับ

ว่าด้วย ใบกู้เงินช่วยทุนบริษัท (ดีเบนเชอร์)

ข้อ ๔๓ ถ้าบริษัทจะออกใบกู้เงิน ต้องได้รับความตกลงพิเศษในที่ประชุมใหญ่ของบริษัท ตามวิธีที่กล่าวไว้ในข้อ ๓๑ แล้วจึงจะทำได้

ข้อ ๔๔ จำนวนเงินที่จะกู้ขึ้น ต้องไม่ให้เกินกว่าจำนวนเงินทุนของบริษัท ที่ผู้ถือหุ้นได้ชำระไว้แล้ว ถ้าบัญชีงบรายได้รายจ่ายของบริษัท คราวสุดท้ายมีปรากฏว่าบริษัทคงมีทรัพย์สินสมบัติเป็นราคาน้อยกว่า จำนวนเงินทุนที่ได้ชำระกันไว้แล้วเช่นนั้น จำนวนเงินที่จะกู้ด้วยออกใบกู้ขึ้น ต้องไม่ให้เกินกว่าราคาทรัพย์สินสมบัติของบริษัทที่มีแจ้งอยู่ในบัญชีนั้น

ข้อ ๔๕ จำนวนเงินประจำใบกู้ฉบับหนึ่ง ต้องไม่ต่ำกว่า ๕๐ บาท แต่ผู้ที่ถือใบกู้ต้องเข้าใจว่า ต้องได้ส่งเงินครบตามจำนวนในใบกู้แล้ว จึงจะนับว่ามีอำนาจเป็นผู้ถือใบกู้ขึ้นได้

ข้อ ๔๖ บรรดาหนังสือ ประกาศ แด่หนังสือ พรรณนา การ
สำหรับ ชักชวน ให้คน ทั้งหลาย ลง ชื่อ รับ ถือ ใบ กู้ เงิน ของ บริษัท นั้น
ต้อง มี ข้อ ความ ดัง นี้ ทุก ฉบับ คือ

- ๑ จำนวนเงิน ที่ จะ กู้
- ๒ จำนวน ใบ กู้ ที่ จะ ออก
- ๓ จำนวน เงิน ประจำ ใบ กู้
- ๔ อัตรา ดอก เบี้ย
- ๕ วิธี แด่ กำหนด เวลา ที่ จะ ได้ ใบ กู้
- ๖ ถ้า บริษัท ได้ ออก ใบ กู้ แล้ว บริษัท ยัง เป็น หนี้ เงิน ตาม ใบ
กู้ เหล่านั้น อยู่ เท่าไร
- ๗ บริษัท จะ ออก ใบ กู้ ทอด ตลาด เป็น ราคา ฉบับ ละ เท่าไร
- ๘ วิธี แด่ กำหนด เวลา ที่ ผู้ ถือ ใบ กู้ จะต้อง ส่ง เงิน ให้ ครบ ตาม จำนวน
ใบ กู้
- ๙ จำนวน เงิน ทุน ของ บริษัท ที่ ประกาศ ไว้ แด่ จำนวน เงิน ทุน ที่ ได้
รับ ไว้ แล้ว

๑๐ จำนวน ราคา ทรัพย์สิน สมบัติ แด่ ราย ได้ ของ บริษัท ตาม บัญชี บ ราย
ได้ ราย จ่าย คราว สุดท้าย

๑๑ ชื่อ ลัทธิ กติ แด่ ตำบล บ้าน ของ ผู้ อำนวยการ บริษัท แด่ ของ
พนักงาน สารบาณ ชี้ สำหรับ ตรวจ สอบ สรรพ บาณ ชี้ ของ บริษัท

ข้อ ๔๗ หนังสือคู่มือที่จะออกให้แก่ผู้ถือใบกุ่มนั้น ต้อง
 ปรบัตรา ของ บริษัท แด มีข้อ ความ ตาม ที่ หมาย ตั้ง แด (๑) ถึง (๕)
 ในข้อ ๔๖ แด ต้อง มีข้อ ผู้ ถือ แด จำนวน ใบ กุ่ม ที่ เกี่ยว ข้อง

ข้อ ๔๘ ถ้าจะโอนใบกุ่มไปให้คนอื่น ต้องให้ มี ข้อ ความ ที่ โอน
 แด มีข้อ แด ตำบล บ้าน ของ ผู้ ที่ รับ โอน นั้น จด เปน รายงาน ลง ไว้ ใน
 สมุค ฃาญชี สำหรับ ใบ กุ่ม ของ บริษัท เปน หดัก ฐาณ ถ้า ยัง มิ ได้ ทำ เช่น นั้น
 การ ที่ โอน นั้น เปน อัน ใ้ สำหรับ บริษัท หรือ สำหรับ บุคคต ผู้ อื่น มิ ได้

ข้อ ๔๙ ในส่วนใบกุ่มที่ บริษัท ได้ รับ เงิน ครอบ แลว นั้น ให้ บริษัท
 มี อำนาจ ออก ใบ สำคัญ คือ ใบ กุ่ม ปรบัตรา ของ บริษัท เปน สำคัญ แด
 มี คำ ชี้ แง ใน นั้น ว่า ผู้ ถือ ใบ กุ่ม มี กรรม สิทธิ ตาม จำนวน ใน ใบ กุ่ม นั้น

ใบ กุ่ม อย่าง นี้ ถ้า จะ โอน กัน เปน แด มอบ ใบ กุ่ม ให้ แก กัน ก็ ใ้
 ได้ ใน ใบ กุ่ม ต้อง มี ข้อ ความ ตาม ที่ หมาย ตั้ง แด (๑) ถึง (๕)
 ในข้อ ๔๖ ทุก ฉบับ

ว่าด้วยการเลิกบริษัท แด การชำระ ฃาญชี บริษัท

ข้อ ๕๐ บริษัท นี้ จะ ต้อง เลิก ด้วย เหตุ อย่างใด อย่าง หนึ่ง
 เหล่า นี้ คือ

๑ เมื่อ บริษัท ได้ มี ความ ตก ลง พิเศษ ใน พวค ของ บริษัท ว่า จะ
 เลิก บริษัท

๒ เมื่อ มี เหตุ ที่ จะ ต้อง เลิก ตาม ความ ใน ข้อ บังคับ ของ บริษัท

๓ เมื่อ บริษัท มี หนี้สิน เกิน กำลัง ทรัพย์ สัมบัติ ต้อง พ้อง ถ้ม

๔ เมื่อ ต้อง เรียก คืน หนี้สิน พระ ราชทาน อำนาจ พิเศษ นี้ จาก บริษัท

ข้อ ๕๑ เมื่อ เลิก บริษัท ลง เวลใด ๆ ผู้ อำนวยการ ของ บริษัท ต้อง มี หนี้สิน แจก ความ ไป ยัง สมาชิก ทุกคน บรรดา ที่ มี ชื่อ อยู่ใน สมุช ภาณูชี่ สมาชิก ของ บริษัท แล ต้อง ประกาศ ความ ที่ เลิก เปน บริษัท ใน หนี้สิน พิมพ์ จดหมาย เหตุ ที่ ออก แพร่ หลาย อยู่ใน กรุง สยาม ด้วย ใน เวลานั้น ๆ

ข้อ ๕๒ เมื่อ เลิก บริษัท ลง แล้ว ให้ ถือ ว่า บริษัท ยังมี ตัว อยู่ ต่อ ไป ชั่ว คราว สำหรับการ รวบรวม แล ชำระ ภาณูชี่ ของ บริษัท กว่า จะ ดำ เริ่จ

ข้อ ๕๓ ถ้า บริษัท ต้อง เลิก ลง เพราะ ประการ ที่ ๑ หรือ ที่ ๒ ตาม ข้อ ๕๐ ให้ ที่ ประชุมใหญ่ ของ พวก สมาชิก ใน บริษัท เลือก ตั้ง ผู้ จัด การ เลิก สำหรับ ชำระ ภาณูชี่ บริษัท ให้ ดั้น เชน นั้น ขึ้น ถ้า บริษัท ต้อง เลิก ลง เพราะ ประการ ที่ ๓ หรือ ที่ ๔ ต้อง ให้ ศาล เลือก ตั้ง

อนึ่ง ถ้า เห็น ว่า การ ที่ ที่ ประชุมใหญ่ ของ บริษัท จะ ตั้ง ผู้ จัด การ เลิก สำหรับ ชำระ ภาณูชี่ นั้น เปน การ เน้น ข้ำ กว่า ที่ ควร พวก สมาชิก ที่ ถือ หุ้น นับ รวม กัน เท่า ๑ ใน ๒๐ ในทุน ของ บริษัท ที่ ได้ ส่ง เงิน ครบ แล้ว จะ ร้อง ขอ ให้ ศาล เลือก ตั้ง ให้ ก็ได้

ข้อ ๕๔ ผู้จัดการชำระบัญชีเด็กบริษัทที่ศาลไม่ได้เลือกตั้งนั้น พวกสมาชิกบริษัทจะมีการประชุมใหญ่ตกลงให้ออกเสียจากหน้าที่ แะหาคนอื่นแทนก็ได้ แต่บรรดาผู้จัดการชำระบัญชีเด็กบริษัทที่ศาลได้เลือกตั้งหรือไม่ได้เลือกตั้งก็ตาม ถ้ามีพวกสมาชิกที่ถือหุ้นนับรวมด้วยกันเท่า ๑ ใน ๒๐ ในทุนของบริษัทที่ได้รับเงินครบแล้ว ร้องขอให้ศาลให้ศาลมีอำนาจบังคับให้ออกจากหน้าที่ แะหาคนอื่นแทนก็ได้

ข้อ ๕๕ เมื่อตั้งผู้จัดการหรือเปลี่ยนผู้จัดการชำระบัญชีเด็กบริษัท พวกคนกลางเหล่านั้นต้องเอาความนั้นประกาศในหนังสือพิมพ์จดหมายเหตุที่ออกแพร่หลายในกรุงสยามทุกครั้ง

ข้อ ๕๖ หน้าที่ของผู้จัดการชำระบัญชีเด็กบริษัทนั้น คือต้องจัดแะกระทำการทุกอย่างที่จำเป็นสำหรับชำระหนี้สิน แะแบ่งปันทรัพย์สมบัติของบริษัท

ถ้าอำนาจในส่วนนี้ มีที่ขัดกันอยู่ประการใดจะยกเอาความที่มีอำนาจไม่พอ นั้นขึ้นใช้แก่บุคคลผู้อื่นไม่ได้

ข้อ ๕๗ ถ้ามีความขัดข้องเกิดขึ้น อย่างหนึ่งอย่างใด ในการชำระบัญชีเด็กบริษัท ผู้จัดการชำระบัญชีเด็กบริษัท หรือเจ้าหนี้ หรือ ถูกหนี้ ของบริษัท คนใด จะร้องขอให้ศาลช่วยตัดสินก็ได้

ข้อ ๕๘ ผู้จัดการชำระบัญชีเด็กบริษัท มีอำนาจที่จะเรียกเงินตามที่ ต้อง การใน การ ชำระ บัญชี นั้น จาก บรรดา สมาชิก ของ บริษัท คิด เป็น ส่วน ตาม จำนวน หุ้น ที่ ต่าง คน ถือ อยู่ แด เฉพาะ ตาม จำนวนเงิน ประจำ หุ้น ที่ ยัง ส่ง ไม่ ครบ ได้

ข้อ ๕๙ ทรัพย์ สัมบัติ ของ บริษัท ที่ จะ เอา มา แบ่ง บั่น ตาม พวกร สมาชิก นั้น ต้อง เป็น ทรัพย์ สัมบัติ ที่ เหลือ จาก การ ชำระ หนี้สิน ของ บริษัท จน สิ้น เชนง แล้ว

ข้อ ๖๐ เมื่อได้ทำการ ชำระ หนี้สิน แด แบ่ง บั่น ทรัพย์ สัมบัติ ของ บริษัท ตกตอด แล้ว ผู้จัดการ ชำระ บัญชี เด็ก บริษัท ต้อง นัดให้พวก สมาชิกใน บริษัท มา ประชุม พร้อม กัน แล้ว เอา รายงาน การ ที่ได้ จัด แด กระทำใน การ ชำระ บัญชี เด็ก บริษัท นั้น แล้ว อย่างไร ออก แดตงใน ที่ ประชุม ถ้า ที่ ประชุม เห็น ชอบ บัด้วย แล้ว ผู้จัดการ ชำระ บัญชี เด็ก บริษัท ต้อง นำ รายงาน ของ ที่ ประชุม แด วันที่ ได้ ประชุม กัน นั้น ไป จด ทะเบียน ที่ กระทรวง เกษตรรา ชิกการ ภายใน ๑๔ วัน

ข้อ ๖๑ นอก จาก บรรดา หนี้สิน ที่ มี กำหนด จะต้อง ชำระ กัน ใน เวลานั้น ไม่ ถึง ๕ ปี ให้ ถือ ว่า บรรดา หนี้สิน ที่ ใน ๓ ประเภท ข้าง ต่าง นี้ เกี่ยว ค้าง กัน ได้ นับ แด วันที่ ได้ จด ทะเบียน รายงาน การ ชำระ บัญชี เด็ก บริษัท ไป อีก ๕ ปี เป็น หหมด เขต

ประเภท ๑ บรรดาหนี้สินที่ต้องทวงจากบริษัท

ประเภท ๒ บรรดาหนี้สินที่ต้องทวงจากสมาชิก โดยฐาน
ที่เป็นสมาชิกของบริษัท

ประเภท ๓ บรรดาหนี้สินที่ต้องทวงจากผู้จัดการชำระบัญชีเด็ก
บริษัทโดยฐานที่มีหน้าที่เช่นนั้น

ว่าด้วยการตรวจและกำหนดโทษสำหรับความผิด

ข้อ ๖๒ รัฐบาลมีอำนาจที่จะให้เจ้าพนักงานซึ่งได้ตั้งขึ้นไว้สำหรับ
การนั้น ตรวจดูสรรพหนังสือและสมุดบัญชีต่าง ๆ ของบริษัท
ได้ไม่ว่าในเวลาใด ๆ

ข้อ ๖๓ ถ้าพนักงาน ๖ เดือน นับตั้งแต่วันที่ลงใน
ประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษนี้ไปแล้ว ผู้ที่ได้ลงชื่อในหนังสือ
กำหนดอำนาจของบริษัทมิได้ทำตามที่บังคับไว้ในข้อ ๒ ให้ถือว่า
ประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษนี้เป็นอันยกเลิก และบริษัทนั้น
ตั้งเป็นบริษัทตามกฎหมายไม่ได้

ข้อ ๖๔ ถ้าบริษัทกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด นอกเหนืออำนาจ
ซึ่งประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษนี้ หรือกฎหมายสยามอนุญาต
ให้ทำได้นั้นก็ดี หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ๆ บังคับไว้ใน
ประกาศพระราชทานอำนาจพิเศษนี้ก็ดี ให้รัฐบาลหรือสมาชิก

หน้า ๒๐๒

ศก ๑๒๘

ในบริษัท หรือ บุคคล ที่มีกิจ เกี่ยว ข้อง กับ บริษัท มีอำนาจ
ร้อง คัด ศาล เจ้า กระทรวงได้ แต่ให้คัด เจ้า กระทรวง มีอำนาจ
บังคับให้บริษัท เสีย ค่า ปรับใหม่ เปนเงินไม่เกิน กว่า ๑๐๐๐ บาท ทุกครั้ง
ที่ มีความ ละเมิด ข้อ บังคับนั้น หรือ มิฉะนั้น จะ เรียก คืบ แด ยก เด็ก
ประกาศ พระราชทาน อำนาจ พิเศษ นี้ จาก บริษัท ก็ได้ สุด แด้ว แต่ จะ เห็น
สมควร แก่ การ

ถ้าบริษัท มีความ ละเลย ไม่นำ หนังสือ สำคัญ อย่าง หนึ่ง อย่างใด ไป
จด ทะเบียน ตาม กฎหมาย หรือ ตาม ข้อ ที่ บังคับใน ประกาศ พระ
ราชทาน อำนาจ พิเศษ นี้ ก็ได้ หรือ ไม่ ปฏิบัติ ตาม ที่ บังคับไว้ ใน
ข้อ ๕ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒ ข้อ ๓๙
ข้อ ๔๑ ข้อ ๔๒ แด ข้อ ๔๗ แห่ง ประกาศ พระราชทาน อำนาจ
พิเศษ นี้ ก็ได้ ให้บริษัท มีโทษ ฐาน ปรับใหม่ อย่าง เดียว

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘ เปนวัน
ที่ ๑๔๘๙๓ ใน รัชกาล บัณฑิตยบันนี้

แบบบาญชีรายงาน

หนี้สิน แด การ ที่ บริษัท จะ ต้อง รับใช้ ซึ่งมี อยู่ ใน วันที่.....
เดือน.....รัตนโกสินทร ศก.....นี้ มี ประเภท คือ

(๑) เงิน ทุน ของ บริษัท.....บาท

- (๒) เงินสำรอง (เงิน รัเซฟ).....บาท
- (๓) เงินฝาก ประเภทต่าง ๆ.....บาท
- (๔) เงินเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ.....บาท
- (๕) ยอดกำไร คงเหลือ ยกขึ้น บัญชีใหม่.....บาท

รวมทั้งสิ้น เงิน	บาท
------------------	-----

ทรัพย์สินที่ บริษัท มีอยู่ แต่ ที่ จะต้องได้ ใน วันที่ ก่อตั้ง มา
ข้าง บน นั้น มี ประเภท คือ

- (๑) เงินสด เงิน คงเหลือตาม แบงก์ตัวเงิน.....บาท
- (๒) บิล.ใบแลกเงินต่าง ๆ (บิล ออฟเชกสเชนส์) ตัวสัญญา
ใช้เงิน (ปรอมมิสซอรีโน้ต).....บาท
- (๓) เงินให้กู้ยืมเงินรายวัน เกิน เงินอื่น ๆ.....บาท
- (๔) สัมบัติที่ดิน ต่าง ๆ.....บาท
- (๕) สัมบัติตึก เรือนโรงต่าง ๆ.....บาท
- (๖) สัมบัติ เบ็ดเตล็ด ต่าง ๆ.....บาท

รวมทั้งสิ้น	บาท
-------------	-----

ลงนาม.....ผู้จัดการ

หนังสือกำหนดอำนาจ บริษัทบางกอกซีทีแบงก์ จำกัด

- ข้อ ๑ นามของบริษัทนี้คือ บริษัท บาง กอก ซีที แบงก์ จำกัด
- ข้อ ๒ บริษัทนี้ตั้งขึ้นโดยได้รับ พระบรม ราชานุญาต ลง วันที่ ๒๑ เดือน สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
- ข้อ ๓ ที่ทำการ ของ บริษัทนี้ จะตั้งที่ใดจะตั้งที่ใดนั้นอยู่ใน กรุงเทพฯ
- ข้อ ๔ ความ ประสงค์ซึ่งตั้ง บริษัทขึ้นนั้น คือ
- ๑ เพื่อ กระทำสรรพกิจ ของของ แบงก์ ทั้ง การ จะกู้หรือยืมเงิน แต่เพื่อจะให้ ผู้อื่น กู้หรือยืมเงิน หรือ ทรัพย์สินอื่น ๆ ทำการ รับจ่ายเงิน มีเงิน มีส่วน ตก หรือกระทำการค้าขายใบแลกเปลี่ยน (บิลออฟเอคเคสเชนซ์) หนังสือใบยืม (โพรมิชชอรีโน้ต) ใบรับดอกเบี้ย (คูปอง) ใบสั่งจ่าย (ตราฟ) ใบรับสินค้า (บิลออฟเดติง) ใบวอแรนต์ ดีเบนเชอร์ ใบเชอร์ตีฟิเคต ใบสกริปต์ แด สรรพหนังสือสัญญาต่าง ๆ เพื่อทำการ ออกหนังสือ แกรดิด แดใบเชอร์คิวเลเตอร์โน้ตทุกอย่าง ทำการ ค้า ขาย โดหมี่ค่าต่าง ๆ การ รับ แด ถือ กรรมสิทธิ์ แด การ รับ เปน ชูระ ออกใบหุ้นส่วน (แชร์) แดทำการ ค้า ขาย สัตว์ออก เงิน พันซ์, แชร์,

คิเปนเซอร์, หนังสือ ทาน บบใช้ เงิน (บจนซ์) หนังสือสำคัญคู่มือ
ของ ทวพยั สัมบัติ (ชัควีรต์) ทุก อย่าง แต่ทำธุระจำหน่ย เงิน เพื่อ
หาผล ประโยชน์อย่าง หนึ่ง อย่างใด เพื่อ ทำการ เปน ชุระจัดการ
ให้ กู้เงิน หรือยืมเงิน การ รับฝากเงิน แล สัมบัติอื่น มีราคาต่าง ๆ หรือ
เพื่อจะ รักษาไว้ ไม่ให้ มี อันตรายต่าง ๆ หรือใน อย่าง หนึ่ง อย่างใด
การ รับเปน ชุระ เก็บ แล ดั่ง เงิน แล หนังสือ สำคัญคู่มือ แห่ง ทวพยั สัมบัติ
การ รับเปน ชุระ จัดการ ทวพยั สัมบัติ แล กระทำ สรรพกิจ ชุระ ของ เอเยนต์
(ผู้จัดการ) ซึ่ง แยกเคย กระทำ ตาม ขรรม เนียม

๒ เพื่อ ที่ จะ กระทำการ อย่าง อื่น ๆ บรรดาที่ เกี่ยว พ้น แล สามารถ
เปน ทาง เพิ่ม ผล ประโยชน์ แห่ง การ ของ แยก

ข้อ ๕ บริษัท มี อำนาจ ที่ จะ หา สถานที่ สำหรับ ทำการ ของ บริษัท
แล ตึก เรือน โรง ต่าง ๆ สำหรับ ใช้ ใน การ ของ บริษัท ได้ เปน สิทธิ ของ
บริษัท ถ้า จะมี ที่ดิน แล ตึก เรือน โรง อื่น ๆ ตก มา เปน สิทธิ ของ
บริษัท โดย ทาง บังคับ ให้ ขาย ทอดตลาด ใน การ ใช้ หั้ ต่อ บริษัท
หรือโดย เปน การ ตี ใช้ หั้ แทน ตัว เงิน ต่อ บริษัท ก็ได้ บริษัท ต้อง รับ จัด
แจง ขาย หรือโอน กรรมสิทธิ อย่างใด อย่าง หนึ่ง ที่ เหล่า นั้น เสียโดย เร็ว
ทุก คร้ง

ประกาศกรมศุลกากร

ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ เป็นต้นไป การ
ยกเว้นภาษีสินค้าขาเข้า โดยเหตุที่ผู้รับของ อ้างว่าเป็นของใช้
สำหรับตน นั้น กรมศุลกากร จะ ยกเว้นภาษีขาเข้าจำเพาะ ของ ที่ผู้ตั้ง
นำหลักฐาน มาแสดง ต่อเจ้าพนักงานว่า ตนได้เป็นผู้ตั้ง จากต่าง ประเทศ
แล้วได้ส่งตรงเข้ามาถึงตน กับทั้งของเหล่านั้น จะต้องเป็นของใช้
สำหรับตัวผู้ตั้งโดยแท้ มิได้มีประโยชน์เกี่ยวข้องใน การค้าขาย อย่าง
หนึ่ง อย่างใด

วันที่ ๒๔ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
โดยรับสั่ง เสด็จมาที่กระทรวง พระคลังมหาสมบัติ
หม่อมเจ้าพร้อม
อธิบดีกรมศุลกากร

ประกาศใช้พระราชบัญญัติศุขาภิบาล

ในตำบลตลาดเมือง สงขลา มณฑล นครศรีธรรมราช

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ให้
ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามความใน พระราชบัญญัติจัดการ ศุขาภิบาล
ตามหัวเมือง รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ มาตรา ๒ มีความว่า

ถ้าจะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ในตำบลใด
เมื่อใดจะได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา แลในท้องที่ ๆ
จะใช้พระราชบัญญัตินี้ด้วยเป็นสำคัญนั้น

บัดนี้ พระยาชลบุรานุรักษ์ ข้าหลวงเทศาภิบาลสำเร็จราชการ
มณฑล นครศรีธรรมราช มีใบบอกเข้ามากราบบังคมทูลว่า เมือง
สงขลาเป็นที่ตั้งภูมิดำเนาประชุมการค้าขาย มีบ้านเรือนผู้คนมาก
สมควรจะจัดการสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาลได้ แต่
เพราะการที่จะจัดสุขาภิบาลนี้เป็นการแรกตั้งขึ้นใหม่ ควรจะจัด
ตั้งในคราวใด เหตุนี้ พระยาชลบุรานุรักษ์จึงได้เรียกประชุมกำนัน ผู้
ใหญ่บ้าน แลผู้ใหญ่ในตำบลตลตาเมืองสงขลาปรึกษาเห็นชอบพร้อมกันว่า
ควรจัดการสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัติ ขึ้นในท้องที่ตำบลตลตา
เมืองสงขลา ก่อนที่อื่น แลจึงขยายเขตต่อไปในเมืองสงขลา
พระยาชลบุรานุรักษ์จึงได้มีใบบอกเข้ามากราบบังคมทูลขอพระราชทาน
พระบรมราชานุญาต

เมื่อได้ทรงทราบความตามใบบอกนี้ ทรงพระราชดำริ
เห็นชอบด้วย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้จัดการสุขาภิบาลที่ตำบลตลตา
เมืองสงขลาตั้งแต่วันที่ ๑๒๘ เป็นต้นไป โดยกำหนด
ดังนี้คือ

๑ ศุขาภิบาลที่จะจัดขึ้นนี้ จัดอย่าง ศุขาภิบาล เมืองตาม พระราชบัญญัติ

๒ กำหนดเขตร์ศุขาภิบาลในชั้นต้นนี้ คือ ตำบลวันตกถนน นคร
ถนนวิเชียรชม ต่อจาก ถนนพัทลุงไปจด ถนนไทรบุรีที่ป่าต้น
ยาว ๔๔ เส้น ๑๘ วา กับถนนริมน้ำเคียง ถนนนคร ยาว ๑๖ เส้น
ตำบลเหนือ ถนนไทรบุรี จากฝั่งทะเลสาบวิมโรจ คำรวจภูธร ไปตาม
ป่าต้น ผ่าน น้ำสงขลา สโมสร เลี้ยวไป ทาง ตวันออก ผ่าน น้ำบ้าน ข้าราชการ
ไปจด ประตูไชยใต้ ยาว ๘๓ เส้น ๑๒ วา ตำบลใต้ ถนนพัทลุง
จาก ถนนไทรบุรี ผ่าน ถนน นคร ลง ถึง ฝั่ง ทะเลสาบ ยาว ๕ เส้น ๕ วา
ระหว่าง จาก ถนนไทรบุรี ตำบลเหนือ ถึง ถนนพัทลุง ตำบลใต้ มีถนน
ซอยอีก ๓ สาย คือ ถนน ครังกานู ยาว ๑๒ เส้น ถนน กัดันตัน
ยาว ๑๓ เส้น ถนน บ้านใหม่ ยาว ๕ เส้น รวมยาว ๓๐ เส้น ดังนี้
ถ้าต่อไป เมื่อ จะขยาย เขตร์ศุขาภิบาลยิ่ง กว่า ตำบลตลาด เมือง
สงขลาออกไป ทางใดเพียงใด จะได้ ประกาศ ต่อไปโดยลำดับ

๓ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า โปรดกระหม่อม พระราชทาน
เงิน ภาษี โรง ร้าน ที่เก็บได้ ในเขตร์ศุขาภิบาล ให้เป็น ผล ประโยชน์
สำหรับ จ่ายใช้ ใน การ ศุขาภิบาล ตาม พระราชบัญญัติ ๓

ประกาศ มา ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคมรัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๔๙๐๓ ใน รัชกาล บัณฑิตนี้

ประกาศแก้อัศวาเก็บเงินภาษีตึกเรือนโรงร้าน

ใน เขตฯ ศุขาภิบาล ตำบล ตลาด เมือง สงขลา

มณฑล นคร ศรีธรรมราช

พระเจ้าอนังยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตั้งกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการได้เกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกัน ว่า ตามที่ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ จัด การ ศุขาภิบาล ตาม หัว เมือง รัตนโกสินทร์ คี ๑๒๗ เฉพาะ ตำบล ตลาด เมือง สงขลา เป็น ศุขาภิบาล เมือง แล้ว นั้น

บัดนี้ พระยาศดบุรานุรักษ์ ข้าหลวงเทศาภิบาล มณฑล นคร ศรี ธรรมราช มีบอก เข้า มากราบบังคมทูล พระกรุณาว่า ได้ประชุมเลือกตั้ง กรรมการ สำหรับ จัด การ ศุขาภิบาล รวม ๙ นาย ครบ คณะ สำหรับศุขาภิบาล เมืองตามพระราชบัญญัติ แล้ว แต่ได้ประชุมกรรมการ ปรึกษาหา รือ เห็น พร้อม กัน ว่า เงิน ภาษีโรง ร้าน ซึ่ง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน สำหรับ บำรุง รักษา การ ศุขาภิบาล ที่ จัด เก็บ อยู่ ใน เวลา นี้ สมควร จะ แกะ ไข จัด เก็บใหม่ เพื่อจะได้ พอ บำรุง การ ที่ จะ จัด รักษา แล ความสุข ดำรงอยู่ แลควร จัด เก็บ เป็น ๖ อย่าง คือ

๑ ตึก เรือน โรง ร้าน ที่ อยู่ ใน หมู่ประชุม การค้าขาย เจ้าของ อยู่ แต่มิได้ค้าขาย เก็บ หัก ละ ๓ บาท ต่อ ปี

๒ ตึก เรือน โรง ร้าน อยู่ในหมู่ประชุมการค้าขาย เจ้าของ
ค้าขายเองมิได้ให้เช่าเก็บห้องละ ๖ บาท ต่อปี

๓ ตึก เรือน โรง ร้าน ที่ให้เช่าอยู่ในหมู่ประชุมการค้าขาย
เก็บตามอัตราเช่า ๑๒ ชัก ๑ ต่อปี

๔ ตึก หลังคา มุง กระเบื้อง ที่ไม่ได้อยู่ในหมู่ประชุมการค้าขาย เจ้า
ของอยู่เองริมถนนนับหลังคาเก็บหลังละ ๒ บาท ต่อปี ถ้าไม่ได้
อยู่ริมถนนเก็บหลังละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ต่อปี

๕ เรือน โรง ที่มุงหลังคาจากเจ้าของอยู่เองริมถนนเก็บหลังคา
ละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์ต่อปี ถ้าไม่ได้อยู่ริมถนนเก็บหลังคา
ละ ๑ บาท ต่อปี

๖ ตึก เรือน โรง ที่เจ้าของทำให้เช่าไม่ได้อยู่ในหมู่ประชุม
การค้าขาย เก็บตามราคาเช่า ๑๒ ชัก ๑ ต่อปีดังนี้

ทรง พระราชดำริเห็นชอบด้วยแล้ว จึง ทรง พระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศเก็บเงินภาษี โรง ร้าน บำรุง ศุขาภิบาล แก่
ผู้ซึ่งอยู่ในเขตฯ ศุขาภิบาล เมือง สงขลา มีอัตราเป็น ๖ อย่าง
ตามที่ ข้าราชการ เทศาภิบาล แด่ กรรมการ ประชุมปลุกษา ตกตง
กัน ซึ่งได้ว่า มาแล้วใน ประกาศนี้ แต่ รตนโกสินทรศก ๑๒๘
เป็น ต้นไป

ฯ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒ กันยายน รตนโกสินทรศก ๑๒๘

(ลงนาม) พระยาศรีวิชัยเทพ

ราชปลัดทูลฉลอง เซ็นแทน

ประกาศเปลี่ยนนามตำบล

ด้วยตามความใน ประกาศ แบ่ง เขตต์ ตำบล ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม
ศก ๑๒๘ ข้อ ๑ ซึ่งให้นามว่า ตำบลท่าเตียน นั้น บัดนี้เห็นว่านาม
ตำบลยังไม่เหมาะแก่ท้องที่ ให้เปลี่ยน นาม ตำบลท่าเตียน เป็น ตำบล
พระราชวังสืบไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงนาม) ยมราช

เสนาบดีกระทรวงนครบาล

ประกาศให้ ใช้กฎเสนาบดี

สำหรับ อากร การ พนันให้ ใช้ ใน มณฑลชั้นใน

ศก ๑๒๕

ใน มณฑลอุดร แล มณฑลอีสาน

พระเจ้านั่งยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย รับพระบรมราชโองการได้เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
สั่งว่า ตามความใน มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติ อากร การ พนัน
รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๐ ซึ่งมีว่า ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะ ตั้ง กฎเสนาบดี
เป็นครั้งคราว เพื่อจัดรักษาการให้เป็นไป ตามพระราชบัญญัติ แล กฎ
เสนาบดี เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว แลได้ประกาศ

ในหนังสือพิมพ์ราชกิจจานุเบกษา ให้นับเหมือนเป็นส่วนหนึ่งในพระราชบัญญัตินั้น

บัดนี้ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติ อักษรการ
พหุนัย ศก ๑๒๐ ใน มณฑลอุดร แด่ มณฑลอิสาณ แล้ว ส่วน กฎเสนาบดี
สำหรับ อักษร การ พหุนัย ที่จะให้ใช้ ใน มณฑลอุดร แด่ มณฑลอิสาณ ยัง
หาไม่ จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ประกาศให้ใช้ “กฎเสนาบดี
สำหรับ อักษร การ พหุนัยให้ ใช้ ใน มณฑลชั้นใน ศก ๑๒๕” ใน มณฑล
อุดร แด่ มณฑลอิสาณ ตั้ง แต่ ศก ๑๒๔ เป็นต้นไป

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศ มาณวันที่ ๑๓ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เด่นาบต๊ กระทบวงมหาดไทย

ประกาศให้ลดอัตราค่าที่จับสัตว์น้ำ ๆ ลึก

ใน มณฑล จันทบุรี ดง

คงเก็บแค่เพียงแห่งหนึ่งเป็นเงิน ๕๐ บาท

พระเจ้าองค์ยาเซอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการได้เกล้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า การหาเลี้ยงชีพของราษฎร ด้วยการจับสัตว์น้ำในมณฑลจันทบุรี ไม่ใคร่จะได้รับประโยชน์เหมือน

หน้า ๒๑๔

ศก ๑๒๘

อย่าง มณฑลอื่น เมื่อจับสัตว์น้ำได้ก็ คง จำหน่ายซื้อ ขายกัน แต่ในพื้น
บ้าน เมือง ผล ประโยชน์ที่ได้ไม่ใคร่ เพียง พอกับทุน รอนที่ ออกไป
ทรง พระราชดำริเห็นว่า อัตราค่าที่โป๊ะจับสัตว์น้ำ ๆ ลักใน มณฑล
จันทบุรี ซึ่งมีอัตราให้เรียกเก็บแห่งหนึ่ง เป็นเงิน ๑๐๐ บาทนั้น เป็น
การ เกิน กว่าผล ประโยชน์ที่จะทำได้ จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
ให้ลด อัตราค่าที่โป๊ะจับสัตว์น้ำ ๆ ลัก ใน มณฑลจันทบุรี ลง คง เก็บ
แต่เพียง แห่งหนึ่ง เป็นเงิน ๕๐ บาท เพื่อเป็น การบำรุง การ หาเลี้ยงชีพ
ของราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๑๒๘ เป็น ต้นไป

คำดำว่าการมหาดไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย

ประกาศงดเว้น

การ เรียกเก็บเงิน อากร ค่าน้ำ แก่ราษฎร

ใน ตำบล บ่อทอง ท้องที่ อำเภอ พนัสนิคม

แขวง เมือง ชลบุรี

พระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จฯ ทรงราชกิจ
กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย รับ พระบรมราชโองการได้เกิดเกล้า ฯ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ

ตั้งว่า ตามความใน มาตรา ๑๓ แห่ง พระราชบัญญัติอากร ค่าน้ำ
รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๐ ซึ่งมีว่า ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะยกเว้นค่า
อนุญาต แต่ไม่ต้องให้รับอาชญาบัตรคุ้มเครื่อง มือในที่แห่งหนึ่งแห่งใด
แต่ให้มีอำนาจที่จะห้ามไม่ให้ ใช้เครื่อง มือ อย่างไร ๆ ใน ที่แห่งหนึ่ง
แห่งใดได้นั้น

บัดนี้ มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ทรง พระกรุณา
โปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศต่อนั้น การ เรียกเก็บเงิน อากร ค่าน้ำ แก่ ราษฎร
ใน ตำบล บ่อทอง ที่อยู่ที่ อำเภอ พนัสนิคม แขวง เมือง ชลบุรี ไม่ต้องจัดการ
ตาม พระราชบัญญัติ อากร ค่าน้ำ ศก ๑๒๐ แต่ กฎเสนาบดีว่า ด้วยวิธี
จัดการ แด่ตั้ง อัตราเก็บเงิน อากร ค่าน้ำ ตาม ความใน พระราช บัญญัติ
อากรค่าน้ำ ศก ๑๒๐ ไว้ชั่วคราวหนึ่ง โดยใน ตำบล บ่อทอง เปน ที่อยู่ที่
กัณฑ์การ ราษฎร หาได้วัดได้แต่ พอ บริโภคไม่ถึง กับ ซื้อ ขาย แยก เบี่ยน
เปน อาณาประโยชน์

ฯ

ศาลาว่าการ มหาคไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) พระยาศรีวิไลเทพ

ราชปลัดทูลฉลองเซ็นแทน

พระราชบัญญัติเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติ การ เก็บเงิน ค่าแรง แทน เกณฑ์

มณฑล ศวันตค เชียง เหนือ ร. ศ. ๑๑๙

มี พระบรมราชโองการ ดำรัส เหนือเกล้า ฯ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า ตาม ความใน พระราชบัญญัติ การ เก็บเงิน ค่าแรง แทน เกณฑ์ มณฑล ศวันตค เชียง เหนือ รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๙ นั้น ข้อความ ที่จะลงโทษ แก่ผู้ ที่ ละเลยไม่มาเสียเงินค่า ราชการ ต่อ เจ้าพนักงาน ตาม พระราช บัญญัติ ยังไม่มี จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราช บัญญัติไว้ ไข สืบไป ดังนี้

มาตรา ๑๓ เมื่อเจ้าพนักงานได้ กำหนดวัน ลง มือ เก็บเงิน ค่าแรง แทน เกณฑ์ ใน ตำบลใด เมื่อใด แลให้ผู้ ซึ่ง ต้อง เสียเงิน ค่าแรง แทน เกณฑ์ ไปเสียเงิน ต่อเจ้า พนักงาน ณ ที่ใด ให้ ผู้ซึ่ง จะต้อง เสียเงิน ค่าแรง แทน เกณฑ์ นำเงิน ไปเสีย ตาม จำนวน แล เวลา ที่ได้ กำหนด นั้น ถ้าไม่นำเงินไป เสีย ตาม กำหนด ให้เจ้า พนักงาน มี อำนาจ ที่จะ เกาะกุม มาบังคับให้เสียเงิน แล เมื่อ ถึง ต้อง เกาะ กุม ให้เจ้าพนักงาน มี อำนาจ ที่จะ เรียกเงิน ค่าเกาะ อีก โสด หนึ่ง เปน เงิน ครั้งละ ๑ บาท นอกจาก เงิน ค่าแรง แทน เกณฑ์ ที่ จะต้อง เสีย ตาม อัตรา ๗

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘
 เปน วันที่ ๑๔๙๕๕ ใน รัชกาล บัณฑิตยบันนี้

พระราชบัญญัติเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการ เก็บเงิน อากกร ค่าที่ดิน
มณฑล ตะวันตกเฉียงเหนือ ร.ศ. ๑๑๙

มี พระ บรม ราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ทรง พระ กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า ตามความใน พระราช บัญญัติการ เก็บเงิน อากกร ค่าที่ดิน มณฑล ตะวันตกเฉียงเหนือ รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๙ นั้น ข้อความ ยัง บก พร้อง อยู่ใน บาง อย่าง จึง ทรง พระ กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราช บัญญัติ เพิ่ม เติมขึ้นไว้ ให้ สืบไปดังนี้

มาตรา ๑๑ เมื่อเจ้าพนักงานได้กำหนดวันให้ถึงมือ เก็บค่าอากกรที่ดิน อย่างใดในตำบลใดเมื่อใด แต่ให้ผู้ซึ่งต้องเสียเงินค่าอากกรที่ดิน ไปเสีย เงิน ต่อเจ้าพนักงาน ณที่ใด ให้ผู้ซึ่ง จะต้องเสียเงินค่าอากกร ที่ดิน นำ เงินไปเสีย ตามจำนวน แด ตามเวลาที่ ได้ กำหนด นั้น ถ้าไม่นำเงิน ไปเสียตาม กำหนดให้เจ้าพนักงาน มีอำนาจ ที่จะเกาะกุม มาบังคับให้เสียเงิน แต่เมื่อ ถึงต้อง เกาะกุม ให้เจ้าพนักงาน มีอำนาจ ที่จะเรียกค่าเกาะอีกโสดหนึ่ง เปน เงิน ครั้ง ละ ๑ บาท นอกจากเงินค่า อากกร ที่ จะต้อง เสีย

ประกาศ มา ณวันที่ ๒๒ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๔๙๕๕ ใน รัชกาล บัณฑิตยบันนี้

ประกาศ กระทรวง มหาดไทย

พระเจ้าอยู่หัวฯ ยาชอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตั้งกระทรวง
มหาดไทย ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามความในพระราช
บัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร ร.ศ. ๑๒๔ มาตรา ๑๔ ข้อ ๒ มีความว่า
คนบ้านคนคอกคือจำพวกคนที่อยู่บ้านแถบชนบท ทรงแสดง
โปรดเกล้าฯ ให้ยกเว้นชาติไม่ต้องมีหน้าที่รับราชการทหารนั้น

บัดนี้พระยาจำเริญวุฒิ ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครราชสีมา
มีใบบอกเข้ามาว่า ในท้องที่อำเภอจัตุรัสเมืองชัยภูมิ มีพวก
ตระเวนบ้านเรือนอยู่ในบ้านดงพงเขาชายเขตรัดกับมณฑลเพ็ชรบูรณ์
๒ ตำบล คือ ตำบลเสด้า ๖ หมู่บ้าน มีชายฉกรรจ์ ๙๖ คน ตำบล
ยางเครือ ๓ หมู่บ้าน มีชายฉกรรจ์ ๗๒ คน รวม ๒ ตำบล มีชาย
ฉกรรจ์ ๑๖๘ คน พระยาจำเริญวุฒิเห็นควรยกเว้นการเกณฑ์
ทหารแก่พวกตระเวนเหล่านี้ตามพระราชบัญญัติ

กระทรวงมหาดไทยกับกรมยุทธนาธิการได้ปรึกษาเห็นชอบพร้อมกัน
จึงได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเว้นการเกณฑ์ทหารแก่พวกตระเวน
๒ ตำบลนี้แล้ว

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ประกาศ

เปลี่ยน อัตราน้ำหนัก เนื้อ ต้มกใน แร่ ต้มก
มณฑลภูเก็ต

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศ ทราบทั่ว
กันว่า ตามที่ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศ ลงวันที่ ๒๘
สิงหาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ ให้เก็บภาคหลวง แร่ต้มกใน มณฑล
ภูเก็ตใน น้ำหนักแร่ต้มก ๑๐๐ หาบ ให้ คิดเท่ากับ น้ำหนัก เนื้อ ต้มก
๖๕ หาบ นั้น บัดนี้ ได้ทรง ทราบได้ ฝ่าตอง ชุดพระบาทว่า แร่ต้มก
ใน มณฑลภูเก็ตใน ๑๐๐ หาบ มี เนื้อ ต้มก ๗๐ หาบ หรือ มากกว่า
๗๐ หาบ เปน เวลา อัน สมควร ที่ จะ เปลี่ยน อัตรา เก็บ ภาคหลวง แร่ต้มก
ได้แล้ว จึง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เปลี่ยน อัตรา เก็บ ภาคหลวง
แร่ ต้มกใน มณฑลภูเก็ตใน ดังนี้

ข้อ ๑ ให้ คิด น้ำหนัก แร่ ต้มก ๑๐๐ หาบ เท่ากับ น้ำหนัก เนื้อ ต้มก
๗๐ หาบ ถ้าแร่ต้มก นั้น น้อย กว่า ๑๐๐ หาบ หรือ มากกว่า ๑๐๐ หาบ
ขึ้นไป ก็ ให้ คิด เก็บ เทียบ ตาม ส่วน น้ำหนัก ดัง กล่าว มา แล้ว นี้ คง แต่
บัดนี้

ข้อ ๒ แร่ต้มก นั้น เมื่อ คิด เปน เนื้อ ต้มก ได้เท่าใด แล้ว ให้ ชัก
ภาคหลวง ตาม พิกัด เนื้อ ต้มก ที่ ใช้ อยู่ใน มณฑลภูเก็ตแล้ว นั้น

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก ประกาศ อัตรากาหนดวงแร่ ต้มกใน มณฑลภูเก็ต
ซึ่ง ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ นั้นเสีย ข

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เปน วันที่ ๑๔๙๕๘ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

ประกาศห้ามไม่ให้เล่นการพนันอีโจ้ง

ใน มณฑลที่ใช้พระราชบัญญัติ อากการพนัน ร.ศ. ๑๒๐

พระเจ้าอนงยาเซอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย รับ พระบรมราชโองการได้เกล้า ฯ ทรง พระกรุณาโปรด
เกล้า ฯ สั่งว่า ตามความใน มาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติ อากการ
พนัน ร.ศ. ๑๒๐ มีว่า ให้เสนาบดีมีอำนาจที่จะ ออกกฎเสนาบดีตั้ง
อัตราค่าอนุญาตให้เล่น การ พนัน อย่างไรโดยกำหนด อย่างไร แต่ให้
เสนาบดีมีอำนาจที่จะ ห้ามไม่ให้เล่น การพนัน อย่างไรก็ได้ ในที่ใด ๆ นั้น

บัดนี้ มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า การพนัน
ชนิดหนึ่ง ซึ่ง เรียกว่าอีโจ้ง วิธีที่ เล่นเอาฮุ้ยลง ใน หลุม แล้ว
พนันกันว่าจะ เปน คู่ หรือ คี่ เล่นได้เสียเงิน ของ กัน มาก รวดเร็ว คล้าย
ถั่วโป เปน ทางที่จะ ชักนำให้ราษฎรได้รับความ ยากจน จึง ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศห้ามไม่ให้เล่น การ พนันอีโจ้ง ใน
มณฑลที่ อยู่ใน ความ ปกครอง ของ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้ ให้ ใช้

หน้า ๒๒๑

พระราชบัญญัติ อากร การพนัน ศก ๑๒๐ ต่อไป แด่ตั้งแต่วันที่ได้ออก
ประกาศนี้ ถ้าผู้ใดผู้หนึ่งฝ่าฝืนขัดขืน เล่น การพนัน อี้อีกจับได้ ต้อง
ปรับไหม มีโทษ ตาม ข้อความใน พระราชบัญญัติ อากรการพนัน ร.ศ. ๑๒๐
ทุกประการ

คำกล่าวการมหาดไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๔ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เด่นาบดี กระทรวงมหาดไทย

ประกาศกระทรวงโยธาธิการ

พระเจ้านั่งยาเซอ กรมหลวง นครศรีธรรมราช เสนาบดีกระทรวง
โยธาธิการ ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่ ทรง พระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ ออก ประกาศ ในการ จัดซื้อที่ดิน สร้าง ทางรถไฟ
หลวง สายใต้ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘ มี
ความ ๑๑ ข้อ แດความในข้อ ๑ นั้น มีว่า จะได้ทรง พระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งข้าหลวงสำหรับจัดที่ดินสองฝ่าย คือ ข้าหลวง
โยธาฝ่ายหนึ่ง ข้าหลวงท้องถิ่นฝ่ายหนึ่ง ผู้ใดเป็นข้าหลวง ทำการ แววง
โดยมณฑลใด จะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ทราบทั่วกัน นั้น
มีข้อ ความแจ้ง อยู่แล้ว

บัดนี้ ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรม
 ราชานุญาต ให้ตั้ง ข้าหลวง จัดที่ดิน อันต้อง สร้าง ทางรถไฟ นั้นดังนี้

ใน มณฑล ราชบุรี แขวง เมืองเพชรบุรี ให้ นายชิน เชก ชัน อินนิ เนีย
 ที่ ทำการ อยู่ใน แขวง นั้น เปน ข้าหลวงโยธา ให้ พระพิไชยชดสินธุ์
 นายอำเภอ เมืองเพชรบุรี ๑ หลวง มณีนัย เศวต นายอำเภอ นายาง ๑
 หลวง วิศวกร ภัคดี นายอำเภอ ประจวบคีรีขันธ์ ๑ นาย นาค นายอำเภอ
 ปรานบุรี ๑ นาย ช้อย นายอำเภอ กำเนิดนพคุณ ๑ เปน ข้าหลวง
 ท้องที่ ประจำตาม แขวง อำเภอ นั้น ๆ

ใน มณฑล นคร ศรีธรรมราช แขวง เมือง สงขลา เมือง พัทลุง แด แขวง
 เมือง นคร ศรีธรรมราช ให้ พระราไพพงษ์ บริพัตร เชก ชัน อินนิ เนีย
 ที่ ทำการ อยู่ใน แขวง นั้น เปน ข้าหลวงโยธา ให้ ชุน นิพัชานุกูล
 นายอำเภอ สงขลา ๑ หลวง รัตนมนตรี นายอำเภอ เหนือ ๑
 หลวง กิตยาภิสมภาร นายอำเภอ ปากพูน ๑ ชุน อัครานุกูล ประสิทธิ์
 นายอำเภอ เมือง พัทลุง ๑ พระจรรยาการ นายอำเภอ ทงน้อย ๑
 พระพิศาลคุณิกร นายอำเภอ ร่อนพิบูลย์ ๑ ชุน ประเทศ มัชฌิมนคร
 นายอำเภอทุ่งสง ๑ เปน ข้าหลวง ท้องที่ ประจำใน แขวง อำเภอ นั้น ๆ

ใน มณฑล ภูเก็ต แขวง เมือง ตรัง มาบรรจบ แขวง เมือง นคร ศรีธรรม
 ราชใน อำเภอ ทุ่งสง ให้ มีสเตอร์ บี. ดี. ไนต์ ตัวชัน อินนิ เนีย ที่ ทำการ

ศก ๑๒๘

หน้า ๒๒๓

อยู่ในแขวงนั้น เปนข้าหลวงโยธา ให้หลวง อังคนานุรักษ์ นายอำเภอ
เมืองตรัง ๑ ขุนเขตร์ขันธภักดิ์ นายอำเภอ บางรัก ๑ หลวง นคร กิจ
บำรุง นายอำเภอ เขาขาว ๑ เปนข้าหลวงท้องที่ ประจำตาม แขวง
อำเภอนั้น ๆ

ข้าหลวง ทั้ง สอง ฝ่าย ที่ ออก นาม มา แล้ว นี้ มีหน้าที่ จะได้ จัด ที่ ดิน
ตาม เขต แขวง ใน หัว เมือง มณฑล ดัง ที่ กำหนดไว้ ตาม ความ ใน ประ
กาศ ลง วันที่ ๑ สิงหาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘ นั้น ให้เจ้าของ
ที่ดิน ซึ่ง ถูก ทาง รถไฟ ว่า กล่าว ใน เรื่อง ที่ ดิน ด้วย ข้าหลวง ผู้ ซึ่ง ทำการ
อยู่ใน แขวง ตำบล มณฑล นั้น ๆ ต่อไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๔ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) นเรศวรฤทธิ์

เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ

ประกาศตั้งกรรมการ

จัดการ เรื่อง มรฎก เจ้าพระยาสุรวงษ์วัฒนศักดิ์

ด้วย ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรง
ราชานุภาพ ๑ พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ๑ พระยา
สิทธิ์ราชเทวีไชย ๑ พระยาราชานุวงศ์ ๑ พระยาสุรินทรราชเสนี ๑
เปน กรรมการ จัดการ เรื่อง มรฎก เจ้าพระยาสุรวงษ์วัฒนศักดิ์

กรรมการ ขอประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า

๑ ผู้ใดเป็นเจ้าของ หรือ มี การ เกี่ยว ข้อง เป็น เจ้าหนี้ เจ้าพระยาสุรวงษ์
วัฒนศักดิ์ จะต้อง การ ให้ ใช้หนี้ ให้ผู้นั้น เขียน จดหมาย นำความ ทูลต่อ
พระเจ้าอนังยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ แต่ภายใน ๓ เดือน
นับแต่วันที่ได้ ออก ประกาศนี้ไป

๒ ผู้ใดเป็น ลูกหนี้ หรือ มี การ เกี่ยว ข้อง เป็น ลูกหนี้ เจ้าพระยาสุรวงษ์
วัฒนศักดิ์ ให้ผู้นั้น ๆ ใช้หนี้ ต่อ ท่านผู้หญิง ศดับ ภรรยา เจ้าพระยา
สุรวงษ์วัฒนศักดิ์ ผู้ซึ่ง กรรมการได้ มอบอำนาจให้รับ แลให้ทำไปเสร็จ
ไปรับให้ ได้ โดยชอบ ด้วยกฎหมาย

๓ ผู้ใดถือตน ว่าเป็นผู้สมควร จะได้ส่วนแบ่ง บั้น อย่างใด ๆ ใน
ทรัพย์สิน มรดก ของ เจ้าพระยาสุรวงษ์วัฒนศักดิ์ ให้ผู้นั้น ทำจดหมาย ทูล
ถวายต่อ พระเจ้าอนังยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ ภายใน ๓ เดือน
ตั้งแต่วันที่ได้ ออก ประกาศนี้

ฯ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

ประกาศกระทรวงนครบาล

ด้วย บริษัท แนนามเตอร โป๊ต ทุนจำกัด ได้ ยื่น เรื่อง รวาท ต่อ กระทรวง
นครบาล ขอ ยกเลิก ข้อความ ตอน ท้าย ของ ข้อ ๑๓ แห่ง หนังสือสัญญา
พระบรมราชานุญาต สร้าง ทาง รกราง เมือง นครเขื่อนขันธ์ นับถึง วันที่ ๙
พฤษภาคม รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๖ กระทรวงนครบาลได้นำความขึ้น

ศกั ๑๒๘

หน้า ๒๒๕

กราบ บังคมทูล พระกรุณาทราบฝ่า ถอนธุลีพระบาท มี พระบรมราช
โองการโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้ยกเลิก ความ
ตอน ท้าย ของ ข้อ ๑๓ นั้นได้ ให้คง มี ข้อ ความ ดัง แจ่ง ต่อไปนี้

ข้อ ๑๓ เงิน ค่าโดยส่าน สำหรับ นั่ง ใน ชั้น ขรรคทาน รกรวาง นั้น
ต้องเก็บไม่เกิน กว่า คน ละ ๖ สตางค์ สำหรับโดยส่านได้ตลอด ตั้งแต่ต้น
จน ปลายทาง รกรวาง ค่าโดยส่านนี้ ชั้น ที่ หนึ่ง ใน รกรวาง นั้นให้เก็บ สอง
เท่าค่านั่งใน ชั้น ขรรคทาน

วันที่ ๑ พฤศจิกายน วันโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) ยมราช

เสนาบดีกระทรวง นครบาล

ประกาศเพิ่มอัตราค่าราชการ

ใน ตำบล แม่กระบาล ท้อง ที่ อำเภอเมือง

เมือง กาญจนบุรี ชั้น อีก ๒ บาท เปน ๔ บาท

พระเจ้าอนัองยาเชอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทย รับ พระบรมราชโองการใส่เกล้า ฯ ทรง พระ กรุณาโปรด
เกล้า ฯ สั่งว่า การ ค่าขายใน ตำบล แม่กระบาล ท้อง ที่ อำเภอเมือง ฯ
กาญจนบุรี ในเวลานี้เจริญเติบ โตขึ้น กว่าแต่ก่อน ราษฎรได้ประกอบ
การ ทำมาหาเลี้ยงชีพเปน การ สดวก แด บริบูรณ์ ขึ้น จึง ทรง พระ

หน้า ๒๒๖

ศก ๑๒๘

กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มอัตราค่าราชการในตำบลแม่กระบาดขึ้นอีก
๒ บาท เป็น ๔ บาท ตั้งแต่วันที่ ๑๒๙ เป็นต้นไป

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศมาณวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ประกาศเตีรวางวัดเก็บเงินค่านาจำนวนศก ๑๒๘

ใน มณฑล กรุงเทพฯ ฯ

เจ้าพระยามรราช เสนาบดีกระทรวงนครบาล ขอประกาศให้
เจ้าของนาและผู้ทำนาในมณฑลกรุงเทพฯ ฯ ทราบทั่วกันว่า เจ้าพนักงาน
จะได้ลงมือเตีรวางวัดนาที่ได้หว่านปลูกเพาะต้นข้าวแก่เก็บเกี่ยวเป็นนา
คงเรียก เพื่อเก็บเงินค่านาจำนวนศก ๑๒๘ ในเมืองสมุทรปราการ
เมืองนครเขื่อนขันธ์ เมืองนนทบุรี เมืองประทุมธานี เมืองชัยบุรี
เมืองมีนบุรี และกรุงเทพฯ ฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม เป็นต้นแต่ต่อไปจนแล้ว

เพราะฉะนั้นตามความในพระราชบัญญัติค่านามาตรา ๙ เจ้าพนักงาน
ต้องการให้เจ้าของนาและผู้ทำนา หรือจะให้ผู้อื่นผู้ใดไปแทนก็
ตาม อยู่คอยนำชี้เขตแดนข้อความที่เจ้าพนักงานต้องการจะถาม และ
คอยรับใบนำตามวันที่กำหนดนั้นจงทุก ๆ ราย ถ้าผู้ใดไม่กระทำ

ตามความในข้อนี้ ผู้นั้นต้องระหว่างโทษปรับไม่เกิน ๒๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งปรับและจำคุกด้วยทั้งสองสถาน

อนึ่งเมื่อได้รับใบนำแล้ว ขอให้ผู้ที่จะต้องเสียเงิน คำนวณตรวจจำนวนเนื้อที่นา คงเรียกตามกว้าง ยาวในใบนำที่เจ้าพนักงานได้รังวัดจดไว้ในใบนำออกให้ไว้แล้ว ถ้าตนเข้าเสียหายด้วยประการใด ๆ มากกว่า ๑ ในส่วน ๓ ตามพระราชบัญญัติแล้ว ก็ให้รับนำความมาแจ้งขอ ถด ค่อยนายอำเภอท้องที่นั้น ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ ได้รับใบนำ นั้น เป็น ต้นไป

ประกาศมาวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) ยมราช

เสนาบดีกระทรวงนครบาล

พระราชบัญญัติ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก

รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม ทั้งฝ่ายเหนือฝ่ายใต้ แด่ดินแดนทั้งหลายที่ใกล้ชิดเคียงคือลาวเฉียง ลาวท้าว มลายู เกวียงและอื่น ๆ ผู้เป็นเจ้าเป็นใหญ่ของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ทรง พระราชดำริว่า เครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือกสยาม ซึ่ง สมเด็จพระบรมชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เสด็จอยู่หัว ทรงสถาปนาขึ้นไว้ เมื่อปีระกา ตรีศก จุศักราช ๑๒๒๓ ตรงกับรัตนโกสินทร์ ศก ๘๐ นั้น ครั้นเมื่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งพระราชบัญญัติ จัดเป็นชั้น ๔ ชั้น มีระเบียบ กำหนดตามพระราชบัญญัติ ลงวันพุธ เดือนอ้าย แรมสิบเอ็ดค่ำ ปีมะเส็ง เอกศก จุศักราช ๑๒๓๑ ตรงกับ รัตนโกสินทร์ ศก ๘๘

ภายหลัง ทรงพระราชดำริว่า พระราชบัญญัติ แด่ระเบียบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ นั้น ยังหาบริบูรณ์ไม่ จึงได้ มีพระราชบัญญัติ แก้ไข ระเบียบ และชั้น เครื่องราชอิสริยาภรณ์ใหม่ ขยายออกเป็น ๕ ชั้น โดยพระราชบัญญัติ ประกาศเบญจศก จุศักราช ๑๒๓๕ ตรงกับ รัตนโกสินทร์ ศก ๙๒ แด่พระราชบัญญัติ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๐๘ ครั้งหนึ่ง ลงวันที่ ๑ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๒ ครั้งหนึ่ง แก้ไข กำหนด ชื่อ แด่ อัครา เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ภายหลัง ทรงพระราชดำริว่า ข้าราชการไม่มีสัญญาบัตร ยังไม่มี เครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำหรับที่จะเป็นบำเหน็จความชอบ จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเหรียญช้างเผือกขึ้นอีก ๒ ชั้น โดยพระราชบัญญัติ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑ แล้วยัง

บัดนี้ มีพระราชประสงค์ ที่จะแก้ไขลำดับชั้นเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 ให้บริบูรณ์งดงามยิ่งขึ้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา
 พระราชบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่าพระราชบัญญัติเครื่องราช
 อิศริยาภรณ์ข้างเผือก รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ แต่ให้ใช้ได้ตั้งแต่วันที่
 ทรงประกาศไว้นี้เป็นต้นไป

มาตรา ๒ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ข้างเผือกนี้ ให้แบ่งเป็น ๘ ชั้น
 ให้เรียกชื่อตามชั้นดังนี้

ชั้นสูงสุด	ชื่อ	มหาปรมาภรณ์
ชั้นที่ ๑	ชื่อ	มหาวราภรณ์
ชั้นที่ ๒	ชื่อ	จุทวราภรณ์
ชั้นที่ ๓	ชื่อ	นิภาภรณ์
ชั้นที่ ๔	ชื่อ	ภุชนาภรณ์
ชั้นที่ ๕	ชื่อ	ทิพยาภรณ์
ชั้นที่ ๖	เรียก	เหรียญทองข้างเผือก
ชั้นที่ ๗	เรียก	เหรียญเงินข้างเผือก

มาตรา ๓ ดวงตราทั้ง ๘ ชั้นนี้ ให้มีรูปพรรณแต่เครื่องหมาย
 ดังนี้

ชั้นสูงสุด มหาปรมาภรณ์ มีดวง คราด้าน หน้าตรง กดวง เป็น รูป
 ข้างโอราพต ส่ามสีวะระ หมายถึงยาม กดวง แด่ สยาม เหนือใต้ ลงยา
 ราชาวดีดีขาว อยู่บน พื้น ทองใน ดอกบัวบาน กัดบ่ลงยา ดีชมภู สดับ แดง
 เกศร เงิน นอก ดอกบัว มี กระจิง ทองไล่ ดงยาราชาวดี ดีเขียว อยู่สู่ทิศ
 ตาม ตรง แด่มีรัศมีเปลวเงิน อยู่อีกสู่ทิศตาม ทแยง ด้าน หลัง กดวง
 มีอักษร ม. ป. ร. เป็น พระนาม ย่อใน พระบาท สมเด็จพระจอมเกล้า เจ้า
 อยู่หัว คือ มงกุฎปรมราชาธิราช ลงยาราชาวดีดี แดง อยู่บน พื้น ทอง แทน
 ที่ ข้างโอราพต นอก นั้น เหมือน ด้าน หน้า เบื้อง บน นั้น มี พระมหามงกุฎ
 ห้อย กับ แพรแถบ ขนาดใหญ่ ดีแดง ถ้วน สำหรับ สพาย บ่าขวา แต่มีดวง
 คารารูป เหมือน ด้าน หน้า ดวงตรา ซ้อน อยู่บน รัศมีแปด แฉก เป็น รัศมี
 เงิน จักก เป็น เพ็ชร ไส้รังสี แฉกโดย ตรง เป็น รัศมี แฉกทองสี แฉกโดยทแยง
 สำหรับ ติด แขนเสื้อ ที่อก ข้าง ซ้าย

ชั้นที่ ๑ มหาวราภรณ์ มีดวง คราด้าน หน้า เป็น รูป ข้างเผือก
 ลงยาราชาวดีดี ขาว ทรง เครื่อง ยืน แท่น อยู่บน พื้น ทองใน ดอก บัวบาน
 กัดบ่ลงยาราชาวดีดีแดง สดับเขียว เกศรเงิน รอบ นอก ดอกบัวมีกระจิง เงิน
 แปดทิศ มีกระจิง แทรกตาม หว่าง ด้าน หลัง เบื้องบน ข้างเผือก เป็น อักษร
 ม. ป. ร. พระนาม ย่อ เบื้อง บน ดวงตรามีพระมหามงกุฎ ห้อย แพรแถบ
 ขนาดใหญ่ ดีแดงริม เขียว มีรั้ว น้ำเงินรั้วเหลือง คอปกัน ทั้ง สอง ข้าง

สำหรับสพาย บำชวา แต่มีดวงดารา รูป อย่าง ด้าน หน้า ดวงตรา แต่กระจิง
ยาวกว่า แตร่น พระมหามงกุฏ ลงให้เด็ก คิด ซ้อนที่ กระจิง บน สำหรับ
ติดแนบเสื้อที่ ออก ข้าง ซ้าย

ชั้นที่ ๒ จตุรวารภรณ์ มีดวง ตรา อย่าง มหาวารภรณ์ ห้อยแพรแถบ
ขนาด กลาง ดี อย่าง มหาวารภรณ์ สำหรับ สวม คอ แต่ มีดวง ตรา อย่าง
มหาวารภรณ์ สำหรับติดแนบเสื้อที่ ออก ข้าง ซ้าย

ชั้นที่ ๓ นิภาภรณ์ มีดวง ตรา ห้อยแพรแถบ สวม คอ เหมือน
จตุรวารภรณ์

ชั้นที่ ๔ ภูษนาภรณ์ มีดวง ตรา อย่าง นิภาภรณ์ ห้อยแพรแถบ
ดี เดียว กัน แต่ขนาดเล็ก แต่ มี ดอกไม้ จีบติด บน แพรแถบ สำหรับ
ติดแนบเสื้อที่ ออก ข้าง ซ้าย

ชั้นที่ ๕ ทิพยาภรณ์ มีดวง ตรา ห้อยแพรแถบ ติด ดอก เหมือน
ภูษนาภรณ์ แต่ ไม่มี ดอกไม้ จีบ

ชั้นที่ ๖ เหริญ ทอง ข้างเผือก ด้าน หน้า เป็น รูป ข้างเผือก อยู่ใน
ดอกบัวบาน ด้าน หลัง เป็น อักษร พระนามย่อ ม.ป.ร. อยู่ใน ดอกบัว
บาน เบื้อง บน เหริญ นั้น มี พระ มหามงกุฏ ห้อย กับ แพรแถบ อย่าง
ทิพยาภรณ์ สำหรับ ติด ดอก ข้าง ซ้าย

ชั้นที่ ๗ เหยี่ยญเงิน ข้างเผือก เหมือน กับ เหยี่ยญ ทอง ต่าง แต่
เปนเงิน

มาตรา ๔ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้น สูง สุดสำหรับ พระราชทาน
พระบรมวงษานุวงศ์ เจ้านานาประเทศ เจ้าประเทศราช แล ผู้ซึ่งได้รับ
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นที่ ๑ มหาวราภรณ์แล้ว แล จะเลื่อน ตำแหน่ง
ชั้นให้สูง

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ชั้นที่ ๑ ลงไปจนถึงชั้นที่ ๕ สำหรับ
พระราชทาน พระบรมวงษานุวงศ์ เจ้าประเทศราช แล ข้าราชการชั้น
สัญญาบัตร ชั้นที่ ๖ ที่ ๗ สำหรับ พระราชทาน ข้าราชการชั้นไม่มี
สัญญาบัตร

มาตรา ๕ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้น สูง สุด แล ชั้นที่ ๑ มีสังวาลย์
ทองคำลงยาราชาวัติ กดางเปน รูป ข้างโอรสพต มีบุษบกอุณาโลม
อยู่เหนือหลัง มี เครื่องสูง ๗ ชั้น ข้าง ละ ๒ องค์ มี ข้างเผือกวง
กุ่มฉัตร ข้าง ละ ข้าง ตาม สายสังวาลย์ มี รูป ข้างเผือก ขึ้น สดับ กับ อักษร
พระนามย่อ ม.ป.ร. อยู่โดยรอบ สังวาลย์นี้ สำหรับ ห้อยดวงตรา
มหาปรมภรณ์ สดุมพาดเหนือ อักษร ทั้ง สอง ข้าง สายสร้อย เช่นนี้
สำหรับ พระราชทาน แล ผู้ซึ่งได้รับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ทั้ง ๒ ชั้น อัน
ทรง พระราชดำริเห็น สสมควร จะ พระราชทาน เพิ่มให้ อีกชั้น

มาตรา ๖ ผู้ซึ่งได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือกนี้ มีลำดับ
เกียรติยศอยู่น่าหลัง เทียบกับผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
อื่น ตามลำดับชั้นดังนี้ คือมหาปรมมาภรณ์ ตามหลังปฐมจุลจอมเกล้า
มหาวราภรณ์ สูงกว่า มหาสุรภรณ์ จุลธรรมาภรณ์ สูงกว่า จุลสุรภรณ์
แต่ต่ำกว่า ทูตยจุลจอมเกล้าวิเศษ นิภาภรณ์ สูงกว่า มณฑนาภรณ์ แต่
ต่ำกว่า ทูตยจุลจอมเกล้า ภูษนาภรณ์ สูงกว่า ภัทราภรณ์ แต่ต่ำกว่า
ทูตยจุลจอมเกล้า ทิพยาภรณ์ สูงกว่า วิจิตรภรณ์ แต่ต่ำกว่า ตูตยานุ
จุลจอมเกล้า เหรียญทอง ช้างเผือก สูงกว่า เหรียญทอง มงกุฎสยาม
เหรียญเงิน ช้างเผือก สูงกว่า เหรียญเงิน มงกุฎสยาม ส่วนผู้ที่ได้รับ
พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นเดียวกัน มีลำดับ น่าหลังกัน
ตามที่ได้รับพระราชทาน ก่อน แล หลัง

มาตรา ๗ ผู้ซึ่ง ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก
อย่าง เก่า ก่อน พระราชบัญญัตินี้ จะคงใช้ ดวงตรา อย่าง เก่า อยู่ก็ได้
ถ้า จะ เปลี่ยนใช้ ดวง ตรา อย่าง ใหม่ ตาม พระราชบัญญัตินี้ ก็ได้

มาตรา ๘ พระราชบัญญัติเดิมที่ไม่ขัด ขวาง ต่อพระราชบัญญัตินี้
ให้คงใช้ อยู่ตามเดิม

พระราชบัญญัติ ตราไว้แต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน รตนโกสินทร์

พระราชบัญญัติ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎสยาม

รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้า
เจ้าแผ่นดิน สยาม ทั้ง ฝ่ายเหนือฝ่ายใต้ แด่ดินแดนทั้ง หดายที่ ใกล้เคียง
คือ ดาวเฉียง ดาวทาว มลายู เกวียง แลอื่น ๆ ผู้เป็นเจ้า เป็นใหญ่
ของ เครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ มงกุฎสยาม

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศ ให้ทราบทั่ว
กันว่า

ทรง พระราชดำริห์ว่า เมื่อเสด็จ เสด็จ ถวักด้วยราช สัมบัติ แล้ว ได้
ทรง สถาปนาเครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ มงกุฎสยาม ขึ้น ไว้ พร้อม กัน กับ
ที่ แกะ ไข เครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ ข้าง แฉก อัน สมเด็จพระบรม ชนก
นารถ ได้ทรง สร้าง ขึ้น ไว้ นั้น ได้ ออก โดย พระราชบัญญัติ ลง วัน พุศ
เดือน ข้าย แรม สิบเอ็ด ค่ำ ปีมะเส็ง เอกศก จุฬศักราช ๑๒๓๑ ตรง กับ
รัตนโกสินทร์ศก ๘๘

ภายหลัง ทรง พระราชดำริห์ว่า พระราชบัญญัติ แด ระเบียบ เครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์ นั้น ยัง หา บริบูรณ์ ไม่ จึง ได้ มี พระราชบัญญัติ แกะ ไข
รูป แฉก เครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ ใหม่ ขยาย ออก เป็น ๕ ชั้น โดย พระ

ราชบัญญัติปีระกาเบญจศก จุฬศักราช ๑๒๓๕ ตรงกับรัตนโกสินทร์
ศก ๙๒ แดพระราชบัญญัติลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน รตนโกสินทร์
๒๒ ๑๐๘ ครั้งหนึ่ง ลงวันที่ ๑ ตุลาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๑๒ ครั้ง
หนึ่ง แก่ไข กำหนดชื่อ แดอัตราเครื่อง ราชอิสริยาภรณ์

ภายหลัง ทรง พระราชดำริห์ว่า ข้าราชการ ไม่มีสัญญาบัตรยังไม่
มีเครื่อง ราช อิสริยาภรณ์ สำหรับที่จะเป็น บำเหน็จความชอบ จึง ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง เหรียญมงกุฎขึ้นอีก ๒ ชั้น โดยพระราช
บัญญัติลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ แล้วนั้น

บัดนี้ ทรง พระราชดำริห์เห็น ว่า รูปร่าง เครื่อง ราชอิสริยาภรณ์นั้น
ควร จะ แก่ไข ให้งามดียิ่งขึ้น แดรวบรวม กัน กับเหรียญ ซึ่ง สร้าง
เพิ่มเติมขึ้นใหม่อีกสองชั้น นั้น ให้เป็น ๗ ชั้น จึง ทรง พระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัติ^๕นี้ ให้เรียกว่า พระราช บัญญัติเครื่อง ราช
อิสริยาภรณ์มงกุฎสยาม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ แดให้ ใช้ ได้ตั้งแต่วันที่
ลง ประกาศไว้^๕นี้ เป็นต้น ไป

มาตรา ๒ เครื่อง ราช อิสริยาภรณ์ มงกุฎสยาม ให้แบ่งเป็น ๗ ชั้น
แดให้ เรียกชื่อตามชั้น ดังนี้

ชั้นที่ ๑ ชื่อ มหาสุรารักษ์

ชั้นที่ ๒ ชื่อ จตุสุรารักษ์

ชั้นที่ ๓ ชื่อ มณฑนากรักษ์

ชั้นที่ ๔ ชื่อ ภัทรารักษ์

ชั้นที่ ๕ ชื่อ วิจิตรารักษ์

ชั้นที่ ๖ เรียก เหยียน ทอง มงกุฎสยาม

ชั้นที่ ๗ เรียก เหยียน เงิน มงกุฎสยาม

มาตรา ๓ ดวงตราทั้ง ๗ ชั้นนี้ ให้มีรูปพรรณสัณฐาน เครื่องหมาย
ดังนี้

ชั้น ๑ มหาสุรารักษ์ มีดวงตราด้านหน้าเป็นรูป พระมหามงกุฎ อยู่ใน
ลาย ห้วน ถัดมา ทำด้วยทอง พันลงยาราชาวดี ชั้นในสีน้ำเงิน ชั้นนอก
สีแดง มีกระบังเงิน รอบนอกใหญ่สี่ ทิศเล็กสี่ ทิศ มีรัศมีทองดับ
หว่างรอบ ด้านหลัง เบื้องบน พระมหามงกุฎเป็นอักษร พระนามย่อ จ.ป.ร.
เบื้องบน ดวงตรา มี พระจุฬาลงกรณ์ ห้อย กับ แพร แถบขนาดใหญ่
สีน้ำเงินริมเขียว มีริ้วแดงริ้วเหลือง คั่นกันทั้งสองข้าง สำหรับ
สพนายบ่าวสาว และมีดวง ตราารูปอย่าง ด้าน หน้าดวงตรา เว้นแต่ไม่มี
พระจุฬาลงกรณ์ เบื้องบน สำหรับติด แขนงเสื้อที่ ออก ข้างซ้าย

ชั้น ๒ จตุสุราภรณ์ มีดวงตราอย่างมหาสุราภรณ์ ห้อยแพรแถบขนาดกลาง สีอย่างมหาสุราภรณ์ สำหรับสวมคอ และมีดวงตราอย่างมหาสุราภรณ์ สำหรับติดแนบเสื้อที่อกข้างซ้าย

ชั้น ๓ มณฑนาภรณ์ มีดวงตราห้อยแพรแถบสวมคอเหมือนจตุสุราภรณ์

ชั้น ๔ ภัทราภรณ์ มีดวงตราอย่างมณฑนาภรณ์ ห้อยแพรแถบสีเขียวเข้ม ขนาดเล็ก และมีดอกไม้ประดับบนแพรแถบ สำหรับติดแนบเสื้อที่อกข้างซ้าย

ชั้น ๕ วิจิตรภรณ์ มีดวงตราห้อยแพรแถบติดอกเหมือนภัทราภรณ์ แต่ไม่มีดอกไม้ประดับ

ชั้น ๖ เหรียญทอง มงกุฎสยาม ด้านหน้าเป็นรูปพระมหามงกุฎอยู่ภายในลายหว่านล้อม ด้านหลังเป็นอักษรพระนามย่อ จ.ป.ร. อยู่ในลายหว่านล้อม เช่นดวงในดวงตรามหาสุราภรณ์ ข้างบนเหรียญนั้นมีพระจุฬาลงกรณ์ ห้อยกับแพรแถบอย่างวิจิตรภรณ์ สำหรับติดอกข้างซ้าย

ชั้น ๗ เหรียญเงิน มงกุฎสยาม เหมือนเหรียญทองต่างแต่เป็นเงินมาตรา ๔ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ชั้นที่ ๑ ลงไปจนถึง

ชั้นที่ ๕ สำหรับ พระราชทาน พระบรมวงษานุวงศ์ แลเจ้าประเทศราช
 แลข้าราชการชั้นสัญญาบัตร ชั้นที่ ๖ แลชั้นที่ ๗ สำหรับพระราชทาน
 ข้าราชการชั้นไม่มีสัญญาบัตร

มาตรา ๕ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นที่ ๑ มีสังวาลย์ทองคำ
 ลงยาราชาวัติ กดางเป็นรูป พระจุฬาลงกรณ์มีพระมหามงกุฎอยู่
 ข้างบน แลมีเครื่องสูงสองข้าง มีพระแสงขรรค์กับ ขาว พระกร
 ไชวักกัน มีผ้าแถบลงยาห้อยลงมา มีอักษรในผ้านั้นว่า “สัพเพ
 สัมมุตตมานิ สามีคคัฏฐนิสาธิกา” ที่กดางผ้าใต้พระจุฬาลงกรณ์ลงมา
 มีรูปจักรตรี มีมาดัยชัยพฤกษ์แลพุทธรักษาข้างล่าง ตามสาย
 สังวาลย์มีอักษรพระนามย่อ จ. ป. ร. กับพระจุฬาลงกรณ์วางบนเบาะ
 แลจักรตรีไขว้กับสัตว์พาวุธ แลมาดัยชัยพฤกษ์พุทธรักษาคันดัดกัน
 ไปโดยรอบ สังวาลย์นี้สำหรับห้อยดวงตรามหาสุรารภรณ์ สวม
 พาดเหนืออังษาทองสองข้าง สายสร้อยเช่นนี้สำหรับพระราชทานแก่
 ผู้ซึ่งได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้น ๑ อันทรงพระราชดำริห์
 เห็นสมควรจะพระราชทานเพิ่มให้พิเศษขึ้น

มาตรา ๖ บรรดาผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มงกุฎ

สยามนี้ มีลำดับเกียรติยศอยู่น่าหลัง เทียบกับ ผู้ที่ได้รับพระราชทาน
เครื่อง ราชอิสริยาภรณ์อื่น ตามลำดับชั้นดังนี้ คือ มหาสุรภรณ์
สูงกว่า ทูตียจุตจอมเกล้าพิเศษ แต่ต่ำกว่า มหาจวราภรณ์ จุตสุรภรณ์
สูงกว่า ทูตียจุตจอมเกล้า แต่ต่ำกว่า จุตจวราภรณ์ มณฑนาภรณ์สูงกว่า
ตติยจุตจอมเกล้า แต่ต่ำกว่า นิภาภรณ์ ภัทราภรณ์สูงกว่า ตติยานุ
จุตจอมเกล้า แต่ต่ำกว่า ภุชณาภรณ์ วิจิตรภรณ์ ต่ำกว่า ทิพยาภรณ์
เหรียญทอง มงกุฎสยาม ต่ำกว่า เหรียญทองช้างเผือก เหรียญเงิน
มงกุฎสยาม ต่ำกว่า เหรียญเงินช้างเผือก ส่วน ผู้ที่ได้รับ พระราชทาน
เครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ชั้นเดียวกัน มีลำดับ น่าหลัง กัน ตามที่ได้รับ
พระราชทาน ก่อน แล หลัง

มาตรา ๗ ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่อง ราชอิสริยาภรณ์ มงกุฎสยาม
อย่างเก่า ก่อน พระราชบัญญัตินี้ จะคงใช้ดวงตรา อย่างเก่าอยู่ก็ได้
ถ้าจะ เปลี่ยนใช้ดวงตรา อย่างใหม่ ตาม พระราชบัญญัตินี้ ก็ได้

มาตรา ๘ พระราชบัญญัติเดิม ที่ไม่ขัดขวาง ต่อ พระราชบัญญัตินี้
ให้คง ใช้ อยู่ตาม เดิม

พระราชบัญญัติตราไว้ แต่ณวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์

ประกาศยกหม่อมเจ้าอาทิตย์ทิพอาภา
ในพระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
ขึ้นเป็น พระหลานเธอ พระองค์เจ้า

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชดำริว่า หม่อมเจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ในพระเจ้าลูกยาเธอ
กรมหมื่นชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ เป็นผู้ที่ได้ทรงทำนุบำรุงเลี้ยงดูใกล้ชิด
ทั้งเป็นพระนัดดาในสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์
กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช เป็นผู้สมควรที่จะทรงยกพระเกียรติยศขึ้น
แต่เวลานี้ก็เป็นกำพร้ามารดา ทรงพระกรุณาสงสาร จึงมีพระบรม
ราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ยกหม่อมเจ้าชายอาทิตย์ทิพอาภา ในพระ
เจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ ขึ้นเป็น พระองค์เจ้า มีคำนำ
พระนามว่า พระหลานเธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ทรงศักดินา ๓๐๐๐
และมีกรมทรงศักดินา ๑๑๐๐๐

พระบรมราชโองการ ประกาศไว้ ณ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน รัตน
โกสินทรศก ๑๒๘ เป็นวันที่ ๑๔๙๘๗ ในรัชกาลบัดนี้

ประกาศพระบรมราชูทิศที่ดินสงฆ์เสนาสน์

วัดเบญจมบพิตร

ขอ ประกาศ แก่พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งได้มา ประชุม พร้อม กัน ณ ที่นี้ ด้วย
ข้าพเจ้าได้ ให้สถาปนาเสนาสน์ ขึ้นใหม่หลัง หนึ่ง เป็น ดั้งสอง ชั้น ก่อ
อิฐ ถู ปูน หลังคา มุงกระเบื้อง กว้าง รวมนใน ผนัง ๓ วา ๓ ศอก ๑๐ นิ้ว
ยาว ๕ วา คืบ ๘ นิ้ว สูง ตั้งแต่พื้นดิน ถึง พื้นบน ๕ ศอก คืบ กับ ๒ นิ้ว
สูง ตั้งแต่ พื้น บน จด เพดาน ๖ ศอก คืบ มีห้องใหญ่ ๒ ห้อง ห้องเล็กห้อง
หนึ่ง ด้าน หลัง มีเฉลียง ด้าน หน้า มีมุขยื่น ออก มา ต่อ กับ บรรได บัดนี้
การ ก่อสร้าง นั้น สำเร็จ บริบูรณ์ สมควร เป็น ที่ สงฆ์ บริโภค ข้าพเจ้า
ทั้งปวง ขอ ถวาย กุญฺจิ หลัง นั้น ไว้ ใน พระพุทธศาสนา เป็น จาคุทิศิการวาศ
สำหรับ พระสงฆ์ซึ่ง มา อยู่ ใน บัดนี้ ถ้าจะ มา แต่ทิศ ทั้ง ๔ ได้ อาศรัย
ประพฤติ สำนักร พรหมจรรย์ บริโภค โดย ฌาศักทุก ประการ ขอ พระ
ภิกษุสงฆ์จง รับ ดั่งมิกเสนาสน์ นั้น เพื่อ ประโยชน์ แด่ ความ สุข แก่ ข้าพเจ้า
ทั้งปวง ตั้ง กาดนาน เทอญ

ประกาศไว้ ณ วัน อาทิตย ที่ ๒๘ พฤศจิกายน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
จันทรคติกาต เดือนสิบสอง แรมค่ำหนึ่ง ปีระกา เอกศก จตุศักราช ๑๒๗๑
พระพุทธศาสนา กาด ๒๔๕๒ พุทธสา เป็นวันที่ ๑๔๙๙๒ ในรัชกาล
บัดนี้

๖

ประกาศจัดซื้อที่สร้างศาลารัฐบาล

มณฑลนครราชสีมา

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กระทรวงมหาดไทยจัดซื้อที่ตำบลไชยณรงค์ ที่ซึ่งอำเภอเมือง นครราชสีมา สำหรับจะได้สร้างศาลารัฐบาล มณฑล นครราชสีมา ขึ้นใหม่ ในตำบลนั้น แด่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เจ้าพนักงาน จัดซื้อ ที่ดิน รายนี้ ตามวิธีดัง จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ การซื้อที่ รายนี้ ให้เจ้าพนักงาน สืบสวน แะจัดซื้อ ตามราคาธรรมดา อย่างที่ราษฎรซื้อขายกัน

ข้อ ๒ ถ้าเจ้าของที่ รายใด แกลงใจ ราคากิน กว่าที่ซื้อขายกัน ตามธรรมดาแล้ว ให้เจ้าพนักงาน มีอำนาจที่จะ กำหนดราคาซื้อที่ ตามราคาซื้อขายกัน สุดแล้วแต่พื้นที่ แด่ผลประโยชน์ใน ที่ ตำบลนั้น

ข้อ ๓ ถ้าเจ้าของที่ เห็นว่า ราคาที่ เจ้าพนักงาน กำหนดให้ยังไม่สมควร จะขอให้ตั้ง คน กลาง กำหนด ราคา ก็ได้ ให้เจ้าของที่ กับเจ้าพนักงาน ตั้ง คน กลาง คน ละ คน เปน ผู้ชี้ขาดในราคาดังนั้น คน กลางตกลงกัน อย่างไร ก็ให้จัดซื้อตาม ราคาที่ตกลงกัน นั้น ถ้าคน กลางทั้ง ๒ ฝ่าย ปลูกษาไม่ตกลงกัน ก็ให้เลือกตั้งผู้ชี้ขาดอีกคนหนึ่ง ผู้ชี้ขาดตัดสิน อย่างไร ให้ถือเอา ราคา นั้น เปน ราคาซื้อขายกัน

ศก' ๑๒๘

หน้า ๒๔๓

ข้อ ๔ ถ้าจะมีการอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวไว้ในประกาศนี้ ให้
เจ้าพนักงานตำรวจวินิจัย และจัดการไป ตาม ประกาศจัดซื้อที่สร้างทาง
รถไฟสายใต้ ซึ่งลงในราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๑ สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๘
หน้า ๙ นั้น

ข้อ ๕ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาจำเณรบดี ข้าหลวง
เทศาภิบาล มณฑล นครราชสีมา เปน เจ้าพนักงาน กระทรวงมหาดไทย
จัดซื้อที่ดิน ตาม ประกาศนี้

ฯ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑ ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เปน วันที่ ๑๔๙๙๕ ในรัชกาล บัณฑิตยัมนี้

ประกาศเรื่องแก้ไขอำนาจศาลมณฑล

ร.ศ. ๑๒๘

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า
ด้วยใน สมัยนี้ ความที่ ชำระใน หัวเมือง มีอุทธรณ์ได้ ถึง ๒ ชั้น คือ
ชั้นหนึ่ง อุทธรณ์ไป ยัง ศาล มณฑล แล้วชั้น มา ศาลอุทธรณ์ข้าหลวง
พิเศษ อีกชั้นหนึ่ง กระทำให้การ บังคับบัญชา ตาม คำพิพากษา ชัก เน้น
ซ้ำ ค้าง ค้าง หดาย แห่ง นัก

จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตัด อุทธรณ์ได้เสียชั้นหนึ่ง แล
เมื่อ ความ อุทธรณ์ใน ศาล อุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษ จะมี มากขึ้น กว่าเก่า
ดังนี้ จึง ทรง พระกรุณาโปรดให้ชัก ผู้พิพากษา ศาล มณฑล เข้า มารับ

ราชการใน ค่าย อุทธรณ์ ข้างหลวงพิเศษ ใน มณฑลให้ มีอธิบดี มณฑล
อยู่คน หนึ่ง ก็ได้ ถ้าจะมีผู้แทน อธิบดีอีกคน หนึ่ง ก็ได้ แต่ว่าแต่เสนาบดี
กระทรวงยุติธรรม จะเห็นสมควร

๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม วันโกสินทร์ศก ๑๒๘ ต่อไป ความ
อุทธรณ์จาก ค่าย เมืองใน หัวเมือง นอกจาก มณฑล กรุงเทพ ฯ ให้ส่ง มา
ยัง ค่าย อุทธรณ์ ข้างหลวงพิเศษ กรุงเทพ ฯ พิจารณาพิพากษา เว้นไว้แต่
เสนาบดี กระทรวงยุติธรรม จะ ได้ ให้ อำนาจ พิเศษ แก่ ค่าย มณฑล มี อำนาจ
ชำระ ความ อุทธรณ์ ได้ บาง อย่าง บาง ชนิด

๒ ตั้งแต่วันที่ ต่อไป ค่าย มณฑล นั้น ให้ มีผู้พิพากษา แต่เพียง นายเดียว
ก็ได้ จะเป็น อธิบดี ค่าย มณฑล ก็ได้ ถ้าผู้แทน อธิบดี ค่าย มณฑล ก็ได้
วิธีที่จะ พิจารณา ความ มณฑล นั้น ตั้งจะได้กล่าวต่อไป

๓ คดีแพ่ง ถ้าอาญาที่เกิน อำนาจ ค่าย เมือง จะพิพากษา นั้น ให้
อธิบดี ค่าย มณฑล ถ้าผู้แทน อธิบดี ค่าย มณฑล ไปช่วย นั้น พิจารณาใน
ศาลเมือง พร้อม ด้วยผู้ พิจารณา อีก นาย หนึ่ง อย่างน้อย เมื่อผู้พิพากษา
ทั้ง ๒ คน ดังที่ได้กล่าวมานี้ ได้ พิจารณา คดี อย่าง หนึ่ง อย่างใดแล้ว
ให้ มีอำนาจ เท่า ค่าย มณฑล

แต่ถ้า อธิบดี ผู้ พิจารณา ค่าย มณฑล ถ้าผู้แทน อธิบดี ค่าย มณฑล ไป
นั้น พิจารณา คดีใน ศาล เมืองไม่ได้ ให้ ศาล เมือง พิจารณา แล ทำความ
เห็น ส่ง มา ยัง อธิบดี ผู้ พิจารณา ค่าย มณฑล พร้อม ด้วย จำนวน อธิบดี
ผู้ พิจารณา ถ้าผู้แทน จะได้ ทำความ เห็น ส่ง กลับ คืนไป

เมื่อ อธิบดี ผู้พิพากษาศาล มณฑลฯ ผู้แทน เห็น ด้วย กับ ผู้พิพากษาศาลเมือง แล้ว ความเห็น เหล่า นั้น เป็น คำพิพากษา แต่ ถ้า ผู้พิพากษาทั้งหลาย มีความเห็น แตก ต่าง กัน ให้เอา ความ เห็น ข้าง มาก เป็น คำพิพากษา ผู้พิพากษา ที่ไม่ เห็น ด้วย นั้น ให้ทำ ความ เห็น แย้งไว้ ข

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๕๐๐๕ ใน รัชกาล บัณฑิตนี้

ประกาศ ห้ามไม่ให้เงิน เหยี่ยญ ต่าง ประเทศ บาง ชนิด

เข้ามาใน มณฑลชุมพร มณฑล นคร ศรี ธรรมราช
แถม มณฑล บัณฑิตนี้

มี พระบรม ราชโองการ ใน พระบาท สัมเด็จ พระปรมินทร มหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเห็นชอบเกล้าฯ ให้ประกาศ
จง ทราบทั่ว กัน ด้วย ทรง พระราช ดำริห์ว่า มีเงิน เหยี่ยญ ต่าง ประเทศ
บาง ชนิด ซึ่ง เรียก ว่า เหยี่ยญ เมกซิกัน ชนิด หนึ่ง เหยี่ยญ บริติช
ชนิด หนึ่ง เหยี่ยญ เดอร์วิคส์ อย่าง เก่า ชนิด หนึ่ง รวม ๓ ชนิดนี้
มีราคา ตกต่ำ กว่า ราคา เหยี่ยญ เดอร์วิคส์ อย่าง ใหม่ รัฐบาล เดอร์วิคส์เซด
เคตเมนต์ แล รัฐบาล เฟเตอร์ เรเตคมา เดลเคตส์ ได้ประกาศ ให้เลิกใช้
แถม ห้ามไม่ให้ เข้าใน อาณาเขต ของ รัฐบาล ที่ได้กล่าว ชื่อ มาแล้ว นั้น
ส่วน ทาง พระราช อาณาเขต ดัยาม ยัง มีผู้นำ เหยี่ยญ เมกซิกัน
เหยี่ยญ บริติช แล เหยี่ยญ เดอร์วิคส์ อย่าง เก่า ซึ่ง มีใช้ เงิน ตรา

เจ้าหนี้จำต้องรับตาม พระราชกำหนด กฎหมาย เข้ามาใน มณฑลชุมพร
มณฑล นคร ศรี ธรรมราช แด มณฑล ปัตตานี จน กาด บัดนี้ กระทำให้
ราษฎรใน มณฑล นั้น ๆ ได้รับความเสียหายเป็นอันมาก จึงทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันดังนี้

ข้อ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ เป็นต้น
ไป ห้ามมิให้ผู้หนึ่ง ผู้ใด นำ เหยี่ยว เมกซิกัน เหยี่ยว บริติช
เหยี่ยว เดิร์ตดัล อย่างเก่า เข้ามาใน หัวเมืองใด ๆ ใน มณฑล ชุมพร
มณฑล นคร ศรี ธรรมราช แด มณฑล ปัตตานี โดยทางบกก็ดี หรือ
ทางเรือก็ดีเป็นอันขาด

ข้อ ๒ ถ้าผู้ใดบังอาจกระทำความผิดต่อข้อห้าม ผ่าฝืนนำ หรือ
กระทำการ พยายามที่จะนำเหยี่ยวต่าง ๆ ซึ่งได้กล่าว นาม มาแล้วนั้น
เข้ามาใน มณฑล หนึ่ง มณฑลใดใน ๓ มณฑลนี้ เป็นจำนวนตั้งแต่
๑๐ เหยี่ยว หรือเกินกว่า ๑๐ เหยี่ยวขึ้นไป ให้ลงโทษปรับ
แก่ผู้นั้น ครั้งหนึ่งไม่เกินกว่า ๑,๐๐๐ บาท ส่วนเงินเหยี่ยวซึ่งได้นำ
หรือพยายามที่จะนำเข้ามานั้น ให้ริบเสียทั้งสิ้น

ข้อ ๓ ให้เสนาบดี กระทรวง พระคลังมหาสมบัติ เสนาบดี กระทรวง
มหาดไทย แด เสนาบดี กระทรวง ยุติธรรม เปน ผู้รักษากฎให้เป็นไป
ตามนัยแห่งประกาศนี้ทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๑ ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็นวันที่ ๑๕๐๐๕ ในรัชกาล บัณฑิตยบันนี้

ประกาศ

เปลี่ยนนามข้าหลวงเกษตรออกโฉนดที่ดิน
เป็น ข้าหลวง ออกโฉนด

ด้วย นามข้าหลวง สำหรับการ ออกโฉนดที่ดิน ตามที่ใช้เรียกในพระราชบัญญัติ ออกโฉนดที่ดิน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ ว่า ข้าหลวงเกษตรนั้น บัดนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กระทรวงเกษตรราชการจัดตั้งข้าหลวงสำหรับจัดการบำรุง การเพาะปลูกขึ้น ประจำมณฑลต่างๆ อีกตำแหน่งหนึ่ง แล ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกข้าหลวงตำแหน่งนี้ว่า “ข้าหลวงเกษตร” ให้เปลี่ยนเรียกข้าหลวง สำหรับการออกโฉนดที่ดินว่า “ข้าหลวงออกโฉนด” ตั้งแต่วันนี้สืบไป

กระทรวงเกษตรราชการ

ประกาศมา ณ วันที่ ๔ เดือน ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) วรนาถประพัทธ์

รองเสนาบดี กระทรวงเกษตรราชการ

ประกาศตั้งเสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการ

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ เสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการ บ่อยไม่ได้รับราชการตามหน้าที่มาหลายปีแล้ว จึง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์หยุดพักราชการ ส่วนตำแหน่ง เสนาบดี กระทรวงเกษตรราชการ

พ.ศ. ๒๕๔๘

พ.ศ. ๑๒๘

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาดวงษานุประพัทธ์รองเสนาบดีกระทรวง
เกษตรราชการ เป็นเสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการต่อไป

พระบรมราชโองการดำรัสตั้งแต่วันที่ ๑๖ ธันวาคม รตนโกสินทร์
ศักราช ๑๒๘ เป็นวันที่ ๑๕๐๑๐ ในรัชกาลปัจจุบันนี้ ๒

ประกาศกระทรวงเกษตรราชการ

ว่าด้วยตั้งผู้รั้งกรมการตำแหน่งนา
ประจำมณฑลกรุงเทพฯ

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรม
ราชานุญาตให้หลวงประมวญภูมิเทศ ผู้รั้งตำแหน่งข้าหลวงออกโฉนด
มณฑลกรุงเทพฯ เป็นผู้รั้งกรมการตำแหน่งนาประจำมณฑลกรุงเทพฯ
ตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดินซึ่งตั้งแต่วันที่ ๒
มีนาคม รตนโกสินทร์ศักราช ๑๒๗ นั้นตั้งแต่วันที่สืบไป ๒

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๗ ธันวาคม รตนโกสินทร์ศักราช ๑๒๘

(ลงนาม) วงษานุประพัทธ์

เสนาบดีกระทรวงเกษตรราชการ

พระราชบัญญัติรถยนต์

รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเห็นชอบเกล้า ฯ สั่งว่า ทุกวันนี้มีผู้ใช้รถยนต์ที่เรียกกันว่า “โอโตโมบิล” ขับไป มา อยู่ตาม ถนน หลวง มากขึ้น สักครู่จะมี พระราชบัญญัติ สำหรับการ เดินทาง ขับรถขึ้นไว้ เพื่อบังคับเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติสืบไปดังนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติรถยนต์ รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ ใน มณฑล กรุงเทพ ฯ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ เป็นต้นไป ถ้าจะทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้ ใน หัวเมือง มณฑลใดเมื่อใดด้วย ก็จะได้ ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาต่อไปภายหลัง

มาตรา ๓ คำว่ารถยนต์ให้พึงเข้าใจว่ารถที่ได้สร้างขึ้นสำหรับ บรรทุกคนหรือสิ่งของซึ่งเดินด้วยกำลังเครื่องจักรแต่ไม่มีราง

มาตรา ๔ คำที่ว่าเส้นทางที่ใช้ใน พระราชบัญญัตินี้ให้พึงเข้าใจว่า เส้นทางที่ผู้บัญชาการเทศาภิบาล คือ ใน มณฑล กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่กระทรวงนครบาล มณฑลอื่น เส้นทางที่กระทรวงมหาดไทย

การจดทะเบียน รถมอเตอร์

มาตรา ๕ รถมอเตอร์ทุก ๆ คันที่ใช้อยู่ในถนนหลวงในมณฑล
กรุงเทพ ฯ ต้องมาจดทะเบียนที่เจ้าพนักงาน กระทรวงนครบาล ซึ่งเสนาบดี
จะได้อำนาจสำหรับ การจดทะเบียนรถ เว้นไว้แต่รถหลวงสำหรับ พระราช
ฐานนั้นไม่ต้อง มาจดทะเบียน

มาตรา ๖ บรรดา รถมอเตอร์ที่ได้จดทะเบียนแล้วต้องมีตัว เลข เป็น
เครื่องหมายที่ได้จดทะเบียนนั้นติดไว้ที่รถด้วย จะควรติดที่ใด แะ
ใช้เครื่องหมายขนาดใดแต่ใช้ได้ดี แล้วแต่เสนาบดีจะกำหนดให้

มาตรา ๗ ให้เรียกเงินค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน รถมอเตอร์
หลัง ละ ๑๐ บาท ถ้าเป็น รถมอเตอร์ที่มีล้อต่ำกว่า ๔ ล้อให้เรียก หลัง
ละ ๕ บาท

มาตรา ๘ ผู้ใดใช้รถที่ไม่ได้จดทะเบียนก็ดี หรือไม่มีตัว เลข
ติด ประจำรถตามพระราชบัญญัตินี้ก็ดี หรือใช้ตัว เลขที่ แะเห็นไม่ชัด
เจนก็ดี หรือเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ปิดบัง ตัว เลขเสีย แล้วขับรถไปมา
ตาม ถนนหลวงก็ดี ผู้ที่ขับรถแะเจ้าของรถนั้น มีความผิด ต้อง
ระวางโทษปรับครั้ง หนึ่งไม่เกินกว่า ๕๐ บาท

มาตรา ๙ ถ้ามีหลัก ถาน ปรากฏว่ารถที่กำลังขับไปมาใน ถนน
หลวงนั้น จะนำไปจดทะเบียนก็ดี หรือ ขน พามาจากท่าเรือ เวลาเมื่อ
แรกเข้ามาถึงก็ดี ผู้ขับแะเจ้าของไม่มีความผิด ตามความใน มาตรา ๘

มาตรา ๑๐ ถ้าผู้ขาย หรือผู้ทำรถยนต์ จะ ต้อง การ โอน อนุญาต แด่
 เครื่อง หมาย พิเศษ สำหรับ เบียดขึ้น ใช้ ประจำ รถ หงัดใด หงัด หนึ่งใด ทุก หงัด
 เพื่อ ขับ ทดลอง รถ ที่ ทำ ขึ้น ใหม่ หรือ เพื่อ ที่ จะ ให้ ผู้ ที่ จะ ซื้อ รถ นั้น ขับ
 ทดลอง เสนาบดี จะ ให้ โอน อนุญาต พิเศษ เช่น นี้ ก็ได้ เมื่อ ผู้ ที่ ได้ รับ
 โอน อนุญาต พิเศษ ได้ รับ เครื่อง หมาย หัก ใจ ที่ รถ ตาม ที่ ได้ กำหนด ไว้
 ใน พระราชบัญญัติ นี้ แล้ว ผู้ ที่ ใช้ รถ นั้น ไม่ มีความ ผิด ตาม ความ ใน
 มาตรา ๘ โอน อนุญาต แด่ เครื่อง หมาย เช่น นี้ ผู้ ขอ ต้อง เสีย ค่า ธรรมเนียม
 บัณฑิต ๓๐ บาท

การ เบียดขึ้น เจ้า ของ รถ

มาตรา ๑๑ รถยนต์ ที่ ได้ จด ทะเบียน แล้ว ถ้า จะ เบียดขึ้น เจ้า ของ ด้วย
 ประการใด ๆ ก็ได้ ผู้ ที่ เป็น เจ้า ของ ใหม่ ต้อง มา แจ้ง ความ ต่อ เจ้า
 พนักงาน จด ทะเบียน ภายใน กำหนด ๑๕ วัน นับ ตั้งแต่วันที่ รถ นั้น
 ได้ เบียดขึ้น เจ้า ของ แต่ ในการ ที่ จะ แจ้ง ความ นั้น ต้อง บอก เลข จด ทะเบียน
 ของ รถ หงัด นั้น ทั้ง นาม แด่ คำ บด ที่ อยู่ ของ เจ้า ของ ใหม่ ด้วย ถ้า เจ้า
 ของ รถ หงัดใด ไม่ กระทำ ตาม ก็ มีความ ผิด ต้อง ระวังโทษ ปรับ ไม่ เกิน
 กว่า ๕๐ บาท

การ จด ทะเบียน คน ขับ รถ

มาตรา ๑๒ ห้าม ไม่ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ขับ รถยนต์ ใน ถนน หลวง นอก
 จาก ผู้ ซึ่ง เจ้า พนักงาน ได้ ออก โอน อนุญาต ให้ เป็น ลำ คัญ ว่า เป็น ผู้ ควร

ขัณฑ์รณครได้ ถ้าผู้ใดประพฤติฝ่าฝืนผู้หนึ่ง มีความผิดต้องระวางโทษครั้งหนึ่ง ปรับเป็นเงินไม่เกินกว่า ๕๐ บาท ถ้าแต่ผู้ใดเป็นผู้อยู่ในระหว่างเวลาดังกล่าวอนุญาตตามความที่ว่าไว้ใน มาตรา ๑๙ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกเป็น ๓ สถาน คือ สถานหนึ่งให้จำคุกไม่เกิน ๑๐ วัน หรือสถานหนึ่งให้ปรับไม่เกินกว่า ๕๐ บาท หรือสถานหนึ่งทั้งจำคุกแต่ปรับ อย่างว่า มาด้วยกัน

มาตรา ๑๓ ในการที่เจ้าพนักงานจะให้ ใบอนุญาตให้ผู้ใดเป็นผู้ครอบครองขัณฑ์รณครได้ นั้น ให้เสนาบดีจัดให้มีผู้ตรวจสอบเสียก่อน ต่อเห็นว่าผู้หนึ่งชำนาญพอควร ขัณฑ์รณครในท้องถนนหลวงได้ จึงให้ออกใบอนุญาตให้ แต่ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ขัณฑ์รณครเป็นอันขาด

ใบอนุญาตสำหรับคน ขัณฑ์รณครนั้น มีอัตราค่าธรรมเนียมฉบับละ ๕ บาท

มาตรา ๑๔ ในการที่จะออกขัณฑ์รณครนั้น ถ้าแต่ผู้ใดได้รับใบอนุญาตกำกับไปด้วย แล้ว ถึงผู้ซึ่งยังมิได้รับใบอนุญาตก็ขัณฑ์ได้ แต่ให้ถือว่าผู้ใดที่กำกับต้องรับผิดชอบในเหตุการณ์ทั้งปวงเท่ากับผู้ซึ่ง

การยืมเครื่องหมายแถบอนุญาต

มาตรา ๑๕ ถ้าผู้ใดกระทำการดังระบุดังนี้ คือ

(๑) เอาใบอนุญาต หรือ เครื่องหมายอย่างหนึ่ง อย่างใด ซึ่งตนได้รับอนุญาตตามความใน มาตรา ๑๐ ให้คนอื่นใช้ก็ผิด

(๒) เอาเครื่อง หมาย อย่าง หนึ่ง อย่างใด สำหรับ รถ หัก หนึ่ง ไป ใช้ สำหรับ รถ อีก หัก หนึ่ง ก็ดี

(๓) เอาใบ อนุญาต ที่ เจ้าพนักงาน ได้ออก ให้แก่ ผู้อื่น มา ใช้ สำหรับ คน ก็ดี ผู้ นั้น มีความ ผิด ต้อง ระวัง โทษานุโทษ เป็น ๓ สถาน คือ สถาน หนึ่ง ให้ จำคุก ไม่เกิน ๑๐ วัน หรือ สถาน หนึ่ง ให้ ปรับ ไม่เกิน ๕๐ บาท หรือ สถาน หนึ่ง ทั้ง จำคุก แล ปรับ อย่าง ว่า มา ด้วย กัน

การ หยุด รถ เมื่อ มี เหตุ อันตราย เกิด ขึ้น

มาตรา ๑๖ เมื่อ รถยนต์ หัก หนึ่ง หักใด เป็น ต้น เหตุ หรือกระทำ ให้เกิด เหตุ อันตราย อย่าง หนึ่ง อย่างใด ขึ้น จะเป็น ความ เกลื่อน ของ คน ขี่รถ ก็ดี หรือ ด้วยเหตุ อย่าง อื่น ก็ดี ผู้ ขี่รถ นั้น ต้อง หยุด รถ รอ คอย พอสัมควร ถ้า เจ้าพนักงาน หรือ ผู้ถูกบาดเจ็บ จะ ต้องการ ทราบ นาม แล ตำบล ที่ อยู่ ของ คน ขี่รถ แล นาม แล ที่ อยู่ ของ เจ้าของรถ แล เลข หมาย จด ทะเบียน รถ หัก นั้น ก็ ต้อง ชี้แจง บอก ข้อ ความ ให้ตาม จริง ถ้า มี เหตุ อันตราย ถึง ชีวิต หรือ บาดเจ็บ อย่างใด ผู้ ที่ อยู่ ใน รถ นั้น ต้อง จัด การ ช่วยเหลือ ให้ถนัด ผู้เจ็บ ตาม สัมควร ผู้ใด ประพฤติ ผิด ต่อ มาตรา นี้ ผู้ นั้น มีความ ผิด ต้อง ระวัง โทษานุโทษ เป็น ๓ สถาน คือ สถาน หนึ่ง ให้ จำคุก ไม่เกิน ๑๐ วัน หรือ สถาน หนึ่ง ให้ ปรับ ไม่เกิน ๕๐ บาท หรือ สถาน หนึ่ง ทั้ง จำคุก แล ปรับ อย่าง ว่า มา ด้วย กัน

โคม แดเครื่อง หมาย

มาตรา ๑๗ รถยนต์ที่ขับไป มา ในเขตฯ กทม คำนับ ตั้ง แต่เวลา
พระอาทิตย์ตก จน พระอาทิตย์ขึ้น ต้อง มี โคม ติด ข้าง นำ รถ ไม่ ต่ำ
กว่า ๒ ควง แด ข้าง หลัง รถ อีก ควง หนึ่ง แต่ ถ้า รถยนต์ ที่มี
ถ้อย ๓ ถ้อย ต้อง มี โคม นำ ๒ ควง รถยนต์ อย่าง ๒ ถ้อย มี โคม
นำ แต่ โคม เดียว แด รถยนต์ ทั้ง อย่าง ๓ ถ้อย แด ๒ ถ้อย นี้ โคม
หลัง รถ ไม่ ต้อง มี ก็ได้ ถ้า ผู้ โด ไม่ ประพฤติ ตาม ผู้ นั้น มีความ ผิด
ต้อง ระวัง โทษ ครั้ง หนึ่ง ปรับ เป็น เงิน ไม่ เกิน ๑๒ บาท

มาตรา ๑๘ ห้าม ไม่ ให้ รถ อย่าง อื่น ๆ นอกจาก รถยนต์ แด ระวัง
ใช้ แตร บีบ หรือ แตร เป่า เป็น เครื่อง หมาย เตียง เป็น อันขาด ข้าง ฝ่าย
รถยนต์ แด ระวัง ก็ ห้าม ไม่ ให้ ใช้ ระฆัง เป็น เครื่อง หมาย เตียง ผู้ โด
ฝ่าฝืน ผู้ นั้น มีความ ผิด ต้อง ระวัง โทษ ครั้ง หนึ่ง ปรับ ไม่ เกิน กว่า ๑๒ บาท

การตงโทษ

มาตรา ๑๙ ถ้า ปรากฏ แก่ ศาล ว่า ผู้ โด ขับ รถยนต์ ใน ที่ซึ่ง ถนน
หลว ด้วย ความ ประมาท ปราศ จาก ระมัด ระวัง จน เกิด เหตุ บาดเจ็บ
หรือ อัน ตราย แก่ ผู้ อื่น ก็ ต่ หรือ จน นำ กัด จะ เกิด อัน ตราย แก่
ผู้ อื่น ก็ ต่ ให้ ศาล มี อำนาจ ที่ จะ ปรับ ผู้ นั้น ได้ ไม่ เกิน กว่า ๕๐ บาท
หรือ ถ้า กระทำ เป็น ครั้ง ที่ ๒ ศาล จะ สั่ง ให้ งด ไป อนุญาต ขับ รถ ของ ผู้ นั้น

เสีย ตลอดเวลาที่ ศาล เห็นสมควร แก่ความผิด ไม่เกิน กว่า ๑ ปีเป็น
กำหนด เมื่อ ศาล ได้มี คำสั่ง ตามที่ ว่ามานี้ ให้เจ้าพนักงาน ทะเบียน
เรียกใบ อนุญาต นั้น มาส่งถึง หลัง คำสั่ง ศาลไว้เป็น สำคัญ จง ทูล ทราบ ถ้า
ผู้ใด ถูกขังใบ อนุญาต ถึง ๓ ครั้งแล้ว ยัง ชื่น กระทำ ผิด ตามที่ ว่า
มาใน มาตรา นี้ อีก ศาล จะ สั่งให้ ขังใบ อนุญาต ของ ผู้นั้น เสีย ที่
เดียว ก็ได้

มาตรา ๒๐ โทษ ที่ บัญญัติไว้ ใน พระราชบัญญัติ นี้ ไม่กีดกัน หรือ
ลบ ด่าง ความ รับผิดชอบ ที่ จะ พึง มี ตามความในพระราชกำหนดกฎหมายอื่น
มี กฎหมาย ดัชนีอาญาเป็น ต้น

มาตรา ๒๑ ให้ เสนาบดี ผู้บัญชาการ เทศาภิบาล ในท้อง ที่ เป็น ผู้
รักษา การ ให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติ นี้ ทุก ประการ แต่ เมื่อ
เห็น จำเป็น จะ ต้อง มี กฎ ข้อ บังคับ เพื่อ ประกอบ กับ พระราช บัญญัติ นี้ ด้วย
ประการใด ๆ เมื่อได้ รับพระบรมราชานุญาตและประกาศในหนังสือราชกิจจา
นุเบกษาแล้ว ก็ให้ ใช้ กฎ ข้อ บังคับ นั้น เหมือน ส่วน หนึ่ง แห่ง
พระราชบัญญัติ นี้

๓

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๗ ธันวาคม รัตนโกสินทร์ ๒๔๒๒
เป็น วันที่ ๑๕๐๑๑ ใน รัชกาล บัณฑิตยบันนี้

ประกาศกระทรวงเกษตรธิการ

ว่าด้วย ตั้ง ผู้รั้ง กรมการ ตำแหน่ง นา ประจำเมืองกรุงเก่า
เมืองดพบุรี เมืองอ่างทอง เมืองสิงห์บุรี

ด้วย ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทาน พระบรม
ราชานุญาตให้ หาดวงกดีการบัญชา ผู้รั้ง ข้าหลวงออกโฉนด มณฑลกรุงเก่า
เป็น ผู้รั้ง กรมการ ตำแหน่ง นา ประจำเมืองกรุงเก่า เมืองดพบุรี เมือง
อ่างทอง เมืองสิงห์บุรี ตามความใน มาตรา ๓๐ แห่ง ประกาศพระราช
บัญญัติ ออกโฉนดที่ดิน ซึ่ง ลงวันที่ ๒ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗
นั้น ตั้ง แต่บัดนี้สืบไป

กระทรวงเกษตรธิการ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๙ ธันวาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) วงษานุประพัทธ์

เสนาบดี กระทรวงเกษตรธิการ

ประกาศเถื่อนพระยาสุรสีห์ วิศิษฐ์ศักดิ์

เป็น เจ้าพระยาสุรสีห์ วิศิษฐ์ศักดิ์

คู่ภมัตถุ พระพุทธเจ้าสมณกาลเป็น อดีตภาค ถ่วง แล้ว ๒๔๕๒ พรพษา
ปัตยุบันกาลจันทรคตินิยม กุกกุกสังวัจระ บุษยมาศสุกรบักษ์ ฉัญฐิติ
รวิวาร สุริยคติกาล รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ มกราคมมาศ โสฬสมาส
คุณพิเศษ ปริเขตกาลกำหนด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ บดินทรเทพยมหามงกุฎ
 บรมยุวรัตนราชวโรดม วัชรุตมพงษ์บริพัตร วรชัตติยราชินิกโรดม จาตุรันต
 บรมมหาจักรพรรดิราชสังกาศ บรมธรรมิกมหาราชาชिरาช บรมนารถบพิตร
 พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรง พระราชดำริเห็นว่า พระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ เปน เนื้อ แผน
 อรรคมหาเสนาธิบดี อัน มีความ สวามิภักดิ์ แต่ เดิม มา เริ่ม รับราชการ
 ใน กรมมหาดเล็ก แด่ ดำรงจ ทรงพระ กรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
 ให้ ขึ้นไป ราชการ เมืองพิไชย ได้ ทำ ราชการ โดย ความ ซื่อสัตย์สุจริต
 แด่ ด้วย ดดีปัญญา จน เปน ที่ นิยม ยินดี ของ ประชาชนราษฎร ขอให้ เปน
 ผู้ว่า ราชการเมืองพิไชย แล้ว ได้รับราชการ สำคัญ ใน หัวเมือง ดาว
 ประเทศราช เวลา มี ราชการ ขับ ขึ้น ครั้น เวลา เลี้ดจ พระราช ดำเนิร
 ประพาศประเทศยุโรป ครั้ง แรก ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
 ให้ ตาม เลี้ดจ พระราชดำเนิร ใน น้าที่ กรมวัง ผู้ใหญ่ ได้ ถอง พระเดช
 พระคุณ ราชการ ใน ส่วน พระองค์ เวลา เลี้ดจ พระราชดำเนิร ทุรุศถาน
 นับว่า เปน เพื่อน ยาก ถ้าหาก ได้ เปน ข้าหลวงเทศาภิบาล จัดการ มณฑล
 พิศณุโลก เปน หลัก ฐาน เรียบ ร้อย ดี กว่า มณฑลอื่น ๆ ใน เวลานั้น
 ครั้น เมื่อ เจี้ยว ก่อ เหตุ ฉลาด ขึ้น ใน มณฑลพายัพ ได้ ถง มา รับราชการ
 อยู่ กระทรวงมหาดไทย ใน เวลา ราชการ ขับ ขึ้น ครั้น เมื่อ การปราบ

ปราชญ์ผู้รอบรู้ จะจัดวาง การ มณฑลพ่ายแพ้ให้เป็น หลัก ฐาน มั่น คง
สืบไป ทรง พระราช ดำริให้เห็น ด้วงบุญญา สามารถ แต่ ความ ชั่วตรง
ของ พระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ อาจ จะ วาง แบบ อย่าง ราชการให้เป็น
หลัก ฐาน มั่น คงได้ จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เป็น
ข้าหลวง ขึ้นไป ดำเนิน ราชการ ดิถีชาติโน มณฑลพ่ายแพ้ ตั้งแต่ พระยา
สุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ได้ดำรง ตำแหน่ง มา ราชการ ทั้งปวง ก็ คง ระเบียบเรียบ
รอยโดยดำริ จวบ ถึง ณ บัดนี้ หักหัวเมือง ขึ้นใน เป็น ที่ เบา พระราช ฤทัย
เป็น อัน มาก อัครยาไศรย อัน มั่น คง ชั่วตรง ประกอบ ด้วย ด้วงบุญญา
สามารถ กับ ทั้ง ความ จง รัก รักดี ต่อ ใต้ ฝ่าละอองธุลีพระบาท แต่ ความ
โอบอ้อม ฮาวี อัน เป็น คุณ สมบัติ ของ พระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ เป็นเหตุ
ให้ทำ ราชการ ใน นานที่ อัน สำคัญ ๆ ดำเนิน ดู ด่วง แล ยัง ยืน มั่น คง ดังนี้
สมควร ที่ จะ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ยก ย่อง ขึ้นไว้
ใน บรรดาศักดิ์ เจ้าพระยาเสมอ เด่นาบดี ผู้ หนึ่งได้

จึง มี พระบรมราชโองการ ดำรัส สั่ง ให้เลื่อน พระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์
ขึ้น เป็น เจ้าพระยา มี อัครียยศ อย่าง สูง รับราชทินนาม ตาม ตำแหน่ง ว่า
เจ้าพระยาสุรสีห์วิสิษฐศักดิ์ อรรคราชวโรปการ บดินทรเทพยภักดี ราช
กรณียกิจจำนอง มหามคยพงษ์ประพัทธ์ กัตยาณวติกรวิบุลย์ อุดมยธาสวธยา
ไศรย อภัยพิริยบรากรมพาหุ ดำรง ศักดินา ๑๐๐๐๐ จง เจริญสุข
สวัสดิทิพพัฒนามงคลทุก ประการ เทอญ

ประกาศ

ห้ามมิให้จำหน่าย หรือ พาเข้าไปใน เขตฯ แขวง เมืองไชยา

แถมเมืองชุมพร ออกไปต่างเมือง

พระเจ้าห้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสด็จมาตั้งกระทรวงมหาดไทย รับพระบรมราชโองการใส่เกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า เมื่อเดือนพฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ ได้เกิดอุทกภัยขึ้นใน มณฑลชุมพร ทรัพย์สินอันมีค่าของราษฎรในยัง ฉางงัดที่ปักดำแล้วเสียหายเป็นอันมาก แต่ได้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า เวลานั้นราคาข้าวที่ซื้อขายกันในพื้นบ้านเมือง ก็แพงขึ้นกว่าธรรมดาโดยรวดเร็ว ทรงพระราชดำริเห็นว่า ถ้าจะให้ราษฎรพ้อคำจำหน่าย หรือ พาเข้าไปต่างเมืองแล้ว ราคาข้าวที่ซื้อขายกันในพื้นบ้านเมือง ก็แพงขึ้นอีกเป็นอันมาก ราษฎรพลเมือง คงจะได้รับเดือดร้อน โดยที่ ทรงพระมหากรุณาแก่อาณาประชาราษฎรเพื่อมิให้ได้รับความเดือดร้อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดจำหน่าย หรือ พาเข้าไปในเขตฯ แขวง เมืองไชยา แถมเมืองชุมพร ออกไปต่างเมือง ตั้งแต่วันที่ได้ออกประกาศนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๐ มกราคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) พระยาศรีวิไลเทพ

ราชปลัดทูลฉลองเซ็นแทน

พระราชกำหนดเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาจักรีบรมราชวงศ์ เพิ่มเติม

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเห็นชอบเกล้าฯ ตั้งว่า เครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ ใน พระราชบัญญัติเดิมให้ ใช้ดวงห้อยสาย ด้อย อย่าง เดียว ทรง พระราชดำริเห็นว่า ในเวลาที่แต่ง ครั้ง ยศ ฤๅแต่ง ตาม ขรรหมเนียม จะสวมสาย ด้อย ด้วยไม่ควร ครั้น เมื่อ ยก ไม่สวมสาย ด้อย เสียแล้ว ก็ จะขาดเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำคัญนั้นไป จึง มี พระบรมราชโองการ ดำรัส ตั้งว่า แต่ นี้สืบไป ผู้ซึ่ง เป็น คณา ภยันตรแห่ง เครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ จะแต่ง ครั้ง ยศ ฤๅแต่ง ปกติ ให้ ใช้ดวง ห้อย ที่พระสอด้วยแถบ เหลือง ฤๅ ด้วย ขอบไม้ทองใช้สาย ด้อย ถึง เวลาที่ไม่ได้ ติด ดวง ดาว ฤๅติดตรา อื่น ๆ จะห้อยดวง ตรา มหาจักรี ด้วยได้เป็น นิ จ

พระราชกำหนด ทรงตั้งไว้วันที่ ๒๕ มกราคม รตนโกสินทรศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๕๐๕๐ ใน รัชกาลปัจจุบันนี้

ประกาศแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชกำหนดเครื่องแต่งตัวทหารบก

รัตนโกสินทรศก ๑๒๘

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามพระราชกำหนด
เครื่องแต่งตัวทหารบก รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ มาตรา ๑๒ บรรยาย
ว่า ด้วยเครื่องหมายทหารนั้น ราชการทหารย่อมมีหน้าที่ในเวลาต่างๆ
ซึ่งควรจะต้องใช้เครื่องหมายติดกันยิ่งกว่าที่ได้บรรยายไว้ใน มาตรา ๑๒
นั้น ข้อความในพระราชกำหนดจึงยังเป็นการบกพร่องอยู่ ให้แก้
ความใน มาตรา ๑๒ ดังนี้

“ มาตรา ๑๒ ทหารทุกนายมีเครื่องหมายสังกัดเหล่า สังกัดแผนก
แต่เครื่องหมายลำดับยศนั้น แล้วยกตั้ง ยังหาพอกับที่จะเห็นว่าทหาร
ผู้ใดเป็นตำแหน่ง กรม กองใดไม่ ให้ผู้บัญชาการ กรมยุทธนาธิการ
กำหนดให้ใช้เครื่องหมายตำแหน่งนั้น ตามที่เห็นสมควร ”

ประกาศเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๘
เป็นวันที่ ๑๕๐๕๐ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

ประกาศ

เปลี่ยน อัตราเก็บ ค่า ตี ตรา ตีบุก แด แร่ ตีบุก
รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

ด้วย มี พระบรมราชโองการ ดำรัส เห็นชอบเกล้า ฯ ให้ ประกาศ ทราบทั่ว
กันว่า ตามที่ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ประกาศ เปลี่ยน วิธีเก็บ
ค่า ตี ตรา ตีบุก แด แร่ ตีบุก ลง วันที่ ๒๕ มกราคม รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑
ว่า บรรดา แร่ ตีบุก ที่ ถดุง แลว กั้ แร่ ตีบุก ที่ ยัง ไม่ ได้ ถดุง กั้ ต้อง นำ มา
ให้ เจ้าพนักงาน ตี ตรา พร้อม กับ เวลา ที่ นำ มา เสีย ภาค หดว ให้ เรียก ค่า
ตี ตรา ตีบุก ที่ ถดุง แลว ตาม น้ำหนัก หาบ ละ ๑ บาท แล บรรดา แร่ ตีบุก
ที่ ยัง ไม่ ได้ ถดุง ตาม น้ำหนัก หาบ ละ ๔๒ อัฐ หรือ หาบ ละ ๖๕ สตางค์
ตาม ซึ่ง ได้ ใช้ เก็บ อยู่ ใน มณฑล กุเก้ต ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน รตน
โกสินทร์ ศก ๑๒๒ เป้น ต้นไป นั้น

บัดนี้ ทรง พระราชดำริ เห็น ว่า การ เก็บ ค่า ภาค หดว แร่ ตีบุก ใน
มณฑล กุเก้ต เดิม คิด เทียบ อัตรา แร่ ตีบุก ๑๐๐ หาบ เท่า กับ เนื่อ ตีบุก
๖๕ หาบ จึง ได้ เก็บ ค่า ตี ตรา แร่ ตีบุก แด เพียง ๖๕ สตางค์ เวลา นี้
ก็ได้ เปลี่ยน อัตรา แร่ ตีบุก ๑๐๐ หาบ เท่า กับ เนื่อ ตีบุก ๗๐ หาบ แลว
ควร เปลี่ยน อัตรา ค่า ตี ตรา แร่ ตีบุก ให้ คิด เทียบ กับ อัตรา แร่ ตีบุก อย่าง ใหม่
เสีย ด้วย จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ เปลี่ยน อัตรา เก็บ ค่า ตี ตรา
แร่ ตีบุก ดังนี้

ข้อ ๑ บรรดาแร่ดิบที่ ถลุง แล้ว ก็ ดี หรือแร่ดิบที่ ยังไม่ได้ ถลุง ก็ ดี ต้อง นำมา ให้ เจ้าพนักงาน ตัดตรา พร้อม กับ เวลา ที่ นำ มา แลย ภาควัดทอง

ข้อ ๒ ให้ เรียก ค่า ตัดตรา แร่ดิบที่ ถลุง แล้ว ตาม น้ำหนัก หาบ ละ ๑ บาท แล บรรดา แร่ดิบที่ ยังไม่ได้ ถลุง ตาม น้ำหนัก หาบ ละ ๗๐ สตางค์ ถ้า น้อย หรือ มากกว่า หาบ ก็ ให้ คิด เก็บ เทียบ ตาม ส่วน น้ำหนัก ดัง กล่าว มา แล

ข้อ ๓ ให้ ใช้ อัตรา ค่า ตัดตรา ต่อดิบ ตาม ประกาศ นี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ เดือน กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ เป็นต้นไป แล ให้ ยกเลิก ประกาศ เปลี่ยน อัตรา เก็บ ค่า ตัดตรา ต่อดิบ แล แร่ดิบ ที่ ซึ่ง ลง วันที่ ๒๕ มกราคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ นั้น เสีย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๗ มกราคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๕๐๕๒ ในรัชกาล บัณฑิตยบัณ

ประกาศ ขยาย ความใน พระราชกำหนด

เครื่อง แต่ง ตัว ทหาร เรือ ร.ศ. ๑๒๔

ผู้บัญชาการ กรม ทหาร เรือ รับ พระบรมราชโองการ ดำรัส เห็น
เกล้าฯ สั่ง ว่า นายทหาร เรือ ย่อม มีหน้าที่ ต้อง รับ รอง แล สัมคม กับ
นายทหาร เรือ ต่าง ประเทศ ในโอกาส ที่ เรือ របไป พบ กัน หรือ เรือ រប
ฝ่าย หนึ่ง ไป เยี่ยม อ่าว ทำ เรือ อีก ฝ่าย หนึ่ง อยู่ เนื่อง ๆ แล ในการ เช่น นี้
ถ้า เปน การ เลี้ยง อาหาร คำ • หรือ ราว วัสดุ โสมส บรรดา นายทหาร เรือ

หน้า ๒๒๔

ศก ๑๒๘

ต่างประเทศ ใช้เครื่อง แต่ง ตัว ชนิดที่ เรียกว่า “เมดัลแยกเคด”
ส่วน นายทหาร เวียดนาม เคยใช้ แต่ง ครึ่ง ยศ ชาว ย่อม กระทำให้ เกิด
ความ เข้าใจ ผิด กัน ใน ขบวนการ แต่ง ตัว ได้ จึง ทรง พระราชดำริ ให้ว่า
ใน ข้อนี้ พระราชกำหนด เครื่อง แต่ง ตัว ทหาร เวียดนาม ร.ศ. ๑๒๔ ยัง บก
พร่อง อยู่ สมควร ให้ ขยาย ความ เพิ่ม เดิม ให้ มี เครื่อง แต่ง ตัว สำหรับ
การ ราชวัติ โสมสวัณ ให้ ตรง กับ ขบวนการ ทหาร เวียดนาม ต่าง ประเทศ จึง
ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ กำหนด ไว้ ดัง จะ กล่าว ต่อไป นี้

๑ พระราชกำหนด เพิ่ม เดิม เครื่อง แต่ง ตัว ทหาร เวียดนาม นี้ ให้ ถือว่า
เป็นส่วน หนึ่งของ พระราชบัญญัติ เครื่อง แต่ง ตัว ทหาร เวียดนาม ร.ศ. ๑๒๔

๒ เครื่อง แต่ง ตัว ที่ จะ ได้ กล่าว ต่อไป ใน พระราชกำหนด เพิ่ม เดิม นี้
ให้ เรียกว่า “เครื่อง โสมสวัณ” ให้ แต่ง ได้ แต่ เฉพาะ นายทหาร ชั้น
สัญญาบัตร

๓ เครื่อง โสมสวัณ นี้ ให้ มี ๒ อย่าง คือ

อย่าง ที่ ๑ เสื้อ ผ้าขาว เบ็ดอก รูป เมดัลแยกเคด มี เบ้าเสื้อ ข้าง ละ ๑
เบ้า มี ตุ่ม ทอง ตรง พระเกี้ยว กับ ส้มอชอง แถว ๆ ละ ๒ ตุ่ม กับ มี ตุ่ม
คู่ ขัด หว่าง รังคุม บน ๑ คู่ ประดับ บ้ายศ ยาว ตั้ง แจ่ม ใน พระราชกำหนด
เครื่อง แต่ง ตัว ร.ศ. ๑๒๔ มาตรา ๕ ข้อ ๓ อย่าง ที่ ๒ นั้น ภายใต้
เสื้อ มี เบ้าเสื้อ กากผ้าขาว มี เบ้าเสื้อ ข้าง ละ ๑ เบ้า มี ตุ่ม ทอง ตรง พระเกี้ยว
กับ ส้มอชอง แถว ละ ๑ แถว ๔ ตุ่ม ภายใต้ เสื้อ กาก มี เสื้อเชิ้ต นอก ใน ซึ่ง

คอเซ็ค แต่ผ้าผูกคอใหม่ดำ แขนผ้าโดยกว้างไม่เกิน กว่า ๓๒ มิลลิเมตร
เตอรั แต่ไม่ต่ำกว่า ๒๐ มิลลิเมตรเตอรั ผูกอย่างหุกระต่าย สวมกางเกง
ดำแถบทอง ตั้ง ถ้าวัวไว้ใน พระราชกำหนด เครื่องแต่งตัว ร.ศ. ๑๒๔
มาตรา ๕ ข้อ ๕ อย่างที่ ๑ นั้น สวมหมวกเก็บ รองเท้าบู๊ตดำ

อย่างที่ ๒ เสื้อนอกแต่เสื้อ กัก ทำด้วยสักหลาดสีขาว พื้นฐานแดง
เครื่องประดับแต่เครื่อง ประ กอบ อย่าง ขึ้น เหมือน กับ ที่ ถ้าวัวไว้ใน อย่าง
ที่ ๑ นั้นทั้งสิ้น

๔ เครื่อง สโมสรรนี้ ให้ใช้ ใน เวลา ราชวัตร สโมสรร หรือใน เวลา เจริญ
อาหารดำ จะใช้ อย่าง ผ้าขาว หรืออย่าง สักหลาด สด แต่แต่ฤดูกาล
หนาว ร้อน เว้นไว้แต่มีกำหนด ให้ แต่ง เต็มยศดำ หรือ เต็มยศขาว
จึงต้อง แต่ง เต็มยศ จะใช้ เครื่อง สโมสรรไม่ได้ อนึ่ง ใน เวลา สวม
เสื้อ สโมสรร อย่าง สักหลาด จะ สวม เสื้อ กัก ขาว ก็ได้

๕ ใน เวลา แต่ง เครื่อง สโมสรร ถ้าเป็น การ ซึ่ง ควร ประดับ เครื่อง
ราชวัตรียาภรณ์ ก็ให้ ประดับ อย่าง แต่ง ครึ่งยศ ถ้าเป็น การ นอก
พระราชฐาน พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ ใช้ เครื่องราชวัตรียาภรณ์
ขนาดย่ออย่าง ที่ เรียก ว่า มินิเอเซอรั ได้

๖ ใน เวลา แต่ง เครื่อง สโมสรร นายทหาร จะ คาด กระบี่ หรือ มีด
เหน็บไม่ได้

๗ เครื่อง สโมสรร ทั้ง ๒ อย่างนี้ นายทหาร ต้อง ทำขึ้นเอง จะ
เบิก ของ หดวงไม่ได้ แต่ต้องให้ ถูก ต้อง ตาม แบบ อย่าง ทุก ประการ

๘ ให้กรม ยกระบัตร ทพ เรือ เป็น เจ้าพนักงาน รักษา แบบ เลื่อ ไว้เป็น
ตัวอย่าง

๙ พระราชกำหนดเพิ่มเติมนี้ ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม
ร.ศ. ๑๒๘ เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๕ มกราคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

พระราชบัญญัติ

เพิ่ม พระชนมายุสมมงคล

พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัว ทรง พระราชดำริ ถึง อภิลักขิตสมัย ที่ ทรง พระเจริญ พระชนมายุ
เสมอ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ครั้งนี้ แด ทรง พระราช
ดำริ ถึง เหม อักษร ซึ่งได้ ทรง สร้าง ขึ้น พระราชทาน เมื่อ ครั้ง เด็ด
พระราชดำเนิรประพาศยุโรป มี ผู้ ซึ่งควร ได้รับ พระราชทาน น้อย ตัว ผู้ ซึ่ง
ได้ ถอดอง พระเดช พระคุณ ใน ราชการ ต่าง ๆ อัน เปน ที่ ต้อง พระราชหฤทัย
แต่ให้ ราชการ ดำเนิร สดวก จะ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน
เหม อักษร นี้ ก็ ไม่ เข้า เกณฑ์ ตาม พระราชบัญญัติ ที่ ทรง ตั้งไว้

บัดนี้ จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ สร้าง เหม ขึ้น ใหม่ เปน ที่
รฤก ใน การ พระชนมายุสมมงคล สำหรับ พระราชทาน เพื่อให้ เปน เครื่อง
ประดับ เชิดชู ความ ดี ความ ชอบ เปน เกียรติยศสืบไป

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ เชื้อนี้ ให้เรียก เชื้อ พระชนมายุสมมงคล

มาตรา ๒ เชื้อนี้มีรูปเป็นครุฑ มีอักษรรูปอักษรพระนาม อ.ป.ร. คือ อิศรสมุท บรมราชาธิราช พระบรมราชนามาภิไธย ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีอักษรรูปอักษรพระนาม จ.ป.ร. คือ จุฬาลงกรณ์ บรมราชาธิราช พระบรมราชนามาภิไธย ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีมหาอุณาโลม อยู่หว่างกลางอุณหิศ อยู่เบื้องบน

มาตรา ๓ เชื้อนี้ แบ่งเป็น ๓ ชั้น ชั้นที่ ๑ ทองคำ ดงยาราชาวดี ชั้นที่ ๒ ทองคำ ชั้นที่ ๓ เงิน

มาตรา ๔ เชื้อนี้มีแพรแถบขนาดเดียวกับแพรแถบที่ติดเชื้ออักษรเล็กลง พระราชดำเนียร ประพาศยุโรป ผู้ที่ได้รับพระราชทานเชื้อนี้ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นใดสูงสุด ให้ติดแพรหลัง เชื้อตามสีเครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุดนั้น ถ้าผู้ที่ได้รับพระราชทานเชื้อ อักษรเล็กลง พระราชดำเนียร ประพาศยุโรป แล้ว ให้ติดแพรหลัง เชื้อตามสีเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรองลงมา

มาตรา ๕ เชื้อทั้ง ๓ ชั้นนี้ จะพระราชทานชั้นใดแก่ผู้ใด สุดแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

มาตรา ๖ ผู้ที่ได้รับพระราชทานเขม้น ให้ ตัด นำออกเสียได้ทุกเมื่อ
ไม่ว่าเต็ม ยศ ฤๅ ครึ่ง ยศ แล เวลาอื่น ๆ

มาตรา ๗ ให้กรมราชเลขาณการเปนเจ้าหน้าที่เขมพระชนมายุสมมงคล
ให้เป็นไป ถูกต้อง ตาม พระราชบัญญัติ

มาตรา ๘ พระราชบัญญัตินี้ ให้ ใช้ ได้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์
รัตนโกสินทรศก ๑๒๘ เปน ต้นไป

พระราชบัญญัติได้ตราไว้แต่วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ รตนโกสินทรศก ๑๒๘

ประกาศ

ยกเลิกตราแดง ใบจอง ใบเหยียบย่ำ สำหรับที่ดินตำบลใน เมือง
ตำบลไผ่ขวาง ตำบลคลองคะเชน ตำบลกระมัง ตำบลเมืองเก่า ตำบล
วังกลม ตำบลท่าพ่อ ตำบลวังจิก ตำบลด้ามงาม ตำบลย่านยาว
ตำบลโรงช้าง ตำบลโพประทับช้าง ตำบลบ้านบุง ตำบลวังนก ตำบล
ห้วยตง ตำบลห้วยเกด ตำบลตงประคำ รวม ๑๗ ตำบล

อำเภอเมือง ๆ พิจิตร

พระยาวงษาอนุประพัทธ์ เสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ ขอประกาศ
แก่บรรดาผู้ถือที่ดิน หรือผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งมีกิจธุระเกี่ยวข้อง ด้วยเรื่อง
ที่ดิน ตำบลที่ได้กล่าว มาแล้วให้ทราบทั่วกัน ว่า บัดนี้ ข้าหลวง ออกโฉนด
ตราจอง มณฑลพิจิตรโลก ได้จัดการ ออกโฉนด ตราจอง สำหรับ ที่ดิน

ศก ๑๒๘

นา ๒๖๙

ใน คำบด ที่ ได้ ถ้าว มา ข้าง ขึ้น ให้ แก่ ผู้ ถือ ที่ ดิน เพื่อ เป็น กรรมสิทธิ์
ตาม ประกาศ ออก โฉนด ตรา ของ อย่าง ใหม่ แล้ว เพราะ ฉนั้น จึง ประกาศ
ให้ ทราบ โดย อำนาจ ประกาศ กระแส พระบรมราชโองการ ว่า บรรดา
หนังสือ สำคัญ เดิม สำหรับ ที่ ดิน คำบด ต่าง ๆ ที่ ได้ ถ้าว แล้ว ข้าง บน ให้
ยก เลิก เสีย ไม่ ให้ ใช้ เป็น กรรมสิทธิ์ สำหรับ ที่ ดิน ต่อ ไป ฯ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) วงษานุประพัทธ์

เสนาบดี กระทรวงเกษตราธิการ

ประกาศ

พระราชทานอำนาจพิเศษ

แก่ บริษัท ยาง บางนาราทุนจำกัด

มี พระบรมราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้ ประกาศ ให้ ทราบ ทุก กัน ว่า
พระยารัษฎานุภาณุโกศล หลวงโสภณเพชรรัตน์ นายเด็ก ขุนพิเทศ
พจนวิสุทธ์ แบกยูถี่ อวี่ ซี กอศ่นแถด ยอนเฮชฮิด รวม ๗ ด้วย กัน
ได้ ขอ รับ พระราชทาน พระบรมราชานุญาต ตั้ง บริษัท มี นาม ว่า บริษัท ยาง
บางนารา แต่ ให้ บริษัท นี้ ได้ ถือ ว่า เป็น บุคคล ใน กฎหมาย ไม่ ต้อง ใช้ หนี้
สิน เกิน ทุน ที่มี แต่ เกิน หรือ เกิน ทรัพย์สิน ที่ เป็น ผล ของ ทุน นั้น หรือ ที่
เรียก ว่า ทุน จำกัด

จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ บริษัท ยาง บางนาราทุนจำกัด เปน บุคคลได้ ใน กฎหมาย เมื่อได้ ประพฤติ ตาม ข้อ ความ ดัง ที่ จะได้ กล่าว ต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้อำนาจพิเศษนี้ จะ ทรง พระกรุณาโปรด เลิก ถอน เสียได้ ทุก เมื่อ

ข้อ ๒ ประกาศ นี้ให้ ได้ ใช้ แต่ เมื่อ บริษัท ได้ จดทะเบียน แล้ว ที่ กระทรวง เกษตรธิการ ตาม วิธี ที่ ได้ ทำ มา ไว้ ใน ข้อ ๕

ข้อ ๓ รัฐบาล ไม่ รับผิดชอบ แทน บริษัท นี้ ด้วย อย่างไร อย่าง หนึ่ง เปน อัน ชาติ ใน การ ที่ บริษัท จะ ได้ ทำ ไป

ข้อ ๔ โดย ประกาศ นี้ ไม่ ได้ พระราชทาน พระบรมราชานุญาต ให้ บริษัท มี อำนาจ หัก ถึง กฎหมาย หรือ ข้อ บังคับ ที่ มี อยู่ เดียว นี้ หรือ ที่ จะ มี ขึ้น ใน ภาย น้

ข้อ ๕ ให้ บริษัท นำ หนังสือ กำหนด อำนาจ (แมมโมแรนด้าออฟแอต โซซิเอชัน) แด่ ข้อ บังคับ (อาติเกิตออฟแอตโซซิเอชัน) ของ บริษัท ดัง ขอ จดทะเบียน ที่ กระทรวง เกษตรธิการ แต่อย่าให้ กระทรวง เกษตรธิการ ยอม ให้ จดทะเบียน ได้ กว่า จะ ได้ มี คน รับ เข้า แשר์ ครบ ถ้วน ตาม ที่ บริษัท ได้ กำหนด ไว้ ว่า จะ แบ่ง เปน จำนวน เท่าไร เพื่อ ได้ เงิน เปน ทุน แด กว่า ผู้รับ แשר์ นั้น จะ ได้ ออกเงิน หรือ ส่ง เงิน แดว ไม่น้อย กว่า หนึ่ง ใน สี่ หรือ เดียว หนึ่ง ของ ทุน นั้น

ข้อ ๖ ให้กระทรวงเกษตรธิการ ยอมให้คน ทั้งหลายตรวจ หนังสือกำหนด อำนาจ แล ข้อบังคับ ของ บริษัทได้ เมื่อได้เสีย ค่าธรรมเนียม พอสมควร ตาม แต่ เสนาบดี กระทรวงเกษตรธิการ จะ กำหนด อย่าให้เกินหนึ่ง บาทขึ้นไป

ข้อ ๗ ให้ ถือว่า หนังสือกำหนด อำนาจ แล ข้อบังคับ ของ บริษัท นั้น เป็น หนังสือ สัญญา เหมือน อย่าง ว่า ได้ทำคือ หน้า อำเภอเจ้าพนักงานในระหว่าง บริษัท แล ผู้ถือ แשר หรือ สมาชิก แล เหมือน อย่าง ว่า สมาชิกทุกคนได้ลง ชื่อใน หนังสือ สัญญา นั้นใน ส่วน คน แล ผู้ที่จะได้รับ มรดก ของคนต่อไปรับรอง ว่า จะ ประพฤติ ตาม หนังสือกำหนด อำนาจ แล ข้อบังคับนั้น ทุกประการ เว้นแต่จะมี ข้อความที่ ขัด กับ ประกาศนี้

ข้อ ๘ ถ้า บริษัทจะ แก้ไข ข้อความใน หนังสือกำหนด อำนาจ หรือ ข้อบังคับ อย่างไรก็ดี หรือ จะตก ลง เด็ก บริษัท กัด ให้บริษัทไป จดทะเบียนบอกกล่าวไว้ ที่ กระทรวงเกษตรธิการโดย เร็ว

ข้อ ๙ ให้บริษัท พิมพ์ หนังสือกำหนด อำนาจ แล ข้อ บังคับ ของ คน นำส่งไว้ ที่ กระทรวงเกษตรธิการ ที่ ณ บั นั้น แล ตั้งแต่ เสนาบดี กระทรวงเกษตรธิการ จะ เห็น ควร เพื่อ จะได้เป็น การสดวกแก่ คนทั้งหลาย ที่ ต้องการ ตรวจหนังสือ นั้น ๆ อนึ่ง ให้บริษัท จำเป็น ต้อง ขาย หนังสือกำหนด อำนาจ แล ข้อ บังคับให้ ผู้ใดใด ที่ ขอซื้อ อย่าให้เรียก ราคาเกิน บาท หนึ่งตำรับหนึ่ง

ข้อ ๑๐ กรรมการ (ไต่เรกเตอร์) ของบริษัทนี้ให้มีไม่น้อยกว่าสามคน แต่ให้จดทะเบียนข้อไว้ที่กระทรวงเกษตรธิการโดยเร็ว

ข้อ ๑๑ ผู้อื่นเช่นที่เรียกว่าคนที่ ๓ ไม่จำเป็น ต้องถือว่ามีใครได้เป็น หรือได้ออกจากตำแหน่ง กรรมการกว่าจะได้จดทะเบียนไว้แล้วว่าได้รับหรือได้ออกจากตำแหน่งนั้น ๆ

ข้อ ๑๒ ผู้ที่จะเป็น กรรมการ ต้อง นำตัว แพร่ของ ตนไป วางฝากไว้เป็น ประกัน ที่ กระทรวงเกษตรธิการไม่น้อยกว่าคนละ ๑๐ แพร่ มีฉนั้นอย่าให้กระทรวงเกษตรธิการยอมให้จดทะเบียน ลงว่าเป็น กรรมการ แพร่ที่วางฝากเป็น ประกัน นั้น ห้ามไม่ให้ โอนให้แก่ผู้อื่นในเวลาที่เจ้าของเป็น กรรมการ อยู่

ข้อ ๑๓ ให้บริษัท มี ขอฟฟี่ค ประจำไว้แห่ง หนึ่ง บริษัท จะต้อง ลงทะเบียน บอก ไว้ ที่ กระทรวงเกษตรธิการ ว่า อยู่แห่งไร ตำบลไร แด เมืองไร เพื่อ ประโยชน์การ ส่ง หนังสือ แด บัตร หมายถึง หายแก่ บริษัท เหมือนอย่าง ว่าส่ง ลงในมือ บริษัท นั้น ถ้าไม่มี ขอฟฟี่ค เช่นนี้ หรือไม่ จดทะเบียน ก็ดี ให้ปรับเป็น จำนวน เงิน วัน หนึ่งไม่เกิน ๑๐๐ บาท ทุกวันไปกว่าจะได้ทำให้ถูกต้อง

ข้อ ๑๔ ให้บริษัท มีตราสำคัญ ในดวงตรานั้นให้มีชื่อ บริษัท เป็นอักษรไทย อ่านได้ชัด แด มีคำทูนจำกัดคือ ท้าย เหมือน ว่าเป็น ส่วน

ของ ข้อด้วย แต่ให้นำครานี้ไปลง ทะเบียนไว้ ที่ กระทรวงเกษตรราธิการ
มิฉะนั้นให้ ปรับบริษัท เป็นจำนวนเงินไม่เกิน ๑๐๐๐ บาทได้

ข้อ ๑๕ ถ้า บริษัท จะ จำนำ หรือ เอาทรัพย์สินสมบัติ ของ ตน เป็น ประกัน
แก่ ผู้ใด ให้จดทะเบียนไว้ ที่ กระทรวงเกษตรราธิการบอก ข้อ ความโดยย่อ
แต่ให้ชัด เป็น ต้น คือ ทรัพย์สินอะไร ที่ จำนำ หรือ เอา เป็น ประกัน เงิน ทอง
เท่าไร กัน แล ชื่อ เจ้าหนี้

ข้อ ๑๖ ถ้าไม่ได้ปฏิบัติตาม ที่ กล่าวไว้ ใน ข้อ ๑๕ แล้ว การ
จะ จำนำ แล เอา ทรัพย์สิน เป็น ประกัน นั้นใช้ ไม่ได้ ใน กฎหมาย

ข้อ ๑๗ ห้าม ไม่ ให้ บริษัท ซื้อ ที่ดิน หรือ ตึก เรือน โรง แล สมบัติ ที่
เคลื่อน จาก ที่ ไม่ได้ ใน กรุงสยาม นอกจาก เฉพาะ ที่ ต้อง การสำหรับใช้
ใน กิจ การ ของ บริษัท แล ห้าม ไม่ ให้ ซื้อ ที่ดิน หรือ เรือน โรง ต่าง ๆ
เพื่อ ประโยชน์ จะ เอา ไป เป็น ของ สำหรับ ซื้อ ขาย แลก เปลี่ยน หากำไร ใน
ภาย หน้า

เมื่อ บริษัท ซื้อ สมบัติ เป็น ที่ดิน หรือ ตึก เรือน โรง หรือ สิ่ง ที่ เคลื่อน
จาก ที่ ไม่ได้ ไว้ เวลาใด ต้อง มี หนังสือ แจ้ง ความ ให้ เสนาบดี กระทรวง
เกษตรราธิการ ทราบ ภายใน ๓ เดือน ตั้งแต่ เวลา ที่ ซื้อ ไว้

ข้อ ๑๘ ถ้า บริษัท ตกลง จะ เพิ่มทุน หรือ จะ ลดทุน หรือ จะ
ออก ตัว จำนำ ทรัพย์สิน หรือ ให้ ทรัพย์สิน เป็น ประกัน (ดิเบเนเชอร์) อย่างไร
ต้อง จด ทะเบียน บอก กล่าว ไว้ ที่ กระทรวง เกษตรราธิการ โดยเร็ว

ข้อ ๑๙ ห้ามไม่ให้บริษัทลดทุน น้อยลง กว่ากึ่ง ที่ ได้กำหนดไว้เดิม
แต่ถึง กระนั้น ก็ต้องโฆษณา ใน หนังสือ พิมพ์ ราชกิจจานุเบกษา ครั้ง หนึ่ง
แต่หนังสือพิมพ์ ใน เมือง ที่ ตั้ง ขอพัก อย่าง น้อย ๓๐ วัน แต่ใน ระหว่าง
นั้นไม่มีเจ้าหนี้ ผู้ใด ได้เขียนหนังสือ มา บอก กล่าวไม่ยอม จึง จะเป
นอันใช้ได้ ใน กฎหมาย

ข้อ ๒๐ ห้ามไม่ให้บริษัทออกตัว จำนำ หรือเอาทรัพย์สินสมบัติ
เป็นประกัน (คิเพนเซอร์) อย่างไร อย่างหนึ่ง จนกว่า จะได้รับ เงิน ทุน
ไม่น้อยกว่าครึ่ง ที่ ได้กำหนดไว้ แต่เงิน ที่ จะยืม มาโดย ออกตัว ทั้ง
หลายนี้ ห้ามไม่ให้เกิน กว่าเงิน ทุน ที่ บริษัทได้รับ แล้ว หรือผู้ถือ
แชร์จะได้ ให้ ไว้แล้ว

ข้อ ๒๑ ในการ ทั้งหลายที่ บริษัท จะ ต้อง เขียน หรือ พิมพ์ ชื่อของ
บริษัท ๆ กรรมการ สมาชิกเอเยนต์ลูกจ้าง แลคนใด ๆ ที่ ทำการ ฝ่าย
บริษัท นั้น จะ ต้อง เขียน หรือ พิมพ์ คำ ทุน จำกัด หรือ ท. จ. ก. ไว้ต่อท้าย
ชื่อ บริษัท เหมือน ว่า เป็น ชื่อ ด้วย มิฉะนั้น ให้ปรับ เป็น จำนวนเงินไม่
เกิน ๑๐๐๐ บาท หรือ ถือว่า ผู้ที่ ทำผิดนั้นได้ ทำการ ทำสัญญาใน
ส่วนตนเอง ๆ ต้อง รับผิดชอบ

ข้อ ๒๒ ให้บริษัทเขียน บ้ายชื่อ ของ บริษัท ไว้ ใน ภาษา ไทย มี คำ
ทุน จำกัด ต่อ ท้ายไว้ ที่ ประตูออกพัก ของ บริษัท แล ทุก แห่ง ที่ ทำการ

กับผู้อื่น ตัวหนังสือหรือป้ายนั้น ต้องให้อ่านได้ โดยสะดวก มิฉะนั้นให้
 ปรับเป็นจำนวนเงินไม่เกิน ๑๐๐ บาท ทุกครั้งที่ทำผิด หรือทุกวันที่
 ทำผิดดังนี้

ข้อ ๒๓ ให้บริษัทนี้มีอำนาจทำการแต่เฉพาะที่ได้พรรณนาไว้ใน
 หนังสือ กำหนดอำนาจ ถ้าได้ทำการ เกิน อำนาจ นั้นไปไม่ให้ถือว่าใช้
 ได้ ใน กฎหมาย มายัน เขาแก่คนอื่น หรือ คนอื่น มายัน เขาแก่ บริษัท เว้นแต่
 การ ที่ ทำไป นั้น พอ เห็น ได้ว่า โดย คำ เนืง การ ตาม ความ ประสงค์
 ที่ ปรากฏ ใน หนังสือ กำหนด อำนาจ ของ บริษัท นั้น

ข้อ ๒๔ ให้บริษัทมี บานิช คน เช้า แร่ หรือ สมาชิก ไว้ ที่ ออฟฟิศ ที่
 ได้ จด ทะเบียน ถ้า จะ โอน แร่ กัน แล้ว ให้ ตั้ง ไว้ ใน บานิช นั้น เปน
 สำคัญ มิฉะนั้น ไม่ ให้ ถือว่า ได้ โอน กัน ถูก ด้วย กฎหมาย

ข้อ ๒๕ ห้ามไม่ให้ผู้ใด เรียก เงิน จาก สมาชิก หรือ ผู้ถือ แร่ ด้วย
 เหตุว่า เปน สมาชิก หรือ ถือ แร่ นั้น เลย เว้นไว้แต่ผู้ที่ถือ แร่ นั้น
 ยัง ไม่ได้ ตั้ง เงิน เต็ม ตาม แร่ ถ้า ตั้ง นี้ แล้ว ให้ เรียก ได้ แต่ ส่วน ที่ เหลือ
 จะ ต้อง ตั้ง

ข้อ ๒๖ ให้บริษัทมีเงินเผื่อขาดเผื่อเหลือไว้ แต่ให้ถอนเอาเงิน
 จาก กำไร แท้ ไม่น้อย กว่า ร้อย ละ ๕ ของ กำไร นั้น ทุกครั้งที่ ได้ แบ่ง กำไร
 กัน มา เปน เงิน เผื่อขาดเผื่อเหลือ เก็บ ไว้ จน เงิน นี้ จะ เท่า หรือ เกิน ๑ ใน ๔
 หรือ เสี้ยว หนึ่ง ของทุน

ข้อ ๒๗ ให้บริษัทส่งงบบัญชีที่ กระทรวงเกษตรราธิการ ภายใน ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่ ได้จัด ทะเบียน แดให้ส่ง ต่อ ไป ทุก ครั้ง ที่ ได้แบ่ง กำไร ถ้า ไม่ได้แบ่ง กำไร ต้อง ส่ง งบบัญชี อย่าง น้อย ที่ สุด ปี ๑ ครั้ง หนึ่ง แดงบ บัญชีนี้ ต้อง แจ้ง ความ ว่า แשר ได้ส่ง เงิน แด้ว เท่าไร ทรัพย์สิน ของ บริษัท มี เท่าไร ยัง ต้อง ใช้ หนี้ เท่าไร

ข้อ ๒๘ สมุด หนังสือ แด บัญชี ทุก อย่าง รัฐบาล มี อำนาจ ให้ เจ้าพนักงาน ไป ตรวจ ได้

ข้อ ๒๙ ผู้ถือ แשר มี อำนาจ ที่ จะ ตรวจ บัญชี แดงบ บัญชี ได้

ข้อ ๓๐ ถ้า สมาชิก หรือ ผู้ถือ แשר ของ บริษัท นั้น ถดลง จน ไม่ ถึง ๗ คน แดบริษัท ยัง คง ทำการ อยู่ ต่อ ไป เกิน หก เดือน นับ ตั้งแต่วันที่ ที่ บริษัท นั้น มี สมาชิก น้อย กว่า ๗ คน สมาชิก ผู้ ที่ ไ้ ๒๒ เหตุ ดัง นั้น จะ ต้อง เปน ผู้ รับ ใช้ หนี้ แทน กัน ต่าง กัน จน เต็ม ใน ส่วน หนี้ ที่ ไ้ ๒๒๕ ใน เวลานั้น

ข้อ ๓๑ เสนาบดี กระทรวงเกษตรราธิการ มี อำนาจ ที่ จะ ตรวจ การ ของ บริษัท นั้น ได้ ทุก อย่าง แดถ้า บริษัท จะ แกะ ไข หนังสือ กำหนด อำนาจ หรือ ข้อบังคับ แด้ว หรือ ถดลง จะ ถดทุน หรือ จะ ออก ตัว จำนำ หรือ ให้ ทรัพย์สิน เปน ประกัน ก็ได้ หรือ จะ เลิก การ ของ บริษัท นั้น ก็ได้ ต้อง ไ้ รับ อนุญาต ของ เสนาบดี กระทรวงเกษตรราธิการ เปน ถาย ตั๊กษณ์ อักษร ไว้ ก่อน

ข้อ ๓๒ เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ มีอำนาจที่จะเรียกค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน หรือ สิ่ง หนังสือต่าง ๆ ตามประกาศนี้ได้ แล้วแต่เสนาบดีนั้นจะกำหนดพอสมควร

ข้อ ๓๓ ถ้ามีคดีในระหว่างบริษัท กรรมการ สมาชิก ผู้ถือหุ้น หรือผู้อื่น ในกัน แก กัน ให้ศาลพิจารณา ตาม กฎหมาย แด ธรรมเนียมของบริษัท ที่ได้ตั้งขึ้น สำหรับ ค่าขาย หาผล ประโยชน์ มีทุนเป็นจำกัด แดตาม หนังสือ กำหนด อำนาจ แด ข้อ บังคับ ของ บริษัท นั้น เว้นไว้แต่ทั้งหลายนี้ จะมี ข้อ ความ ที่ ขัด กับ ประกาศ นี้

- ข้อ ๓๔ (๑) ถ้าได้ทรง พระกรุณาโปรดฯ ยก คั้น ประกาศ นี้ ก็ดี
(๒) ถ้าบริษัท ตกลง จะเลิก การ แด ได้รับ อนุญาต เสนาบดี กระทรวงเกษตรธิการ แล้ว ก็ดี
(๓) ถ้าบริษัท ไม่สามารถ จะใช้ หนี้ ก็ดี
(๔) ถ้า สมาชิก มี น้อย คน กว่า ๗ ก็ดี ให้จัดการ เลิก บริษัท นี้ เสีย

โดย ประกาศ นี้ ให้คนทั้งหลาย รู้ว่า ตั้ง แต่ วันที่ บริษัท ยาง บางนารา ทุน จำกัด ได้จดทะเบียน ที่กระทรวงเกษตรธิการ ตาม วิธี ที่ได้กล่าว มา แล้ว บริษัท ยางบางนารา เปน บุคคลใน กฎหมาย คน ละแพนจากสมาชิก นั้น ๆ แดสามารถที่จะใช้ หนี้ ได้ตาม ทุน แด ทวิพย์ซึ่ง เปน ผล ของ ทุน

นั้น หรือที่เรียกว่า ทุนจำกัด แต่มีอำนาจที่จะถือทรัพย์สินสมบัติเป็นเจ้าของ มีอำนาจที่จะรับ หรือจะต้องเสีย ความชอบ ชรรรมได้ทั้ง ๒ อย่าง แต่จะเป็นโจทก์หรือ จะต้องเป็นจำเลย แต่ให้คนทั้งหลายที่จะมีการเกี่ยวข้องกับบริษัทบางนารานี้ ดังเกิดแต่จำว่า บริษัทนี้ อยู่ในข้อบังคับของ ประกาศนี้ แต่ทำการได้เพียงที่ปรากฏในหนังสือ กำหนดอำนาจ และข้อบังคับที่ได้จดทะเบียนไว้ ที่ กระทรวงเกษตรธิการ เท่านั้นเอง ฯ

ประกาศมาณวันที่ ๑ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เป็นวันที่ ๑๕๐๘๕ ในรัชกาล บัณฑิตนี้

หนังสือ กำหนด อำนาจ บริษัท ยาง บาง นารา ทุน จำกัด

- ข้อ ๑ นามของบริษัทนี้คือ บริษัท ยาง บาง นารา ทุน จำกัด
ข้อ ๒ ที่ทำการของบริษัทนี้จะได้จดทะเบียนนั้น อยู่ที่ในกรุงเทพฯ
ข้อ ๓ บริษัทนี้ได้ตั้งขึ้นโดยความประสงค์ จะทำการ ดังนี้ คือ

(๑) จะจัดการซื้อและถือกรรมสิทธิ์ที่ดินซึ่งตั้งอยู่ตำบล โกลด์บางนารา เรียกชื่อกันว่า บุกกิด แอชเค็ต มีเนื้อที่ดิน ประมาณ ๑,๕๐๐ ไร่ ซึ่งมีสเตอร์วอดเตอร์ อามซ์ตรง เคร แสม ได้รับ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตถือกรรมสิทธิ์ไว้ ตั้งแต่เมื่อวันที่ หรือราว วันที่ ๒๘ มีนาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๖ สำหรับทำการเพาะปลูก ขัญญาหาร พืชพรรณต่าง ๆ แต่บริษัทนี้จะรับโอน หนังสือสัญญา ลงวันที่ ๑๐ เดือนพฤศจิกายน

ร.ศ. ๑๒๘ ซึ่งได้ทำกัน ระหว่าง มิสเตอร์ วอดเตอร์ อามส์ตรอง เคร แยม ฝ่ายหนึ่ง กับ อาเฟอร์ แลสโอดคาเทอร์ ซึ่ง เป็น ครุฑต์ ของ บริษัท อีก ฝ่ายหนึ่ง เป็น หนังสือ สัญญา รับ ถือ ที่ดิน แปลง นี้ แด่ ทรพัย สัมบัติ ทั้ง ปวง เพื่อทำการ ต่อ ไป ตาม เดิม หรือ จะ เปลี่ยน แปลง อย่างไร ก็ได้

(๒) เพื่อที่จะทำการ เพาะปลูกเข้า, มะพร้าว, กาแฟ, มันสำบับ หลั, แด พืช พรรณอื่น ๆ หรือ การ อย่าง ใดใดที่ เกี่ยว แก่ การ เพาะ ปลูก ทำการ ไร่ ไร่นา ยาง ไร่เบอรั แด การ ทั้ง ปวง ที่ เกี่ยว แก่ การ ไร่เบอรั หรือ พืช พรรณอื่น ๆ ที่ จะ เกิด จาก พื้นดิน หรือ เป็น สิ่ง ของ เพื่อ จำหน่าย ย่อย หรือ จำหน่าย เหม

(๓) เพื่อทำการ อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด บรรดา ที่ เกี่ยว พัน แด สามารถ เป็น ทาง เพิ่ม ผล ประโยชน์ แห่ง การของ บริษัท

(๔) เพื่อทำการ รับซื้อ แพร่ ใน บริษัทอื่น หรือ หุ่น ส่วน ของ บุคคล แด ส่วน เดียว หรือ ทั้ง หมด ก็ได้ จะ ซื้อ สัมบัติ หรือ กรรมสิทธิ์ ใด ๆ จาก บริษัทอื่น ซึ่ง บริษัท นี้ มี อำนาจ ที่จะ ทำการ เพื่อ ให้ เกิด ผล ประโยชน์ แก่ บริษัท นี้ ก็ได้

(๕) เพื่อทำการ ขาย หรือ บำรุง จัด การ แด เปลี่ยน เข้า จำนำ หรือ ทำการ แทน ดุ แต่ จะ เห็น ควร แด ส่วน เดียว หรือ ทั้ง หมด ที่ บริษัท นี้ จะ ทำ ได้

(๖) เพื่อทำการ อย่างอื่น ๆ บรรดา ที่ เกี่ยว พัน เป็น สำรา ของ การ ใน เบื้อง ต้น หรือ แด อย่างใด อย่าง หนึ่ง

ข้อ ๔ ผู้ถือหุ้น มีความรับผิดชอบ อย่างสูง เท่าจำนวนเงิน ประจำ
แชร์ที่ยังไม่ได้ส่ง ให้บริษัท

ข้อ ๕ ทูน ของ บริษัทนี้ คิด เป็นจำนวนเงิน ๒๔๐,๐๐๐ บาท แบ่ง
ออกเป็น ๒,๔๐๐ แชร์ ๆ ละ ๑๐๐ บาท แต่ บริษัท มี อำนาจที่จะ แบ่ง
ทูน ของ บริษัท ออกเป็น แชร์ หลาย ชนิด ซึ่ง จะ ได้รับ ผล ประโยชน์
พิเศษ หรือเป็น แชร์ ธรรมดา หรือเป็น กรรมสิทธิ์ พิเศษ หรือ กรรมสิทธิ์ที่มี
ข้อจำกัดก็ดี หรือข้อสัญญาใด ๆ แต่ บริษัท มี อำนาจที่จะ ทวี่ ทูน
ของ บริษัท ขึ้น ก็ได้

ข้าพเจ้า ทั้ง หลาย ซึ่งมี นาม แด่ตำแหน่งบ้านข้างล่างนี้ มีความปรารถนา
ที่จะ ตั้ง ให้เป็น บริษัท ขึ้น ตาม ข้อ ความ แห่ง หนังสือ กำหนด อำนาจนี้ และ
ข้าพเจ้ายอม ตก ลง ที่จะ รับถือ แชร์ ใน ทูน ของ บริษัท ตาม จำนวน แชร์ ดัง
ได้ จด ไว้ ตรง นาม ของ ข้าพเจ้า นั้น

นามผู้เข้าชื่อ	ตำบล บ้าน แด่สังกัด	จำนวน แชร์ ที่ ลงชื่อรับ
พระยา รัชฎาภกรโกศล	กรุงเทพ ฯ	หนึ่ง แชร์
หลวงโสภณเพชรรัตน์	„	หนึ่ง แชร์
นาย เต็ก	„	หนึ่ง แชร์
ขุนพิทักษ์ พจนวิสูตร	„	หนึ่ง แชร์
แบกยูดี	„	หนึ่ง แชร์
กอดแนด	„	หนึ่ง แชร์
ยอนเฮช. ฮีล	„	หนึ่ง แชร์

ประกาศกระทรวงโยธาธิการ

แผนกโปรตน์ยั

ด้วย ตาม ประกาศ ลง วันที่ ๓๑ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๕
ว่าด้วยการ ฝาก หนังสือ จีน ส่ง ออกไป ยัง หัว เมือง ใน ประเทศจีน โดย
เนื้อ ความ ๗ ข้อ มี ข้อ ความ แจ่ม อยู่ แล้ว แต่ ข้อ ความ ใน ประกาศ
นั้น ยัง หา ได้ กล่าว ถึง หนังสือ ของ จีน ผู้ ตั้ง ถิ่น ถิ่น อยู่ ตาม หัว เมือง ใน
มณฑล ต่าง ๆ ที่ จะ ฝาก เข้า มา ยัง ผู้ จัดการ ใน กรุง เทพ ฯ เพื่อให้ ส่ง
ต่อไป ถึง หัว เมือง ใน ประเทศจีน นั้น ไม่ กระทรวงโยธาธิการ จึง ได้นำ ข้อ
ความ กราบ บังคม ทูล พระกรุณา ทราบ ฝ่าย ของ รุ่ติ พระบาท แล้ว ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาต ให้ ออก
ประกาศ เพิ่มเติม มีความ ดัง นี้

๑. ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๕๙ เป็นต้นไป
บรรดา จีน ที่ ตั้ง ถิ่น ถิ่น อยู่ ตาม หัว เมือง มณฑล ใน พระราชอาณาจักร จะ
ส่ง หนังสือ เข้า มา ยัง ผู้ จัดการ ใน กรุง เทพ ฯ ให้ ส่ง ต่อไป ยัง ประเทศจีน
นั้น จะ นำ เข้า มา เอง หรือ ฝาก มา กับ ผู้ใด ก็ดี ต้อง รวม หนังสือ นั้น
เข้า เปน ห่อ หรือ รวม เข้า ใน ซอง เขียน บอก จำนวน ไว้ ที่ หลัง ห่อ หลัง
ซอง นั้น ให้ ชัด ว่า เณระ หนังสือ ที่ จะ ส่ง ต่อไป ยัง เมือง จีน เท่านั้น นับ
แต่ ตั้ง ที่ หลัง ถึง ผู้ รับ จัดการ ส่ง หนังสือ ใน กรุง เทพ ฯ ให้ ชัด เจน ด้วย

๒. ก่อนที่จะนำ ห่อ หรือ นำซอง หนังสือ นั้น มา ต้องให้พนักงานไปรษณีย์ ใน เมือง นั้น ตรวจ อนุญาต หมายถึง สำคัญ เสีย ก่อน คือต้องประทับตรา รายวัน แดง ลงนาม พนักงาน ลงในใบ อนุญาต ที่ ปิด ห่อ แดง ของ หนังสือ นั้น แล้ว จึง นำส่ง เข้า มา ได้ ถ้า ใน เมือง นั้น ไม่มี พนักงานไปรษณีย์ ตั้ง ทำการ อยู่ จะ นำ เข้า มา ก่อน ก็ได้ แต่ เมื่อ เติร ทาง ผ่าน มา ถึง เมือง ที่มี ทำการ ไปรษณีย์ ก็ ต้อง แวะ ให้ เจ้าพนักงาน ตรวจ อนุญาต ประทับตรา ลง นาม ดัง เช่น ที่ กล่าว แล้ว จึง จะ เติร ทาง ต่อ มา ได้ ตลอด กรุงเทพฯ ฯ

๓. เมื่อได้ มา ถึง กรุงเทพฯ ฯ แล้ว ก็ ให้ นำ ไป ให้ พนักงานไปรษณีย์ ที่ ๘ ตรวจ อีก ชัน หนึ่ง จึง จะ นำ ห่อ หรือ นำซอง นั้น ไป ส่ง ยัง ผู้จัดการรับ หนังสือ ฝาก ของ คน ใน กรุงเทพฯ ฯ ได้

๔. ถ้า ผู้ใด ประพฤติ ผิด ประกาศ ข้อ ๑—๒—๓ ที่ กล่าว มา แล้ว ข้าง ต้น แล ถอบดัก ถอด หนังสือ ขนดิใด ๆ นอก จาก หนังสือ ที่ จะ ส่งต่อไป ยัง ประเทศ จีน รวม เข้า ประปน อยู่ ใน ห่อ ใน ซอง ที่ นำ มา นั้น เจ้า นำ ที่ ตรวจ พบปะ เข้า ก็ ให้ จัดการ พ้อง ผู้ นั้น ให้ ค้าด ลงโทษ ตาม พระราชกำหนดไปรษณีย์ รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๖

ประกาศ มา ณ วันที่ ๔ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) นเรศวรฤทธิ

เสนาบดีกระทรวงโยธาธิการ

กฎหมายเว้นครูเซตยศักดิ์
 ที่ เปน ครู สอน หนังสือ
 จาก การ เกณฑ์ ทหาร ชั่ว คราว

ด้วย ตามความใน พระราชบัญญัติ ลักษณะเกณฑ์ทหาร รักษโกสินทร์
 ศก ๑๒๔ มาตรา ๑๓ ข้อ ๑๒ ซึ่งมีว่า “ผู้ซึ่งได้รับพระราชทาน
 พระบรมราชานุญาตให้ยกเว้น ชั่ว คราว เปน พิเศษ ยก เว้น ตลอด เวลา
 ตาม พระราชประสงค์” นั้น

บัดนี้ ทรง พระราช ดำริให้ว่า มีครูเซตยศักดิ์ที่ สอน หนังสือ อยู่ตาม
 โรงเรียน บาง คน เปน ผู้ที่ สัมควร จะ ยก เว้น การ เกณฑ์ เปน ทหารได้
 ชั่ว คราว จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรมราชา
 นุญาตให้ออกกฎบังคับไว้ดัง ต่อไปนี้

ข้อ ๑ บรรดาครูเซตยศักดิ์ที่มีคุณ สมบัติครบ ๓ ประการ ดัง ที่
 ได้กล่าวไว้ในข้อนี้ ให้ยกเว้น จาก การ เกณฑ์ เปน ทหาร ชั่ว คราว
 ใน ขณะที่ยัง ทำการ เปน ครู สอน หนังสือ อยู่ นั้น คือ

(๑) เปน ผู้มีคุณวุฒิ ทำการในหน้าที่ ครู สอน หนังสือได้

(๒) เปน ผู้มีศิษย์ที่ สอน อยู่ ถ้าใน เขต แขวง กรุง เทพ ฯ ไม่

น้อยกว่า ๒๐ คน ถ้าในหัวเมืองที่ขึ้น กระทรวงนครบาล หรือขึ้น
กระทรวงมหาดไทยไม่น้อยกว่า ๑๐ คน

(๓) เปนผู้ที่ได้รับใบตั้งให้เป็นครู จากเจ้าหน้าที่แห่งราชการ

ข้อ ๒ ผู้ออกไปตั้งครูเชดยศักดิ์ตามที่ว่ามานั้น ถ้าในมณฑล
กรุงเทพ ฯ เปนหน้าที่เสนาบดีกระทรวงธรรมการออกไปตั้ง ถ้าในมณฑล
ที่ขึ้น กระทรวงมหาดไทย เปนหน้าที่ข้าหลวงเทศาภิบาล มณฑลนั้น ๆ ออก
ใบตั้ง

ข้อ ๓ ถ้าข้าหลวงเทศาภิบาลได้ออกไปตั้งครูเชดยศักดิ์คนใดแล้ว
ต้องมิไปบอกตั้งรายชื่อคนนั้นไปจดเข้าทะเบียนครูเชดยศักดิ์ที่กระทรวง
ธรรมการ

ข้อ ๔ กระทรวงธรรมการ หรือข้าหลวงเทศาภิบาลที่ออกไปตั้งครู
เชดยศักดิ์นี้ ต้องบอกตั้งรายชื่อครูต่อกรมยุทธนาธิการ ทุกคราวที่ออก
ใบตั้ง แด่ทุกคราวที่ครูผู้นั้นออกจากหน้าที่ครู ตามที่ได้กำหนดไว้

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๙ มีนาคม รศ. ๖๖ โทศกศักราช ๑๒๘

(ลงพระนาม) จิตรประวัติวรเดช

ผู้บัญชาการกรมยุทธนาธิการ

ประกาศยกเว้น

ไม่เก็บเงิน อากร ค่านา ศก ๑๒๗

ใน เขตฯ แขวง มณฑล นครไชยศรี

พระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตาม ข้อความใน มาตรา ๑๑ ข้อ ๓ แห่ง พระราชบัญญัติ ลักษณะ เก็บเงิน อากร ค่านา ศก ๑๑๙ ซึ่ง มีความว่า ถ้า หน้ กู้ โฉนด ใน หัวเมืองใด ทำไม่ได้ ผล ส้มควรว จะ ถด หย่อน เงิน ค่านา พระราชทาน เท่าใด จะ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ถด หย่อน เปน ครั้ง คราว ตาม แต่ จะ ทรง พระราชดำริ เห็น ส้มควรว แล ตาม ประกาศ แก่ วิธี พักติ กระชั้น เก็บเงิน ค่านา ศก ๑๒๔ ข้อ ๖ มีความว่า ปีใด มี อุบัติเหตุ ราษฎร แห่งใด ทำนา ไม่ได้ ผล ปี นั้น จะ ถด หย่อน ค่านา ลง หรือ ยกเว้น ค่านา ใน ที่ นั้น พระราชทาน ที่ เดียว ตาม ควร แก่ การ นั้น ใน ศก ๑๒๗ เปน ปี ที่ ฝน ตก ชุก การ ทำนา ของ ราษฎร ใน เขตฯ แขวง มณฑล นครไชยศรี ใน ท้อง ท่ง กู้ โฉนด บวง คำบด ซึ่ง ตั้ง อยู่ ใน ที่ ลุ่ม ราษฎร ได้ เพาะ หว่าน บัก คำ ลง ใน นา แล้ว น้ำ มาก ท่วม ดัน เข้า ใน นา ของ ราษฎร เสีย หาย ไป ไม่ได้ เก็บ เกี่ยว ซื่อ ซาย เปน อาณาประโยชน์ ที่ ได้ บ้าง ก็ แค่ พอบ ริ โภค เนื้อ ที่ นา ที่ ราษฎร ทำ ไม่ได้ ผล ใน เขตฯ แขวง มณฑล นคร

ไชยศรี รวม ๑๒๗ ตำบล ๑๗๖,๙๓๕ ไร่ เงิน อากร ๑๔๒,๗๔๕ บาท
ซึ่งเหลือวิสัยที่ ราษฎร จะ บังคับ ได้ เป็น การ ตรง กับ พระราชบัญญัติ
ลักษณะ เก็บ เงิน ค่านา ศก ๑๑๙ แต่ ประกาศ แก่ วิธี พิภักดิ์ กระชั้น เก็บ เงิน
ค่านา ศก ๑๒๔ จึง ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ยกเว้น ไม่ เก็บ เงิน
อากร ค่านา ศก ๑๒๗ ใน เขตฯ แขวง มณฑล นครไชยศรี ซึ่ง ทำ ไม่ ได้
ผลรวม ๑๒๗ ตำบล เนื้อ ที่ นา ๑๗๖,๙๓๕ ไร่ เงิน อากร
๑๔๒,๗๔๕ บาท ไว้ ศก หนึ่ง เพื่อ บำรุง การ หา เลี้ยงชีพ ของ ราษฎร ใน
ท้อง ที่ นั้น

๓

ศาลาว่าการมหาดไทย

ประกาศ มา ณ วันที่ ๙ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงนาม) พระยาศรีวัดเทพ

ราชปลัดทูลฉลอง เซ็นแทน

ข้อบังคับกรมยุทธนาธิการ

เปลี่ยนแปลง กำหนด ศาด กรมทหาร

ด้วย ตาม ประกาศ คำสั่ง ที่ ๒๙๘/๒๑๕๗๑ ลง วันที่ ๒๖ มีนาคม
ร.ศ. ๑๒๖ กำหนด ศาด กรมทหาร ใน อำนาจ ศาสดมณฑล ทหารพิศณุโลก
มี ศาด กรมทหาร เมือง พิษณุ พิหารณาคติ ซึ่ง เกิด ขึ้น ใน เขตฯ แขวง เมือง
พิษณุ นั้น

หน้า ๒๔๘

ศก ๑๒๘

บัดนี้ กรมทหารราบที่ ๑๗ ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองพิจิตร ได้ยกไปรวม
อยู่กรมทหาร เมืองพิษณุโลกแล้ว ให้ยกเด็ก ศาด กรมทหารเมืองพิจิตร
ตั้งแต่บัดนี้ไป แด่ให้ ศาด กรมทหารใน มณฑลพิษณุโลก พิจารณาคดี
ซึ่งเกิดขึ้นในเขตฯ แขวง เมืองพิจิตร ตำรวจ ทหารบก ประจำท้องที่นั้น
เปนผู้มีอำนาจตั้ง ศาด

๗

ศาลายุทธนาธิการ

วันที่ ๑๑ มีนาคม รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) จิระประวัติวรเดช

ผู้บัญชาการกรมยุทธนาธิการ

พระราชบัญญัติอากรการพนันเพิ่มเติม

รตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘

มีพระบรมราชโองการใน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ว่า ตั้งว่า ในรตนโกสินทร์
ศก ๑๒๘ ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา พระราชบัญญัติ ห้าม
การพนันใน หัวเมือง ที่เนื่องจากการ ออกหยวจิน ก. ข. ในกรุงเทพฯ ฯ
พระราชบัญญัตินั้นได้ ใช้ต่อมาจน บัดนี้ ปรากฏว่า ข้อความ ยัง บกพร่อง
อยู่ จึง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา พระราชบัญญัติ เพิ่มเติมขึ้น
ใหม่ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่าพระราชบัญญัติ อกรการพนัน เพิ่ม เดิม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘ แต่ให้ ใช้ ได้ทั่ว พระราชอาณาจักร ถยาม

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้ ได้ตั้งแต่วันที่ ได้รับ พระบรมราชานุญาต แต่ตั้งแต่วันที่ นั้น เป็นต้นไป ให้ยกเลิก พระราชบัญญัติ เพิ่ม เดิม อกรการพนัน รตนโกสินทร์ศก ๑๒๔ นั้น เสีย

มาตรา ๓ ถ้าผู้ใดรับเงินแทง หวย (ก.ข.) ซึ่ง นายอกร เป็น ผู้รับผูกขาดจากรัฐบาลนั้น ด้วยตนเอง ก็ดี หรือจัดตั้ง ให้ผู้อื่น ทำแทนตนก็ดี แต่เก็บเงินนั้นไว้เสียเอง เมื่อ หวย ออกมาถูก ก็เอา เงินของตน ออกใช้ ให้แก่ผู้ที่แทงถูก ถ้าหวย ออก มากิน ก็เก็บเงิน นั้นไว้เป็น อาณาประโยชน์ ของ ตนเองดังนี้ ผู้นั้น มีความผิด ตาม พระราช บัญญัตินี้ แต่เมื่อศาล พิจารณาเป็น สัตย์แล้ว ต้อง ระวังโทษ ปรับ ตั้งแต่ ๕๐๐ บาทถึง ๔,๐๐๐ บาท ถ้าไม่มีเงินเสียให้จำคุกตั้งแต่ ๖ เดือนถึง ๒ ปี หรือทั้ง ปรับและจำ ด้วย ทั้ง สอง สถาน

มาตรา ๔ ถ้าผู้ใดเป็น เจ้าสำนัก สม ร้ายอม ให้ มีผู้กระทำความ ผิดที่กล่าว มาแล้วใน มาตรา ๓ นั้น ใน เคหะสถาน หรือสถาน ที่ใด ๆ ของตน ถ้าแต่เจ้าสำนักนั้นมิใช่ตัว การใน ความผิดนั้นแล้ว ให้มี โทษปรับตั้งแต่ ๕๐๐ บาทถึง ๔,๐๐๐ บาท ถ้าไม่มีเงินให้จำคุก ตั้งแต่ ๖ เดือนถึง ๒ ปี หรือทั้ง ปรับและจำ ด้วย ทั้ง สอง สถาน

คำว่า “เจ้าสำนัก” ใน มาตรา ๕ ให้หมายความว่าผู้ที่แสดง กิริยาอาการ ปรากฏแก่ชนอื่น ว่าเป็นเจ้าของที่ หรือ เป็นผู้ปกครอง รักษา จัดการในเคหะหรือสถานที่นั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ผู้ที่ เป็นเจ้าของ สถานที่ โดยแท้จริง ก็ได้ ให้ถือว่าผู้นั้น เป็นเจ้าสำนัก ตามความใน มาตรา นี้ แดให้ต้อง พ้อง แดถึงโทษคู่กัน

มาตรา ๕ ผู้ใด มอบเงิน แทง หวย ก. ข. ให้แก่ผู้อื่น ด้วย ความ ร้อยกว่า มันผู้รับเงิน นั้น กระทำผิด ตามความใน มาตรา ๓ แห่ง พระราชบัญญัตินี้ก็ได้ หรือผู้ใด คบคิด ช่วยเหลือ ด้วย ประการใด ๆ ให้ ความ ผิดที่กล่าวไว้ใน มาตรา ๓ นั้น บังเกิด ขึ้น ก็ได้ ผู้นั้น มีความ ผิดต้อง ระวางโทษ ปรับ ตั้งแต่ ๑๐๐ บาท ถึง ๕๐๐ บาท ถ้าไม่มีเงิน เสียให้ จำคุก ตั้งแต่ ๑ เดือน ถึง ๓ เดือน หรือทั้ง ปรับ แด จำ ด้วย ทั้ง สอง สถาน

มาตรา ๖ ถ้าผู้ใด มอบเงิน ให้แก่ผู้อื่น ซึ่งมิใช่ เป็น เล่มียน หวย หรือ คน ที่ นายอากรหวย ได้ มอบ อำนาจ ให้ ทำ การ แทน ไป แทง หวย ก. ข. แด ผู้ ที่ รับ มอบ เงิน นั้น จะ ไป แทง หวย ด้วย ตน เอง ก็ได้ หรือ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ใด ไป ก็ได้ ห้าม มิ ให้ ผู้ มอบ เงิน ให้ ค่า บวย การ หรือ รางวัล แก่ ผู้ รับ เงิน แด ห้าม มิ ให้ ผู้ รับ เงิน รับ ค่า บวย การ หรือ รางวัล จาก ผู้ มอบ เงิน เป็น อัน ชาติ ผู้ใด กระทำ ผิด ต่อ ข้อ ห้าม ตาม มาตรา นี้ ต้อง มี โทษ ปรับ ไม่ เกิน กว่า ๕๐๐ บาท ถ้าไม่มีเงิน เสีย ให้ จำคุก ไม่ เกิน กว่า ๖ เดือน

มาตรา ๗ ให้นายอากร หอย ก.ข. ในเวลาที่เปนผู้รับผูกขาด
อยู่นั้น แด่พนักงาน ขัยการ มีอำนาจ สืบสวน พ้อง ร้อง ผู้กระทำผิด ตาม
พระราชบัญญัตินี้ได้ตาม กระบด เมือง

มาตรา ๘ เงินค่าปรับผู้กระทำผิดนั้น ให้แบ่ง เปน สิ้นใหม่ให้
นายอากร กิ่ง หนึ่ง เปน พันย หดวง กิ่ง หนึ่ง ๗

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๒ เดือน มีนาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
เปน วันที่ ๑๕๐๙๖ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

พระราชกำหนดเครื่องราชอิสริยาภรณ์

จุลจอมเกล้าเพิ่มเติม

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ตั้งว่า เครื่องราช
อิสริยาภรณ์สำหรับตระกูลจุลจอมเกล้า ในพระราชบัญญัติ ตั้งวันที่ ๑
ตุลาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๑๒ มาตรา ๒๑ ว่าด้วยผู้ที่ได้รับ
พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นที่ ๑ จำพวกอื่น ถ้าได้รับตรา
จุลจอมเกล้าชั้นที่ ๑ เมื่อ เวลาแต่ง ตัว เต็มยศ จะใช้ ตรา จุลจอมเกล้า
ด้วย จะใช้ ตรา ดวงเล็ก สดม คอ แขนง สายสร้อย ฤๅ สายแถบ ขนาด กลาง
แทน สาย สพาย ก็ได้ นั้น ทรง พระราชดำริห์ว่า ตาม ข้อความใน พระราช
บัญญัติ นั้น ในเวลาที่ แต่ง ครึ่ง ยศ ฤๅ แต่ง ตาม ขรรณนิยมใช้ ตรา

จุลจอมเกล้า ห้อยคอไม่ได้ เปน อัน ชาติเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำคัญไป
 ผู้ที่ได้รับ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ ก็
 ได้โปรดเกล้า ฯ ให้ มีพระราชบัญญัติให้ ใช้อย่างเดียว ห้อยคอ หาจักกรับ บรม
 ราชวงศ์ ใน เวลา แต่ง ครึ่ง ยศ ฤๅ แต่ง ปกติได้แล้ว ส่วนผู้ที่ได้รับ พระ
 ราชทาน ตราจุลจอมเกล้า ก็สมควร จะใช้ดวง ตรา ห้อยได้อย่าง เดียว กัน
 จึง มีพระบรมราชโองการ ดำรัสสั่งว่า แต่นี้สืบไปผู้ซึ่ง เปน สมาชิก แห่ง
 เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปฐมจุลจอมเกล้า จะ แต่ง ครึ่ง ยศ ฤๅ แต่ง ปกติ
 ให้ ใช้ดวงตรา ห้อย ที่ คอ ด้วยแถบ ชมภู ฤๅ ด้วยขอ ถึง เวลาที่ไม่ได้ ติด
 ดวงตรา ฤๅ ติด ตราอื่น ๆ จะ ห้อย ดวงตราจุลจอมเกล้าด้วยได้ เปน นิจ
 เว้น แต่ เวลาที่ สวม สาย สพาย ฤๅ สาย สร้อย จุลจอมเกล้า จึง ให้ ใช้ดวง
 ตรานั้น ห้อย ที่ สาย สพาย ฤๅ ที่ สาย สร้อย ตาม พระราชบัญญัติเดิม ฯ

พระราชกำหนด ทรงตั้งไว้วันที่ ๑๖ มีนาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘
 เปน วันที่ ๑๕๑๐๐ ใน รัชกาล บัณฑิตนี้

ประกาศเปลี่ยนพิภพเก็บเงินค่านาเปนสตางค์

ร.ศ. ๑๒๘

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศ จง ทราบทั่ว
 กันว่า ตาม ข้อความใน ประกาศ แก่ วิธี แล พิภพ เก็บเงินค่านา ณ วันที่ ๑๙
 มิถุนายน ร.ศ. ๑๒๔ ซึ่งได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนด

พิศได้เก็บเงินค่านาคุกโค นาคอกเก็บไว้ละ ๑ บาท นาทอเก็บไว้ละ ๔๘ อัฐ
 นาทรีเก็บไว้ละ ๔๐ อัฐ นาคัดวาเก็บไว้ละ ๓๒ อัฐ นาคะณจะเก็บ
 ไว้ละ ๒๔ อัฐ แต่ให้กำหนดพิศค่านา ฟางดอยสูง กว่าพิศได้เก็บค่านา
 คุกโค ๑๒ แต่ที่ดินที่ต้องเสียค่าหวงห้าม นั้น กำหนดให้เก็บไว้ละ ๑๒
 ของอัตรา นาคูโคใน ท้องทุ่ง นั้น ความแจ้ง อยู่แล้ว

บัดนี้ได้ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ยกเลิกการใช้ อัฐ ทองแดง
 เปลี่ยนให้ ใช้ เบี้ย สดต่าง แทนต่อไป กระทำให้เป็น การยากแก่ เจ้าพนักงาน
 แล ผู้ต้อง เสียเงินค่านา ที่ ต้อง คิด เทียบ อัฐ เป็น สดต่าง จึง ทรง พระ
 กรุณาโปรดเกล้า ฯ กำหนดอัตราเงินค่านาเก็บเป็น สดต่าง ตั้งแต่วันที่
 เก็บเงินค่านาจำนวน ศก ๑๒๘ เป็น ต้นไป ดังนี้

นาคูโค

นาคอกเก็บไว้ละ	๑ บาท	งาน ละ ๒๕ สดต่าง
นาทอเก็บไว้ละ	๘๐ สดต่าง	งาน ละ ๒๐ สดต่าง
นาทรีเก็บไว้ละ	๖๐ สดต่าง	งาน ละ ๑๕ สดต่าง
นาคัดวาเก็บไว้ละ	๔๐ สดต่าง	งาน ละ ๑๐ สดต่าง
นาคะณจะเก็บไว้ละ	๓๐ สดต่าง	งาน ละ ๘ สดต่าง

นาฟางดอย

นาเอกเก็บไร่ละ	๑ บาท ๒๐ สตางค์	งานละ	๓๐ สตางค์
นาโทเก็บไร่ละ	๑ บาท	งานละ	๒๕ สตางค์
นาตรีเก็บไร่ละ	๘๐ สตางค์	งานละ	๒๐ สตางค์
นาจัตวาเก็บไร่ละ	๖๐ สตางค์	งานละ	๑๕ สตางค์
นาเบญจะเก็บไร่ละ	๔๐ สตางค์	งานละ	๑๐ สตางค์

ที่ดิน หวง หาม

ทุ่งเอกเก็บไร่ละ	๑๒ สตางค์
ทุ่งโทเก็บไร่ละ	๑๐ สตางค์
ทุ่งตรีเก็บไร่ละ	๘ สตางค์
ทุ่งจัตวาเก็บไร่ละ	๖ สตางค์
ทุ่งเบญจะเก็บไร่ละ	๕ สตางค์

ถ้าที่ดินต่ำกว่า ๑ ไร่ให้เก็บเหมือนเป็น ๑ ไร่

๓

ประกาศมาณวันที่ ๒๕ มีนาคม รตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

เป็นวันที่ ๑๕๑๐๙ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

ประกาศกระทรวงโยธาธิการ

แผนกโปรตั้น

ด้วย กรมโปรตั้น โทเรช ประเทศสยาม แด ประเทศอินเดีย ได้ตกลงทำสัญญาต่อกัน ในการที่จะรับแต่งโปรตั้นขนาดดีไปมาถึงกันได้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๒๙ เป็นต้นไปแล้ว มีกำหนดจำนวนเงินในใบ ขนาดดีฉบับหนึ่ง อย่าง สูงไม่เกิน กว่า หกร้อยรูเปีย เมื่อจะใคร่ทราบความละเอียด ให้ถามที่โปรตั้นยาการ์ที่ ๑ แดที่ ๒ หรือที่ว่าการ กรมโปรตั้น โทเรช กรุงเทพฯ ฯ

ประกาศ มา ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงพระนาม) นเรศวรฤทธิ์

เสนาบดี กระทรวงโยธาธิการ

ประกาศใช้พระราชบัญญัติ

เก็บเงิน ค่าราชการใน มณฑล กรุงเทพฯ ฯ

มีพระบรมราชโองการ ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า ในเวลานี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เก็บเงินค่าราชการ จากชายฉกรรจ์ตามหัว เมือง

มณฑลต่าง ๆ ทั่วไปแล้ว เว้นเสียแต่ใน มณฑล กรุง เทพ ฯ ยังหา
ได้ตั้งต้นเก็บไม่ อีก ประการ หนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๗
ก็ได้ ออกประกาศให้เก็บเงิน ค่าแรงจูง ช่วยราชการ แผ่นดิน ปีละ ๖ บาท
เสมอทุกปีไป ด้วยแล้ว สืบมา จะ เริ่ม การ เก็บ เงิน ค่า ราชการ ใน
มณฑล กรุง เทพ ฯ เสียพร้อมกัน

เพราะฉะนั้น จึง ทรง พระ กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เลิกใช้พระราช
บัญญัติ จักษณณูก บั๊จัน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๙ ประกาศเลิกวิธีการ
ผูก บั๊จัน มื่อ จัน ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๗ ทุก มณฑล ที่ ยัง ใช้
อยู่ แด่ กฎ เสนาบติ สำหรับ การ เก็บ เงิน ค่า แรง จูง ช่วย ราชการ แผ่นดิน
ใน มณฑล กรุง เทพ ฯ ณ วันที่ ๒๓ เมษายน ร.ศ. ๑๒๘ นั้น เสีย
ทรง พระ กรุณาโปรด เกล้า ฯ ให้ประกาศใช้พระราช บัญญัติ เก็บเงิน
ค่าราชการ รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๐ แด่ พระราช บัญญัติ เพิ่ม เติม การ
เก็บเงิน ค่าราชการ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ร.ศ. ๑๒๓ ใน มณฑล
กรุง เทพ ฯ ตั้งแต่ เดือน เมษายน ร.ศ. ๑๒๙ เป็นต้นไป แด่ ให้ เก็บ
เงิน ค่าราชการ จาก ชาย ฉกรรจ์ ใน มณฑล กรุง เทพ ฯ ปีละ ๖ บาท
ตั้งแต่ ร.ศ. ๑๒๙ เป็นต้น แด่ต่อไป

๓

ประกาศ มา ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘
เป็น วันที่ ๑๕๑๑๔ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

กฎเสนาบดี

สำหรับการ เก็บเงิน ค่าราชการ มณฑล กรุงเทพ ฯ

ตามความใน มาตรา ๑๗ แห่ง พระราชบัญญัติ เก็บเงิน ค่าราชการ
รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๐ ให้เสนาบดี มีอำนาจ ที่จะ ตั้ง กฎเสนาบดี เป็น ครั้ง
เป็น คราว เพื่อ จัดการ ให้ เป็น ไป ตาม พระราชบัญญัติ นั้น

บัดนี้ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เสนาบดี กระทรวง นครบาล ตั้ง
กฎเสนาบดี เป็น ข้อ บังคับ ขึ้นไว้ สำหรับ เก็บเงิน ค่าราชการ ใน มณฑล
กรุงเทพ ฯ มี ข้อ ความ ดัง ต่อไป นี้

ข้อ ๑ การ เก็บเงิน ใน ที่ใด ที่มี กำนัน ผู้ใหญ่ บ้าน แล้ว ให้ผู้
ใหญ่ บ้าน เป็น ผู้ ดำรง จัณ มาณ ข้าราชการ ที่จะ ต้อง เสียเงิน
ค่าราชการ ค่อ นาย อำเภอ แล้ว นำ ผู้ ที่จะ ต้อง เสียเงิน ค่าราชการ ไปชำระ
ณ ที่ ทำการ เก็บเงิน แต่ ตาม วันที่ เจ้าพนักงาน จะ ได้ กำหนด เป็น ครั้ง
เป็น คราว

ข้อ ๒ ใน ที่ใด ที่ ยัง ไม่มี กำนัน ผู้ใหญ่ บ้าน ให้ จัดการ อย่างใด อย่าง
หนึ่ง ใน ๓ อย่าง นี้ คือ

ก. ให้ กำหนด ท้องที่ ตาม ประกาศ กำหนด ท้องที่ ทำ สำมะโนครัว ลงวัน
ที่ ๑๗ กรกฎาคม คี ๑๒๘ แต่ จัด ตั้ง เจ้าพนักงาน สำหรับ เป็น ผู้ช่วย
นายทะเบียน ตำบล มาก หรือ น้อย ตาม สมควร ให้ เป็น ผู้ ดำรง จัณ มาณ

เจ้าพนักงาน เหล่านี้ จะ เป็น เจ้าพนักงาน รับ เงิน ส่วน ถด หรือ รับ พระ
ราชทาน เงิน เดือน ก็ได้

ข. ถ้าที่ใด มีจำนวน คน มาก ด้วย กัน ตั้ง ทำการ มี หัว หน้า ควบคุม รับ
ผิดชอบ เช่น โรง เลื่อย โรง สักกไฟ เป็นต้น ถ้าเจ้าพนักงาน เห็น สมควร
จะให้ หัว หน้า ที่ ควบคุม หรือ เจ้าบ้าน เป็นผู้ ดำรงฯ ขึ้น ภาษี มา ก็ได้
ถ้า เช่น นี้ ให้เจ้าพนักงาน ส่ง แบบ ภาษี ดำรงฯ ไป แต่เมื่อ ได้ ดำรงฯ ขึ้น
ภาษี มีจำนวน คน เก็บ เงิน ค่า ราชการ ได้ ถึง ๕๐ หรือ มากกว่า ๕๐ คน
ขึ้นไป ก็ ให้เจ้าพนักงาน จ่าย เงิน ส่วน ถด ให้ แก่ ผู้ ดำรงฯ ๑๐๐ ละ ๕
ด้วย หรือ

ข. ถ้าเจ้าพนักงาน เห็น สมควร แล ได้ ตรวจ ภาษี ดำรงฯ โนครวั เป็น
การ ถูก ต้อง แล้ว จะ คัด ราย ชื่อ ชาย ฉกรรจ์ เก็บ เงิน ตาม ภาษี
ดำรงฯ โนครวั นั้น ก็ได้

ข้อ ๓ ให้ ดำรงฯ ตาม หลัก เดช หมาย บ้าน เฉพาะ ชาย ฉกรรจ์ ที่ จะ
ต้อง เสีย เงิน ค่า ราชการ แล คน ที่ ควร จะ ได้ ยกเว้น ไม่ ต้อง เสีย เงิน ค่า ราชการ
ตาม พระราชบัญญัติ เก็บ เงิน ค่า ราชการ

ข้อ ๔ ภาษี ดำรงฯ นั้น เจ้าบ้าน จะ ต้อง เช่น ชื่อ ลง ตายมือ รับ ผิด
ชอบ ใน รายการ แล จำนวน คน ว่า ถูก ต้อง แล้ว ทุก บ้าน ถ้า ผู้ใด ขัด ขืน
ไม่ แจ้ง จำนวน คน แล ข้อ ความ ที่ เจ้าพนักงาน จะ ขอ ทราบ หรือ ไม่ ยอม
เช่น ชื่อ ใน ภาษี ตาม ที่ เจ้าพนักงาน ขอให้ กระทำ ก็ ดี ผู้นั้น มี ความ ผิด
ฐาน ขัด ขืน ต้อง ระวังโทษ ตาม ดัชนี กฎหมาย อาญา มาตรา ๓๓๔

ข้อ ๕ การเก็บเงินให้ถึงมือตั้งแต่เดือนเมษายน เป็นต้นไปจนถึงปี
กำหนดให้ผู้ที่จะต้องเสียเงินค่าราชการนำเงินค่าราชการในจำนวน
ปีนั้นไปชำระแก่เจ้าพนักงานประจำท้องที่ภายในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน
ให้เสร็จก่อนวันที่ ๓๑ กรกฎาคมของจำนวนปีนั้น ให้เจ้าพนักงาน
ทำใบเสร็จรับเงินให้ประจำตัวไปเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ ให้เจ้าพนักงานจ่ายเงินส่วนลดแก่ผู้ทำการสำรวจที่ไม่ได้
รับพระราชทานเงินเดือน ๑๐๐ ละ ๕

๖

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘

(ลงนาม) เจ้าพระยายมราช

เสนาบดี กระทรวงนครบาล

